

אוסף גיליונות

מבית 'צוף' הוצאה לאור

פרשת שלח | גיליון 139 | סיון תש"פ

ושבו בנים לגבולם
שיחתו של ראש ישיבת "יד אהרן"
הגאון הגדול
רבי יהושע אייכנשטיין שליט"א
לבני הישיבה הקדושה
השוהים ב'קפסולות'

אז נדברו מחשבות לבני הישיבות תוספת שבת מעלת השבת וקדושתה בירור הלכה בירורי הלכה אקטואליים מתוך הסוגיות והפוסקים מים זכים משא ומתן ופילפול בנידונים ערבים ונחמדים הפרשה המחכימה לקחים מעשיים ואקטואליים מפרשת השבוע לענין הלכה הערות הלכתיות מעשיות לעורר לב המעיין לקראת שבת העלון הנפלא של "דרשו"	תמצית הש"ס תמצית הדף היומי לדעת מבחן ברף היומי עינינו גל מאמרי 'עין לא ראתה' עומק הפשט דיוני הלכה אקטואליים פניני הלכה מראשי ורבני החבורות בישיבת מיר שיעורי דעה מתוך שיעורי הג"ר גרשון מלצר שליט"א יסודות אמונה בין בתרי הפרשה הרה"ג מרדכי דוד נויגרשל שליט"א	חשבתי דרכי נקודות אור במשנתו של הגאון הגדול רבי משה שפירא זצ"ל שיעורי חומש מאת הגאון הגדול רבי חיים פיינשטיין שליט"א שיעורי בינה שיעורים על סדר המצוות מאת הגאון רבי ישראל בונם שרייבר שליט"א מתוקים מדבש מאת הגאון רבי יעקב ישראל בייפוס שליט"א נחל אליהו משיעורי הגאון רבי אליהו דיסקין שליט"א ענייני תלמוד תורה משיעורי הגאון רבי נחום נבנצאל שליט"א

לעילוי נשמת מרת מרים איטה ב"ר יהודה אשת הרה"ח עמנואל בר ז"ל - י"ב סיון תשע"ט

זמני כניסת ויציאת השבת
פרשת שלח

ר"ת	יציאה	כניסה	ירושלים
21:13	20:28	19:10	ירושלים
21:15	20:30	19:25	בני ברק
21:18	20:32	19:18	חיפה
21:14	20:29	19:19	מודיעין עילית
21:13	20:28	19:09	בית שמש

אוסף גיליונות

מבית 'צוף' הוצאה לאור

גיליונות נבחרים
בהלכה ובאגדה
וסביב פרשת השבוע

“ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד”

‘אוסף גיליונות’ מבית צוף הוצאה לאור מופץ באלפי עותקים

ניתן לפרסם מודעות ב‘אוסף גיליונות’

לתגובות וביוררים בכל ענייני ה‘אוסף’ -

פרסום, נקודות הפצה, הוספת גיליונות, תרומות, חסויות והנצחות,

ניתן לפנות לטלפון 050-4102061 (בשעות בין הסדרים) או באמצעות דוא“ל.

ניתן לתרום וכן לשלם עבור קניית גיליונות

באמצעות עמדות “נדרים פלוס” או “קהילות”

בחיפוש המילים “אוסף גיליונות”

תרומה טלפונית בנדרים פלוס: 03-7630543 מס’ 1335

תרומה טלפונית בקהילות: 073-2757000 מס’ 9641

מערכת ‘אוסף גיליונות’

9518479@gmail.com

ראש המערכת:

הרב נתן פלדמן שליט“א

חברי המערכת:

הרב צבי קנול שליט“א

הרב חיים וכסלר שליט“א

הרב משה הכהן שליט“א

הרב יוסף בן יהודה שליט“א

הרב עקיבא יוסף לוי שליט“א

הרב יוסף שלמה בייפוס שליט“א

הרב בנימין יודלביץ שליט“א

הרב אליעזר וייס שליט“א

מבית ‘צוף’

הוצאה לאור

נתן פלדמן

אוסף גיליונות

מבית 'צוף' הוצאה לאור

עינינו גל | 29

מאמרי 'עין לא ראתה'

עומק הפשט | 33

דיוני הלכה אקטואליים

פניני הלכה | 37

מראשי ורבני החבורות בישיבת מיר

שיעורי דעה | 41

הלכה דעה ומוסר

מתוך שיעורי הג"ר **גרשון מלצר** שליט"א

יסודות אמונה בין בתרי הפרשה | 43

תובנותיו של הרה"ג **מרדכי דוד נויגרשל** שליט"א

אז נדברו | 45

מחשבות לבני הישיבות

תוספת שבת | 51

מעלת השבת וקדושתה

בירור הלכה | 53

בירורי הלכה אקטואליים

מתוך הסוגיות והפוסקים

הפרשה המחכימה | 59

לקחים מעשיים ואקטואליים מפרשת השבוע

לענין הלכה | 63

הערות הלכתיות מעשיות לעורר לב המעיין

מים זכים | 65

משא ומתן ופילפול

בנידונים ערבים ונחמדים

עם הספר | 67

פרסומים ומודעות מבית צוף הוצאה לאור

לקראת שבת | 69

העלון הנפלא של 'דרשו'

חישבתי דרכי | 7

נקודות אור במשנתו של

הגאון הגדול רבי **משה שפירא** זצ"ל

שיעור חומש | 11

מאת הגאון הגדול רבי **חיים פיינשטיין** שליט"א

ראש ישיבת "עטרת שלמה

ושבו בנים לגבולם | 13

שיחתו של ראש ישיבת "יד אהרן"

הגאון הגדול רבי **יהושע אייכנשטיין** שליט"א

לבני הישיבה הקדושה השוהים ב'קפסולות'

שיעורי בינה | 15

שיעורים לפי סדר המצוות להרמב"ם

מפי הגאון רבי **ישראל בונם שרייבר** שליט"א

ראש ישיבת "נתיב הדעת"

נחל אליהו | 17

משיעורי הגאון רבי **אליהו דיסקין** שליט"א

על פרשת השבוע ועניני דיומא

מתוקים מדבש | 21

נטפי לקח מפרשיות השבוע

מאת הגאון רבי **יעקב ישראל הכהן בייפוס** שליט"א

בעל מחבר "ילקוט לקח טוב"

ענייני לשון הרע | 23

משיעורי הגאון רבי **נחום נבנצאל** שליט"א

תמצית הש"ס | 25

תמצית דף היומי

לדעת | 28

מבחן בדף היומי

חשבת דרכי

נקודות אור ע"פ משנת הגר"מ שפירא זצוק"ל

פרשת שלח תש"פ | גליון מס' 135

לעילוי נשמת האשה בלה בת ר' מנחם הלל לוי"ן ע"ה

החורבן הגדול שקרה בחטא המרגלים – ניתוק ביאת הארץ מייציאת מצרים

באנשים, אנשים גדולים, שהיו במעלה יתירה על יהושע בן נון. על כך שואלת הגמרא, אולי זו הסיבה, בגלל השטות שהם אמרו, או הכפירה שמונחת בדבריהם.

אומרת הגמרא, שלא זו הסיבה, והמסקנא היא "אלא, אמר רבה אמר ריש לקיש, אמר קרא, וימותו האנשים מוציאי דיבת הארץ רעה. על דיבת הארץ שהוציאו". על זה הם נענשו, על "מוציאי דיבת הארץ רעה", כאן נחתם גזר דינם, זה היה העיקר.

צריך להבין מה עניין לשון הרע לחטא המרגלים

הדבר שאותו עלינו לנסות להבין, כי הנה, כתוב בגמרא, שלא נחתם גזר דינם אלא על העובדה שהם הוציאו דיבת הארץ, היינו, קוראים לזה לשון הרע, והנה, אם נעיין בכל ספר "חפץ חיים" מתחילתו ועד סופו, לא נמצא בשום מקום שהדבר הזה נקרא לשון הרע. מי שיעשה זאת היום ויוציא דיבה רעה על איזו שהיא ארץ בעולם, ויגיד שהמקום הזה הוא גרוע, מקום נורא ואיום, אי אפשר לכבוש אותו, אי אפשר להיות שם, אי אפשר לחיות שם, את כל מה שהאנשים האלה אמרו, כל מי שמוציא לשון הרע על עצים ואבנים, לא עובר באיסור לשון הרע. זה דבר ברור. אין סעיף כזה, אין דין כזה. בדיני לשון הרע לא נשאר לנו דין כזה שאסור להוציא דיבה על מקום, על ארץ. אסור להוציא דיבה על בני אדם, אסור לדבר רעות על בני אדם, אולם הרעות שדיברו שם לא היו על בני אדם, הם דיברו על הארץ, כפי שמפורש בפסוק "מוציאי דבת הארץ" ובלשון חז"ל "ומה המוציא דיבה על עצים ואבנים".

מעתה, עלינו להבין, היאך בפסוק זה נקרא "דבה", וחז"ל קוראים לזה "מוציא דבה על עצים ואבנים", הם קוראים לזה לשון הרע, אולם בדיני לשון הרע הדין הזה לא קיים, אין דין כזה. שם הוא המקור ללשון הרע, שם נתחדשה פרשת לשון הרע, החטא החמור הזה, הנורא, שכל כך הרבו לדבר בו, נקרא דווקא לשון הרע, בשעה שהם עשו דבר שלא פוגע ולא נוגע בהלכות לשון הרע. אין כזה דין, אין כזה איסור. נבאר מעט בשורש הדברים, להבין מה הדבר שאכן קרה פה.

המרגלים ניתקו את ביאת הארץ מייציאת מצרים

המהר"ל, בספר הנצח (נצח ישראל פרק ט'), מגלה מה היה הדבר הנורא שעשו המרגלים, היינו, מה הייתה התוצאה הנוראה של המעשה שהם עשו, והוא כותב, שמלכתחילה הייתה צריכה להיות הכניסה לארץ חלק מייציאת מצרים, יציאת מצרים הייתה צריכה להסתיים בכניסה לארץ, זה היה צריך להיות סיום וגמר יציאת מצרים, אולם, המרגלים באו ופיצלו את הדבר לשנים, וכך, יציאת מצרים היא ענין אחד, וזה דור אחד, וביאת הארץ זה ענין אחר, ודור אחר זכה לזה. זה לא היה המשך אחד. אלו שני דברים שונים, נפרדים זה מזה, שני דורות שונים, דור יוצאי מצרים ודור באי הארץ. אותו דור, דור המדבר, היה דור שיצא ממצרים ולא בא לארץ, ודור באי הארץ, זה דור שלא יצא ממצרים.

הפיצול הזה לשנים עשה, שהכניסה לארץ, איננה חלק מאיתנו. כלל ישראל, אנחנו, נקראים יוצאי מצרים, והדבר הזה הוא עצם קיומנו. זו כל ההווה שלנו, כל ההיות שלנו, אנחנו נולדנו ביציאת מצרים. יציאת מצרים היא עצם קיומנו

חטא המרגלים היה בלשון הרע

שנינו בערכין (ט"ו ע"א) בעניינו של מוציא שם רע "נמצא האומר בפיו חמור מן העושה מעשה. שכן מצינו שלא נחתם גזר דין על אבותינו במדבר אלא על לשון הרע, שנאמר וינסו אותי זה עשר פעמים", וברש"י שם "גזר דין, שלא ליכנס לארץ. זה עשר פעמים, גבי מרגלים כתיב דמשמע על זה נחתם".

הנה, חיתום גזר הדין על ישראל שישארו במדבר ולא יכנסו לארץ, לא נגמר בכך שלא יכנסו לארץ בלבד, אלא, כפי שכתוב בפסוק בתהילים (ק"ו כ"ו-כ"ז) "וישא ידו להם להפיל אותם במדבר", היינו, להשאיר את כל הדור ההוא במדבר, "ולהפיל זרעם בגוים ולזרותם בארצות", היינו, גזירת כל הגלויות כולן נגזרה אז באותה שעה. באותה שעה שנגזר על אבותינו שלא יכנסו לארץ, אז נגזרה הגזירה שגם כשיכנסו לא ישארו בה. כל הגלויות, כל העובדה שאין לנו את ארץ ישראל, הכל נגזר אז, וגם כשנכנסנו לארץ, זה רק לזמן, לתקופה, אבל אין לנו את הארץ, הארץ לא איתנו.

חז"ל מגלים לנו כאן במשנה, שחיתום גזר הדין היה על עוון לשון הרע. ומהמעשה הזה, ממה שקרה פה, לומדים את כל דיני לשון הרע.

בגמרא שם בערכין, על אותה משנה, כתוב "תניא, אמר רבי אלעזר בן פרטא, בוא וראה כמה גדול כח של לשון הרע, מנלן, ממרגלים, ומה המוציא שם רע על עצים ואבנים כך, המוציא שם רע על חבירו על אחת כמה וכמה". מקשה הגמרא "מנין, דילמא משום דרבי חנינא בר פפא דאמר רבי חנינא בר פפא דבר גדול דיברו מרגלים באותה שעה, דכתיב כי חזק הוא ממנו, אל תקרי כי חזק הוא ממנו [היינו מאיתנו] אלא ממנו, כביכול. אפילו בעל הבית אינו יכול להוציא כליו משם".

הגמרא שואלת מנין לנו שזה על חטא לשון הרע, אולי העונש הגיע על דברים של כפירה, דברים גרועים מאד שהמרגלים דיברו, שכביכול, כאילו, אפילו בעל הבית אינו יכול להוציא כליו משם, היינו, הכח והעוצמה של הרע בארץ ישראל הוא כל כך נורא וקשה, כל כך בלתי אפשרי ובלתי עביר, עד שאי אפשר לעבור זאת בשום אופן, ועד כדי שאפילו בעל הבית, כביכול, על בורא העולם, אינו יכול להוציא כליו משם.

האם שייך שיגידו זאת אנשים שראו כל כך הרבה, ראו איך בורא העולם במכות, ובניסים, ובנפלאות, שהם לא בדרך הטבע, מיגר את המעצמה הגדולה ביותר בעולם, מעצמה אדירת כח וחזקה מכל הבחינות, והם חוסלו. משפט המצרים היה שנים עשר חודש, בתוך שנים עשר חודש חוסלה מעצמה אדירה, המעצמה של העולם, במכות מצרים, ובקריעת ים סוף. וכאן מדובר באנשים שראו זאת, זה קרה בשנה השנייה לצאת בני ישראל ממצרים, ואף לא עבר שיעור שכחה כל כך גדול, הכל היה כעת, הכל היה חי לעיניהם, וכעת, באים אנשים חשובים, "כולם אנשים ראשי בני ישראל המה", במדרש כתוב שהם נמנים לפי מעלתם, כי הלא הם לא נמנים כמנין הרגיל שמונים בדרך כלל, לא לפי סדר הדרגלים ולא לפי קרבנות הנשיאים, אלא מנו אותם לפי מעלתם, ונתבונן, כי יהושע בן נון הוא החמישי שבהם, היינו, היו הרבה גדולים וטובים במעלה ממנו, והם יוציאו מהפה מילים כאלו, דברים הנשמעים כשטות, "אפילו בעל הבית אינו יכול להוציא את כליו משם", הרי הם לא היו שוטים, מדובר פה

שלנו. אילו הכניסה לארץ היתה המשך, והיא היתה הסוף והגמר של יציאת מצרים, אילו כך היה לנו, אז הכניסה לארץ גם היתה מצורפת ליציאת מצרים, זה היה המשך אחד, ענין אחד, ושלימות אחת. הדבר הזה היה מציאות אחת שלימה. יציאת מצרים, בעצם, בתוכן הענין, היתה צריכה להיגמר בביאת הארץ. יסוד הדבר כתוב בפרשה שלימה בתורה. וכך נאמר בסוף פרשת עקב (דברים י"א) "כי הארץ אשר אתה בא שמה לרשתה לא כארץ מצרים היא אשר יצאתם משם אשר תודע את דרךך והשקית ברגלך כגן הירק, והארץ אשר אתם עובדים שמה לרשתה ארץ הרים ובקעות למטר השמים תשתה מים. ארץ אשר ה' אלקיך דורש אותה, תמיד עיני ה' אלוךך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה." ארץ ישראל היא הצד שכנגד למצרים, ההיפך של מצרים. היינו, ממצרים יצאנו, וכמוכן, יציאת מצרים מחייבת לשים אותנו במקום שהוא הצד והקוטב הנגדי למצרים. יצאנו אל ההיפך ממצרים. "הארץ אשר אתה בא שמה לרשתה", היא "לא כארץ מצרים אשר יצאתם משם", בארץ מצרים השפע נמצא ברגלים, "אשר תודע את דרךך והשקית ברגלך כגן הירק", אבל בארץ אשר אתה בא שמה לרשתה, שם, "למטר השמים תשתה מים", שם נושאים עינים למרום, ושם השפע יורד מלמעלה. אין כאן המקום להאריך בעניין זה, זו סוגיא כשלעצמה, אולם על כל פנים כתובה כאן בתורה ההדגשה ששתי הארצות האלו הן דבר והיפוכו, קוטב כנגד קוטב. זה צד אחד, וזה הצד שכנגד. כשיוציאים משם, יוצאים לשם.

בגלל החטא ביאת הארץ לא נותרה עמנו

אכן, כך צריך היה להיות, אולם המרגלים פגעו בדבר הזה. המרגלים פגעו, והפגיעה הזאת היתה פגיעה שהיא לדורי דורות. זאת פגיעה עד סוף כל הדורות. עד שבוא העולם יגאל אותנו וזו נוכה בחזרה בכל מה שאיבדנו. וכך, כיון שהדברים התחלקו לשנים, אז יציאת מצרים נשארה איתנו, נשארו יוצאי מצרים, אולם, באי הארץ, אנו פעמים כן ופעמים לא, ברובו הגדול של הזמן אנו בגלות, והזמן שהיינו בארץ היה זמן קצר שלא הגיע ל'ונושנתם', כפי שאומרת הגמרא בסוף גיטין (פ"ח ע"א) שעם ישראל היה בארץ שנתיים פחות מהגימטריה של 'ונושנתם בארץ', וזו צדקה שהקב"ה עשה איתנו בכך שלא נתן לנו להגיע עד לגימטריה של ונושנתם, כי אם חלילה היה 'ונושנתם בארץ', היה קורה כל מה שכתוב שם בהמשך הפרשה.

זה בעצם כל משך הזמן שהיינו בארץ, כי אחרי גלות בבל חזרנו לארץ אולם לא חזרנו לאותו מצב, לא חזרה מלכות, לא חזרה נבואה, ואף הבית לא חזר להיות בית שהשכינה מתגלה בו, הכל היה בזעיר אנפין, הכל הוקטן וצומצם מאוד, זאת היתה בעצם גלות, וכך זה החזיק מעמד את אותם השנים שהיינו פה עם כל שהוא של חזרת מלכות לישראל, ואחר כך, משך זמן הגלות הארוכה שאנו נמצאים בה, הוא כבר כמעט כפול מכל הזמן הטוב שהיה לנו.

וכך, אין לנו את ביאת הארץ. יציאת מצרים נשארה איתנו, אולם ביאת הארץ, לא זכינו לה, היינו, אפילו אם זכינו במשהו, אבל אותה זכיה היא לא אותה זכיה מכוונת. הזכיה שהיינו צריכים לזכות בארץ, היתה צריכה להיות באופן שהיינו צריכים לזכות בארץ כיוצאי מצרים, היא היתה צריכה להיות הגמר של יציאת מצרים. אולם זה לא היה מעולם, הדבר הזה לא היה אף פעם. גם כשבאנו לארץ, אבל לא באנו כהמשך ליציאת מצרים.

במקום תורת ארץ ישראל קבלנו תורה שבעל פה

נוסיף לבאר נקודה נוספת שמובנת מתוך הדברים האלה. ביציאת מצרים זכינו למה שנתגלה בכל הסדר של היציאה. כל מכות מצרים, כל משפט המצרים במצרים, כל מה שקרה שם "אותות ומופתים בפרעה ובכל עבדיו ובכל עם ארצו", ולאחר מכן יציאת מצרים עם כל השפטים שבורא העולם עשה בהם, ואף "ובאלוהיהם עשה ה' שפטים", אחר כך בקריעת ים סוף, שזה היה הגילוי הנפלא ביותר שכלל גם את האיבוד הסופי של המצרים, ושם נתקיים במצרים "וידעו מצרים כי אני ה' בהכבדי בפרעה ברכבו ובפרשיו", הם היו צריכים ללמוד והם למדו את הדבר הזה, וכלל ישראל חי את הדבר הזה.

והנה, מיציאת מצרים נשאר לנו את הגילוי הגדול והנפלא שהוא השורש והיסוד שעליו בנויה כל התורה כולה, הדיברה הראשונה, שבה כביכול התגלה בורא העולם לתת תורה לעמו ישראל, אמרה "אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים".

יציאת מצרים היא היסוד של כל התורה כולה. אותה יציאת מצרים היא היסוד לרוב המצוות, מצוות כאלו הכוללות בתוכן את כל התורה כולה, כמו שבת, שלדינא היא שקולה כנגד כל המצוות, כאשר כל מי שמודה בה מודה בכל התורה כולה וכל מי שכופר חלילה בשבת נחשב מומר לכל התורה כולה, היינו, נחשב כגוי לכל דבריו, והיא זכר ליציאת מצרים, וכמו יציאת הכוללת את כל

התורה כולה, כפי שמפורש בפרשה "וזכרתם את כל מצוות ה'", והיא שקולה כנגד כל המצוות כמו שכתוב בחז"ל, ופרשת יציאת מצרים ביציאת מצרים, והיא נקבעה לזכור על ידה את יציאת מצרים בכל יום. כל התורה כולה בנויה על יציאת מצרים.

מעתה, מובן, כי כך צריך היה להיות בכניסה לארץ. כמו שיצאנו וניצלונו מטומאת מצרים, כך היינו צריכים להיחלץ מאותה טומאה של שבעת העמים שהיו בארץ, שזאת פרשה בפני עצמה. אילו הכניסה לארץ היתה המשך של אותה יציאת מצרים, אז היתה לנו את כל התורה של היציאה מהטומאה של כל שבעת העמים. גם היא היתה נמצאת, וכפי שנוסיף לבאר זאת בהמשך, כעת, אין לנו אותה בתורה, היציאה הזאת לא נמצאת, יציאת מצרים התפצלה לשנים, היא נשארה רק בחלקה. יציאת מצרים לא נגמרה, וזה בגלל חטא המרגלים. אילו היא היתה נגמרת, אז היה לנו את התורה שהיתה נלמדת מכל הנצחונות, ומכל ה"לא תחיה כל נשמה" של כל שבעת העמים, אין לנו מושג איך היתה נראית התורה שהיתה נלמדת מזה, כי אין לנו אותה. לא זכינו לה.

הדבר שזכינו לו במקום זה, זו כל התורה שבעל פה, שהיא, כלשון הגמרא בסנהדרין (כ"ד ע"א), "במחשכים הושיבני כמתי עולם, אמר רבי ירמיה זה תלמודה של בבל", זכינו לכל התורה שהיא התורה שנלמדת מתוך החושך, התורה שנלמדת מתוך הגלות, התורה שנלמדת מתוך "העם ההולכים בחושך ראו אור גדול" (ישעיהו ט' א'), אבל אילו לא חטא המרגלים, אז מכיון שהדבר הזה היה מצורף ליציאת מצרים, ויציאת מצרים נקבעה מעיקרא להיות היסוד של כל התורה כולה, אז כל התורה כולה היתה מתגלה בכניסה לארץ. משה רבינו היה צריך להכניס אותנו לארץ, ואילו הוא היה מכניס אותנו לארץ, אז כמו שיציאת מצרים לא נאבדת, כך גם הכניסה לארץ לא היתה אובדת, וכפי שאמרו חז"ל (ע"י פרשת דרכים דרוש ח') כי אילו משה רבינו היה מכניס אותנו לארץ, היינו נשארים בה לעולם.

מה שמשה רבינו עשה לנו, לא נפגע ולא נאבד אף פעם. במה שמשה רבינו עשה לא חל חורבן. משה רבינו הוציא אותנו ממצרים וזה נשאר לעולם, וכך, גם המשכן שנעשה על ידו לא נחרב, המשכן נגנו. אילו משה רבינו היה מכניס אותנו לארץ, אז היינו נשארים בארץ, ולא היה חורבן.

עכשיו, אחרי שזה לא קרה, אז התורה, אותה תורה שהיתה צריכה להיות, נתחדשה ונתגלתה כתורה שבעל פה, כתורה שבאה מתוך "העם ההולכים בחושך ראו אור גדול".

יציאת מצרים היא היסוד לעיקרי האמונה

הרמב"ם חידש מדעתו הגדולה מערכת שלימה שנקראת עיקרים. הראשונים עצמם טרחו ולא מצאו לזה מקור ברור, הדבר לא כתוב בחז"ל, לא המספר הזה, ולא המושג הזה. המושג "עיקר" אכן קיים בכמה לשונות בחז"ל כפי שמצינו "כפר בעיקר", אבל לא מצינו שיש חלק תורה שנקרא עיקרים. אחד מהקדמונים חיבר ספר הנקרא ספר העיקרים, שם הוא מתווכח עם הרמב"ם, מנין לו זאת, ושם הוא מתווכח על המספר שלוש עשרה, ומנסה להעמיד אותם על שלושה, והוא היחיד שמעזער ומסתפק ונכנס לדון אם יש דבר כזה בכלל, אבל למעשה הדבר התקבל על ידי כולם, כל הראשונים, כל גדולי החולקים על הרמב"ם בכל ענין, קיבלו זאת, גם האר"י הסכים עם זה, והדבר התקבל בכלל ישראל ונמצא בכל הסידורים של כל העדות, הדבר מוסכם על כולם, שלש עשרה עיקרים. אכן, באמת צריך לדעת על מה זה מבוסס, איפה נמצא השורש בתורה לדבר הזה.

אכן, באמת, כאשר מתבוננים, השורש לדבר הזה ברור מאוד. כי הלא התורה בעצמה העמידה את יציאת מצרים כדבר שכל התורה בנויה עליו, היינו, יציאת מצרים נתפסת כעיקר, ורוב מצוות התורה יוצאות מיציאת מצרים כענפים מעיקר.

שבת עצמה היא כדי לזכור את יציאת מצרים, זאת אומרת, השבת עצמה מתקיימת בזה שעל ידי שבת אנו חוזרים ליציאת מצרים, היינו, יציאת מצרים הוא העיקר והשבת נחשבת לענף שיוצא מיציאת מצרים. כך הוא בשבת וכך בכל המועדים כולם, כך הוא בתפילין ובציצית, וכך הוא במידות ומשקלות, בריבית, בקדושת בכורה, ואף על דברים שנראה שאין להם כל כך שייכות, כשרצים ואיסורי מאכלות, גם על זה כתוב בתורה שזה על הבסיס של יציאת מצרים. אף מצות קידוש ה', שהיא מצוה כללית, מצוה גדולה שאנו נקראים על שמה "ישראל מקדשי שמך", נאמרה בתורה על הבסיס של יציאת מצרים, וכפי שכותב שם רש"י בפרשת אמר "המוציא אתכם, על מנת כן" ולשון הספרא "המוציא אתכם מארץ מצרים, על תניי הוצאתי אתכם מארץ מצרים, על תני שתמסרו עצמיכם לקדש את שמי".

יצירת מצרים נתגלתה בתורה עצמה כעיקר שמצוות התורה הם ענפים לו. ההתגלות, כביכול, של בורא העולם לתת תורה, היא "אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים".

ואכן, אם נבדוק את כל העיקרים שהרמב"ם מונה אותם כעיקרים, נראה שכולם עד לאחד הם דברים שבורא העולם גילה אותם ביציאת מצרים. ביציאת מצרים בורא העולם גילה, "בעבור תדע כי אין כמוני בכל הארץ", שם, ביציאת מצרים, נתגלה כביכול בורא העולם, מי ברא, מי מנהיג, מי פועל. כך, שם נתגלה אל מי צריך להתפלל. כפי שאנו מוצאים שמושה רבינו אומר לפרעה בתהליך של יציאת מצרים, במכת צפרדע, "התפאר עלי למתי אעתיך לך", ופרעה עונה לו "למחר", ועל כך אומר לו משה רבינו "כדברך, למען תדע כי אין כה' אלקינו", היינו, כדי שתראה זאת, כל עיקר ועיקר נתגלה ונתברר ביציאת מצרים, ודבר זה נאמר במפורש, שנס זה נעשה כדי שיתגלה דבר זה, הניסים נעשו כדי שיתגלו כל הפרטים שהם המצטרפים להיות העיקרים, כך נתגלו כל העיקרים כולם, עד, כמוכח, עצם יציאת מצרים, שזה העיקר של ביאת המשיח, זה העיקר שבורא העולם גואל אותנו, והוא יגאל אותנו, אחרית כראשית, כל הגאולה שאנחנו מקווים לה, מייחלים לה, מחכים לה בכל יום, היא גאולה שתחזור על גאולת מצרים. הן גאלתי אתכם אחרית כראשית. והעיקר האחרון של תחית המתים, באופן פרטי ומסוים נתגלה בקריעת ים סוף, לכן, בקריעת ים סוף כתוב, "אז ישיר משה", כדאיתא בסנהדרין (צ"א ע"ב), "שר לא נאמר אלא ישיר, מכאן לתחיית המתים מהתורה". גם זה נתגלה ביציאת מצרים, זה סוף העיקרים. נמצא, כי במצרים נתגלו העיקרים. במצרים כביכול בורא העולם למד איתנו את כל העיקרים כולם.

והנה, כל העיקרים כולם תלויים בדעת, הם כולם תלויים באמונה, בהבנה, "בעבור תדע", כל הדברים האלה הם כולם לימודים שלימדו אותנו, אבל אלו לימודים של דעת, כביכול, בורא העולם העמיד אותנו וגילה לנו את המציאות האמיתית, וכפי שאמרנו חז"ל, ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל בן בוז במחזה, בכל התהליך של יציאת מצרים, בורא העולם גילה לנו את המציאות האמיתית כמות שהיא.

אכן, עתה, עלינו לדעת היאך הוא האופן, איך מתוך העיקרים האלה, צריכים לצאת כל המצוות כולן, כל המצוות בפועל, שנוגעות למעשה בתוך המציאות של העולם שבתוכו אנחנו חיים.

שבעים פנים לתורה כנגד שבעים אומות

כידוע, שבעים אומות יש בעולם, כמו שנאמר "יצב גבולות עמים למספר בני ישראל" (דברים ל"ב ח'), כל אומה וטומאתה, והנה, בכל אומה, יש בה משהו שהוא עיקר, אשר זהו הבסיס שעליו אותה אומה קיימת, וכל אומה ואומה נושאת בתוכה משהו שהוא כנגד תורה, כל אומה וה"נגד תורה" מבחינתה שלה.

כתוב בשם האר"י, שכל השבעים פנים לתורה, אלו שבעים תפיסות בתורה, שכולם מהלכים להבין את התורה, איך היא מפקיעה מכל תרבות ותרבות. איך התורה מבטלת, מוציאה, ומפקיעה, מכל תפיסה ותפיסה שנמצאת בעולם באחת מהאומות. כל פן מהפנים של תורה מוציא מטעות, שהיא הבסיס להבנה, לתרבות, ולתפיסה, של אחת משבעים האומות.

אף זאת כתוב בשם האר"י, ונפוץ מאד בדברי רבותינו, ואף נמצא בחז"ל, שהעובדה שהקב"ה הגלה אותנו לבין כל האומות כולן, כך שאנו נמצאים בין כל השבעים אומות, היא כדי להוציא מכל מקום ומקום אופני תפיסה מסוימים. הרי אפילו אנו בקטנותנו יכולים לראות ולהכיר מעט את הסגנונות של ההבנה וצורות הלימוד. כידוע, כל גלות וגלות לומדת, מבינה, ותופסת, את הפנים שלה בתורה. כל גולה וגולה יש לה את האופן שלה שבו ניכרת התורה של אלה שגדלו באותו מקום. מי שמכיר קצת, מי שעוסק בתורה יודע, שאפשר להכיר היטב בספרי השו"ת, אם התשובה הזאת הגיעה מגליציה או מתוניס. אלו דברים ברורים וידועים. בורא העולם הגלה אותנו בין האומות, כדי שאנחנו נוציא מהם, נפיק מהתרבות שלהם, את הפנים בתורה שצריכים להתגלות שם. היינו, אותם פנים בתורה שצריכים להתגלות בדווקא במקום הזה.

הפנים האלו בתורה, הם נקודת ההצלה שלנו בכל מקום ומקום מאותה תרבות. מה שהציל אותנו בכל מקום מאותה תרבות זאת התורה שנתגלתה בכל גלות וגלות בדווקא. דווקא אותה תורה שנתגלתה באותה הגלות היא שהצילה אותנו מללכת לאיבוד בגלות הזאת. אלו הן הפנים בתורה של כל השבעים פנים. היום אנו מבינים כל כך מעט, ויודעים כל כך מעט, הדברים האלה רחוקים מאיתנו כרחוק מזרח ממערב, אבל הם קיימים, הם דברי אמת, גם אם אין כמעט מי שמבין אותם היום.

והנה, התמצית של כל השבעים אומות האלה נמצאת בשבעת העמים בארץ ישראל, הם הראשים והשרשים של כל השבעים אומות, דברים אלו כתובים במפורש בחז"ל. אותן שבע אומות שהיו בארץ, הכנעני החתי הפריז וכו', הם הרביעית דם של כל השבעים אומות, דם התמצית שלהן, וכל אחד ואחד מאלו התפשט, נישנס שמונים ככמה מקרים את הפרטים, אולם אין זה ענייננו כאן, ובכל אופן, באמת איננו מבינים בזה. את הדברים האלו צריך ללמוד רק מחז"ל, מרבותינו הגדולים, כאן אין מקום לסבור סברות. על כל פנים, עיקר הדבר נתקבל מחז"ל.

מעתה, אחר שהתמצית של כל השבעים אומות היתה בארץ, הרי שכאן, כביכוש הארץ, צריך היה להיות, שכשנכנסים לארץ שתגלה לנו כל התורה עם כל פניה, של כל השבעים אומות. כך צריך היה להיות, אילו יציאת מצרים, כאמור, היתה נגמרת ומסתיימת בכניסה לארץ, היינו, באופן שאחרי מצרים באים השבעים אומות.

יצירת מצרים הייתה צריכה להאיר בכניסה לארץ

ונאמר זאת בלשון רבותינו. הנה, במצרים למדנו את העיקרים, במצרים גילה לנו כביכול בורא העולם את כל מה שנקרא בלשון חז"ל מערכת הדעת, המערכת השכלית, המערכת שהיא כל תפיסת המציאות שלנו. את כל מערכת האמונות והדעות שלנו למדנו במצרים. שם למדנו את כל עיקר האמונה, שהם הידיעה וההכרה הבוררה, ההבנה והתפיסה, בצורת המציאות האמיתית שאנו חיים בתוכה. אילו היינו ממשיכים זאת לארץ, אז אותם עיקרים היו מצמיחים את הענפים כולם, ויצירת מצרים הייתה מתפשטת על פני הקומה כולה.

כפי שידוע, בקומה השלימה יש את מערכת הדעת ומערכת המידות. מערכת הדעת, המערכת השכלית, מורכבת משלשה, וכלשון הפסוק "ואמלא אותו רוח אלקים, בחכמה בתבונה ובדעת" (שמות ל"א ג'), וכן "ה' בחכמה יסד ארץ, כונן שמים בתבונה, בדעתו תהומות נבקעו" (משלי ג' י"ט-כ'), זאת המערכת השכלית, המערכת העליונה, הגבוהה, שנקראת בלשון חז"ל המערכת של המוח, המוחין, אלו הם כל הפנים של התפיסה השכלית, ומשם ולמטה, ישנה מערכת של מידות. והנה, המידות כולן, כגון חסד, היינו מידת ההטבה, וכן מידת האהבה ומדת היראה, מידת הכבוד, מידת ההטבה וההשפעה, הכיוון והצמצום, כל המידות האלו מסתכמות בשבע, וכך הן גם כביכול מידותיו של בורא העולם, אלו הן שבע המידות שנקראות בלשון הכתוב "לך ה' הגדולה, והגבורה, והתפארת, והנצח, וההוד, כי כל בשמים ובארץ, לך ה' הממלכה".

ודאי צריך ביאור רב בדברים אלו, על כל פנים כך הם הדברים. עתה, נשוב לענייננו, כי הנה, אם אותה יציאת מצרים היתה מתפשטת על פני כל השבע המידות, היינו, על כל הקומה כולה, או אז, כל הקומה כולה היתה מאירה מאותם מוחין שהאורו ביציאת מצרים. את אותה הארת הדעת, אותה תפיסת המציאות שהיתה ביציאת מצרים, אילו היינו ממשיכים זאת בכניסה לארץ, אז כל מה שקרה ביציאת מצרים, כאשר שם נתבררה המציאות במילואה, בשלימות, הרי שבכניסה לארץ, אילו זה היה המשך של יציאת מצרים, התפיסה הזאת היתה מתפשטת על כל הקומה כולה, והאדם היה שלם מכף רגל ועד ראש, מראשו ועד כפות רגליו. כלל ישראל היה צורת אדם שלימה. כל מה שמתחייב מתוך העיקרים שהוצאנו ממצרים, שלמדנו אותם, שקיבלנו אותם במצרים והם טבועים וקיימים בנו, כל העיקרים האלה היו מתפשטים על כל הקומה כולה ומתקנים את כל המערכת כולה. או אז היינו אוהבים אך ורק את מה שצריך לאהוב, היינו שונאים אך ורק את מה שצריך לשנוא, היינו מכבדים אך ורק את מה שצריך לכבד, היינו מטיבים עם מי שצריך להיטיב, היינו נמנעים מלהיטיב עם מי שלא צריך להיטיב, כל המידות היו מתוקנות, כל המידות היו מאירות באור הגדול של הדעת, ואותה דעת שהוצאנו איתנו ממצרים, היתה מתפשטת ומאירה בכל הקומה כולה. כך היינו נראים, לולא חטא המרגלים.

הדיבור מקשר בין המוח והדעת לבין המידות

והנה, מה הוא החלק שהוא נקודת המעבר בין המוח לכל הקומה כולה, לכל מערכת המידות. כי הנה, כל מערכת זו של המידות והרצונות, הכוללת את כל מה שהאדם רוצה ושואף אליו, את כל מה שאדם מבקש ואת כל מה שאדם אוהב, אל מה הוא רץ וממה הוא בורח, מה הוא מכבד ובמה הוא מזלזל, מה חשוב בעיניו ומה טפל בעיניו, כל הדבר הזה היה צריך להיות נקבע על פי הארת הדעת, ואדם מישראל היה צריך בהחלט להיות שכלי כולו. כולו צריך היה להתנהג על פי מה שמתחייב מן הדעת. אדם מישראל, מן הראוי היה שיהיה בר דעת, היינו, שלא יעשה שום מעשה שאינו תולדה ותוצאה של מה שמתחייב מן הדעת.

אכן, יש נקודה בקומת האדם, שעומדת באמצע, בין מערכת ההשכלה, מערכת המוחין, מערכת הרעת, ובין המידות וההוצאה לפועל של כוחות הגוף, היינו, מה שמנחה ומפעיל את כל כוחות האדם, את כל כוחות הגוף, לצערנו, זה לא השכל עצמו, הלא אנו רואים זאת, בכך, שכאשר אדם רוצה במשהו, אוהב משהו, הוא ירוץ אליו באופן טבעי, אולם כשאדם מביין משהו, הרי שצריך כח גדול כדי לקום ולעמוד ולעשות את מה שמתחייב מתוך ההבנה הזאת.

המערכת שעומדת באמצע, המערכת שהיא האמצע שבין השכל ובין המידות, זו היא המערכת של הדיבור. הדיבור הוא הדבר שהוא האמצע שבין המח לבין כל הכוחות שמפעילים את כל הקומה כולה. אין הכוונה לדיבור בפועל, אלא, ביאור הדבר, כי בזמן שההבנה עצמה מאירה, אז הדברים ברורים, המציאות מתבררת, אבל אצלנו, היא נתפסת באופן שהיא מלבישה מילים על כל ההבנות כולן, היא מלבישה אותן במילים, כל הדעת כולה אינה נתפסת אצלנו באופן ישיר, היא נתפסת אצלנו על ידי שאנחנו מלבישים זאת במילים.

אלא שהמילים, הן תמיד מטות את הכוונה, מטות את המכוון האמיתי. אכן, יש למילים כח שרק על ידן אפשר להעביר, ולהעתיק. אדם הרוצה למסור את מה שהוא קלט והבין, יכול למסור ולהעביר את הלאה רק במילים, אבל אותן מילים עצמן, יש להן כח הטעיה, כח נורא ואיום, כיון שהן לא מסבירות לגמרי, הן לא מגלות את כל הדבר כולו, הן לא יכולות לגלות את כל הדבר, וכך, הדברים מצטמצמים ומתקטנים, עד כדי שלבבות חורשי רע, אנשים ששבע תועבות בליבם, יכולים למצוא מילים לכל תועבה. היום, לכל תועבה שבעולם, תמצא מערכת סניגורים שלא חסרות להם מילים, והם מסבירים בטיעונים, אשר מנסים אפילו להיות משכנעים, דברים שהשערות סומרות מהם. הם מסבירים זאת בלהט, ובאופן, שישנם שוטים שזה מתקבל על דעתם. מזה העולם מלא. זאת המערכת, כך היא פועלת.

כיון שכדי לברר את עומק הדעת, את מה שבאמת מתגלה מן הדעת, כדי לברר את הדבר הזה, אנו זקוקים למילים, הרי שכאן זה מקום הנפילה. כאן זה המקום שבו הכל מתמוטט.

הקדימו פה לעין – יצירת מציאות של שקר

על אותם מרגלים, שהם אלו שהיו צריכים ללכת לארץ ולהכשיר את הקרקע, להמשיך את יציאת מצרים בכניסה לארץ, ולהיות אלו שמגלים את האופן איך יציאת מצרים תראה בארץ, עליהם אומרת הגמרא המפורסמת בסנהדרין (ק"ד ע"ב) "אמר רבא אמר רבי יוחנן בשביל מה הקדים פ"א לעי"ן בשביל מרגלים שאמרו בפיהם מה שלא ראו בעיניהם", היינו, מגילת איכה, מגילת קינות, המגילה שבוכה על חורבן בית ראשון ועל הגלות, כתובה בא' ב', אולם, הפרק הראשון כתוב בא' ב' מסודר, ואילו הפרקים האחרים כתובים בא' ב' בשינוי, כאשר האות פ' קודמת לאות ע', לא כפי המסורת של סדר הא' ב', על כך אומרת הגמרא שהטעם לכך משום שהמרגלים אמרו בפיהם מה שלא ראו בעיניהם, כאן זאת נקודת ההתחלה של יצירת מציאויות על ידי הפה.

הקב"ה ברא את עולמו בעשרה מאמרות. אנחנו, לצערנו, בונים עולמות של שקר, על ידי המאמרים שלנו. השורש לאותם עולמות של שקר שאנחנו בונים, הוא שם באותו חטא מרגלים, שם בחטא המרגלים נתחדש הדבר הזה, ליצור מציאויות, "אמרו בפיהם מה שלא ראו בעיניהם".

ונהנה, באמת, היה צריך לקרוא לזה שקר, ובעצם, צריך להבין את דברי הגמרא, כי הרי אם אמרו בפיהם מה שלא ראו בעיניהם, היה צריך היה להיות א' ב' עם פ' בלי ע' בכלל, אולם אנו רואים שזה לא כך, העין כן מגיעה אחרי הפה, לא השמיטו שם את העין, ביאור הדבר, כי העין אכן מגיעה אחרי הפה, אלא שהיא רואה את מה שהפה קבע. אחרי שהפה אמר מה שאמר, והעמיד את הדברים בצורה מסוימת, אחר כך העין כבר רואה את זה. העין כן מגיעה אחרי הפה, אותן מציאויות נתפסות גם בעינים, אחרי שהם החליטו, אז הם אמרו את מה שאמרו, ואחר כך הם באים ורואים, והם רואים את מה שהם אמרו.

לשון הרע מעוות את המציאות ומחריב את העולם

כאן, בנקודה הזאת, צריך להבין את העומק, ואת הנקודה העדינה והפנימית בזה. כי הנה, צריך הרי לתפוס, איפה בעצם נמצאת נקודת החורבן, הלא מגילת קינות היא זאת שבוכה על החורבן, והיא מגלה בסדר שלה את הנקודה הפנימית ביותר של החורבן, כאשר היא מקדימה פה לעין.

זאת נקודת ההשחתה, זאת נקודת הרוע שבלשון הרע. הבעיה בלשון הרע אינה הנזק שגורמים למישהו. הרי לא יתכן שזה יהיה יותר גרוע מאשר ההורג, ואילו הייתי הורג את אותו מישהו הייתי מזיק לו פחות ממה שהזקתי בלשון

הרע. הגמרא בערכין (ט"ו ע"ב) אומרת בפירוש שלשון הרע גדול יותר משלושת העבירות, גם מעבודה זרה, גם מגילוי עריות וגם משפיכות דמים, מה נורא כל כך בלשון הרע, מה החורבן הגדול, מה חרי האף הגדול הזה, מה קורה בזה שאדם בסך הכל אמר לשון הרע.

העניין בזה, הדיבור ניתן בעולם כדי לגלות את המציאות האמיתית, ומי שמשחית ומקלקל אותו, מעוות את המציאות ללא תקנה. הוא מעוות ומחריב את העולם. לשון הרע יוצרת מערכת דיבור שהוא כנגד. בורא העולם ברא את העולם במאמרות, ואחרי כל "ויאמר" נאמר "וירא אלקים כי טוב". אלו הם הדיבורים שישנם בעולם. אלו הם הדיבורים שצריכים להיות הדיבורים של העולם. כל מי שמעוות ומקלקל את זה, כל מי שיוצר כאן מערכת דיבור אחרת, עושה את העולם רע. יוצר עולם אחר. מוציא אותו כביכול מידי בורא העולם, הוא מסלק את השכינה, מסלק את בורא העולם מהעולם. "ויאמר, וירא כי טוב", אלו הם הדיבורים שצריכים להיות מדוברים בעולם, הדיבורים צריכים לגלות את אותו כי טוב של העולם, לשון רע, יוצרת מציאות אחרת מהמציאות שכביכול בורא העולם ברא, המציאות הזאת היא מציאות רעה.

מי שיצר את העניין הזה, אלו המרגלים. הם היו אלו שפתחו בכך, אחרי יציאת מצרים העולם חיכה לתיקון, הוא רצה, ועמד להגיע, לגמר התיקון. קומת האדם נתקנה מלמעלה, והיא עמדה להיות מתוקנת עד הסוף. אילולא המרגלים היינו נכנסים לארץ מיד אחר מתן תורה, "אחד עשר יום מחורב דרך הר שעיר עד קדש בתע" (דברים א' ב'), ויתירה מזאת, כי אחד עשר יום זו הדרך הרגילה, אולם כפי שכותב שם רש"י "ואתם הלכתם אותה בשלושה ימים", הם היו ממש מיד נכנסים לארץ, וכל העולם היה נראה אחרת. העולם היה נראה במציאותו האמיתית כמו שהוא צריך היה להיראות, וקומת האדם היתה כל כולה קודש, מהראש עד כפות הרגלים, הדעת היתה ברורה, המידות היו טהורות וברורות, וכל המערכת שמפעילה את כל הקומה כולה היתה כולה קודש. זאת צורת האדם האמיתית שאותה כביכול בורא העולם רוצה בעולם הזה.

את הדבר הזה קטעו המרגלים, על ידי יצירת חיץ, יצירת מציאות שהיא לא מציאות אמת. מציאות שאיננה, והיא חוצצת בין הדעת ובין כל כחות ההוצאה לפועל, יש כאן משהו שמעוות את הדברים, יש כאן משהו שחוצץ בינינו ובין המציאות האמיתית. כאן נמצא שורש השרשים של לשון הרע.

אין היום בפועל לשון הרע על מקום, זה לא שייך, משום שהמקום התעוות, הלשון הרע נהיה המקום. אנחנו כולנו נמצאים בתוך מערכת שנוצרה על ידי לשון הרע. היום, הדבר שצריך להיזהר, הוא, לשמור על החיבור של צורת אדם לצלם אלקים. על ידי האדם, שהוא נברא בצלם, עדיין שייך "וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד", וכפי שדרשו חז"ל בבראשית רבה (ח' ה') "טוב אדם". הטוב הזה קיים, אולם אם גם אותו הורסים, זה חורבן העולם.

אם מבינים נכון, באמת, את דברי המשנה "לא נחתם גזר דינם אלא על לשון הרע", הרי זה איום ונורא להתבונן בדבר הזה. גזר דינם, זה הרי לא רק גזר דינם, זה גזר דיננו. באותו גזר דין, שם היתה השבועה שגם אנחנו נהיה בגלות, "ולחפיל זרעם בגוים ולזרותם בארצות", זה גזר דיננו שלנו, עד עצם היום הזה. מה שהם יצרו, מה שהם הביאו לעולם, כל הרע שישנו בעולם, מאז ועד עצם היום הזה, אשר אנחנו מקווים מאד שזה יגמר במהרה ממש בימינו, עניינו של כל אותו הרע שישנו, הוא, "לא נחתם גזר דינם אלא על לשון הרע".

עלינו להתבונן בזה היטב, ולראות עד היכן הדברים מגיעים, לראות את מה שאפשר לעשות עם דיבורים, לאן אפשר להגיע, לראות עד כמה אנו חיים בתוך מערכות של מציאויות שנוצרו אך ורק על ידי מילים, כאשר אז העין מגיעה אחרי הפה, ורואה בדיוק את מה שהפה כבר החליט. את מה שהפה כבר אמר ודיבר, את מה שהוא כבר גילה.

כמו שכך, על החטא הזה, נחתם גזר הדין, הרי שכמובן, אם אנו רוצים שבורא העולם יקרע את רוע גזר דיננו, כדאי להתבונן ולראות בדברים האלה, עדיין אפשר לתקן. כל אחד ואחד בפנינו שלו יכול לתקן את הדברים האלה. עיקר הדבר, עיקר התיקון, הוא, להעמיד את הדברים כך שהדיבור לעולם לא יהיה חוצץ בינינו ובין המציאות האמיתית. הפה צריך תמיד לומר את מה שהעין קלטה. כל מי שמקדים פה לעין, כל מי שרואה את מה שהוא רוצה לראות, את מה שהוא כבר החליט שהוא יראה, הוא מקדים פה לעין, ואם נתבונן, נראה עד כמה אנו חוטאים בזה. עד כמה סדר הא' ב' שלנו מעוות, עד כמה אנחנו חיים בתוך פה שקודם לעין.

יהי רצון, שכמו שהקב"ה חתם את גזר דיננו, כך הוא יקרע את רוע גזר דיננו, ויגאל אותנו במהרה.

שיעור חומש

על פרשת השבוע

משיעורי מרן הגאון רבי חיים פיינשטיין שליט"א

ראש ישיבת עמרת שלמה

פרשת שלח תש"פ

והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ. (י"ג, כ').

הנה בביאור מה שאמר להם 'והתחזקתם', שמשמע שהיו צריכים להתחזקת מיוחד, יש לפרש כפשוטו, דכיון דהיו פירות כבדין מאוד, וכמו שכתב ברש"י בפסוק כ"ג השבון כובד הפירות, על כן היו צריכין להתחזקת מיוחדת ליטול עמהם הפירות, ולכן אמר להם שיתחזקו, שיוכלו ליטול עמהם הפירות.

וכרמב"ן כתב, דהיו צריכין חיוזק, שלא יפחדו פן יכירו בהם שהם מרגלים, בלקחם מפרי הארץ.

ויש לבאר בזה עוד, דהנה איתא בגמ' בב"ב דף ל"ז ע"א, אמר רב יהודה, האי מאן דנקיט מגלא ותובליא, ואמר איזיל איגזרה לדקלא דפלניא וכו' מהימן, מאי טעמא, משום דלא הציף איניש למגזר דיקלא דלאו דיליה, ומבואר דלא הציף איניש ללקוט פירות שאינם שלו, וצריך עזות בשביל לעשות כן.

ולפי זה יש לבאר, דלזה היו צריכין להתחזקת, שיעזו פניהם לקחת פירות של הכנענים, ועל כן אמר להם 'והתחזקתם'.

והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ והימים ימי ביכורי ענבים. (י"ג, כ').

הנה בתרגום יונתן מפרש והתחזקתם, 'ותעבדון חזקתא', דיעשו קנין חזקה בארץ, ולפי"ז המושך הכתוב 'ולקחתם מפרי הארץ', מתפרש דעל ידי לקיחת הפירות הוא דיהא להם קנין חזקה בארץ. וזהו כשיטת הרמב"ם פרק א' מהלכות מכירה הל' ט"ו, דאכילת פירות מהני לקנין חזקה. והנה לגבי חזקת ג' שנים אמרינן בגמ' בבבא בתרא דף ל"ז ע"א דאכל השדה בעודה שחת, שעדיין לא גדלה התבואה, אינה חזקה. ויש לדון דה"ה דגם באכילה הבאה בשביל קנין חזקה, נמי לא יחני באכלה שחת.

ולפי זה יש לומר, דזהו שהוסף הכתוב ד'הימים ימי ביכורי ענבים', לומר דלכן אכילת הפירות לא תהא אכילת שחת, שאינה מועלת לחזקה, אלא תהא אכילת פירות גמורים המועלת לקנין חזקה.

ואולם חי אני וגו' כי כל האנשים וגו' וכל מנאצי לא יראוה ועבדי כלב וגו'. וידבר ה' אל משה ואל אהרן לאמר וגו' אם אתם תבאו אל הארץ וגו' כי אם כלב בן יפונה ויהושע בן נון וגו'. (י"ד, כ"א-ל"ח).

הנה לכאורה נכפל ענין הגזירה שתי פעמים, ונאמרה בשתי פרשיות, דבתחילה כתוב 'ואולם חי אני וגו', כי כל האנשים וגו', וכל מנאצי לא יראוה', שבפסוקים אלו נאמרה הגזירה שלא יכנסו

לארץ, ואח"כ בפסוק כ"ו, שוב חוזר הכתוב על הגזירה ואומר 'ואולם עליהם חי אני נאום ה' וגו' במדבר הזה יפלו פגריכם וגו', וצריך ביאור למה נכפלה ונכתבה הגזירה בשתי פעמים.

והן אמנם דבפעם השניה נתפרש יותר כל הפרטים על מי נגזרה הגזירה, וכמפורש בפסוק כ"ט ובדברי רש"י שם, שהגזירה היתה על אותם שנמנו, ולאפוקי שבטו של לוי וכו', אבל עדיין אינו מובן מדוע נאמר כן בהזרה מיוחדת על כל ענין הגזירה.

עוד צריך ביאור מאי טעמא בפרשה הראשונה הכתוב מוציא מן הכלל רק את כלב, כדכתיב בפסוק כ"ד 'ועבדי כלב עקב היתה רוח אחרת עמו וגו', ואילו בפרשה השניה הכתוב מוציא מהכלל גם את כלב בן יפונה, וגם את יהושע בן נון, כמפורש בפסוק ל'.

ונראה בביאור הדברים עפ"י מה דאיתא במדרש (מדרש תנחומא י"ג), דמבן עשרים שנה ומעלה, בין שהיה עמהם בעצה, בין שלא היה עמהם בעצה, לא נכנס לא"י, אבל פחות מבן עשרים שנה והביא שתי שערות רק אם היה עמהם בעצה לא נכנס. הרי מבואר דהיו כאן שתי גזירות נפרדות, גזירה על כל מבן עשרים ומעלה, וזה היה בין היה עמהם בעצה, ובין לא היה עמהם בעצה, וגזירה נפרדת היה על מי שהיה עמהם בעצה, גם אם הוא פחות מבן עשרים [והביא שתי שערות]. ועיין בהידושי מרן רי"ז הלוי מה שביאר לפי דברי המדרש הא דכתיב 'וכל מנאצי לא יראוה', דבא לרבות דגם הפחותים מבן עשרים, אם הם בכלל מנאצי, או הם בכלל הגזירה שלא יראוה, וזהו כונת הכתוב 'וכל מנאצי'.

מעתה יש לומר, דלכן נכפלה הגזירה ונכתבה בשתי פרשיות חלוקות, דבאמת היו כאן שתי גזירות נפרדות, וכל אחת נכתבה בפרשה בפני עצמה, דבפרשה הראשונה נאמרה הגזירה על מי שהיה עמהם בעצה, וכמו שנאמר שם, 'כי כל האנשים וגו', וגזירה זו היא גם על פחות מבן עשרים, וזהו שסיים הכתוב 'וכל מנאצי לא יראוה', דר"ל דגם הפחותים מבן עשרים, אם היו עמהם בעצה, והיו בכלל המנאצים, ה"ה בכלל הגזירה. ואח"כ נכתבה עוד פרשה נוספת בפני עצמה, שכל מבן עשרים ומעלה, לא יכנס לארץ ישראל, שזהו גזירה נוספת בפני עצמה על כל מבן עשרים, בין היה עמהם בעצה ובין שלא היה עמהם בעצה, וזהו הפרשה השניה, שחזר הכתוב ואמר, 'ואולם עליהם חי אני נאום ה' וגו' במדבר הזה יפלו פגריכם וגו', שבוזה נאמרה הגזירה על כל מבן עשרים, גם אם לא היה עמהם בעצה, וכמו שכתוב בסוף פרשה זו בפסוק כ"ט 'במדבר הזה יפלו פגריכם וכל פקודיכם לכל מספרכם מבן עשרים שנה ומעלה'.

ולפי זה נראה לבאר, הא דבפרשה שניה הוזכרו גם כלב בן יפונה וגם יהושע בן נון, ובפרשה הראשונה נזכר רק כלב, דהגזירה שבפרשה השניה הייתה על כל מכן עשרים ומעלה, גם מי שלא היה עמהם בעצה, על כן הוצרך הכתוב להוציא מכלל הגזירה גם את כלב, וגם את יהושע, אבל בפרשה הראשונה שגזירה זו הייתה רק לאותם שהיו עמהם בעצה, בגזירה זו אין צריך להוציא את יהושע, שהוא הרי לא היה עמהם בעצה, וממילא אינו שייך לגזירה זו כלל, אבל כלב בן יפונה, כתב ברש"י שהיו לו שתי רוחות, אחת בפה, ואחת בלב, למרגלים אמר אני עמכם בעצה, ובלבו היה לומר האמת, עכ"ד רש"י, ואם כן נמצא דבפיו היה עמהם בעצה, על כן היה צריך להוציא מכלל הגזירה של מי שהיו עמהם בעצה, וגם נתן הכתוב טעם לזה, 'עקב היתה רוח אחרת עמו, דאע"פ דבפיו היה עמהם בעצה, מכל מקום בלבו היתה רוח אחרת, ולא היה עמהם בעצה, על כן אינו ככלל הגזירה.

ופגריכם אתם יפלו במדבר הזה. (י"ד, ל"ב).

הנה לפי פשוטו בא הכתוב לומר דהם עצמם ימותו במדבר, וכמבואר בדברי רש"י כאן. אמנם צריך ביאור הלשון 'ופגריכם'. ונראה לבאר בזה, דהנה 'פגריכם' היינו הגוף לאחר מיתה, וכלשון הברכה 'המהויר נשמות לפגרים מתים', ובא הכתוב לומר, דלא רק שימותו במדבר, ולא יכנסו לארץ ישראל בעודם חיים, אלא גם לאחר מיתתם ישארו במדבר ולא יכנסו לארץ ישראל.

והנה בגמ' בכ"ב דף ע"ג ע"ב איתא, אמר רבה בר בר חנא, זימנא חדא הוה קא אולנין במדברא, ואתלוי בהדין ההוא טייעא, ואמר לי ההוא טייעא, תא אחוי לך מתי מדבר. הרי דמתי מדבר, נקברו

במדבר, וגם לאחר מיתתם לא נכנסו לארץ, ואע"פ שאת עצמות השכטים הכניסו לארץ ישראל, כמבואר ברש"י פר' בשלה (י"ג, י"ט) מדברי המכילתא, אבל את מתי מדבר לא הכניסו.

ולמהבואר יש לומר, דמה שלא הכניסו אותם לארץ, לא היה זה סתם, אלא היה זה מכלל הגזירה שלא יכנסו לארץ, דגם לאחר מיתתם לא יכנסו לארץ אלא ישארו במדבר.

וזהו ביאור הכתוב 'ופגריכם', לומר דגם בעת שיהיו פגרים, דהיינו לאחר מיתה, גם אז יהיו ככלל הגזירה, שיפלו במדבר הזה.

ויהיו בני ישראל במדבר וימצאו איש מקושש וגו'. (ט"ו, ל"ב).

וצריך ביאור למה הקדימה התורה בתחילת הפרשה שהיה בעת שהיו בני ישראל במדבר. ועיין ברש"י שהביא דברי חז"ל, דבגנותן של ישראל דבר הכתוב, שלא שמרו ישראל אלא שבת ראשונה, ובשניה בא זה והללה.

ויש לומר בזה עוד, דהנה בגמ' בסנהדרין דף ע"ה ע"ב איתא, תניא, יודע היה משה רבינו שהמקושש במיתה, שנאמר מהלליה מות יומת, אלא לא היה יודע באיזו מיתה נהרג, שנאמר כי לא פורש וגו'. ובתוס' שם (ד"ה לא היה) כתבו, דאע"ג דמיתה סתם הנק היא, מתוך הסברא היה מדמה לעובד עבודת כוכבים דבסקילה, דמחלל שבת בפרהסיא, ככופר בעיקר, דכופר במעשה בראשית. ומבואר בדברי התוס', דהספק של משה רבינו היה רק משום דהיה זה הילול שבת בפרהסיא, ועל כן דמי לעובד ע"ז, דדינו בסקילה.

אשר לפי זה יש לבאר, דזהו כונת הכתוב שהיה זה בעת שהיו בני ישראל במדבר, לומר שלא היה זה בצינעא, אלא נעשה בפרהסיא, ומשום כן לא ידעו את עונשו.

כך עשה את המנורה

מתוך דברים שנאמרו בישה"ק בשמחת אחד מנגידי עולם התורה שיחי' - ט"ו סיון תש"פ

בפרשה קראנו בציווי המנורה שהתורה אומרת כן עשה את המנורה, הכתוב סתם ולא פירש מי הוא זה שעשה את המנורה, וברש"י כתב, 'כן עשה את המנורה, מי שעשאה'. ויש לבאר שנכלל בזה ענין מיוחד בהעמדת התורה, שהנה הרי המנורה היא כנגד התורה ופנימיות ענין המנורה הוא התורה, ואור המנורה הוא כנגד אור התורה, ויש לומר שלכן התורה סתמה ולא פירשה מי הוא שעשה את המנורה, מפני שבכל דור ודור צריך מי שיעשה את המנורה, ובכל דור ודור צריך מישהו שיעמיד את התורה, זה לא מעשה שנעשה פעם אחת ואחר כך הוא נעשה והופך לדבר קיים העומד בעצמו, אלא לעולם צריך מישהו שיעמיד את התורה, מישהו שיעמיד את הבסיס והקיום להדלקת אור התורה. ולכן התורה אינה מפרשת מיהו עושה המנורה, מפני שהוא אינו אדם אחד מסויים, אלא בכל דור ודור יש את אותו הזוכה לכך.

ולא רק שהעמדת התורה אינה בחלקו של אדם מסויים, אלא גם המקור והמקום ממנו באים קיום ופרנסת התורה הוא באופן מיוחד, דהנה שבת זבולון נתברכו להיות המפרנסים של יששכר, וכדאיתא בחז"ל זבולון יוצא בפרקמטיא ויששכר עוסק בתורה, ובשביל זה נתברך שבת זבולון 'זבולון לחוף ימים ישכון והוא לחוף אניות וירכתו על צידון'. ויש להתבונן דאם אמנם נתברכו שבת זבולון שהם יהיו ממציא הפרנסה ליששכר שעוסק בתורה, אבל מפני מה הם לא קיבלו חלק ונחלה בארץ שמקרקע הנחלה בעצמה היא להם כדי לפרנס את יששכר, רק קיבלו את חוף ימים שמשם תזדמן פרנסה. ויש ללמוד מזה שפרנסת התורה וקיום התורה אינו מגיע ממקום מוגדר ומסויים, ופרנסת התורה אינה מוגבלת ומתוחמת למקום מסויים שמשם תצא פרנסה וקיום לתורה ולומדיה, אלא קיום התורה ופרנסת התורה הוא דבר שבא ממקום בלתי מסויים, ממקום בלתי מוגדר, מאיזה מקום שהוא. כן מצינו ענין זה אצל רבי עקיבא, כמו שמביא הר"ן בנדרים שרבי עקיבא נתעשר מארגז מלא אבנים טובות ומרגליות שנפלט מהים, וצריך להבין מה המשמעות שפתאום בא ארגז מן הים ונותן עושר לרבי עקיבא, הענין בזה הוא שעושרו של רבי עקיבא שהוא עושר התורה, אינו בא מכח דבר מוגדר ומסויים, אלא הוא בא מאיזה מקום שהוא, ממקום בלתי ידוע, כי כן הוא הדרך וההנהגה בפרנסת התורה וקיום לומדי התורה, שהם אינם תלויים בדבר מסויים, ופרנסתם אינה באה מדבר מתוחם ומוגדר, אלא הוא מזון מן השמים, וכמו שבדור המדבר נתפרסו מן המן, כן לעולם הם גיוזנים לחם מן השמים, ולחם מן השמים מגיע לא מחלקת אדמה מסויימת, ולא מחבל ארץ מיוחד, אלא ממקומות בלתי ידועים, וזהו הענין שזבולון נתפרנסו מן הים, ורבי עקיבא נתעשר מן הים, לומר לך שפרנסתם באה ממקום בלתי ידוע.

מתוך דברי החיזוק שמסר הגאון הגדול רבי יהושע אייכנשטיין שליט"א לבני הישיבה הקדושה השוהים בקפסולות

בספר מלכים א (א, ב) מסופר שכאשר קרבו ימי דוד המלך למות, ציוה לשלמה בנו לעשות עם שמעי בן גרא כחכמתו "וידעת את אשר תעשה לו והורדת את שיבתו בדם שאול". מבאר רש"י 'תן לבך למצוא לו עוון מות בשביל דבר אחר'. ובהמשך כתוב שאחר פטירתו של דוד המלך, כאשר ישב שלמה על כסא מלכותו, ציוה לשמעי שיבנה לו בית בירושלים וישב שם ולא יצא ממנו, "והיה ביום צאתך וגו' ידוע תדע כי מות תמות דמך יהיה בראשך". ויש להבין מה חכמה היא זו, וכי חסרים אנשים שלא יצאו מירושלים שנים רבות. אלא נראה שהתחכם שלמה המלך בכך שידע כי בסופו של דבר יצא שמעי מירושלים ויתחייב מיתה.

וביאור הדברים על פי דברי המלבי"ם המפרש את המילה 'אסור' דהיינו דבר הנוגד את רצונו של האדם. אדם הנכנס מרצונו למאסר - אין זה מאסר. 'מאסר' פירושו כליאה במקום, נגד הרצון. ולכן ידע שלמה המלך שכאשר יאסור על שמעי לצאת הוא לא יוכל לעמוד בזה ויהיה מוכרח לעבור על הציוי ולצאת, כי להרגיש במאסר זהו דבר קשה מאוד.

נקל לשער כי בחורי הישיבה הנמצאים כעת בקפסולה, מרגישים במעין 'מאסר' - כלואים ללא יכולת לצאת מהגבולות שהוגדרו להם, וזו הרגשה קשה. אם כן מה העצה לזה?

אמנם הרגשה זו של מאסר היא רק כאשר מרגישים שנמצאים כאן משום שמוכרחים בעקבות הכללים של משרד הבריאות המגבילים אותנו. ולכן העצה הראשונה היא להפנים בתוכנו את הידיעה שנכנסנו לכאן מרצוננו. חשוב מאוד שכל אחד יפנים בעצמו למה הוא נמצא כאן. הרי אף אחד לא כפה אותו. אלא סיבת חזרתו לישיבה, כי השהייה מחוץ לישיבה פחות טובה, הן מצד הלימוד והן מצד סיבות אחרות. ועל כן, למרות שהשהייה בתוך כותלי הישיבה היא בתנאים קשים, אבל כל בחור עשה את השיקול שעדיף לו לשבת בתוך הישיבה יחד עם חברותו, באוירה של לימוד וכו', מלהישאר בחוץ. הקושי קיים רק אם לא מפנימים היטב שהמצב של אלו הנמצאים בתוך הישיבה טוב בהרבה מאותם בחורים שהעדיפו להישאר בחוץ, ושהם בקושי הרבה יותר מאיתנו.

כמה שהאדם מפנים יותר שזהו הרצון שלו - יותר טוב לו! אם הוא מרגיש שזה נגד רצונו - זה קשה, ההרגשה כמו במאסר!!

אלא שבכל זאת הדבר קשה. עדיין התנאים מגבילים ומקשים על הלימוד והבחורים מרגישים צורך להתאוורר. זה הזמן לחדד את נקודת ההבדל בין 'אוורור' ל'התפרקות'.

הנה אנו רואים בחוץ, בפרט בבתי הספר הממלכתיים, שעד עתה היו כולם בעוצר, אסרו עליהם בלויים בבתי קפה ומסעדות שזהו כל חיותם, וברגע שנפתחו מקומות הבילוי הם השתחררו לגמרי ללא גבולות וכללים, ובעקבות כך שוב התפרצה המגפה ומוכרחים לסגור בתי ספר אחד אחרי השני. זהו מושג של 'פריקת עול', שהאדם פורק מעליו את כל העול ומתמרד נגד כל הכללים וההגיון. ובעקבות זאת, למרות שעל פי התכנית היינו אמורים לחזור אחרי חג השבועות למתכונת הרגילה, בכל זאת כאשר שוב נמצאים אלפים בבידוד הכל חוזר אחורה, כי ההתפרקות גרמה לעשות נגד השכל.

המודד אם זהו אוורור או פריקת עול הוא ה'ויחזור לתלמודו'. כאשר אדם נח מעמלו, לאחר שקם הוא לומד

יותר חזק. זהו אוורור. לעומת זאת אדם ש'מתפרק', הרי הוא פרק מעליו עול תורה ולא יוכל אח"כ לחזור לתלמודו כראוי. אם המנוחה הביאה להתרוממות והתעלות הרי זה סימן שזה היה 'אוורור' לצורך.

אמנם החרדים ב"ה הקפידו לשמור על הכללים גם בעת שהוקלו ההגבלות, אבל לפי המצב הנוכחי **עדיין אנו מוכרחים להמשיך עם כל הכללים וההגבלות, למרות הקושי שבדבר**, ועל כך יש להוסיף כמה מילים.

בפרשת וישב (לז, א) נאמר **"וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען"**. ומביא רש"י מהמדרש **'ביקש יעקב לישב בשלוח קפץ עליו רוגזו של יוסף, צדיקים מבקשים לישב בשלוח' וכו'.** ויש לתמוה מה עוול מצאו ביעקב שביקש לישב בשלוח, ומהו רוגזו של יוסף.

ונראה שישנם שני דרכים בעבודת ה'. **דרך א'**, שהאדם מתעלה מתוך קשיים ונסיונות, **ודרך ב'**, שהאדם מתעלה מתוך שלווה ומנוחת הנפש. דרך זו, כתב הרמב"ם שתהיה לעתיד לבוא, בימות המשיח, כאשר תבוא המנוחה מכל הנסיונות והשקט מן המלחמות ושאר הדברים.

כל חייו של יעקב אבינו היו רצופים קשיים ונסיונות, צרת עשו, צרת לבן וכו', וכשביקש בסוף חייו להתעלות בעבודת ה' מתוך שלווה, קפץ עליו רוגזו של יוסף. כלומר שנתכוון הקב"ה לומר לו 'אין זה חלקך' - חלקך בעבודת ה' הוא להתעלות דווקא מתוך נסיונות וקשיים.

נמצא א"כ שלכל אחד יש את חלקו בעבודת ה', וישנם כל מיני מצבים וזמנים, יש זמנים שעבודת ה' שלו היא מתוך שלווה ומנוחה, ויש פעמים שהיא צריכה להיות מתוך קושי.

נראה כי בשעה זו נתייחדה עבודתנו להיות מתוך קושי ונסיון, מתוך מגבלויות ותנאים קשים. אך צריך לזכור שככל שמתעלים ומתגברים יותר על הקושי הרי השכר גדול יותר, כמו שאמרו חז"ל 'טוב אחד בצער ממאה שלא בצער'. והביאור בזה, כי הנה במצוות לא תעשה ישנם דרגות שונות, לאו שיש בו מיתות ב"ד, לאו שיש בו כרת וכו', דהיינו שחומר הלאו נמדד לפי דרגות מסוימות. אך לגבי מצוות עשה כיצד ניתן לדעת איזו מצוה חמורה יותר ואיזו פחות, וא"כ מהו ה'טוב אחד בצער' שהרי לכאורה לא מקבלים יותר שכר על מצוה שנעשית מתוך צער וקושי.

אלא הביאו בזה, שערך ושכר המצוה נמדד במידה שהאדם מעריך ומייקר את המצוה. וכמו שיש מושג בפדיון הבן של 'לדידי שווה לי', כך כל מצוה ומצוה שאדם מעריך יותר, ערכה גדול יותר וממילא שכרה גדול יותר. ולכן כמה שאדם מעריך יותר את לימוד התורה ומוכן להתמסר בעבודה, שכרו גדול יותר. וכאשר האדם בוחר ללמוד מתוך קושי ונסיונות, הרי ששכרו הרבה מאוד. ואף כי הלימוד מתוך שלווה גם היא מעלה, ישנם פעמים שאפשר להתעלות מתוך נסיונות וקשיים.

הקב"ה יעזור שנוכל להתעלות ממצב זה ולזכות לכל המעלות שצריך לזכות.

מצוה עז

להקריב המצורע קרבן אחר שיטהר

שנאמר וביום השמיני וכו'

ביחד, מפני שהוא בא להכשיר. ופירש"י דם האשם ניתן על הבהונות ומכשיר לקדשים ולביאת מקדש, ומשמע מלשונו שהוא ענין חשיבות כיון דהטהרה תלויה בו. והקשה במקדש דוד (סי' יב ב) דבגמ' במנחות (ה) אמרינן דאם הקדים חטאתו לאשמו לא יהא אחר ממרס בדמו אלא תעובר צורתו ויוצא לבית השריפה, מפני שקודם הקרבת האשם חשוב מחוסר זמן, וא"כ יש חיסרון בגוף המצורע ואין קדימת האשם רק מצד חשיבות. אך זה גופא צ"ב מדוע נתינת הדם על הבהונות היא סיבה שיקדם האשם ויעכב.

ובתוס' במנחות (שם) הקשו מפני מה במצורע פשיטא דהאשם מעכב את החטאת, והרי בקרבנות יום הכיפורים איצטרין קרא להא דסדר הקרבנות מעכב דכתיב "חוקה", ותיצו דלקרבנות יוה"כ אין סדר מיוחד מצד עצמם מאחר ואין שייכות בין קרבן לקרבן ואיצטרין קרא לסדר הקרבנות, אולם מצורע הוא מחוסר זמן כל עוד לא הביא קרבנותיו, ולפיכך האשם קודם לחטאת שהוא מכשיר את החטאת. והדברים טעונים הסבר ומקור, מנלן דהאשם מכשיר ותלויים זה בזה.

מחלוקת התנאים במצורע שהעשיר או שהעני

עוד מצינו דנחלקו התנאים (נגעים יד יא ונתבאר בערכין יז) במצורע שמביא חטאתו ועולתו לפי מצב עשירותו, מה דינו כשהיה עני והעשיר או עשיר והעני. לרבי שמעון תלוי בזמן הקרבת החטאת, לרבי יהודה תלוי בזמן הקרבת האשם, ולדעת רבי אליעזר בן יעקב הכל הולך אחר צפריים. ואתמר עלה "אמר רב יהודה אמר רב, ושלשתן מקרא אחד דרשו: אשר לא תשיג ידו בטהרתו, רבי שמעון סבר דבר המכפר, מאי ניהו, חטאת. ור' יהודה סבר דבר המכשיר, ומאי ניהו, אשם. רבי אליעזר בן יעקב סבר הגורם לו טהרה, ומאי ניהו ציפריים". מבואר בזה דפשיטא לגמ' שהחטאת מוגדרת כ'מכפר', והאשם הוא ה'מכשיר' ונחלקו רק מהו 'טהרתו'. ובע"כ דכוונת התוס' שכתבו דהחטאת תלויה באשם היא דהאשם מכשיר את החטאת לכפר, וכן פירש המקדש דוד. וצ"ב מדוע נתחלקו הקרבנות והוגדרו באופן הזה, ומה מחייב שהאשם מכשיר את החטאת והחטאת היא המכפרת.

וביותר קשה דהרי גם יולדת מביאה עולתה וחטאתה לפי מצב העניות והעשירות, ואם הביאה חטאת כעניה והעשירה מביאה עולה כעשירה. ומסביר הראב"ד (תו"כ מצורע פ"ה טו) דלא נחלקו התנאים אם נקבע זמן העניות ועשירות לפי שעת הקרבת החטאת או לפי שעת הקרבת העולה, מפני שחטאתה של יולדת הוא עוף אף בעשירות, ולכן אינה ראויה לקבוע את העשירות והעניות. ולכאול' קשה דאף במצורע אין שינוי בקרבן אשם ובהבאת ציפורים ואעפ"כ נחלקו התנאים מה קובע ומאי שנא.

המצורע שנרפא מצרעתו אחר שקיים את כל סדר טהרתו, מחויב להביא ג' קרבנות - עולה חטאת ואשם ולוג שמן. סדר הקרבת הקרבנות - מתחיל באשם ואחריו חטאת ואחריו עולה.

סדר קבלת הדם של שני הלוקי דם האשם

דם האשם נחלק לשנים - חציו האחד מזים על גבי המזבת, ואת חציו השני נותנים על תנוך אוזנו ועל בהונות ידיו ורגליו של המצורע המיטהר. מבואר בגמ' (זבחים מ:ז) דאופן קבלת הדם הוא ע"י שני כהנים - האחד מקבל את הדם בכלי וזורקו על המזבת, והאחר מקבל את הדם בידו ע"מ ליתן ממנו ע"ג הבהונות. ברמב"ם (פ"ד מהל' מחוסרי כפרה ה"ב) מבואר דמתחילה מקבל הכהן בכלי ואח"כ מקבל הכהן השני ביד וכן משמע מלשון המשנה בנגעים (פ"ד מ"ח), אבל בפ"ה הרע"ב (זבחים פ"ז מ"א) כתב להיפוך - דתחילה מקבל הכהן את הדם ביד ואח"כ מקבל הכהן השני בכלי, וכך משמעות הגמ' (זבחים שם).

במהר"י קורקוס הביא את דרשת התו"כ (מצורע פ"ג ה"ב) דכתב להדיא דקבלת הדם למזבח קודם, והטעם - לפי שהמזבח מכשיר, וז"ל "ואיני יודע איזה יקדום אם מזבח אם בהונות, כשהוא אומר הוא לכהן הכהן יקדום, מה מצינו מכשירו לכהן, המזבח, המזבח יקדום". ומבאר במהר"י קורקוס דכשם שבכל הקרבנות המזבח מכשיר לאכילה אף כאן זריקת הדם על המזבח קודמת למתן בהונות אע"פ שאינם דומים. אכן, החזו"א (נגעים ס"י יב אות יא) מפרש דמסתבר דזריקה קודמת מפני שהיא מכשרת את הדם לבהונות, ולא פירש מנין לו שהמזבח מכשיר גם לענין מתן דם על הבהונות. ברש"י (זבחים שם) עמד על הסתירה שבין הגמ' למשנה בנגעים ופירש דהקדימה היא לענין הזריקה שתהא קודמת למתן בהונות, אבל לענין קבלת הדם אין קפידה, ודבריו מתאימים עם מש"כ בחזו"א דזריקת הדם על המזבח מכשירה את הבהונות.

בדברי הרמב"ם לא נתפרש אם קדימת הזריקה מעכבת, ובמהר"י קורקוס כתב דאינה מעכבת, וסברתו דאחר דזריקת הדם של אשם מצורע אינה מפורשת בכתוב, אלא ילפינן (יבמות ז. זבחים מט.) מדכתיב "כי כחטאת האשם" [והא דבעינן ילפותא מיוחדת ולא אמר' דהוא כשאר אשמות, דאשם מצורע יצא לידון בדבר החדש בבוהן יד ורגל ואוזן ימין והו"א דשאני משאר אשמות אף לענין מתן דמים ואימורים על המזבח] ולכן אינו מעכב. ואינו מובן, דמה בכך שהמקור מילפותא, ועוד דלסברת החזו"א דזריקה מכשרת את הבהונות, מסתבר יותר דהזריקה מעכבת.

סדר הקרבת קרבנות המצורע

סדר הקרבת קרבנות המצורע נתפרש במשנה בזבחים (צ:): דהאשם קודם לחטאת שלא כבשאר מקומות בהם באים חטאת ואשם

הר"ש (נגעים שם) מבאר את מחלוקת התנאים בעניי העשיר, דסברת מאן דתלי בהבאת האשם היא מפני שהוא קרב ראשון, ומאן דס"ל דזמן הבאת החטאת קובעת הוא מפני שהאשם בא תחילה אחר החטאת. [והא דהעולה אינה קובעת מפני שהיא תלויה במין החטאת כדאי' במשנה בקינים (ב ה), וכן כתב ברשב"א (קידושין יג:) שהחטאת קודמת לעולה לעולם. וכן נראה מדברי הגמ' (זבחים ז:) "אלא למה באה [החטאת] לפני עולה, לפרקליט שנכנס, ריצה פרקליט, נכנס דורון אחריו"]. ודבריו אינם מובנים מה המשמעות בכך שאחר האשם נחשב קרבן החטאת לראשון, והרי בפועל אינו ראשון אלא השני. ועוד קשה דאחר ההסבר שהציע למחלוקת התנאים, הביא את דברי הגמ' בערכין דהמחלוקת היא אם 'טהרתו' של המצורע ע"י דבר המכשיר או ע"י דבר המכפר, ומדוע הציע הסבר שונה קודם לכן.

נזיר שהיה ספק טמא וספק מצורע מוחלט

יש סוגיא בכמה מקומות בגמ' (נזיר נט: ועוד) לענין נזיר שהיה טמא בספק ומצורע מוחלט בספק שאינו יכול להתחיל את נזירותו מחדש עד שלא נטהר ומביא קרבנותיו, ויש לו סדר טהרה מיוחד להביא קרבנות כל ל' יום עם תנאים מסוימים ורק לאחר מזה ועשרים יום מסיים את טהרתו. ועם כל זאת, אשם מצורע אינו מביא מפני שאינו קרב על תנאי, וכתבו ע"ז התוס' (שם נה:) דאינו מביא כלל מפני שאינו מעכב, וכן הוא ברמב"ם (פ"י מהל' נזירות ה"ח) "אבל האשם והעולה אינן מעכבין". הראב"ד משיג וחולק על הרמב"ם אך הכס"מ הביא את דב' התוס' ופשיטא ליה כהרמב"ם.

מאידך במקום אחר כתב הרמב"ם (פ"א מהל' מחוסרי כפרה ה"ה) דהאשם אינו מעכב, וכתב ע"ז בכס"מ שהוא ט"ס דפשיטא שהאשם מעכב, וראיה לזה ממתני' בסוף נגעים (יד ט) דמצורע שאין לו בהונות אין לו טהרה עולמית, הרי דנתנית דם האשם מעכבת. וכן משמע מהגמ' ריש מנחות (הובא לעיל) דקודם הבאת קרבן אשם חשיב מחוסר זמן, הרי דהאשם מעכב. וצווחו קמאי ובתראי על סתירת הכס"מ - האם פשיטא ליה דהאשם מעכב או לא, ובע"כ דהחילוק הוא כמפורש בדברי הרמב"ם דהאשם אינו מעכב רק במקום ספק, וחילוק זה טעון ביאור מאי שנא ספק מוודאי.

מחוסרי כפרה - הטהרה ע"י הכפרה, והמצורע צריך בהקדם

להיטהר ולהיות ראוי לכפרה

שלושה גדולי עולם עמדו על זה הענין - החזו"א, הגרי"ז והמקדש דוד - ונתכוונו לדבר אחד יסודי, דיש נפק"מ בין ספק לודאי - ובספק אין האשם מעכב. וביארו כל אחד לפי דרכו את החילוק בין ספק לודאי.

נתבאר (בשיעור על מצוות עד-עה) דכל מחוסרי כפרה הם קרבנות שבאים לטהר ומצד שני נקראים קרבנות המכפרים, והובאו דברי החזו"א והערול"ן דהטהרה באה ע"י קרבן המכפר. מצורע אף הוא מחוסר כפרה, וטהרתו באה ע"י כפרה. אלא שמלבד הקרבן המכפר זקוק המצורע למתן דם ע"ג בהונות שאינה הקרבה אלא היא עבודה או כעין אכילת תרומה [כלשון המקדש דוד] ואינה באה

לכפרה. ונמצא שיש לו למצורע ב' חלקים בטהרתו - האחד - קרבן חטאת שבא לכפרה וע"י הכפרה החטאת מכפרת וחלק נוסף - קרבן אשם שיש לו דינים מיוחדים של מתן בהונות ולוג שמן שבא עימו, והוא מטהר בעצמו ואינו מכפר.

אשר על כן, קדימת האשם אינה מצד שהוא מקודש יותר אלא שהקפידה תורה שקודם כפרת החטאת, על המצורע להיות ראוי לכפרת הקרבן, ולזה נצרך תחילה להכשר של דם האשם שניתן על הבהונות, שהוא מטהר את המצורע ומכשיר אותו לכפרת הקרבן ולטהרה הגמורה שבאה ע"י הכפרה. ממילא מש"כ התוס' דהאשם מכשיר את החטאת, אין הכוונה שמכשיר את קרבן החטאת, אלא מכשיר את הגברא שיהיה ראוי להיטהר ע"י החטאת.

זריקת דם האשם קודם למתן בהונות ע"מ להחיל שם קרבן

אשם

דם האשם נחלק לשנים וחציו הנזרק ע"ג המזבח קודם לחציו הניתן על הבהונות, זאת משום שתחילה צריך להחיל על הבהמה שם קרבן אשם ע"י זריקת הדם וזה מכשיר את הדם לבהונות. על כן פירש הר"ש דאין נפק"מ אם קבלת הדם בכלי לזריקה קודמת או הקבלה ביד לבהונות, אלא הזריקה על המזבח היא שצריכה להיות תחילה כדי לעשותו לקרבן אשם.

ומה שהוקשה להראב"ד מדוע האשם קובע את מצב העניות והעשירות, והרי הקרבן תמיד אותו קרבן ומ"ש מיולדת. וי"ל דביוולדת החטאת והעולה הם שני קרבנות שאינם תלויים זה בזה כלל, אבל קרבנות המצורע קשורים ותלויים זה בזה, דהאשם מכשיר את החטאת ועושה אותה ראויה להקרבה, ולכן הוא הקובע את מצב העניות והעשירות.

מעתה פשוט מה שפירש הר"ש דאחר האשם קרבן חטאת קרב תחילה, דלענין קרבן, החטאת היא הקרבן הראשון דבכל מקום החטאת קודמת לאשם, יוצאים מן הכלל קרבנות המצורע שצריך להקריב אשם קודם, מפני שהוא הגורם לחטאת שתהיה ראויה.

החילוק בין ספק טומאה לודאי בדעת הרמב"ם

אמנם הרמב"ם הבין באופן אחר ולכן חילק בין ודאי לספק (ויעו"י בדברי החזו"א הגרי"ז והמקד"ד מה שפירשו כל אחד לפי דרכו), ולדרכו יתכן שקרבן חטאת יכפר אף בלא הכשר האשם, ומ"מ הקפידה תורה שיביא טהרה נוספת של אשם. מש"ה מי שאין לו בהונות אין לו טהרה עולמית וכן המקריב חטאת קודם האשם הוא מחוסר זמן, כיון שהוא מחויב בטהרה הנוספת ואינו יכול להביא. אולם המסופק אם הוא מחויב בטהרה זו שונה, מאחר ואין להביא אשם על הספק. החזו"א סבר דאינו מחויב מאחר ולהרמב"ם ספיקא לקולא, ואילו הגרי"ז פירש שאין חובת הבאה במצב של ספק.

נמצא - מתן הבהונות מכשיר את המצורע כמעשה טהרה להיות ראוי לכפרת החטאת, והחטאת מטהרת ע"י הכפרה כשאר מחוס"כ. וזריקת דם האשם קודמת למתן בהונות, כדי לתת לדם שעל הבהונות שם של דם האשם, ולאחמ"כ באה כפרת החטאת המטהרת.

נחל אליהו

חטא המרגלים שערערו את מידת הבטחון של כלל ישראל

ולעניות דעתי נראה ברור, שהאבן עזרא לא בא לומר טעם חדש מדוע לא נכנסו לארץ, אלא הוא בא להסביר את המהלך של העונש על חטא המרגלים - העונש של חטא המרגלים זה לא סתם עונש, אלא זה פועל יוצא של מעשיהם, ולהבין את דבריו צריך לדעת הקדמה, הקדמה גדולה:

במידת הביטחון, ההנהגה עם האדם היא כפי שהוא מעמיד את עצמו! שכך דרשו חז"ל (ע"י נפש החיים שער א פרק ז מהמדרש כעין זה) מהפסוק (תהלים קכא, ה): ה' צלך על יד ימינך, מה הצל הזה אתה מראה לו אצבע - אצבע, שנים - שנים, חמש - חמש, כך כשאדם בוטח בהקב"ה כפי בטחונו כך הוא רואה את ההנהגה של הקב"ה איתו, אדם שלא בוטח בהקב"ה ומרבה לעשות השתדלות - באמת זורקים אותו למקרי הטבע.

וזה הביאור בלשון הכתוב (ירמיה יז): ברוך הגבר אשר יבטח בה' והיה ה' מבטחו, שלכאורה זה נראה כפילות לשון? 'ברוך הגבר אשר יבטח בה' - ושוב 'והיה ה' מבטחו' זה לכאורה כפילות לשון?

אלא הפשט הפשוט הוא - מי שבוטח בה', ההנהגה איתו היא של והיה ה' מבטחו! וכן מצאתי שביאר כוונת הכתוב בחובות הלבבות שער הבטחון.

ההשתדלות הנדרש מהאדם תלוי במדת בטחונו
ויסוד הדברים מבואר ברמב"ן בפרשת שמות (ד, א) שמושה רבינו אומר להקב"ה: והן לא יאמינו לי ולא ישמעו בקולי כי יאמרו לא נראה אליך ה', ומביא הרמב"ן מהמדרש (שמות רבה ג, טו): אותה שעה דיבר משה שלא כהוגן, הקב"ה אמר לו (שמות ג, יח): ושמעו לקולך, והוא אמר: והן לא יאמינו לי, מיד השיבו הקב"ה בשיטתו ונתן לו אותות לפי דבריו.

מה כתוב פה? שמי שהולך על ביטחון הוא לא צריך השתדלות, אבל מי שיש לו פחות ביטחון הוא כבר נהיה זקוק להשתדלות!!

וידבר ה' אל משה ואל אהרן לאמר, עד מתי לעדה הרעה הזאת אשר המה מלינים עלי את תלונות בני ישראל אשר המה מלינים עלי שמעתי, אמור עליהם חי אני נאום ה' אם לא כאשר דיברתם באזני כן אעשה לכם, במדבר הזה יפלו פגריכם וכל פקודיכם לכל מספרכם מבין עשרים שנה ומעלה אשר הלינותם עלי, אם אתם תבואו אל הארץ אשר נשאתי את ידי לשכן אתכם בה כי אם כלב בן יפונה ויהושע בן נון, וטפכם אשר אמרתם לבז יהיה והביאתי אותם וידעו את הארץ אשר מאסתם בה, ופגריכם אתם יפלו במדבר הזה (יד, כו-לב).

האבן עזרא בפרשת בשלח (שמות יד, ג) אומר: למה דור המדבר לא נכנסו לארץ? מפני שבשביל להיכנס לארץ היו צריכים לעשות מלחמות, וצריך לכבוש ולבנות, והדור היוצא ממצרים למד מנעוריו לסבול עול מצרים ונפשו שפלה, והיו ישראל נרפים ולא היו מלומדי מלחמה, ולפיכך ה' לבדו, כי הוא עושה גדולות (איוב ה, ט) לו נתכנו עלילות (שמואל א ב, ג), סיבב שמתו כל העם היוצא ממצרים הזכרים, שלא היה בהם כוח להילחם בכנענים, עד שקם דור המדבר, שלא ראו גלות והיתה להם נפש גבוהה, עד כאן דבריו.

יש בדבריו לכאורה תימה רבה, וכי האבן עזרא לא למד חומש?! הלא אצלנו בפרשה כתובה פרשה שלימה שלא נכנסו לארץ בגלל חטא המרגלים, ואיך כתב האבן עזרא שלא נכנסו מפני שהיו נרפים ולא היו מלומדי מלחמה? זה קושיה אחת. וקושיה שניה: אף לדבריו, היד ה' תקצר? הרי ממצרים הם יצאו בלי שום מלחמה - ה' ילחם לכם ואתם תחרישון, והקב"ה יכול לעשות שיכנסו לארץ ישראל בלי מלחמה? ומדוע לא נכנסו מפני שלא היה בהם כוח להילחם בכנענים?

במדת הבטחון יש הנהגה מיוחדת של מדה כנגד מדה

ועל פי זה מתבארים דברי הרמב"ן בפרשת לך לך (בראשית יב, י) על מה שנאמר שם: ויהי רעב בארץ וירד אברהם מצרימה לגור שם... ויאמר אל שרי אשתו הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את, והיה כי יראו אותך המצרים... אמרי נא אחותי את למען ייטב לי בעבורך וחיתה נפשי בגללך. שכתב הרמב"ן: ודע כי אברהם אבינו חטא חטא גדול בשגגה, שהביא אשתו הצדקת במכשול עוון מפני פחדו פן יהרגוהו, והיה לו לבטוח בה' שיציל אותו ואת אשתו ואת כל אשר לו, כי יש באלוקים כוח לעזור ולהציל, גם יציאתו מן הארץ שנצטווה עליה בתחילה מפני הרעב עוון אשר חטא, כי האלוקים ברעב יפדנו ממות, ועל המעשה הזה נגזר על זרעו הגלות בארץ מצרים ביד פרעה, במקום המשפט שמה הרשע והחטא.

והקשה המהר"ל על דברי הרמב"ן, שאם כדבריו שהיה בזה חטא גדול ועל כך נגזר על זרעו הגלות, מדוע חזר אברהם שוב על מעשה זה אצל אבימלך בפרשת וירא (בראשית כב, ב) שנאמר שם: ויאמר אברהם אל שרה אשתו אחותי היא, וכן אצל יצחק מצאנו בפרשת תולדות (בראשית כו, ז) ששאלו אנשי גרר על אשתו, ויאמר אחותי היא כי ירא לאמר אשתי פן יהרגוני אנשי המקום על רבקה, ומדוע עשה אף הוא כן כשעל מעשה כזה נענש אברהם. כך שואל המהר"ל.

ועל פי דברי הרמב"ן בפרשת שמות ומה שנתבאר במהלך של מידת הבטחון יש ליישב את דברי הרמב"ן מקושיית המהר"ל, שבאמת אברהם אבינו בדרגה שלו לא היה צריך לעשות השתדלות זו של אמרי נא אחותי את, וכשעשה כן בפעם הראשונה חטא בשגגה ע"פ דרגתו, ואם אברהם אבינו לא היה אומר בפעם הראשונה אחותי את אלא הוא היה הולך בדרגה של בטחון כמו שנדרש מאברהם אבינו, הוא באמת לא היה צריך להגיע להשתדלות הזאת, אבל אחרי שפעם אחת הוא כבר עשה את ההשתדלות של אמרי נא אחותי את, מכאן ואילך הוא כבר נהיה מחוייב בהשתדלות הזאת, ולכן אח"כ אצל אבימלך הוא גם עשה כך, וכן יצחק ממשיך בדרגה של אברהם ועשה כמעשיו.

יש מעשה ידוע, הזכרנו אותו הרבה פעמים, הסבא מנובהרדוק היה חזק מאד במידת הביטחון, באו אליו תלמידים ואמרו לו: רבינו, אנחנו רואים שאם עושים השתדלות - מרויחים, יש פרנסה, ואם לא עושים

השתדלות - אין פרנסה. אמר להם הסבא מנובהרדוק: משל למה הדבר דומה, היה פעם זוג צעיר, שאחרי החתונה היה ביניהם נידון במה לעבוד, ממה להתפרנס, הוא רצה להיות סנדלר, והיא רצתה שהוא יהיה שערן, החליט הבעל לשמוע בקול אשתו ופתח חנות שעונים - לתיקון שעונים, וכך הם התפרנסו בכבוד עד זקנה ושיבה. כשהגיעו לגיל שבעים, שמונים, הם ישבו פעם לארוחת ערב, ואמרה לו אשתו: יענק'ל יענק'ל! נס ששמעת בקולי, אתה זוכר שרצית להיות סנדלר?! אם היית סנדלר, חלילה היינו גוועים ברעב! כל יום היו באים פה עשרות אנשים עם שעונים, ובעצמך ראית שאף פעם לא הגיעו לפה עם נעליים! אמר לה בעלה: מה את לא מבינה?! אם היה פה סנדלריה היו מגיעים עם נעליים, עכשיו שיש פה שערן מגיעים עם שעונים!! אמר ר' יז'ל, הסבא מנובהרדוק לתלמידיו: מי שמחליט שהפרנסה שלו תבוא מנעליים - הצינור שלו לפרנסה זה נעליים, ומי שמחליט שיתפרנס משעונים - הצינור זה שעונים, ומי שמחליט להיות דבק במידת הביטחון - יש לו צינור ישיר מהקב"ה!!

זהו עומק דברי האבן עזרא:

רש"י בתחילת פרשת דברים על הפסוק (א, ה) "ראה נתתי לפניכם את הארץ בואו ורשו את הארץ" אומר: בואו ורשו - אין מערער בדבר, ואינכם צריכים למלחמה, אילו לא שלחו מרגלים לא היו צריכים כלי זין. דהיינו שאלמלא חטא המרגלים היו יורשים את הארץ מיד בלי מלחמה, לא היו צריכים כל זין, רק בגלל חטא המרגלים היו צריכים כלי זין לעשות מלחמה.

זה מה שאומר האבן עזרא, הוא לא אומר טעם חדש, אלא הוא מסביר מה היה המהלך של העונש על חטא המרגלים, אם לא היה את חטא המרגלים, כלל ישראל היו בדרגה גבוהה של ביטחון, ואז הם היו נכנסים לארץ בלי מלחמה בכלל, כמו יציאת מצרים, וממילא גם דור של עבדים יכולים להיכנס לארץ. אבל בגלל שהיה את חטא המרגלים, והם נפלו במידת הביטחון, מעכשיו גם הנהגה איתם היא הנהגה שצריך יותר השתדלות טבעית, וצריך מלחמה, וממילא דור של עבדים שנפשו שפילה לא יכולים לנהל מלחמות, והיה נצרך שימותו במדבר ורק בניהם אחריהם - דור המדבר, שלא ראו גלות והיתה להם נפש גבוהה, יזכו להיכנס לארץ ולהילחם בכנענים.

ההסתכלות על גשמיות חלק מחטא המרגלים

עץ אם אין' - אם יש בהם אדם כשר שיגן עליהם. ויש להוסיף בזה רמז ש'צלם' עולה בגימטריא 'עץ' ש'סר צלם' הוא תשובה ל'היש בה עץ'.

ומעתה נראה:

כל השאלות היו שאלות של טבע, כמה טילים!?! כמה טנקים!?! כמה מטוסים!?! "החזק הוא הרפה" "הבמחנים אם במבצרים", שאלה אחת! היתה יותר של רוחניות, האם יש אדם כשר או אין אדם כשר!

ויתכן לומר: שכל זוג מהרגלים ענה על שאלה אחת ממה ששלח אותם משה לבדוק, היו שם שש זוגות של מרגלים, וחמש זוגות מתוכם התייחסו לשאלות של טנקים, מטוסים, "הטובה היא אם רעה" "השמנה היא אם רזה" "הבמחנים אם במבצרים" וזוג אחד התייחסו לשאלה של רוחניות - יהושע וכלב, הם בחרו לבדוק את השאלה: יש אדם כשר או אין אדם כשר - סר צילם מעליהם!

זאת אומרת, שבכלל החטא של המרגלים היה שהם התייחסו לחלק הגשמי, כמה טילים, כמה טנקים, כמה מטוסים, ומה הם אמרו? אפס כי עז העם היושב בארץ, והערים בצורות גדולות מאד, וגם ילידי הענק ראינו שם, עמלק יושב בארץ הנגב - הכל ענינים שבגשמיות שהם חזקים וגדולים. ומה אמרו יהושע וכלב? סר צילם! אך בה' אל תמרודו! הם התייחסו לחלק הרוחני.

וראיתם את הארץ מה היא ואת העם היושב עליה החזק הוא הרפה המעט הוא אם רב, ומה הארץ אשר הוא יושב בה הטובה היא אם רעה ומה הערים אשר הוא יושב בהנה הבמחנים אם במבצרים, ומה הארץ השמנה היא אם רזה היש

בה עץ אם אין (יג, יח-כ).

נראה לומר על דרך דרוש:

כמה שאלות משה שלח אותם לבדוק?

שש שאלות כפולות - כל שאלה היא כפולה, החזק הוא הרפה, המעט הוא אם רב, הטובה היא אם רעה, הבמחנים אם במבצרים, השמנה היא אם רזה, היש בה עץ אם אין - יש פה שש שאלות כפולות!

ולאיזו מהשאלות התייחסו יהושע וכלב?

רש"י אומר: מה זה היש בה עץ? אם יש בהם אדם כשר שיגן עליהם.

ומה אמרו יהושע וכלב? "אך בה' אל תמרדו ואתם אל תיראו את עם הארץ כי לחמנו הם סר צילם מעליהם וה' איתנו אל תיראום" (יז, ט), מה הפירוש 'סר צילם מעליהם'? אומר רש"י: צילם - מגינם וחזקם, כשרים שבהם מתו איוב שהיה מגן עליהם בזכותו.

הרי לנו, ש'סר צילם מעליהם' שאמרו יהושע וכלב, הוא תשובה לשאלה ששלח משה לשאול 'היש בה

טעם נפלא לשם יהושע במקום הושע

ויקרא משה להושע בן נון יהושע (יג, טז).

וכד חמא משה ענוותנותיה קרא משה להושע בר נון יהושע (תרגום יונתן).

מה הפשט בדברי התרגום? ומה הקשר בין הדברים, שבגלל שהוא ראה את הענווה של הושע לכן הוא קרא לו יהושע? בגלל שהוא ראה שהוא עניו לכן הוא קרא לו יהושע?

חשבתי לבאר בזה, ואח"כ ראיתי שהאוהב ישראל אומר את זה וכוונתי לדבריו:

סיפר לי יהודי שהיה פעם אצל ר' חיים קניבסקי, והיה תור ארוך של אנשים, ולפתע הגיע שם ר' אברהם גניחובסקי והכניסו אותו בלי תור, האנשים שהמתינו שם שאלו את ר' חיים דרך הנכד שלו למה הכניסו אותו בלי תור?

<

אמר להם ר' חיים: יש מדרש מענין, שבתחיית המתים יקראו לאנשים והם יקומו לפי סדר האל"ף בי"ת, אבל מי שיש לו ענוה - מי שהוא עניו יעמוד ראשון! 'לענוים יתן חן!' אמר להם ר' חיים: לכן אפילו שיש תור, ואנשים ממתנים, אבל מי שעניו אפשר להקדים אותו לפני התור!!

ועל פי זה אפשר לבאר, שמשנה רבינו רצה לקרוא לקרוא להושע בן נון יהושע, להוסיף לו אות על שמו, אבל הוא חשש שזה יזיק לו, שהרי אם קוראים לו הושע הוא יהיה באות ה"א, ואם יקראו לו יהושע הוא יהיה באות יו"ד, והוא יתאחר לקום בתחיית המתים, אבל "כד חמא משה ענוותנותיה דהושע בן נון" כשהוא ראה את הענווה שלו, שמחמתה ממילא הוא יהיה מחוץ לתור - יקדימו אותו, קרא לו יהושע - אפשר לקרוא לו יהושע.

מדת הרחמים שבמדת פורענות

במספר הימים אשר תרתם את הארץ ארבעים יום יום לשנה יום לשנה תשאו את עונותיכם ארבעים שנה (י, ד, לד).

תוס' בסוטה (יא, א ד"ה מרים) שואלים, שאצל מרים מצאנו שהמתנה למשה שעה אחת, ולפיכך נתעכבו לה ישראל במדבר שבעה ימים, והרי מדה טובה מרובה ממידת פורענות, ומדוע פה במרגלים נפרע מהם יום לשנה יום לשנה? ולכאורה רואים כאן שמידת פורענות מרובה ממידה טובה, שבפורענות משלמים על כל יום שנה? פלא עצום!

ובכלל צריך להבין מדוע באמת נגזר עליהם עונש חמור כל כך על כל יום שנה שלמה במדבר? איפה מידת הרחמים? שיהיה פורענות מידה כנגד מידה אבל מדוע לשלם על כל יום שנה?

וביאר בזה התוי"ט (סוטה פ"א מ"ט), שבאמת היה כאן מידה טובה, שהיו צריכים כולם למות מפני הגזירה, וכדי שלא ימותו כולם ולא ימות אחד מהם פחות מבן שישים, לכן האריך להם הקב"ה שיהיו ארבעים שנה במדבר, ובמשך הזמן הזה ימותו כולם כשהיו בני שישים, וזו היא המידה טובה בגזירה זו.

הכלי יקר מרחיב יותר, ור' איצ'ל מרחיב עוד יותר: שהפסוק כולו רחמים וצריך לקרוא אותו כך: 'במספר הימים אשר תרתם את הארץ ארבעים יום' - העונש הוא לא ארבעים שנה אלא ארבעים יום, כמספר הימים אשר תרתם את הארץ כך הוא מנין הימים של העונש, אבל הארבעים יום האלו לא יהיו בבת אחת, שהרי מתי מתו כל שנה? בתשעה באב! יום אחד שבו הם מתו! הקב"ה לקח את הארבעים יום האלה ושתל אותם 'יום לשנה יום לשנה תשאו את עונותיכם ארבעים שנה' - הקב"ה ברחמיו לקח את הארבעים יום האלו ופיזר אותם יום לשנה יום לשנה במשך ארבעים שנה, ובזכות זה לא מתו כולם בארבעים יום, אלא נשארו לחיות ואף אחד לא מת מתחת גיל שישים.

ויש להוסיף על זה בעזר ה': שזה מאד מדויק לפי כללי הלשון, שלפי איך שלומדים פשוט שעל כל יום נענשו שנה איך היה צריך להיות כתוב יום לשנה או שנה ליום? שנה ליום! ולמה כתוב יום לשנה? אבל לפי דבריהם לשון הכתוב מאיר מאד: 'במספר הימים אשר תרתם את הארץ ארבעים יום' - הארבעים יום האלו התחלקו והיו מפוזרים 'יום לשנה יום לשנה'!

לע"נ הרבנית
בת שבע בת הרב
יהושע דב הלוי
נלב"ע ד' אייר תש"ע
ת.נ.צ.ב.ה.

לתרומות להוצאת הגליון ניתן לפנות לפל': 052.7683029
להצטרפות בלבד לקבלת הגליון בדוא"ל:
2132817@gmail.com
להערות ותגובות בדוא"ל:
n0527683029@gmail.com

לזכות ולע"נ
ר' יוסף ב"ר יהושע זליג
נלב"ע ו' שבט תשע"ו
ת.נ.צ.ב.ה.

מתוקים מדבש

נטפי לקח מפרשיות השבוע
מאת הגאון רבי **יעקב ישראל הכהן בייפוס** שליט"א
בעל מחבר "ילקוט לקח טוב"

על מי נאמר "כי דבר ה' בזה"?

הביטוי "כי דבר ה' בזה" המוזכר בפרשת השבוע, מהווה האשמה חמורה למי שהדברים מופנים אליו. לבזות את דבר ה', זהו ללא ספק דבר חמור, כפי שגם מעיד העונש הצפוי למי שעושה זאת: "הכרת תכרת הנפש ההיא עוונה בה". ואמרו חז"ל (סנהדרין פט): "הכרת בעולם הזה תכרת לעולם הבא". ועדיין איננו יודעים במי מדובר כאן, האם ברשע מרושע שעבר את כל הגבולות, או שמא בחוטא שעבר על עבירה מסוימת אשר נחשבת לעוון גדול? ר' נהוראי מבהיר את הדברים ואומר (שם) שהכונה ל"כל שאפשר לו לעסוק בתורה ואינו עוסק"!!

כך גם פוסק הרמב"ם (הלכות תלמוד תורה פ"ג הי"ג) וכן כתב רבינו יונה ז"ל להלכה (שערי תשובה שער ג, יד), שזה שאפשר לו לעסוק בתורה ואינו עוסק, נמנה בין אלה שאין להם חלק לעולם הבא. נשאלת, איפוא, השאלה מה פשר החומרה הגדולה כל-כך, אשר התורה מייחסת למי שיכול ללמוד תורה ואינו עושה זאת?!

מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל מעלה בספרו "דברי אגדה", שאלה דומה בהקשר למלבין פני חבירו ברבים שאמרו חז"ל (בבא מציעא נח:): שהוא נחשב לשופך דמים ואין לו חלק לעולם הבא. וכך נפסק גם ברמב"ם (הלכות דעות פ"י ה"ח). גם כאן נשאלת השאלה, הרי סוף סוף הוא אינו אלא כשופך דמים, כי "אזיל סומקא ואתי חיורא" (=מסתלקת אדמומיותו ובא חיורון תחתיו), בה בשעה שחובל בחברו ופוצעו אף עושה אותו לבעל מום, לא נאמר עליו שאין לו חלק לעולם הבא.

התשובה לתמיהותינו נמצאת בדברי רבינו יונה ז"ל (שערי תשובה שער ג, קמא), האומר: "המלבין פני חבירו ברבים, אין לו חלק לעולם הבא. ומה שלא אמרו כן על רוצח שאין לו חלק בעולם הבא, כי המלבין פני חבירו איננו מכיר גודל חטאו, ואין נפשו מרה לו על עוונו כמו הרוצח, על כן הוא רחוק מן התשובה".

למדנו כאן שכאשר אדם עובר עבירה והוא מודע לכך, יתכן שבמשך הזמן יתעורר להבין שלא זו הדרך וישוב אל ה'. לא כן המלבין פני חברו ברבים, מצפונו לא ייסר אותו על שעבר על עוון שפיכות דמים. הוא אינו מעלה על דעתו כלל שהוא עשה דבר חמור, וממילא הוא רחוק מלהתחרט על המעשה שלו, ומחזרה בתשובה מחטאו. הוא עלול להמשיך בדרכו זו, ואף פעם לא יסור ממנה לכן דינו חמור מאד, עד שזה מגיע לשלילת חלקו לעולם הבא! זהו גם גורלו של מי שאינו מנצל את זמנו כראוי, ומרשה לעצמו להיבטל מלימודו על ידי סיבות שונות ומשונות. הוא אינו חס על הרגעים שחולפים ועוברים, בה בשעה שיכל לנצל אותם ללימוד. הוא אף פעם אינו חושב שמדובר כאן בעבירה רצינית, כי יש באמתחתו שעות וימים שהוא לומד בהם. הוא מכיר את חומר הענין של אכילת טריפות ונבלות, של חילול שבת וכיוצא בהם. אך יתכן שיחלפו שעות או אף ימים שלימים שבהם הוא לא יחזיק גמרא בידו, והוא אינו מרגיש מה גדול העוון של העדר העסק בתורה, ואין ליבו נוקפו על זה. לכן באו חז"ל והודיעונו שעליו נאמר הביטוי הקשה של "כי דבר ה' בזה" ועונשו, כאמור, "הכרת תכרת".

שנינו במסכת שבת (קנא) "המעצים [עין] עם יציאת הנפש, הרי זה שופך דמים". בוא נראה כמה גדול הוא שוויו של רגע אחד בחיי האדם! רגע אחד של גוסס אשר כבר אינו מרגיש כלום, וכבר אבדה תקוה, בכל זאת קבעו חז"ל "הרי זה שופך דמים". קל וחומר בן בנו של קל וחומר המבטל את חברו, או שמפסיק בעצמו ומרצונו מלעסוק בתורת חיים. בוודאי שהוא ראוי להיקרא שופך דמים - דמו ודם זרעיותיו!

ימי חיי האדם מורכבים משנים, והשנים מורכבות מחודשים וחודשים משבועות, ואלה מורכבים מימים והימים משעות ומרגעים. בכח בחירתו של האדם להעלות ולרומם כל רגע לדבר נצחי. במילים אחרות: לבחור בחיים. וכשאדם מבטל ומטשטש רגע אחד מתפקידו, מחיי הבחירה שלו, ואינו ממלא את התפקיד המיועד לו ברגע זה, נחשב לו כאילו חתך וקרת את הרגע הזה מחייו. על זה נאמר "הכרת תכרת" - כל רגע שהיה בכחו להשלימו ולהתעלות בו. וכשהוא ממשיך את זה, הרי החסרון הזה מצטבר לחלקים גדולים מחייו - הכרת בעולם הזה, תכרת לעולם הבא.

*

נאים הדברים למי שאמרם. מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל שהיה המתמיד הגדול בדורנו הוציא את הדברים הנ"ל מלבו הגדול. ובזה הציב לנו אתגר ומטרה, להיכן יכולים - צריכים אנו לשאוף להגיע. אין ספק שהשבת הדברים אל לבנו הקטן, תגדיל את מושגי ניצול הזמן וזה יהיה עבורנו סולם המוצב ארצה וראשו מגיע השמימה. עלינו לאמץ לעצמנו את דברי כלב "עלה נעלה וירשנו אותה, כי יכול נוכל לה".

ענייני תלמוד תורה

חיוב ברכה על לימוד בהרהור ובכתיבה

דהרהור לא חשיב מעשה, אלא דביטול שאני, דאין מעשה הביטול מצוה, אלא יצירת המצב שאין חמץ בביתו, ולכן לא חשיב זה כמעשה.

ולפי זה, הרהור דברי תורה שהרהור עצמו הוא קיום המצוה, ותכן שיחשב כמעשה לזה העניין.

אמנם הנה בתשו' הגרעק"א (סי' כ"ט) דן לעניין ברכה על הרהור, והביא מה שהק' דלכאורה בתרומה מצינו ברכה אף שהפרשה במחשבה מהני.

והגרעק"א כתב ליישב בזה, דכיון דהפרשה מיהא בעי, יש כאן מעשיו מוכיחים ומשום הכי מברכים, ומבואר בהך קושי' דלא כמו שנת' לעיל.

אמנם עיקר תירוצו תמוה לכאורה, דמה סברא היא זו, דמשום שיש מעשה הפרשה מקודם שיברכו, הלא מעשה המצווה היא קריאת השם דתרו"מ.

ואולי יש לומר בכוונת הגרעק"א, דמה שאין מברכין על מצוה הבאה בלא מעשה אין זה משום שאין שייך ברכה על הרהור, דלזה לא יישוב מה שיש מעשה דהפרשה.

וכוונת הגרעק"א לחדש, דיסוד החסרון במצוה בלא מעשה הוא דאינה מצוה חשובה, אבל במקום שחלק ממעשה המצוה הוא במעשה, שוב חשיב שפיר מצוה חשובה ומברכים עליה.

ולפי זה יש לומר גבי תלמוד תורה גם כן, דאף ששייך תלמוד תורה בהרהור, מכל מקום הא מבואר בראשונים בברכות כ: דעיקר הצורה דתלמוד תורה הוא בפה, ואם כן שפיר הוי' מצוה חשובה ומברכים עליה.

[אמנם בל' הגרעק"א משמע קצת דהא דבעינן מעשה הוא משום דבעינן שתהא הברכה על מעשה, דעיי"ש שכתב בתו"ד דמברכים בשעת הפרשה ומשמע דבעינן שתהא הברכה חלה על מעשה, ועיין].

הנה המחבר פסק בסי' מ"ז (סעי' ד') דעל הרהור דדברי תורה אין צריך לברך ברכות התורה, והגר"א שם פליג וכתב דצריך לברך אף על הרהור, דהא אף בהרהור יש קיום מצוה דת"ת.

ומצינו ג' טעמים באחרונים בביאור דעת השו"ע דאין מברכים על הרהור.

א. בשאגת ארי' וחי אדם כתבו הטעם משום דכתיב גבי ברכות התורה כי שם ד' אקרא, ואקרא היינו כדיבור.

ב. בשו"ת שב יעקב (או"ח סי' מ"ח, הביאו הגרעק"א בתשו' כ"ט) כ' דמקרא דולמדתם אותם את בניכם וושנתם לבני ממעטינן להו, דבעינן שתהא תורה הראויה ללמדה לאחרים, ובהרהור אי אפשר ללמד לאחרים.

ג. ובמבנות חינוך כתב, וכן משמע בלבוש דהטעם הוא משום דאין מברכים אף כשיש קיום מצוה, כל שהוא בלא מעשה [וכמו שמצינו בביטול חמץ, עיי' משנ"ב תל"ב ג].

אמנם באמת יש לתמוה בזה, דהנה עיקר פלוגתת שו"ע והגר"א כבר נודע שנמצא בזה מחלוקת ראשונים, דדעת האגור שאין מברכים על הרהור ובמאירי כ' דמברכים.

והבית יוסף הביא הא דאין מברכים על הרהור מהאגור, וכתב הטעם דהוא משום דהרהור לאו כדיבור.

ואי נימא דהטעם משום דלא הוי מעשה, מה שייך זה לדין הרהור כדיבור, דמשמע מזה דאם היה כדיבור היה די בזה.

ולכאורה הוא תמוה, דמאי שנא מביטול חמץ שאין מברכים כיון שאין בו מעשה.

ובקהילות יעקב בברכות הקשה כן אף אהא דמבואר באחרונים (עיי' שערי תשובה בסי' מ"ז) דבשומע כעונה לכולי עלמא צרי לברך, ואמאי, הא ליכא מעשה.

והנה יש מקום לומר, דמה שנתבאר בביטול חמץ שאין מברכין משום דלא חשיב מעשה, אין הכוונה משום

דברי המספד על המשגיח הגאון הצדיק רבי משה אהרון ברורמן זצלה"ה - כפי שנמסרו בקו' מבי מדרשא'

מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי

הז"ל אומרים (תדא"ר פכ"ה) שחייב אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי אברהם יצחק ויעקב, ולכאורה הדבר תמוה, מה שייך לדרוש מאיתנו להגיע לדרגת האבות, והלא אפילו לדרגת גדולי הדורות האחרונים אין בכוחנו להגיע, ואיך אפשר לתבוע מאיתנו - מכל אחד, שיגיעו מעשי למעשי האבות.

ונראה לבאר בזה, שהנה יש הלכה של 'בריה' (או"ח סי' ר"י), שלענין ברכה אחרונה, האוכל דבר שלם כברייתו יש צד שמברך ברכה

ואחרונה אף אם אין בו שיעור והנה בריה היא כל דבר שלם, בין אם גרגר תירס או רימון, ובין אם הוא אבטיח, ומאידך אם הוא אינו שלם, אף אם יהיה גדול מאוד, כבר אין זה בריה, כי הקובע הוא שלימות.

האבות הקדושים היו שלמים במעשיהם, שלמים בעבודתם, והדרישה מאיתנו, אף לפי דרגתינו, שתהיה דרגתינו ועבודתינו בשלימות.

יש בעולם אנשים שגדולים בתורה, יש אנשים שגדולים בתפילה, יש הגדולים במוסר, ויש במידות טובות, מו"ח המשגיח זללה"ה היה לו את המעלה של השלימות, הוא היה גדול בהכל, גדול בתורה, גדול בתפילה, גדול במוסר, גדול במידות, והכל היה באופן ששום דבר לא היה על חשבון השני, השקיעות בלימוד מעולם לא גרמה לו לאחור לתפילה, תמיד היה מגיע לתפילה כמה דקות קודם, והתפילה עצמה היתה תמיד עם כל הלב, הלימוד עם כל הרצינות והווארמקייט [המימות], וכן לימוד המוסר.

נעמוד על כמה נקודות שראינו אצל מו"ח זללה"ה.

אשריכם ת"ח שדברי תורה חביבים עליכם ביותר

יש גמ' ידועה (מנחות יח), 'אשריכם תלמידי חכמים שדברי תורה חביבים עליכם ביותר', ולכאורה זה תמוה, וכי מי שאינו ת"ח אין דברי תורה חביבים עליו, הלא כולנו יודעים שאף מי שאין תורתו ואמונתו נהנה לשמוע דבר תורה, ווארט על הפרשה או רעיון כלשהו וכדו', והתשובה היא, שודאי, ליהנות מווארט יפה כולם נהנים, אבל ת"ח שנהנים מדברי תורה, הכוונה כמו שמבואר שם בגמרא, לדון על גירסה בשיטה שלא נפסקה, אם יש מי שחולק או לא, זה כבר לא כ"כ מעניין, אין פה שום לומדעס', אבל תלמיד חכם אמיתי הוא זה שידוע ליהנות מכל דקדוק ואף שינוי לשון מרוב חביבותו לדברי תורה.

חשבתי לעצמי, מה היה קורה אילו היו מודיעים ש'ר"ל', מבעלי התוס', מגיע למסור שיעור פתיחה על ב"ק בהיכל ישיבת פוניבז', הרי בודאי היו כל הלומדים מגיעים בהמוניהם, והיו מצפים לשמוע איזה שיעור על החקירה הידועה בגדר המחייב של ממונו המזיק, אבל פתאום ר"י היה פותח בשאלה, שאלת התוס' הראשון בב"ק, למה לא כתוב 'ארבעה אבות נזיקין הן', הרי כולם היו מתאכזבים, אבל אצל התוס' זה אותה תורה, בדברות משה (להגר"מ פיינשטיין) יש על זה מערכה של 14 דפים! זה הת"ח האמיתיים שכל דבר תורה חביב עליהם.

במשך שנים ארוכות היה מו"ח זללה"ה מוסר שיעור משניות משפחתי, בעומק העיון, ועם כל זה פעמים רבות יכול היה להתעכב דקות ארוכות על שינויי גרסאות, לפי הירושלמי לפי הר"ש, וגירסת המלאכת שלמה, ואף בדברים שלא נגעו בכלל לפשט במשנה, אנהנו לפעמים כבר חכינו שיעבור הלאה, ללומדעס', אבל אצלו הכל היה אותה תורה - אשריכם ת"ח שדברי תורה חביבים עליכם ביותר!

בכל שיחה שדיברו איתו, גם בעניני חולין, שידוכים, קניית דירה וכדו', היה שגור על לשונו לסיים במילים - שיהיה להגדיל תורה ולהאדירה, הוא חי את זה, שזה התכלית של כל העניינים, 'יגדיל תורה ויאדיר'.

באחת השמחות במשפחתי הוצאתי בס"ד קונטרס חידו"ת לכבוד השמחה, הוא בא אלי אח"כ ואמר שבזכות זה אנשים תוך כדי הסעודה עיינו ולא רק פטפטו, היה גם דברי תורה בסעודה, זה מה שתפס אותו, כך הוא ראה כל דבר, זה היה המבט!

בעיון תפילה

וכן במה שנגע לתפילה, וכמו שהזכרנו שאף פעם לא היה הלימוד על חשבון התפילה, וכמו ששמעתי בזה על מרנא החזון איש שאמר פעם להגר"י ברטלר "אתה רואה את כרכי החזון איש, אתה יודע איך זכיתי לזה, כי אפילו מחשבה אחת בענינים האלו לא היתה באמצע התפילה..."

תמיד היה מגיע לתפילה כמה דקות לפני הזמן, להכין את עצמו, מי שראה את עבודת התפילה שלו, את הכעומד לפני המלך', לא היה יכול שלא להתפעל, בכל מצב, בזמן ובבין הזמנים, בפורים או בימים טובים.

ואי אפשר שלא להזכיר, את הקידוש, קידוש ליל שבת, קידוש ליל יום טוב, ועל כולנה ברכת ה'שהחינו', שהייתה עד ממש קרוב לבכי, הרגישו את ההודאה, את השהחינו, את ההגיענו...

בשימוש חכמים

הדיקות שלו ברבותיו, ובפרט ברבינו הגדול מרן האבי עזרי זללה"ה היא מהמפורסמות, אבל יש כאן נקודה מיוחדת שברצוני להדגיש, יש הרבה שמשמשים אצל גדולי ישראל, זה בודאי מעלה גדולה, זה אמונת חכמים וכו', אבל יש כאן גם 'שלא לשמה', זה הרבה כבוד, מתעניינים אצלו מה דעתו של הגדול בכל עניין וכו' וכו'.

כשמו"ח המשגיח זללה"ה דבק ברבו הגדול מרן האבי עזרי, היה זה עוד לפני שהציבור הכיר אותו, אף אחד לא יכל לצפות מה יהיה הרב ש'ך בעוד שנים, אבל הוא, מיד כשפגש את מרן זללה"ה וזיהה כאן שיש לו ממי לקבל ולינוק, דבק בו בכל כוחו, וכך היה גם עם רבותינו המשגיחים המכתב מאליהו והאור יחזקאל, כל מי שראה שאפשר לקבל ממנו.

והביטול שלו לאורך כל השנים לרבותיו היה באופן מוחלט, כשהיו שאלות, היה נושא של שידוכים, אם מרן זללה"ה אמר שדעת התורה היא לעשות את השידוך, לא היה שום שיקול, לא כסף ולא שום דבר אחר, וכן בכל נושא ועניין, הכל היה בכפיפות מוחלטת.

'קול הקורא קדוש אלול'

יש הרבה שמדברים שיחות על אלול, דברים גבוהים ומרוממים, אבל לא תמיד הם באמת אוהזים שם, אצלו ראו בחוש איך שבאלול הוא היה אדם אחר לגמרי!, לדוגמא, מאז פטירת רעייתו הרבנית ע"ה היו מגיעים אליו בכל שבת מבני המשפחה לסעוד איתו, -בחודש אלול הוא ביקש לסעוד לבד ביום השבת, הוא רצה לנצל את הזמן יותר, ראו בחוש שראשו בשמים, אבל, עם כל זה, כאשר היה מגיע לבין אדם לחבירו, היה מקבל כל אדם בשמחה ובמאור פנים, זה לא היה סתירה. השיחות שלו, היתה להם השפעה מיוחדת, כי הוא חי בזה, הוא לא הסיח דעתו מיום הדין אף לא לרגע אחד, וכמו שהוא מזכיר במאמריו.

זה מקצת ממה שזכינו לראות אצלו במשך השנים, את הצורה הזו של שלימות בכל חלקי העבודה, בתורה, במידות, במעשים טובים, באמונת חכמים, במוסר, וזה הבחינה של 'גיעו מעשי למעשי אבותי'. [תשו"ח להרה"ג שליט"א שעמל על כתיבת ההספד ועריכתו]

-יו"ל מכתבי תלמידים-

להערות, תרומות וכן לקבלת הז'ליון - 0548598294 א"ו בכתובות A859309@GMAIL.COM

תמצית הש"ס

מסכת שבת צ"ט: - ק"ז.

אין לסמוך להלכה

כותל רה"י שאינו רחב ארבעה - כותל שמקוף כרמלית והוא גבוה י"ט ואינו רחב ד"ט, ונעשית הכרמלית רה"י על ידו, כגון אם הקיף את המקום לדירה, או שלא הקיף יותר מבית סאתים, גם הכותל עצמו היה רה"י, דכיון דלאחרים עושה מחיצה לעצמו לא כ"ש, וכ"ש שהמקוף הר"ר ועשאר רה"י, שגם הכותל עצמו דינו כרה"י, ואין להחשיב את הכותל לחורי רה"י, כיון דלא ניהא תשמישתיה כ"כ לפני רה"י. (תוד"ה ומוקף). עוד כתבו התוס' (ד"ה לאחרים) שחולית הבור שהוא גבוה י"ט והבור עמוק ת"ל, אין דינה כרה"י מהטעם הנ"ל, כיון שאינה גבוהה י"ט.

בהדי הדדי קאתו - בעי רז"ח בור ט' ועקר חוליה והשלימו לי, האם חייב כיון שהעקירה והמחיצה נעשו יחד, או שפטור, (וכן יש להסתפק בזרק דף ונח ע"ג יתדות גבוהות י"ט ואין רחבות ד"ט). וכתבו התוס' (ד"ה זרק) דאיידי שהיו ב' מחיצות לפני שהדף נח, שטבח פי תקרה וירד וסותם נעשה רה"י תחת הדף, אבל בלא הכי ודאי דינו על גביו יכול להיות רה"י. ואת"ל שפטור יש להסתפק בבור י' שנתן לתוכו חוליה ומיעוטו מ"י. (ואין להוכיח ממה שהזרק דבילה שמינה ד' אמות ונדבקה לכותל למטה מ"י, חייב אף ב' אמות מנומצמות, אע"פ שמקום הדבילה הוא ממועט מד' אמות. רש"י. והתוס' כתבו שאם חלק מהדבילה בתוך ד' אמות פטור, דצריך שכל החפץ יצא מהד' אמות, אלא כוונת הגמ' שברגע שהדבילה נדבקה נעשה גבה לרה"י כאילו הכותל עבה, ומ"מ חייב כיון שבשעת הדיקה היה על מקום זה שם רה"י, ד"ל דשאני התם שאינו מבטל את הדבילה לכותל). ובור עמוק י' והניח באמצעו מחיצת, לרי"ח חייב, דמחצלת לא מבטלת מחיצתא כיון שאינו מבטל את המחצלת בבור, ולאביי פטור דמחצלת מבטלת מחיצתא, וכ"ש שבור י' שנתן לתוכו חוליה פטור. ור"ב מסתפק בזרק דף וחפץ על גביו ונח ע"ג יתדות, אם פטור כיון שזה נעשה יחד, או שחייב כיון שיש איזה הפרש זמן בין הנחת הדף להנחת החפץ. תיקו.

ק"א. מתי אומרים גוד אחית מחיצתא - לרב הונא אסור לטלטל ד' אמות בתוך ביצתא דמישן (ספינת קטנות שהם צרות מלמטה עד חוזה של סכין), מפני שאף אם למעלה יש מחיצות עשרה מ"מ אין רה"י, דכיון שאין ברובם למטה ד"ט אין מחיצותיהם מחיצות. והוי מחיצה תלויה, אא"כ אם יש בקרקעיתה בתוך ג"ט רוחב ד"ט שמחשיבים שהקרקעית עולה עד שם, או אם מילא קני וזורבני עד מקום שהוא רחב ד', ויש במקום זה ולמעלה י"ט. רש"י. אבל שיטת התוס' (ד"ה תני) שספינה שאין בתוכה מקום ד"ט דינה כמקום פטור, ולא אומרים שהקרקעית עולה עד למלאה קני ואורבני, גם כמלא מילא חוץ רה"י כיון שיכול למלא, אלא ביצתא דמישן הכונה לספינת שהקרקעית עשויה נסרים נסרים שיש רווח ביניהם והמים נכנסים משם, שלרב הונא כיון שהמים נכנסים שם דינה ככרמלית, אא"כ אין בין הנסרים ג"ט דהוי לבור, או שסתם את הרווח בקני ואורבני. ולרב נחמן אף בלא התאימה הנ"ל דינה כרה"י, דאמרינן גוד אחית מחיצתא, (לרש"י) הכונה שהמחיצות שבמקום הרחב שלה יורדות עד למטה, ולתוס' (ד"ה מתקין) הכונה שהמחיצות שבצדדים סתומות את קרקעיתה), ואף שהזורק מורה"ר לתוך טרסקל שאינו עמוק י' מ"מ המונח ע"ג קנה פטור לרבנן, ולא אמרינן גוד אחית מחיצתא, (ולרבי יוסי ברי יהודה חייב), שאני התם דהוי מחיצה שהגדיים בוקעים בה (ובאמת עמוד ברה"ר שבראשו הוא רחב ד"ט ובעיקרו יש ג"ט לרש"י) הכונה ג"ט גובה, וקמ"ל שאף שאין כאן לבור חוץ רה"י למעלה, ולתוס' (ד"ה ויש) הכונה שיש בחלק הצד הרחב ג"ט), וזרק חפץ מורה"ר נח על גבי חייב, דהויא לה מחיצה שאין הגדיים בוקעים בה כיון שאין דרך להתחבר בעמוד ולעבור תחת שיפוע קטן (שלו), ואף שבים יש בקיעת גדיים, בקיעת גדיים לא שמה בקיעה מפני שאין הגדיים נראים, כדמצינו שאף שמחיצה תלויה אינה מתירה בחורבה הפרוצה לרה"י, הקלו חכמים שהיא מתירה במ"מ כגון למלא מים מים לגזוזטרא, או מבור שבין שתי הצדות, אע"פ שיש תחתיה בקיעת גדיים.

ק"ב. מה נחשב הנחה בדבר המונח ע"ג דבר אחר - מים המונחים ע"ג מים נחשבים מונחים ואם נטל מקצתם הוי עקירה. אגוז הצף ע"ג מים אינו נחשב כמונה, ואם כלי צף על המים ובתוכו אגוז, יש להסתפק אם הולכים אחריו הכלי שאינו מונח, או שהולכים אחריו האגוז והוא נח. ושמן על גבי יין, זה תלוי במחלוקת רבי יוחנן בין נורי ורבנן אם טבול יום שנגע בשמן של תרומה פסל את היין של תרומה מפני שהם מחוברים, וה"ה לגבי שנתן חוץ כמים ע"ג מים, או לא.

בור מלא - הזורק לתוך בור עמוק י' ורחב ד' שהוא מלא מים, חייב, דמים לא מבטלי מחיצתא, אבל מלא פירות פטור, דפירות הבור מלאו מחיצתא כאילו היא מלאה עפר. וכן מציינו שהזורק מן הים שהוא כרמלית לרה"ר או מרה"ר לים פטור, ואמר ר"ש שאם יש במקום שזרק גומא מיוחדת לבה עמוקה י' ורחבה ד' הוי רה"י אע"פ שגם שאר הים הוא עמוק, וכתבו התוס' (ד"ה פירות) שזווקא פירות שרגילים לנטלם לבור מבטלי מחיצתא, אבל דבילה אין דרך לנטלה לכותל, אי נמי שאני דבילה שהיא דבר ממועט. עוד כתבו התוס' (ד"ה פירות) שמה שמציינו שדבר שאינו מוקצה בשבת אינו ממועט עומק הבור, היינו מדרבנן, ובאמת אסור מדרבנן לזרוק לבור מלא פירות, והר"י שבין ב' הצדיות שיש בו דבר שאינו מוקצה, אינו ממועט לקולא, והיינו שאינם אסורים זה על זה.

הזורק ד' אמות והחפץ (כגון דבילה שמינה) נדבק למעלה מ"מ, פטור, למטה מ"מ, חייב, ודווקא שנח בסוף ד', אבל אם חזר לתוך ד' ונח שם פטור.

זרק למעלה מ"י לתוך חור שאין בו ד' על ד' טפחים, לר"מ דאמר **חוקקין להשלים** במקום שיש כדי לחוק חייב (וכתבו התוס' דאיידי בחור מפולש, וחוקקין להשלימו לשוויה מקום ד'), ולרבנן פטור.

הל המתלקט י' טפחים מתוך ד' אמות (מקום שמופע שבתוך ד' אמות נעשה גבוה י"ט), הוי כקוף, ועל גביו הוי רה"י, אבל במתלקט י"ט מתוך ה' אמות הרי הוא כשאר רה"י, דניהא תשמישתיה לחילוק, ומבוי המחולק בתל כזה מורה"ר א"צ לחי וקורה.

הנחה ע"ג משהו - זרק חוץ לד' אמות וחזר לתוך ד' אמות חייב, ודווקא שנח ע"ג משהו מחוץ לד' אמות, ואפי' אחתה הרוח בתוך י' ועכשיו מעט שחייב הנחה, אבל אם לא נח אפי' חזר ויצא חוץ לד' אמות פטור. והוסף ר"ב שאף דבר שסופו לנוח לרבנן דס"ל שאין אומרים קלוטה כמי שהונחה בזרק מורה"ר לרה"י דרך רה"י, צריך הנחה ע"ג משהו, ולא מספיק שהחפץ בתוך י' לקרקע, וכן אם נזכר אחריו שהגיע לתוך ג"ט לפני שנח פטור, דבעין תחילתו וסופו שגגה.

זרק לתוך ד' אמות ונתגלגל חוץ לד' אמות פטור.

ק"ג. רקק מים שהוא עמוק פחות מ"י טפחים ורה"י מהלכת בו דינו כרה"י, הדילוק ע"י הדחק שמינה חילוק, (אבל תשמיש ע"י הדחק לא שמה תשמיש, ולכן גומא ברה"ר שהיא עמוקה ט' טפחים, אע"פ שהיא ראויה להצניע כומתא וסודרא, אין דינה כרה"י). הגמ' שואלת למה שנתה המשנה דין רקק זה ב' פעמים. לרבא באה המשנה לחייב בין בימות החמה ובין בימות הגשמים (ולא אמרינן שדווקא בימות החמה נכנסים לרקק לקרר עצמם, או שדווקא בימות הגשמים נכנסים לרקק מפני שבלאו הכי מלוכלכים). לאביי באה המשנה לחייב אפי' ברחב ד' אמות (ולא אמרינן שמקפיים אותו ולא עיבריים בו). ולרבא אשי באה המשנה לחייב אפי' בפחות מד"ט (ולא אמרינן שמדלגים מעליו, ואזדא רב אשי לטעמיה דס"ל שהזורק חפץ ונח על דף של גשר שהוא מוביל משאר הקרשים ויש אנשים שאינם דורכים עליו, חייב, כיון שיש הרבה אנשים שדורכים עליו), אבל אם הוא עמוק י"ט אין דינו כרה"י.

תמצית ההלכה -

רקק מים ברה"ר ורה"י עוברת בתוכו, אם אינו עמוק י"ט, אע"פ שאינו רחב ד"ט או שמונח עליו קרש ומחמת כן הרוב מדלגים עליו, מ"מ לוי רה"י. וברש"י משמע קצת דלא הוי רה"י אא"כ הרבה בני אדם עוברים בתוכו, ואם הרקק עמוק י"ט ורחב ד"ט, הוי כרמלית כמו ים, והפ"מ מסתפק לומר שרק לחומתא דינו ככרמלית, אבל מן התורה דינו כרה"י, ובמאורי משמע שמן התורה לא חוי רה"י כיון שאין המחיצות נכרות. (שט"ה ס"ק מ"ח).

הוצאה כרמלית בשבת

מדאורייתא אין איסור הוצאה אלא מרה"י לרה"י, אבל מקומות שאין להם דין רה"י, מפני שאינם עשויים לחילוק הרבים, ואין להם דין רה"י מפני שאין להם מחיצות, הוי מקום פטור, שאין בזה איסור הוצאה בשבת, אמנם רבנן אסרו הוצאה בכמה מקומות, כדי שלא יבוא לטלטל מרה"י לרה"י, ויכחילקו.

דין ים - הזורק בים (כרמלית) ד' אמות פטור, וכן הזורק מים לספינה (רשות היחיד, והיינו בעמיקה י"ט, אבל בפחות מ"ט דינה ככרמלית ומותר לטלטל מן הים לתוכה כששניהם כרמלית, ומיירי שאינה גבוהה י"ט מהמים, דבגוהה י"ט מתיר כיון שהוא עובר לדרך למעלה מ"ט שזה מקום פטור, ואף שאסור מדרבנן להעביר מרה"י לרה"י דרך מקום פטור, ככרמלית דרבנן לא גזרו), או מספינה לים, או מספינה לחברתה פטור אבל אסור, דאסור לטלטל כרמלית לרה"י

חייב קרבן במעשה שלא כולו מויד

עבירה שחייבים על זדונה כרת, חייבים על שגגתה סאת. הגמ' כאן נזה מה הדין כשרק חלק מהמלאכה היה בשוגג, אם חייב סאתא או לא.

ק"ב. הזורק או מעביר חפץ ברה"ר בשוגג, ונזכר שהוא שבת קודם שהחפץ נח, (או שזרק כדי לעשות חבורה ונזכר לפני שנעשית החבורה) פטור אפי' אם כשנזכר לא היה יכול לעצור את החפץ, דאין חייב חטאת אלא כשתחילתו וסופו שגגה. ואם היה החפץ קשור אליו בחבל פטור, כיון שאוגדו בידו.

ואם חזר ושכח קודם שהחפץ נח, בזרק חייב אפי' אם זכר רק בב' אמות אמצעיות, כיון שיש כאן תחלתו וסופו שגגה, ואפי' לרבנן דס"ל יש ידיעה לחצי שיעור, הכא חייב כיון שאין בידו לעצור את החפץ, ומעביר פטור אפי' ואפי' לרשב"ג דס"ל אין ידיעה לחצי שיעור, הכא פטור כיון שהשיעור של המלאכה נגמר במזיד והיינו בב' אמות האמצעיות.

קלטה אחר - הזורק חפץ למקום מסוים, ובה אדם אחר או כלב ותפסו את החפץ מהאוויר, או שהחפץ נשרף, פטור, אבל אם נתכין לזרוקו לפי הכלב או לכבשן חייב, דמחשבתו משיא ליה מקום, וכדמצינו

"לדעת"

מבחן שבועי – בדף היומי

א"ת ר' חנוך ב"ר יוסף יום 216 ג"פ

פרשת שלח ~ שבת צג-צט ~ מבחן מס' 23

פרטי הצטרפות:

1. מטרת המבחן לעידוד חזרה שבועית על הגמרא או על סיכום, והשאלות מותאמות לכך.
2. יש להתקשר לטלפון 073-7289669 ולהירשם במערכת, ולאחר מכן להזין את התשובות.
3. ניתן לענות תשובות בטלפון עד יום שלישי ב- 05:00 בבוקר. וכן ברישום במייל a0527692282@gmail.com.
4. המבחן מיועד ללומדי הדף היומי בלבד. המבחן הינו על גמ' רש"י, ויש לענות בגמרות סגורות.
5. מענה נכון על 8 מתוך 10 השאלות מצרף להגרלה. לחוזרים על הגמ' או הסיכום מספיק 7 שאלות.
6. ההגרלה ע"י רבני האירגון, בחורים שזוכים יקבלו סך 300 ₪. – ניתן לשמוע שמות הזוכים בשלוחה 5.
7. לפרטים ולתרומות בטל' 050-4172898 בין 22.30-21.15 בערב.
8. מדי חודש, **הגרלה נוספת לכלל** הנבחרים (3 זכיות ע"ס 150 ₪ כ"א) לעושים 3 מתוך 4 מבחנים.
9. ניתן להשיג את המבחן ואת סיכומי התמצית בנק' הפצה (שלוחה 4), בפקס 15389285851 או במייל לעיל.
10. **חדש!! מדור "לדעת חכמה" - 4 שאלות נוספות להעמקת החזרה.** הזוכה בהגרלה השבועית, באם ענה נכון על 3 מתוך 4 שאלות אלו, יקבל בנוסף לזכייה בנזק של 200 ₪.

1. באיזה אופן שייך הכלל שמסייע אין בו ממש?
  - א. לפטור מחטאת את מי שאינו יכול לעשות מלאכה לבדו, והשני שעשה עמו יכול לעשותה לבדו.
  - ב. זב היושב על גבי מיטה לענין לטמא מה שתחת כל אחד מרגלי המיטה.
  - ג. שתי התשובות נכונות.
2. באלו דינים מצינו שיכולים לחייב שתיים כשיש רק שיעור אחד לשניהם?
  - א. טומאת מדרס, צידה, חציצה בעבודת המקדש, כתיבת ב' אותיות בשבת.
  - ב. טומאת מת, צידה, תשלומי ד' וה', ביטול בשבת.
  - ג. טומאת מדרס, צידה, תשלומי ד' וה', הוצאה בשבת.
3. האם מותר לרבץ את הבית במים בשבת (כשאינו בתי העיר מרוצפים)?
  - א. לר"א אסור מדאורייתא, לחכמים אסור מדרבנן, ולר"ש מותר לכתחילה.
  - ב. לכוי"ע אין בזה איסור דאורייתא, אלא לר"א אסור מדרבנן, ולחכמים מותר לכתחילה.
  - ג. לכוי"ע אינו מותר לכתחילה, אלא לר"א אסור מדאורייתא ולחכמים אסור מדרבנן.
4. מתי מודה ר"ש שעצץ נקוב הוא כמחובר?
  - א. לענין תולש בשבת.
  - ב. לענין הכשר זרעים לקבלת טומאה.
  - ג. שתי התשובות נכונות.
5. מהו הנקב הקטן ביותר המבטל מכלי שלם שם כלי?
  - א. מוציא משקה.
  - ב. כונס משקה.
  - ג. מוציא זיתים.
6. הזרק מרה"י שלו לרה"י שלו דרך רה"ר, ונפל החפץ ברה"ר, האם חייב חטאת (רש"י)?
  - א. אם זרק למעלה מיי"ט פטור, ואם זרק למטה מיי"ט חייב.
  - ב. לרב חייב ולשמואל פטור.
  - ג. פטור אף לרב.
7. כמה קרשים היו בכל עגלה (רש"י)?
  - א. ט"ו.
  - ב. יב'.
  - ג. טז'.
8. האם האדנים שבצידי המשכן היו מכוסים ביריעות?
  - א. לרב יהודה כן ולרב נחמיה לא.
  - ב. לכוי"ע כן.
  - ג. לכוי"ע לא.
9. למה לא מחשיבים את בליטת הקרשים שבצידי העגלה לרה"ר (רש"י)?
  - א. מפני שזה היה מקורה.
  - ב. מפני שהרבים לא היו יכולים ללכת שם בגלל הקרשים.
  - ג. מפני שהקרשים היו למעלה מעשרה טפחים.
10. היכן מצינו רשות היחיד במקום גבוה י' טפחים ואינו רחב ד' טפחים?
  - א. בכותל המקיף כרמלית ועל ידו היא נעשית רה"י.
  - ב. אם החפץ נח בתוך חלל מחיצות, אע"פ שאין בחלל המחיצות ארבעה טפחים.
  - ג. אם אותו מקום נמצא בכרמלית.

"האיש שנותן ליבו תמיד לחזור על למודו, לכד שבזה מצליח ומשתמר תורתו, -ניכר בזה חביבותו לתורה" (תורת הבית פ"ו).

מדור "לדעת חכמה"

א"ת ישרא' יקב' ב"ר יצחק אייז"ל

1. באלו דברים נאמר הכלל שהחי נושא את עצמו?
  - א. אדם ואפ"י כפות, בהמה חיה ועוף, ובני אדם מעונגים שרוכבים ולא הולכים.
  - ב. אדם שאינו כפות, בהמה חיה ועוף, ובבני אדם מעונגים מחלוקת.
  - ג. אדם שאינו כפות ואפ"י מעונג, בהמה חיה ועוף מחלוקת..
2. באלו אופנים אין חיוב הוצאה לכוי"ע?
  - א. הוצאה בזה יכול וזה יכול ואין שיעור לכל אחד, הוצאת בעלי חיים כשהם חיים.
  - ב. זה עוקר וזה מניח, המוציא אוכלין פחות מכשיעור בכלל, המוציא אדם חי במיטה.
  - ג. יחיד שהוציא במקום שבי"ד הורו שמוטר, המוציא מת לקוברו.
3. באלו אופנים הזרק ד' אמות ברה"ר חייב?
  - א. כשזרק למטה מ"י טפחים, והחפץ נח דווקא על הקרקע, ואין אוגדו בידו.
  - ב. כשזרק למטה מ"י טפחים, אף אם החפץ נדבק לכותל, ואין אוגדו בידו.
  - ג. אף כשזרק למעלה מ"י טפחים והחפץ נדבק שם לכותל, אם אין אוגדו בידו.
4. הזרק מרה"י לרה"ר, והחפץ עבר ד' אמות ברה"ר, וכוונתו היתה שהחפץ יפול מיד בתחילת רה"ר, מה דינו (גמרא ורש"י)?
  - א. לרבנן פטור ולר"י חייב אחת.
  - ב. לרבנן חייב אחת ולר"י חייב שתיים.
  - ג. לכוי"ע פטור, כיון שלא נתקיימה מחשבתו.

ההגרלה השבוע על
תו קניה ע"ס 500 ₪
לבחירה: אושר עד/יש.

ונטלית מן ארעא

א. בענינא דציצית האריך רבינו בחיי בפרשתו, ובתוך דבריו ביאר שהטלית מלשון עילוי ורוממות, כמו שכתוב בפסוק בדניאל "ונטלית מן ארעא", שזה רמז להקב"ה שהוא מעולה ומרומם על הכל, ונצטונו להתעטף בו ממה שדרשו "ויעבור ה' על פניו" אלמלא מקרא כתיב אי אפשר לאומרו כביכול מלמד שנתעטף הקב"ה כשליח ציבור והראה לו למושה בסיני ואמר לו כל זמן שישיראל חוטאים עשה לפני כסדר הזה ואני מוחל להם, והכוונה במאמר זה שבא ללמדנו סדר תפילה ובקשה איך נתחנן לפניו שנתעטף בטלית וכו' עכ"ד. ומתבאר מדבריו שע"י שאנו מתעטפים בטלית אנו מתעלים מהארציות שלנו, ובפעולה זו אנו מתרוממים טפח וטפחיים מעל הקרקע, ומתדמים כביכול להי"ת, ואת סוד הטלית למדנו מהי"ת בעצמו שכביכול הראה למושה שכך הוא סדר התפילה.

ובמכתב מאליהו (ח"ה עמ' 231) ב"י דברי חז"ל אלו, וז"ל: 'עטיפה' רמז לסילוק בלבולים מבחוץ, לרמוז לנו ההכנה הראשונה לתפילה. "סדר תפילה... כסדר הזה" ההדגשה על "סדר", משום שתפילה כלי הכנה מסודרת בבחינת "שוהין שעה אחת ומתפללין" אינה פנימית, לכן צריכים בדווקא הכנה ועטיפה, ורק אח"כ שייך להזכיר ולומר "ג מידות בדרך של התבוננות ולהשיגן בלב כסדרן וכו' ע"ש.

ב. דומה שיש כאן יסוד מאד חשוב המאיר את כל ענין התפילה באור שונה. רגילים אנו מקטנותינו לתפוס שענין התפילה הוא נוסח מסויים שיש לאומרו, וכך כל השקעתנו בתפילה בדרך כלל סובבת סביב צורת האמירה - בקול רם, כמונה מעות, ובכוונה בעזרת סידורים שמפרשים המילות. אבל כאן בפרשת הטלית מתבאר, שיש בתפילה צד של 'מצווה מעשית' הנתפסת ברמה של גוף, ואף ישנם תנאים חיצונים שתפקידם להעמיד את הגוף החיצוני, במצב של 'מתפלל'.

גם עצם ההתעטפות בטלית, מביאנו לריכוז בתפילה, שמושגת על ידה התנתקות מוחלטת מן החוץ, ודביקות בו יתברך, ולכן שפיר טלית מלשון "נטלית מן ארעא", כי זה בדיוק מה שהטלית עושה. סוגרת אותנו מהבילבולים שבחוץ, ומרוממת אותנו להתייחד בתפילה עם הבורא.

בזה יובן ה"מדה כנגד מדה" שבשכרו של שם, שברכו נח שיזכה לטלית, כדברי רש"י הנודעים שם: "ויקה שם ויפת את השמלה" כתיב ויקח ולא ויקחו, לימוד על שם שנתאמן במצוה יותר מיפת לכך זכו בניו לטלית של

ציצית, ויפת זכה לקבורה לבני שנאמר "אתן לגוג שם מקום קבר" עכ"ל. ויש לדייק שלא מדובר כאן על עצם מצוות ציצית שהיא נתונה לנו עוד ממלחמת המלכים שבשכר מחוט ועד שרוך נעל זכו לחוט של ציצית, אלא כאן מודגש המעלה של בגד ה"טלית" שניתן לנו בזכות בגד השמלה שכיסו את אביהם, ומכיון שנתאמן שם לייקר את גופו של נח, זכו בניו ליקרות הגוף, שיהיה גם הגוף עומד בתפילה לפני ה', ויתעלה להתייחד עם הי"ת.

וליפת בירך נח שישכון באהלי שם, והיינו שתהיה לו שייכות לעבודת ה', שיהיה זה שמכין את המקום המיוחד לקיום "עמוד העבודה" של הקרבנות והתפילה, שכורש שהיה מבני יפת זכה לבנות את בית המקדש, באופן שהן ברכת שם לטלית של תפילה, והן ברכת יפת לבניו בית התפילה, כולן ברכות שעוסקות בעילוי הגוף לעבודה זו.

ג. אכן, לעומת הברכות הללו שעוסקות ב"עבדות" לה' יתברך כמושנ"ת. קילל כנגד זה את בני חם "ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו" כלומר שהוא יהיה מופקע מן העבדות לה', ויהיה "עבד עבדים לאחיו", (וכדמצינו שיווי כע"ז בחז"ל עהפ"ס "עבדי הם" ולא עבדים לעבדים), כי כוח העבדות שבנפש הוא כדי להיות מחובר להי"ת, ואם לאו הוא משתעבד ח"ו לזולת, להיות עבד נרצע תחתיו.

ולכאן כל השתוללות השחורים כעת, יש בה נקודת ציון היסטורית, כי אף שכבר עשרות שנים הם אזרחים משוחררים, מ"מ בפועל עדיין העמידו את עצמם תחת אדנות הלבנים, אך עתה כשהם משתוללים, ופורקים כל עול (בדיוק אחר המבול של דבר), אולי זה מראה שכבר הגיעו לתשלום קללת אביהם חם (שהיתה אחר המבול של מים), והרי הזינן שדברי נח בשעתו, נוגעים עד לעידן דמשיחא, שבירך ליפת שיזכה לקבורה כשיפול במלחמת גוג ומגוג.

ד. בימים אלו, שבני ישיבות וכוללים מתמודדים עם סדרים בלתי מסודרים, ושגרה בלתי שגרתית, תוך ניסיון להעמיד שלשה סדרים יומיים, מוטלת עלינו עבודה רבה ליצור לעצמינו את ה"נטלית מן ארעא" להתעלות מעל כל השטויות המקיפות אותנו מבית ומחוץ, ולהדבק בה' בתורה ובתפילה, במלא הכוח, ובכל הדרגות האפשריות. ופעמים דוקא ה"עיטוף" הוא זה שמביא את השקיעות המבוקשת. ויש את ה"עיטוף" שהיינו רגילים בו עד היום ע"י כוח כתלי בית המדרש, בעת שאנו יושבים בין בני חבורתינו שוכחים מעולם ומלואו. אך יש "עיטוף" פרטי, כשאנו בבית המדרש, שעכ"פ מתייחד עם עצמו ועבודת ה' שלו, להעלות את גופו מעלה ומעלה, ולדבוק בהי"ת.

מי יכול ללמוד...?

בעשירות, כמו שנאמר 'ועשיר יענה עזות' כלומר הוא עונה עזות בשביל חוזק עושרו, הרי 'עז' הכוונה בעשירות. 'והערים גדולות ובצורות', היינו הלומד תורה צריך שיהיה לו בתים מלאים כל טוב, שלא יחסר בהם כלום, (כמו שבמבצרים אינו חסר בהם כלום כי מכינים שם הכל), ועם כל זה 'וגם ילידי הענק ראינו שם', היינו שצריכים גוף חזק גיבור כארי, מפני שהתורה מתשת כוחו של אדם כשהוא עוסק בענין איסור והיתר טמא וטהור כשר ופסול (נקטג דברים כנגד ג' ילידי הענק) א"כ מי יכול לזכות לתורה ולעוה"ב.

ועוד אומרים אלו הפורשים מדרכי התורה (לתרץ את עצמם) שאפילו מי שכבר עשיר, ג"כ קשה לו לעסוק בתורה שהרי הרי היצה"ר במקטרג נמצא תמיד בגוף, (לכן מכנהו עמלק כי הוא השונא היותר גדול לישראל, והחתי והאמורי והיבוסים שהם ג' ממונים תחת המלאך דומה), כמה מקטרגים נמצאים שם, נמצא שלא יוכל האדם להכנס לעוה"ב כלל, א"כ מי יזכה אליו ומי יכנס בתוכו. באלו הדברים, הניאו ומנעו את לב בני ישראל מלעסוק בתורה, לפי שהוציאו שם רע עליה, כמו שנאמר 'ויצאיו את דבת הארץ' שהוא הג"ע שדיברו עליו לה"ר, לומר שאי אפשר להגיע אליו.

היינו, צריכים להזהר שלא ימרדו בתורה, כי התורה היא שמו של הקב"ה, והמורד בתורה מורד במלכות שמים, והיינו שלא יוציאו עליה שם רע לומר אי אפשר לעסוק בתורה רק מי שיש לו עשירות וכל טוב, שהתורה אינה צריכה עשירות ולא כלי כסף וזהב, כי כ"א יכול לזכות בה, אבל כמה מעלות לתורה הקדושה כי גוף שבור וחולה אם יעסוק בתורה ימצא רפואה בכל אבריו, זהו שכתוב וכו'. כי כל הקטרגים שיש לאדם מתהפכים לו לאוהבים עד שמכריזים עליו ואומרים בעודו בעוה"ז פנו מקום לאיש פלוני עבד המלך, וכן אחר הסתלקותו כשעולה לג"ע מכריזים עליו כדי שיוכל לעלות בלי שום עיכוב ומונע, ולכן כתי' 'אל תיראו את עם הארץ', שהם השונאים בעוה"ז והמקטרגים לעוה"ב. ועוד כי המקטרגים בעצמם מכינים מזון בכל יום לאלו שעוסקים בתורה, כמו שנאמר באליהו הנביא 'זהעורבים מביאים לו לחם ובשר. ומסיים ר"ש: אשרי חלקם של אותם העוסקים בתורה לשמה, כי הם מתקשרים בהקב"ה ממש, ונקראים לו אחים ורעים זש"כ שאמר הקב"ה לישראל: 'למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך' כמאמרם ז"ל, ואחים הם בלימוד התורה שבכתב ושבע"פ, ורעים הם בלימוד סודות התורה... ע"כ.

מפליא לראות בדברי הזה"ק בבירור, איך שהטענות הנשמעות בזמנינו, נכללות בטענות המרגלים על הארץ. והנה מהוצאת דיבת המרגלים נחרב הבית וגלינו מארצנו, ויה"ר שנזכה להתאמן בתורה ולהתעלם מכל טענות המרגלים למיניהם, ועי"ז נזכה לערים גדולות ובצורות בתים מלאים ושפע טובה וברכה כל הימים, אמן.

הנה בזה"ק דורש את כל פרשת מרגלים על לימוד התורה ועל השכר הצפון לעמליה בגן עדן, והמרגלים הם אותם אלו שאינם מאמינים שהתורה נותנת שכר כ"כ עצום ורב, ולכן הם מוציאים שם רע על התורה שא"א ללומדה כי חזקה היא ובצורה, (ושמעתי על ת"ח עצום שסיפר שכמה פעמים בחייו קטע זוהר זה החזיק אותו), ולחובת הקיצור אעתיק רק את לשון תרגום הזוהר (ע"פ מתוק מדבש). והרוצה לעיין הדברים בפנים יעיין בפרשת שלח קנט"ב.

וזה לשונו: מפר' המרגלים למדנו סוד חכמת התורה... בא וראה הקב"ה משתבח בתורה ואמר לישראל לכו בדרכי והשתדלו בעבודתי, ואני אביא אתכם לעולמות טובים, לעולמות עליונים, (היינו לג"ע התחתון ולג"ע העליון). בני אדם שאינם מאמינים לא יודעים ולא מתבוננים בשכר הצדיקים בג"ע ובעוה"ב, הקב"ה אומר להם: לכו ותתורו ותרגלו ותחקרו את עולם הטוב ההוא, ואת עולם העליון הנחמד ההוא, (כלומר, אתם יכולים לזכות בהם ע"י לימוד התורה וקיום המצוות), וזהו 'שלה לך אנשים ויתורו את ארץ כנען' והיינו 'ארץ' שהאדם מקבל שם שכר על מה שנכנע בעבודה בעוה"ז, הם אומרים: איך נוכל לרגל אותו ולדעת את כל השכר הגדול שאתה אומר לתת לצדיקים.

[ויש להוסיף: דבתמורה טו"א אי שכלב נתן את עכסה ביתו לעתניאל בן קנו והתלוננה שאין לה תבואה בתוך ביתה, ותמה אביה: וכי מי שהתורה גלויה לו יבקש ממנו מזונות? ופרש"י: יבקש ממנו מזונות? הווא ודאי לא יצטרך (!) דכתי' בה 'היתה כאונוית סוחר', עכ"ל. הרי שלעומת המרגלים שטענו שמהתורה אין פרנסה, היה כלב תפוס בבטחון עצום בה"י"ת ונהג כך למעשה שלא הביא לחתנו שום נידוניה ובטח שיהיה לו כל צורכו וסיפוקו מה"י"ת.]

זש"כ 'וישובו מתור הארץ' ומפ' 'וישובו מצד הקדושה, הם שבים וחוזרים לצד הרע, וחוזרים מדרך האמת, ואומרים: מה אכפת לנו אם אנו לומדים או לא, הלא עד היום לא ראינו טוב בעולם, ועוד אנו יושבים ונחשבים בין המבוזים בעם, ומי יכנס ויבא לתוכו, שהרי עסק התורה והעבודה כ"כ קשה מוטב היה לנו אם לא היינו מטריחים עצמנו בתורה כ"כ. ויספרו לו ויאמרו, באנו לארץ אשר שלחנתו, כלומר, הפורשים מלימוד התורה לעסקי עוה"ז, אומרים: עמלנו ויגענו לדעת חלק העוה"ב, וגם טוב הוא אותו עולם העליון כנודע מהתורה, אבל מי יכול לזכות בו.

'אפס כי עז העם', היינו מי שרוצה לזכות לתורה צריך להיות עז וחזק בעשירות, שלא יהיה חשוב אצלו כל דברי העולם כלום, לכן צריך שיהיה לו עשירות גדולה, שיוכל בלא דאגות להשתדל בתורה, א"כ מי הוא שיכול לזכות לתורה ולעוה"ב, ומפרש 'ודאי אפס כי עז העם היושב בארץ' היינו מי שרוצה לזכות בה צריך להיות חזק

חשק וחמדה לארץ ישראל

א. הרמב"ן מעיר בריש פרשתו, שלכאן משה רבינו גם חטא בשילוח המרגלים, שהרי הקב"ה אמר לו במפורש שהארץ טובה ואילו משה כאילו הטיל בזה פקפוק שאמר למרגלים לבדוק הטובה היא אם רעה השמנה היא אם רזה היש בה עץ אם אין, וא"כ מה אשמים המרגלים אחר רזה היש בה עץ אם אין, וא"כ מה שהורה להם משה רבינו...?

ומצינו שהגאון רבי יונתן אייבשיץ (יער"ד ח"א דרוש י"ד) חידש בדרשתו לר"ה (תק"י), שהיתה בזה טענה גדולה על משה, כדאי במדרש "משה אמר: עצמות יוסף נכנסים לאר"י ואני אין נכנס, והשיב לו ה' יוסף הודה בארצו ואתה לא הודית, ע"כ. וביאר שם, שמשה רבינו חשב שהסיבה שהוא לא נכנס לארץ ישראל הוא מפני מי מריבה שאמר והן לא יאמינו לי ודיבר סרה על עם ישראל שהם קטני אמנה, והיתה לו תמיהה, שהרי יוסף הצדיק יותר הוציא את דיבתם של השבטים רעה, ובוודאי יותר חמור לפגוע בשבטי י-ה בעצמם מאשר ביוצאי חלציהם, ולמה יוסף זכה לכהפ"ח שיעלו את עצמותיו לארץ ישראל ולהקבר שם, ואילו משה גם לזה לא זכה, כך הוקשה למשה.

והשיב לו השם, שעיקר הטעם שלא נכנס לאר"י מפני שילוח מרגלים, כי הותר לו לשולחם רק לבדוק מהיכן נוח לכובשה, ולא היה צריך לבדוק טיב הארץ השמינה היא אם רזה, ואילו באמת היה שולח אותם רק בשביל זה לא היו חוטאים, ועתה על ידי חקירה זו, נולד ספק בעיני העם, כאילו יש ספק בדברי ה' ח"ו במה שהפליג בשבח ארץ ישראל שהיא זבת חלב ודבש, והיינו שאמרו חז"ל ש'משה לא הודה בארצו, כלומר שלא הפליג להודות ולהלל על שבח הארץ, ושולח מרגלים לחקור בטיבה הטובה היא אם רעה, והא קגרים שיגיעו להטיל בה גנאי.

אבל יוסף הודה בארצו כשאמר שר המשקים "וזכרתני והוצאתני מן הבור הזה כי גנב גנבתי מארץ העברים" שרצה לצאת מבית האסורים למרות שהתעלה מאד שם כדוגמת רשב"י בהיותו במערה י"ג שנה, וכמו החסידים הראשונים שבחרו להתבודד במערות וחורי העטלפים כדי התרחק מבנ"א, וגם ידע כמה נסיונות ומלחמות יהיו לו בחוץ מיופיו, "אמנם יוסף חמד ובחר לצאת מהמאסר, כי ידע כי עיקר שלימות האדם היא באר"י מקום אשר שם משכן ה', ובו יקנה האדם שלימות בהתדבקות גמורה עם ה', ושם אין מסך הבדל רוחות הטמאות וכדומה, והגבר אשר יבקש להתדבק בה, היה צריך להעלות לארץ ישראל, וע"ז היה יוסף חומד לשוב לארצו לארץ החיים... וזהו אומרו והוצאתני מן הבור הזה לא לשם תענוג לבקש חופשיות, ושבי כולו אתנייהו ביה, רק הטעם כי גנב גנבתי מארץ העברים, וכל מגמתי לשוב שמה ולהתדבק

בה... ולא אמר לשוב אל אביו, רק תלה הכל באר"י כי חשב זה לעיקר, וכל האבות זכו למעלה נשגבה כזאת מחמת זכות אר"י וזהו שאמרו דיוסף הודה בארצו, לכן זכה לאחר מותו שבאו עצמותיו לאר"י וא"ש, עכ"ל.

ואז פנה רבי יונתן אייבשיץ לקהל ואמר: ...מזה תבינו כמה מצוה יש לחמוד לעלות לאר"י, כמו שכתב השל"ה וספר יראים, שתמיד יהיה בלב האדם חשק וחמדה לארץ ישראל, כדכתי' והיו עיני וליבי שם כל הימים, ותמיד אם אדם מלא כל חמודות, יזכור שהוא חסר, שאינו בארץ ישראל תכלית השלימות מה קניית, ויתעצב על כך כי עיקר חסר אצלו, וכמו שנאמר אם לא אזכרכי אם לא אעלה את ירושלים על ראש שמחת, כי לשמחה זו מה עושה אם מקום האושר האמיתי חסר, עכ"ל.

ב. והנה אנו שנולדנו כאן באר"י משולים אנו לאותו תינוק שנולד על ההר, ואינו מבין מה מתפעלים ממנו כל המטפסים שבקושי הגיעו אל פסגתו אחרי טיפוס שנים. ובהיותנו במקום ארץ חמדה טובה, כבר התרגלנו לזכיה זו כדבר המובן מאלינו, ואיננו מתרגשים מזכיינתנו לדור במקום אליו חשקו כל אבות העולם להגיע, כנת"ל דיוסף הצדיק שאף להיכנס אליה אף עוד לפני שהיה בה בית מקדש, כי אר"י גבוהה מכל הארצות בכל זמן ובכל עת.

ועינינו הרואות את התפתחות הכוללים ושאר מוסדות התורה בארץ מחיל אל חיל, ויש הרוטנים שמעולם לא היה כך בישראל שכל בחור שמתחתן הולך לכולל, אבל לפי דברים ברורים אלו אין בכך כל פלא, כי בארצות העמים היינו דבוקים בטומאתם ובאורם העכור, וממילא היינו פחות שייכים לקדושה, אבל כאן הוא מקום האושר והשלימות, ומכוח סגולתה ראויים אנו לצמיחה זו, ויותר!

ג. ובעיקר משנ"ת במדרש דהיתה איזו טענה על משה שביקש מהמרגלים שיבדקו השמינה היא אם רזה, ביאר הרמב"ן שהיתה למשה רבינו כוונה עמוקה בזה, להאחיב אר"י עליהם, וז"ל, "ויתכן כי משה בעבור שידע כי היא שמנה וטובה כמו שנאמר לו אל ארץ טובה ורחבה וגו', בעבור כן אמר להם שיתנו לב לדעת כן, כדי שיגידו לעם וישמחו ויחליפו בה לעלות שם בשמחה, ולכן אמר להם והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ, וזמן הידוע כי אין מצרים רחוק מחברון... אלא שהיו ישראל עבדים למצרים בעבודת פרך לכן לא ידעו ולא יבינו בערכה של הארץ, ע"כ רצה משה שיגידו להם כל ענייני הארץ לשמחם במעלותיה כי יודע היה בהם, ע"כ. וי"ל דהמדרש מסכים לזה, אלא שבכ"ז נתבע על שגרם לשמין פקפוק...

כעת שחו"ל ספגה מבול של דבר, עם חורבן והשחתה של השחורים, הוא כעין איתות לבני חו"ל לעלות אל ארץ הקודש, ויה"ר שבמהרה הי"ת יקבץ גליותינו ויקרב קיצנו.

אודות המבחנים לשיבות גדולות

א. בשבוע זה ה"ראיונות" לשיבות גדולות בשיאן, ויש בחורים רבים ששאיתן לא התממשה מכל מיני סיבות, ונכנסים למשבר מחמת כן, לכן אכתוב כאן איך לענ"ד צריך להיות היחס הנכון לכל ענין העליה לשיבה גדולה, והנני כותב זאת בעיצה עם אלופי הגר"ש פינקל שליט"א שעקב ריבוי הנרשמים לשיבה שבראשותו, נאלץ בלב כבד, לסרב ולהשיב פנים ריקם, וזו באמת הרגשה קשה.

ובכן, דבר ראשון צריך לדעת שבאמת השאלה לאיזו ישיבה גדולה בחר צריך ללכת, ומה המקום המתאים לו, זו שאלה חמורה שבחמורות, והראיה לכך שגם יהודי בן שבעים כשרוצים לתהות על קנקנו מבררים באיזו ישיבה הוא למד בבחורות, ולכאן זו שאלה מוזרה, שהרי כבר עברו עליו מאז חמש שנות הישיבה גדולה שלו, חמישים שנה בכל מיני כוללים וחוברות, וא"כ מה זה נוגע לעכשיו.

אבל הביאור בזה, מפני שגמר בשלות האישיות, ותום עיצוב הדמות, הוא בחיי הישיבה גדולה, וכמו שמבחינה גופנית בחור מתפתח עד גיל 22-20 כך בתוככי אישיותו בחור גומר לבנות את עצמו עד הגיל הזה, כי ההתפתחות החיצונית מעידה על ההתפתחות הפנימית, וזהו שאמרו חז"ל שבן לא יכול לישא וליתן בנכסי אביו עד גיל עשרים כי אף שכבר יש לו דעת להצטרף למנין ולכל דיני תורה, אבל בכל זאת הכרעות רציניות וכבידות משקל הוא עדיין אינו יכול לקבל עצמו, ומכיון שהישיבה גדולה גומרת לעצב את דמותו הסופית, לכן כשרוצים לעמוד על טיבו של אדם אפי' מבוגר, שואלים, היכן למד בישיבה גדולה.

ב. ברם, דווקא בגלל שהישיבה גדולה כה קובעת את האישיות של האדם, דווקא בגלל זה אנו יכולים להיות שלווים ורגועים לחלוטין בנוגע לבחירת הישיבה גדולה המתאימה לבחור, ודווקא בגלל שזה כל כך קריטי וקובע לגבי עתידו של האדם, דווקא בכלל זה אפשר להיות סמוכים ובטוחים שהענין נקבע אך ורק בהשגחה פרטית.

כי כך הוא ההנהגה של הקב"ה, שכל דבר משמעותי, הנוגע לכל חיי האדם, אינו נמסר בידי בעלי בחירה, כמו שמצינו שמירה מיוחדת והשגחה פרטית על ישראל בעת גלותם, עד שאמרו "לב מלכים ושרים ביד ה'", כי לא יתכן שיקום איזה מושל עריץ ויכלה את חמתו בבני מקומו היהודים להשחיתם ולכלותם, אלא הקב"ה אוהז בליבם ומכוון אותם לפי זכויותיהם של ישראל, ואפילו אותם כושים שחורים אימתניים, שמשותללים בארה"ב שנראה שכושר השיפוט שלהם הוא נמוך מאד, גם אותם הקב"ה מנחה באופן מדוקדק, ואינם יכולים ליגוע לרעה לא ברכוש ולא בנפש, במי שלא נקבע עליו כך מלמעלה. וכמו שאמרו חז"ל על הפסוק: "כי אם ישוך הנחש בלא

לחש", שאין הנחש נושך אלא אם כן קיבל "לחישה" על אוזנו, ופקודה מלמעלה, להכיש את פלוני או אלמוני, ועם אמונה זו חיו יהודי התפוצות בכל הדורות, ובכל הפרעות השונות, שלא היה להם שום משען ומשענה מלבד הי"ת.

ג. מעתה בין נבין, שגם לענין העליה לשיבות גדולות, דווקא בגלל שזה דבר כל כך קריטי ומשמעותי לצמיחת הבחור, בוודאי "לב בוחנים" ו"רשמים" ביד ה', שהקב"ה ברחמיו, הוא לבדו מנחה את הצוות החינוכי בכל ישיבה, ואת שאיפת ההורים והבחורים, באופן שיסתדר כל אותו פאזל אדיר של "עולם הישיבות" איש על מחנו ואיש על דגלו, ובאופן שינתב ויפנה כל יחיד ויחיד מתוך אלפי העולים לשיבות גדולות, למקום ישיבתו המיוחדת לו "אל מקומו שואף זורח", וכמו ניטל מהם הבחירה ונסכב הכל משמים, ואינן אלא שמיים להביא הבחור למקומו.

ובדיק כמו שנקבע משמים איפה אדם יולד, שבודאי יש נפק"מ גדולה אם הוא נולד בבני ברק או בירושלים, בארץ או בחו"ל, כבכור כבן-זקונים, או כילד סדנוויץ' בין הרבה בנים בני גילו שמתחרים איתו, או בין הרבה בנות שמרעישות לו... ואין לאף אדם שמץ בחירה על הדבר הזה, רק הוא נקבע משמים, בכוננת מכוון, כדי להתאים לו את תפקידו המסויים והמיוחד עלי אדמות. כך גמר הלידה הזאת - בחיי הישיבה גדולה, הדבר נסכב משמים כדי להביא את האדם אל תפקידו המיוחד בעלמא הדין.

ואשר על כן, חלילה לבחור להתעצב ולהצטער בעת קבלת תשובה שלילית, כי אדרבה יש כאן וויז' אלקי עליון שמנחה אותו ומנתב אותו ימינה ושמאלה וכו' אל מקומו המיוחד והמיוחד לו, ולא נדרש מצידו אלא השתדלות של תורה ותפילה, להיות שקוע בסוגיות כמידת יכולתו ולשנן את הנלמד, ולזעוק מקירות ליבו לה' בכל תפילה שיתן בלב העוסקים במלאכה, להתאים לו ישיבה כלבבו.

וק"ו בן בנו של ק"ו, שלא יעלה בדעת בחור להשתמש בקבלת התשובה השלילית כמין "ראיה והוכחה" שכאי משמים לא מרוצים ממנו, שהרי היצר בשעה קשה כזאת מנצל את ההזדמנות ומגיע לבחור "לנגן" לו על המצפון, שיש כאן הוכחה חותכת שהוא לא שווה כלום, והלימוד שלו חלילה לא נחשב בשמים, ויש להינצל ממלחמה זו.

וצריך לקחת דוגמא מהמצב כעת, שלא כל הישיבות הצליחו לפתוח את שעריהן, וביודעי ומכירי קא אמינא, כמה המערך הלוגיסטי של הקפסולות מורכב, ובסיעתא דשמיא עליונה בישיבת פינקל זכו בני הישיבה להתעלות באופן הזה. אבל אותם מקומות שלא נפתחו, האם ילמדו מכך הבחורים שנתרו בביתם, שתורתן שווה מאלו שבקפסולות? חלילה! ההיפך הוא הנכון, שמשמים קבעו שילמדו מביתם. כך בבחירת ישיבה הכל מנותב משמים!

דבר העורך

חתונת המאה

חזל"ש: מתחילים לחזור לשגרה, תחת הסיסמא 'חוזרים לשגרה', ואולי 'שגרת קורונה', דבר אחד ברור שהקורונה הצליחה לנפץ את אחד המיתוסים, שהושרש בציבור במרוצת השנים, והוא הפסקת ריבוי המוזמנים, ומניעת הוצאות מופרזות ומיותרות בשמחת החתונה.

ב"חתונות הקורונה" גילו המחותנים, שהקידושין חלים גם כאשר בחופה נכחו רק סגל מצומצם מהמשפחה ומספר חברים, בני הזוג מאושרים גם כאשר בחתונה השתתפו מאה איש בלבד, אין סיבה בעולם להפסיק את המהפכה.

פורסם מכתב הרבנים הגאונים שליט"א שעלינו לעשות שינוי חשיבה ולהמשיך את מגמת 'חתונות הקורונה', בקהילת גור כבר קיים שנים רבות 'תקנות' בשמחות, בהרבה קהילות קודש נקבעו מחדש סטנדרטים מעודכנים, לצמצום הוצאות השמחות למינימום ההכרחי. איגוד קופות הצדקה בארץ הקודש מפרסם בימים אלו מתווה "חתונת המאה" לקיים חתונות שמחות באמת, בהשתתפות של עד מאה איש, ציבור קטן ואיכותי, עם שמחה גדולה.

לא יתכן מצב, שהקמת בית נאמן בישראל, תגרום לקריסת ההורים, הכורעים תחת נטל ההוצאות הכבדות של חתונה ראוותנית בהשתתפות מאות מוזמנים, אולם יקר, הרכב תזמורת ענק, תפאורה פרחים ועיצובים, וכו'.

המחותנים שולחים הזמנות לכ-100-150, כי 'לא נעים' לא להזמין. האורחים מכתתים רגליהם רק להגיד מזל טוב, כי 'לא נעים' לא להגיע לחתונה שקיבלו הזמנה. אפשר לכלכל את ההוצאות בתבונה, לצמצם את מספר המוזמנים באופן משמעותי, כך שרק מי ששמח באמת - ישתתף.

שיהיה לכולנו שמחות בלב שמח בשעה טובה ומוצלחת, ונזכה במהרה לשמחה השלימה, כאשר ישמע בהרי יהודה ובחוצות ירושלים, קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה. בברכת התורה עקיבא יוסף לוי

נושא הגיליון

'ביטול הזמנת קייטרינג'

'כמה כסף צריך לשלם?'

אירוע שבוטל: גיליון זה בא להוסיף כמה נקודות על הדינים שנכתבו בגיליון הקודם (267). נגיף הקורונה שיבש סדרי עולם, ובוטלו אלפי אירועים, אולם, קייטרינג, צלם, וידיאו, תזמורת, ועוד. לכל השיטות מזמין האירוע פטור מלשלם לבעל האולם ושאר אנשי המקצוע תשלומים נוספים, עבור האירוע שבוטל מאימת הקורונה, כדין 'כמכת מדינה'. ולגבי החזר ה'מקדמה' ששולם מראש תמורת 'שכירות האולם' שדינו כ'שכירות קרקע', הובאו בגיליון הקודם 6 שיטות, וחלק מהשיטות שהובאו, סוברים שאולם וקייטרינג דין אחד להם.

בגיליון הנוכחי נתמקד בחלק של 'שכירות קייטרינג' שיתכן לדונו כ'רכישת מוצר', או כ'שכירות פועלים' ושאר בעלי מקצוע (צלם, מלצר, וכדומה) שדינם כ'שכירות פועלים'. ויש שהגדירו את שכירות האולם הקייטרינג והמלצרים וכו', כ'הסכם להפקת אירוע'.

1. אולם עם קייטרינג

באולמות שמחה רבים, אין אפשרות לשכור רק את האולם בלבד, אלא מוכרחים להזמין את שירותי הקייטרינג של האולם יחד עם הזמנת האולם, והתמחור המקורי מתייחס לאולם עם הקייטרינג כאחד. באופן כזה, תשלום המקדמה שייך גם ל'שכירות קרקע' וגם ל'שכירות פועלים' כאחד, וצריך לשער כמה מהתשלום עבור האולם, ויחשב לפי דיני שכירות קרקע, וכמה עבור הקייטרינג, ויחשב לפי דיני שכירות פועלים.

כעין מה שכתב בתרומת הדשן (סימן שיח) הביאו הרמ"א (חו"מ סימן רכז סעיף לג), לגבי השוכר פועל יחד עם סוס וחמור, שעל החלק של הפועל אין אונאה כי השכירות היא 'קנין לזמן', ודינו כעבדים שהוקשו לקרקעות וקיי"ל 'אין

לעילוי נשמת

האשה הצדקנית מרת הינדא שפרינצא
לוצקין ע"ה בת הר"ר אברהם שלום
הלוי זצ"ל נלב"ע י"ט סיון תשע"ה
ת.נ.צ.ב.ה.

2. מה ההגדרה של קייטרינג?

נחלקו גדולי הדיינים שליט"א, האם התשלום עבור שירותי קייטרינג, נחשב כמו קנית 'אוכל מוכן' מהקייטרינג, ובאירוע שבוטל כיוון שבפועל האוכל לא סופק על ידי הקייטרינג, המזמין פטור לגמרי מתשלומים, או שקייטרינג נחשב כ'שכירות פועלים', ואם כבר התחיל לעסוק במלאכת הכנת האוכל, המזמין מחויב לשלם באופן יחסי ככל דיני 'שכירות פועלים'.

אוכל מוכן: לדעת **בית דין ביתר עילית** (במכתב שפורסם סיון תש"פ), מזמין הקייטרינג פטור לגמרי מתשלומים, ובעל הקייטרינג חייב להחזיר את המקדמה, כי הזמנת קייטרינג לספק אוכל לשמחה, דינו כהזמנת 'אוכל מוכן' ממסעדה, ואין דינו כ'פועל', וכיון שלא סיפק את האוכל, פטור המזמין מלשלם לו.

וכן דעת **בית דין הישר והטוב** (במכתב שפורסם אייר תש"פ), נותני שרות כנגנים וצלמים, שירותי קייטרינג, שרותי הסעות, או משלוחים שבוטלו, עקב מצב החירום, כיון שהשירות לא ניתן אין מקבלין תשלום, ומחזירין המקדמה. ואם היו הוצאות מיוחדות בעקבות ההזמנה, ינכו את ההוצאות מהחזר.

טעם ההוראה, ביאר הג"ר **אברהם דברמדיקר שליט"א** (קונטרס הקורונה פרק א סעיף ז), על מה שהקייטרינג עדיין לא הכין, פטור מתשלומים, כמבואר ב**שו"ע** (ח"מ סימן שלד), ד'כל דלא הוה ליה לבעל הבית לאתנווי פטור מלשלם'.

ובאופן שהקייטרינג כבר הכין את האוכל והביאו לאולם, ואחרי שהכין את כל הסעודה נודע שאי אפשר לקיים את האירוע, המזמין חייב בתשלום מלא, כמבואר ב**בגמ'** (בבא קמא דף קטז:), ונפסק ב**שו"ע** (סימן שלה סעיף ג), שליח שנשכר להביא כרוב ודורמסקנין לחולה, ועד שבא השליח כבר לא היו צריכים, שמת או שהבריא, חייב לשלם כל שכרו, 'דעביד שליח שליחותיה'.

גרמי באונס: באופן שנגרם נזק לקייטרינג מחמת ההזמנה, כגון שהקייטרינג הזמין מוצרים בשליחות המזמין במיוחד לאירוע, המזמין חייב לשלם מדין שליחות. אבל אם לא הזמין בשליחותו, וכגון שהתחיל להכין את האוכל, פטור כדן מזיק בגרמי באונס, ואין לחייב מדין 'מוציא הוצאות על פיו', כי לרוב הפוסקים החיוב מדין גרמי, וגרמי באונס פטור.

כמבואר ב**שו"ע** (ח"מ סימן שלג סעיף ח), המזמין חפץ אצל האומן וחדר בו, המזמין חייב אם האומן מפסיד מהביטול, ו**בביאור הגר"א** (אות מא) שהחייב מדינא דגרמי, שדיבורו של המזמין גרם להפסד, ודייק **הסמ"ע** (ל) **מתשובת הרא"ש** שהאומן צריך למכור את המוצר, והפער בין הכסף שיקבל למחיר שקצבו ישלם המזמין. ולדעת **הש"ך** (סימן שפו ס"ק א) המזיק בגרמי באונס פטור. וגם מזמין האירוע דינו כמזיק בגרמי באונס שפטור. ו**באמרי גדליה** (קידושין דף מב:), דן האם יש פטור של אונס בחיוב ידי שמים של גרמא.

שכירות פועלים: לדעת **בית דין בני ברק** הפשרה לגבי המקדמה, בסך 50% מהמקדמה, או 15% מכלל האירוע הנמוך מביניהם, חל גם ביחס לחלק של הזמנת קייטרינג. הבנת דבריהם, שהקייטרינג המשולב בשכירות האולם, נדון כ'שכירות פועלים', ולכן צריך לשלם חצי על פי החתם סופר שצריך לעשות פשרה.

[צריך להבין, אם נניח שתכנית העבודה בקייטרינג הוא, 50% הוצאות עבור קניית מוצרים (אוכל, שתיה, כלי הגשה), ו-50% רווח ברוטו, ובחלק של הוצאות אין מה לפשר, שהרי האירוע התבטל ולא היו הוצאות, ועוד שחלק זה ודאי שאין דינו כשכירות פועלים, ואם כן הפשרה צריכה להיות בסך 25% מסכום המקדמה, ולא 50% מהמקדמה. ואולי כוונתם, שהמקדמה אפשר לדון שכולו על החלק של הרווח. עוד צריך להבין, שיש להפחית מה-50% חצי משכר פועל בטל, ויקבל רק 42%].

שכירות פועלים במכת מדינה: לדעת **הרמ"א** (סימן שכא סעיף

אונאה בקרקעות', ועל החלק של הבהמה שהוא מטלטלין יש אונאה במטלטלין, ולכן יש לשער כמה מהתשלום הוא עבור שכירות הסוס, ועל החלק הזה יש בו אונאה.

למעשה לגבי אולם כזה, הורה **הג"ר משה שאול קליין שליט"א** (גיליון 'וישמע משה' פרשת ויקהל-פקודי, שבת החודש תש"פ שאלה ה), שהתשלום לאולם מורכב משלשה חלקים: שכירות האולם עצמו, טרחת הכנת האולם לאירוע, הוצאות בקניית החומרים הדרושים להכנת הסעודה. ותלוי האם בעל האולם דינו כ'קבלן' או כ'פועל'.

אם בעל האולם דינו כ'פועל' שהתשלום על העבודה, צריך לשלם לו על מה שכבר עשה לכבוד השמחה, באופן שטרח והשקיע לכבוד השמחה, (ואם האירוע בוטל זמן רב לפני האירוע, ולא טרח עדיין כלום, פטור מלשלם גם אם דינו כפועל), אך אם בעל האולם נחשב כ'קבלן' שהתשלום הוא על התוצאה, אינו משלם לו כלום, שכן בפועל לא התקיימה השמחה.

הסכם הפקת אירוע: לדעת **הג"ר שלום מרדכי הלוי סגל שליט"א** (קובץ בית אהרן וישראל גיליון רט עמוד לה), הקייטרינג אין דינו כשכירות פועלים, אלא הסכם להפקת אירוע, וגם האולם אין דינו כשכירות קרקע, אלא הוא חלק מהסכם אספקת שירות אירוח עבור אירוע שמחה לציבור גדול, וכיון שהעיקוב מצד שני הצדדים, דינו כספינה זו ויין זה שהולכים אחרי המוחזק, ויתכן שהדין בזה שצריך לשלם חצי, ואם שילם אין צריך להחזיר עד חצי. ובניכוי הסכום שחסך בביטול האירוע.

יחזיר 80% מהמקדמה: לדעת **אחד מגדולי הדיינים שליט"א**, לגבי שכירות אולם עם קייטרינג ביחד, האומדנא היא ש-20% מכלל עלות האירוע הוא על שכירות המקום ודינו כשכירות קרקע, ואילו 80% הנותרים הוא עבור השירות והאוכל, ועבור כך אינו צריך להשיב.

ולכן, בעל האולם חייב להחזיר למזמין האירוע 80% מהמקדמה, כיון שרק חמישית מהמקדמה הוא עבור שכירות המקום, וכל השאר הוא בתמורה לשירות ואוכל שאין לחייב על כך, שהרי בפועל לא הביא אוכל למזומנים וסובר כצד הראשון שיבואר להלן, שקייטרינג דינו כהזמנת אוכל שאם בפועל לא הביא פטור לגמרי מתשלומים, ואילו את ה-20% הנותרים שהם עבור שכירות המקום, מעיקר הדין יש לעשות פשרה ולהחזיר חלק.

ולפי זה הורה לאדם שהזמין חתונה באולם בסך 60,000 ₪ ושילם מקדמה של 10,000 ₪, שמסתבר להניח שמתוך המקדמה החלק של השכירות הוא 2,000 ₪ שהוא סכום קטן לערך, ונראה שאין לפשר בזה כלל, ובחלק זה יאמר המוחזק 'קים לי' שאני פטור מלהחזיר.

ומה **שהרמ"א** (ח"מ סימן שיב סעיף יז) כתב לגבי 'מכת מדינה' שאם בתי העיר נשרפו, השוכר פטור מדמי השכירות על הבית שנשרף, ובעל הבית מפסיד, ואף מה ששילם צריך להחזיר, היינו רק כאשר ההפסד הוא מצד המשכיר, שבפועל אינו מעמיד לשוכר בית לדור בו, והשוכר טוען שהוא מצידו רוצה לקיים את ההסכם ולדור בבית, ולכן בעל הבית מפסיד, כמבואר ב**בגמ'** (ב"מ דף עט.). ונפסק ב**שו"ע** (ח"מ סימן שיא סעיפים א-ד), בשוכר ספינה מסויימת להוליך בה יין - 'ספינה זו ויין סתם', אם אבדה הספינה, המשכיר צריך להחזיר לשוכר את כל השכר, אבל בנדון של אולם שמחות, בצוק העיתים של אימת הקורונה, גם השוכר אינו רשאי לקיים את האירוע, ויתכן שהרמ"א יודה באופן כזה. ויסוד הסברא מצינו **במחנה אפרים** (הלכות שכירות סימן ז), ו**בשו"ת מהרש"ם** (חלק ב סימן קצ"ט).

אין להוציא ממון, מכל מקום בתקופת הקורונה לכל הדעות פטור מתשלומים, כי החיוב הוא מדינא דגרמי וגרמי באונס פטור.

לא יחזיר מקדמה: ולדעת הג"ר יהודה אריה הלוי דינר שליט"א (גיליון מים חיים מספר 392), אי אפשר לתבוע את הכסף חזרה מצלם, שהזמין לחתונה ובוטל מאימת הקורונה. ויש שהוסיפו, שאם הפסידו הצלם והתזמורת מחמת ביטול ההזמנה חייב לשלם, ואין המזמין יכול לפטור עצמו מדין 'מכת מדינה', שהרי היה יכול להשכיר עצמו, לאותם מיעוט שערכו שמחות בתקופת הקורונה. ומצינו סברא זו **בקצות החושן** (סימן שכב ס"ק א), ש'מכת מדינה' הפוטר את השוכר שדה מתשלומים, והמשכיר חייב להשיב את התשלומים, היינו כאשר המכה היא בשדה, שרוב השדות נשדפו, וגם שוכר אחר לא היה משלם עליה, אבל 'מכת מדינה' באנשים, שברחו רוב היהודים מן העיר מפני פיקוח נפש, חייב השוכר לשלם חצי, ואם הקדים ושילם לא יחזיר המשכיר כלום, שהיה יכול להשכיר לאחד מן המיעוט שלא ברחו מהעיר.

ולדעת הג"ר שלום מרדכי הלוי סגל שליט"א (קובץ בית אהרן וישראל גיליון רט עמוד לה), תזמורת וצלם דינם כ'שכירות פועלים', וגם כאשר העיכוב והביטול הוא רק מצד המזמין, פטור כדין אונס בשכירות פועלים. ואינו דומה לגזירת המושל שלא ללמוד, כי שם הגזירה על עצם הלימוד, אבל בקורונה העיכוב הוא על התאספות הציבור ולא על השמעת המוזיקה. ואת המקדמה אין יכול להוציא מהפועל. ואם קיבל יותר מאחרי הניכוי כפועל בטל יחזיר אותו חלק. אם גם הפועלים אינם יכולים להגיע לאירוע, יחלוקו.

פחות זמן: שכר תזמורת לחתונה, בדרך כלל התשלום עבור 4 שעות, ומחמת הקורונה האירוע הקצר הסתיים תוך 3 שעות, אינו יכול לקזז לצוות במחיר, באופן שהיה כעין תנאי מפורש, שהשכר הוא הסכום הקצוב, ומינימום תשלום עבור 4 שעות גם אם בפועל היה פחות שעות.

ואם קיים אירוע מצומצם, והיה אפשרות להפעיל תזמורת באופן מצומצם באופן סביר, והמזמין העדיף לבטל, או לשכור אדם אחר, חייב לשלם את הסכום שרוב האנשים במצב כזה היו עושים, שהרי לא אנוס מלעשות כן.

בשם המהר"ם מרוטנבורג, בעל הבית משלם שכר מלא למלמד תינוקות. וביאר הדרכי משה (ס"ק א), שרק בקרקע העומדת בחזקת המשכיר מפסיד גם המשכיר ולכן מנכה לו מחכירו, אבל בשאר דברים אינו עומד ברשות המשכיר, ולכן כל ההפסד על השוכר. ולדעת הסמ"ע (ס"ק ו), מזל שניהם גרם ויש לשלם למלמד חצי מהשכר. ולדעת הש"ך (ס"ק א) משלם שכר מלא למלמד, דדינו כלשעבר שאין יכול לחזור בו.

ולדעת ה**נתיבות** (ביאורים סימן שלד ס"ק א) לכל שכיר אינו משלם, ורק במלמד משלם שעדיין זכאי לתשלומי 'שכר שימור'. ולדעת ה**חתם סופר** (שו"ת חתם סופר חו"מ סימן קסא) במלמד משלם שכר שלם שדינו כלשעבר, אבל בשאר דברים יכול לחזור בו. **בספר הזכרון להחתם סופר** (עמוד נא), הורה למעשה לגבי מלמד לעשות פשרה ולשלם חצי שכר. ולגבי לחזור מכאן ולהבא: לדעת המרדכי (בבא מציעא רמז שמג) להבא דינו כלשעבר ואינו יכול לחזור בו, לדעת מהר"ם פדאוה (סימן לט) להבא יכול לחזור בו.

ולכן, בדבר שדינו כשכירות פועלים לשעבר, לדעת הרמ"א והש"ך משלם שכר מלא, לדעת הסמ"ע והחת"ס חצי, לדעת הנתיבות פטור. ולגבי חזרה להבא, לדעת המרדכי אינו יכול לחזור בו, לדעת המהר"ם פדאוה יכול לחזור בו, וכן נקט החת"ס.

3. צלם ותזמורת

יחזיר הכל: לגבי ביטול הזמנת שאר בעלי מקצוע כגון צלם ותזמורת וכדומה, לדעת **בית דין הישר והטוב** (במכתב שפורסם בתאריך אייר תש"פ), כיון שהשירות לא ניתן אין מקבלין תשלום, ומחזירין המקדמה. ואם נעשו הוצאות מיוחדות עבור הזמנה זו, ינכו ההוצאות.

גרמי באונס: טעם ההוראה ביאר הג"ר אברהם דרבמרדיקר שליט"א (קונטרס הקורונה פרק א סעיף ז), באופן שלא הפסידים, כאשר בזמן הקורונה לא היה להם אפשרות להשיג עבודה במקום אחר, ודאי פטור מתשלומים. ובאופן שהפסידים, שביטלם ממש סמוך למועד השמחה, והיו יכולים להשיג עבודה במקום אחר, מבואר **בשו"ע** (סימן שלג סעיף ב) שחייב לשלם שכר פועל בטל, **ובקצות החושן** (ס"ק ב) הביא משו"ת מהר"ם מרוטנבורג (דפוס פראג סימן תתכא) שפוטר, ומסיק הקצות שמספק

סיכום הגיליון:

דינים העולים

- א. **ביטל הזמנת אולם:** פטור מלשלם את התשלומים הבאים כדין 'מכת מדינה', ולגבי המקדמה הובאו 6 שיטות בגיליון הקודם, וחלק מהשיטות השוו בין אולם לקייטרינג.
- ב. **אולם + קייטרינג:** ביטל הזמנת אולם עם קייטרינג כאחד, התשלום מורכב משלשה חלקים, שכירות האולם, הכנת האירוע, קניית מוצרים ואוכל, והדין תלוי שאם בעל האולם מוגדר כ'פועל' ישלם לו מה שכבר טרח, ואם דינו כ'קבלן' אינו משלם לו כלום. ויש שהורה שיחזיר 80% מהמקדמה, ו-20% יתפשרו, ואם הוא סכום קטן של 2000 ₪ לא יחזיר.
- ג. ויש אומרים שהאולם עם הקייטרינג דינו כהסכם להפקת אירוע, והמוחזק זוכה, ויתכן שהדין לשלם חצי. ובניכוי הסכום שחסך בביטול האירוע.
- ד. **ביטל הזמנת קייטרינג:** נחלקו דיניו גדולי הדיינים שליט"א, יש אומרים שקייטרינג דינו כרכישת מוצר, וכיון שלא סיפק כלום פטור לגמרי ויחזיר המקדמה, ואם היו הוצאות מיוחדות ינכה מהחזר המקדמה. אם הזמין מוצרים בשליחותו חייב. ואם הזיקו בביטול ההזמנה פטור כדין 'מזיק באונס בגרמי'. ואם בפועל הכין את האוכל והביא לעולם חייב לשלם. ויש אומרים שקייטרינג דינו כ'שכירות פועלים', ויעשו פשרה של 50% מהמקדמה או 15% מכלל האירוע הנמוך מביניהם, ואם התחיל בהכנת האוכל ישלם באופן יחסי.
- ה. **צלם ותזמורת:** ביטל הזמנת אנשי מקצוע, כיון שהשירות לא ניתן פטור מתשלומים, ומחזירין המקדמה, ואם נעשו הוצאות מיוחדות עבור הזמנה זו, ינכו ההוצאות. ואפילו באופן שהפסידים שהיו יכולים להשיג עבודה במקום אחר, פטור כדין גרמי באונס. ויש מחייבים באופן שהפסידים שאין בזה פטור של 'מכת מדינה'. גם כאשר התזמורת עבדה פחות זמן משלם תשלום מלא.
- ו. ויש אומרים שאין מחזיר מקדמה. ורק אם קיבל יותר מניכוי פועל בטל יחזיר אותו חלק. ואם היה יכול להעסיקם באירוע מצומצם, ישלם כמנהג רוב הציבור באותו זמן.

משיב כהלכה

ההגרלה השבוע על: 100 ש"ח מזומן

שאלה: האם מותר לעבור בשבת, בשער שמועד חום באופן אוטומטי?

מאימת הקורונה הותקנו בכניסות לבתי החולים שערי בדיקת חום באופן אוטומטי על ידי חיישנים מיוחדים, והשאלה היא האם מותר לעבור בשבת תחת החיישן, האם ביצוע הבדיקה מיוחסת לאדם?

מקורות: מכתב גדולי ישראל שליט"א (ערש"ק בהעלותך תש"פ), שיעור הגרי"מ רובין שליט"א (ערש"ק במדבר תש"פ), שו"ת מנחת אשר (בתקופת הקורונה) מהדורה תליתאה (תשובה ז), שמעתתא עמיקתא, (גיליון תלג).

במדור זה מופיע שאלה שבועית בנושא הגיליון הבא, כל מי ששולח תשובה מזבחת על השאלה נכנס להגרלה! ההגרלה על דעת רבני המפעל. התשובות הנכונות ישולבו במידת האפשר בגיליון הקרוב. ניתן גם לענות בעילום שם, בלי להיכנס להגרלה.

נא להעביר את התשובות עד יום ראשון הקרוב בערב (תשובה שתגיע אחרי יום ראשון תכנס להגרלה הבאה), בצירוף פרטי המשיב (שם, טלפון, מקום לימוד), באחת מהאפשרויות הבאות:

1. בקו 'הילכתא' טלפון 02-5377085 שולוחה 4
2. בעמדות 'נדרים פלוס' ו'קהילות', קופת 'הילכתא' גיליון 'עומק הפשט'
3. בחדר 'קול הלשון', ישיבת מיר ירושלים, תיבת 'הילכתא'
4. בפקס מספר 6507823-1532
5. במייל 5047867@gmail.com

הזוכה בהגרלת גיליון 267 על סך 100 ש"ח האברך המופלג הרב יקותיאל שטמר שליט"א כולל צאנז חיפה

מדור זה הוקדש השבוע לעילוי נשמת הר"ר טוביה בן ר' ישראל יהושע זצ"ל נלב"ע כז סיון ת.נ.צ.ב.ה.

בית הוראה הילכתא

לא מצליח להריח

מעשה שהיה: חולה קורונה, בהבדלה במוצאי שבת בירך 'בורא מיני בשמים' ולא הצליח להריח כלל את ריח הבשמים, האם ברכת הבשמים דינו כהפסק, וצריך לחזור ולברך שוב 'בורא פרי הגפן', ומה יעשה אם המשיך וסיים את ברכות ההבדלה?

תשובה: אם מוציא 'קטנים שהגיעו לחינוך', אינו ברכה לבטלה שיכול לברך עבורם לחנם במצוות, כמפורש בשו"ע (סימן רצ"ד סעיף ה), ובמשנ"ב (ס"ק ה), אבל כאשר רק אשתו ובני ביתו הגדולים יוצאים ממנו, ברכתו לבטלה, כמפורש בשו"ע (סימן קס"ד סעיף יט) שבברכות הנהנין אינו מוציא אחרים כשאינו טועם.

ולכן אם בירך הבדלה לעצמו, או שהוציא רק בני ביתו הגדולים, ברכת הבשמים לבטלה והוי הפסק, ויברך שוב 'בורא פרי הגפן', כמבואר בניאור הלכה (סימן רח"צ סעיף ה) בשם הגר"ע א, שאם בירך על נר שלא שבת הוי הפסק, וצריך לחזור ולברך 'בורא פרי הגפן'.

אם המשיך וסיים את ברכות ההבדלה, יברך עכשיו 'בורא פרי הגפן' וישתה הכוס כי 'סדר ברכות אינו מעכב' כמבואר בתוספת שבת (סימן רח"צ ס"ק ב), ואם כבר שתה הכוס, לא יבדיל שוב, כעין מה שכתבו בשו"ת אור לציון (חלק ב פרק כ סימן ב), ושו"ת אגרות משה (או"ח חלק ג סימן מה), שברכת הגפן אינו מעכב בקידוש.

עדכוני הלכה

זהירות, זבובים!

מומחי כשרות מזהירים, בתקופה זו כאשר הרבה שמחות ואירועים מתקיימים בשטחים פתוחים תחת כיפת השמים, צריך לפקוח עינים במשנה זהירות, לבדוק בכל דבר מאכל ומשקה שלא נכנסו בהם זבובים, יתושים, ושאר שרצים, במיוחד בשעת החשיכה שהשרצים נמשכים לתאורה.

עוד נודע, שוועדי הכשרות מחייבים כיום את שירותי הקייטרינג, לכסות את כל האוכל בזמן ההכנות לשמחה בשטח פתוח. אבל מתחילת קבלת האורחים אין אפשרות לכסות, והאחריות מוטלת על האורחים!

נושא הגיליון הבא:

בדיקת חום אוטומטית בשבת

טלו חלק בזיכוי הרבים העצום, והשתתפו בהוצאות הגיליון הבא

הגיליון נועד לעורר את לב הלומדים, נא לא לסמוך על הדברים הלכה למעשה בלי לעיין במקורות

אפשרות להנצחה לע"נ, לרפ"ש, וכדומה.

ניתן לשלוח רעיונות ותיקונים, הוספות והערות, להגדיל תורה ולהאדירה. אפשר לתרום עבור הוצאות הגיליונות בעמדות הממוחשבות של 'נדרים פלוס' ו'קהילות' ברחבי הארץ, תחת המדור 'קופות נוספות' לפי החיפוש: 'עומק הפשט'.

הילכתא

לדעת לחיות כהלכה

- גיליון שבועי עומק הפשט
- שיעורים וימי עיון
- בית הוראה טלפוני
- בירורי הלכה אקטואליים
- קו מידע הלכתי
- חוברות הדרכה

מכון הילכתא 02-535-0-535

מענה אנושי בית הוראה מערכת הגיליון

קו מידע הלכתי

02-5377-085

לקבלת הגיליון במייל: 5047867@gmail.com

פקס: 02-6507823

ניתן להאזין לשיעורים, הודעות, עדכונים, רישום להגרלות, ועוד...

פניני הלכה

חידושי הלכה

מראשי ורבני חבורות בישיבת מיר

גליון מספר 113

פרשת שלח

תש"פ

טעות בקריאת ר"ח שחל בשבת כשהבעל קורא עלה בכל העליות ♦ הרב אורי יצחקי
בגדרי קביעות סעודה בפת הבאה בכיסנין ♦ **קטן האוכל פיצה** ♦ הרב שמואל דרזי
ח"ק שנתקעו עם נפטר בדרך האם מותר לכהן להעלותם לרכבו ♦ הרב אברהם זנגר

הרב אורי יצחקי

טעות בקריאת ר"ח שחל בשבת כשהבעל קורא עולה בכל העליות

א. מעשה שקרה לאחרונה בעידן הקורונה, שע"פ הוראת הרבנים התנהלה קריאת התורה באופן שרק הבעל קורא עלה לתורה לכל שבע העליות והמפטיר, משום שא"א שהעולה יעמוד סמוך לבעל קורא משום הסכנה, והיתה שבת ר"ח, וטעה הבעל קורא וסיים את הפרשה בה' עליות בלבד, והסתפקו איך להשלים מנין העולים.

צדדי הספק הם דמשום תקנת קריאת התורה בשבת בעינין ז' עולים, ובמקרה דידן עולה הבעל קורא שבע פעמים ומברך כמה פעמים על קריאתו כפי המתבאר בסימן קמ"ג ס"ה (ו"ל השו"ע; 'בית הכנסת שאין בהם מי שיועד לקרות אלא אחד, יברך ויקרא קצת פסוקים ויברך לאחריהם, וחוזר לברך תחילה וקורא קצת פסוקים ומברך לאחריהם, וכן יעשה כמה פעמים, כמספר העולים של אותו היום'), וע"כ צריך לקרוא עוד שתי עליות להשלים מנין העליות, וחד מינייהו בר"ח כנהוג בכל שבת ר"ח שהמפטיר קורא בתורה בפסוקי קרבנות ר"ח בפרשת פנחס אלא שמתחיל מ'וביום השבת' וגומר עד סוף פרשת קרבנות ר"ח.

ב. הנה הכא לולא הטעות, מחמת שאין עולים ז' גברי אלא יחיד עולה כל העליות אין נוהגים בז' עליות לבד המפטיר כנהוג בכל שבת, אלא המפטיר עולה למנין שבעה ומפטיר בנביא ואח"כ אומר הקדיש כמבואר כ"ז בשו"ע סימן רפ"ב ס"ה וס"ו ובמשנ"ב שם ס"ק כ"ט, וא"כ היה צריך לקרוא ו' קריאות בפרשת השבוע ולגלול את הספר לפרשת פנחס ולקרוא מ'וביום השבת' ולהמשיך מ'ובראשי חדשיכם' עד סוף פרשת ר"ח "על עלת התמיד יעשה ונסכו", לקרוא את ההפטרה ולומר קדיש אחר המפטיר.

אך עתה שטעה יש לראות כיצד היה עליו לעשות, דאם יקרא מיד בפרשת ר"ח לא יוכל לעשות שתי עליות כיון שפרשת החודש איננה כי אם ה' פסוקים ויצטרך להפסיק או להתחיל ב' פסוקים סמוך לפרשה שזה אין לעשות, אלא שגם להתחיל בפרשת השבת א"א, דכיון דאינה אלא ב"פ שוב יצטרך להתחיל או לסיים ב"פ סמוך לפרשה בפרשת ראש חודש.

ג. ולכאורה יש לו שתי אפשרויות, אפשרות אחת שיקרא לעליה אחת מה שכבר קרא קודם לכן, כגון לקרוא לעליה

ששית ג' פסוקים מסוף פרשת השבוע ולשביעי פרשת שבת ור"ח כנהוג בכל שבת, או שיקרא לעליה ששית ולעליה שביעית פרשת שבת ור"ח, א"נ לא יקרא פעמיים רק פרשת ר"ח דאיהי ודאי פרשה דיומא ולא יקרא עמה בפעם השניה פרשה דשבת דאינה כ"כ פרשה דיומא.

אך באמת אין לעשות כן לכתחילה, דעיין בסו"ס קל"ז דאין עולה למנין שבעה אא"כ קרא ג' פסוקים או לכה"פ ב' פסוקים חדשים ואם לא כן לא יצא יד"ח אא"כ א"א בשום אופן בענין אחר כמו בחוה"מ סוכות, והכא יש לראות אם באמת א"א בענין אחר, וכש"כ הכא דגרע טפי דליכא אלא חד גברא לכל העליות, וצ"ע.

אפשרות שניה שיתחיל לעליה ששית מתחילת פרשת התמיד כמו שעושים בר"ח שחל בחול, ואז יש לו אפשרות לשתי עליות שבכל אחת ג"פ. אך אפשרות זו תלויה בשאלה אם פרשת התמיד נחשבת מפרשה דיומא.

נמצא דההכרעה בין שתי האפשרויות תלויה בשאלה הנ"ל אם פרשת התמיד היא מפרשה דיומא, דאם פרשת התמיד אינה מפרשה דיומא הרי א"א בענין אחר ובכה"ג מותר להחשיב ממנין העולים אפילו קורא לשביעי מה שקרא ששי או לששי מה שקרא חמישי, אך אי נחשבת קצת מפרשה דיומא הרי אדרבה אם יחזור לששי מה שקרא חמישי או לשביעי מה שקרא ששי לא יצא אפילו בדיעבד.

ד. ונראה להוכיח דגם פרשת התמיד היא קצת מעניינא דיומא, ע"פ מש"כ הט"ז בשם הר"ן במגילה בטעם שבראש חודש מוסיפים בקריאת התורה פסוקי קרבנות של שבת שאינם מענייניו של היום, דכיון שלפעמים ראש חודש חל בשבת חשיבי מענייניו של יום, וכן פסוקי פרשת התמיד שמזכירים בו, חשיבי סדרו של יום, שכן מקריבים תמידין בר"ח, ע"כ, וא"כ אף אנו נקום ונימא שיש להחשיב את פסוקי התמיד קצת מענייני דיומא מה"ט דמקריבים קרבן תמיד בשבת.

ואע"פ שאם איתא דכן הוא שפרשת התמיד נחשבת מה"ט כפרשה דיומא, א"כ צ"ע אמאי בר"ח שחל בשבת אין מתחילים למפטיר מפרשת התמיד, דהא גם פרשה דשבת אינה כ"כ מפרשה דיומא ואעפ"כ מתחילים בה וממשיכים בפרשת ר"ח (דאיהי ודאי פרשה דיומא), וא"ת מאי נפק"מ, הא איכא נפק"מ רבתא דהא בזה נכנס לפלוגתת הרמ"א והמג"א בסימן קל"ח אם מותר להתחיל בפרשה של ב' פסוקים ולא חיישינן לגזירת הנכנסים והיוצאים (כמו שנביא בסמוך), וע"כ יש חילוק בדבר דפרשת שבת בשבת היא מפרשה דיומא משא"כ פרשת התמיד, וצ"ל דאע"פ שיש חילוק בין פרשת שבת לפרשת התמיד בזה,

מ"מ גם פרשת התמיד נחשבת קצת מפרשה דיומא בכה"ג שא"א בענין אחר.

ה. והשתא דאתית להכי דיש לצדד שיקרא מתחילת פרשת התמיד עד סוף פרשת ר"ח ויחלקם לשתי עליות, איכא לעיוני איך יחלק את העליות, ולכאורה יקרא לעליה ששית את פרשת התמיד עד סופה ח' פסוקים ועליה שביעית מפרשת השבת עד סוף פרשת החודש. אך בזה נפלנו בפלוגתא דהאחרונים הנ"ל בסימן קל"ח דהרמ"א הביא את דברי התרומת הדשן (סימן נ"ד) דפרשה שאינה רק ב' פסוקים, מותר לשייר בתחלה ולהפסיק שם, אך כתב המשנ"ב בס"ק ד' שיש מחמירין בזה שאין לעשות כן לכתחלה כי הא"ר מסתפק בזה ובפר"ח סימן תכ"ג מצדד להחמיר בזה, וא"כ שמא עדיף לקרוא ג' או ד' או ה' פסוקים בפרשת התמיד ואח"כ ימשיך את שאר הפסוקים בפרשת שבת ור"ח, ונרוויח בזה לכל השיטות את גזירת הנכנסים והיוצאים.

אך באמת כבר כתב המשנ"ב דגם המחמירים מודים בקריאת ר"ח שקורין וביום השבת לשלישי [בצירוף מה שקראו לפני ג"פ מפרשה הקודמת] שיש בה רק שני פסוקים, ולא החמירו רק כשקורין פרשת השבוע בסדר פינחס אין להפסיק אחר וביום השבת לכתחלה וכה"ג בשארי מקומות כשאירע פרשה קטנה, וכן בשעה"צ ס"ק י"א כתב דמ"מ בקריאת ר"ח אין כדאי לשנות מנהג העולם שנוהגין לקרות וביום השבת לשלישי אבל בעלמא ראוי לחוש לזה לכתחלה. אך יתכן דמש"כ כן הוא משום דבקריאת ר"ח אין דרך לעשות בהיתר גמור דבלאו הכי ליכא ד' עולים, אבל בכה"ג שאפשר לעשות כמו שהצענו י"ל דמודה המשנ"ב, וצ"ע.

ו. אך לקושטא דמילתא יש לצדד שיעשה כמו שהצענו בתחילה לקרוא ח' פסוקים מפרשת התמיד ויתחיל לשביעי בפרשת השבת, דהא אם לא היה טועה היה עושה כן לכתחילה א"כ השתא שבא לתקן לא גרע.

עוד יש לצדד דעדיף לקרוא לעליה הששית מפרשת תמיד ובשביעית לפרשת שבת וראש חודש, ע"פ מה שהביאו הב"ח והט"ז את קושית המרדכי פרק ב"ה - ותימא ויתחילו כמו בר"ח דמתחילין למעלה בפרשת תמיד, ע"כ, ותירץ הב"ח דתקנת הגאונים במוספין לא היתה אלא שהמפטיר יקרא בחובת היום בלחוד, ובראש חודש אף על פי דמתחילין בפרשת תמידין מכל מקום הרביעי הקורא בחובת היום דהיינו ובראשי חדשיכם אינו קורא אלא בחובת היום בלחוד אבל בשבת היה צריך המפטיר לקרות גם בפרשת התמידין וק"ל, ע"כ, וא"כ הכא נמי עדיף שיקרא השביעי שהוא המפטיר בפרשה דיומא לבד דהיינו פרשת שבת ור"ח, דכבר הוכחנו דשבת הוא פרשה דיומא טפי מפרשת התמיד.

וגם לפי מש"כ הט"ז (כפי מה שביאר הפמ"ג במשבצות) לתרץ את קושית המרדכי דבר"ח תיקון נביאים הוא שיקראו בתורה בהכרח כן הוא שג' יתחילו מפרשת התמיד, משא"כ תיקון ספר שני במוספין תקנת הגאונים הוא לא רצו לתקן שיקרא מה שאין מענינו של יום, ור"ח שחל בשבת אה"נ קורין וביום השבת ג"כ למוסף מפטיר דמענינו הוא כבסי' תכ"ה, ע"כ, מבואר כמוש"כ דלענין זה דוקא שבת הוא פרשה דיומא ולא פרשת התמיד, אלא שהנידון דידיה הוא לענין להתחיל בכל שבת ר"ח מפרשת התמיד, וע"ז כתב דכיון דאינו כ"כ מפרשה דיומא אין לתקן להתחיל בו כמו בר"ח שחל בחול דא"א בענין אחר, וא"כ בנידו"ד יש לחלק כך, דלענין לקרוא למפטיר דבעינן ממש מענינא דיומא אין לקרוא רק פרשת שבת ור"ח, אבל לענין להשלים מנין העולים כיון דא"א בענין אחר יש להקל להחשיב את פרשת התמיד כענינא דיומא מטעם דהר"ן הנ"ל.

ז. ולפלפולא בעלמא חשבתי דבר חדש, דיקרא לעליה ששית ב' פסוקים מפרשת השבת ועוד פסוק או שנים מפרשת ראש חודש, ולעליה שביעית עד סוף פרשת ראש חודש, ונרוויח בזה שלא יצטרכו לקרוא פרשת התמיד שאינה מענינא דיומא, ולא

נחוש הכא כלל לנכנסים והיוצאים, חדא דילמא לא חששו חז"ל לנכנסים והיוצאים אלא כשהקריאה מתנהלת כסדרה בבית הכנסת שהוא מקום מוגדר ויש בו נכנסים ויוצאים, משא"כ בעידן עקתא כשהמנינים התנהלו ברחוב ובמרפסות ובחצרות וע"פ רוב היו כל בני המנין ספורים ועומדים במקומם לא שייך כמעט נכנסים ויוצאים ובכה"ג אפשר שלא גזרו כלל.

ועוד חשבתי דכה"ג שאין שבעה גברי העולים אלא הבעל קורא לבדו הוא העולה את כל העליות, יתכן דלא שייך כלל חשדא דהנכנסים ויוצאים, דהא טעמא דגזירה משום שיטעו שמותר לקרוא רק ב' פסוקים, והכא דהכל רואים שהעולה הוא הבעל קורא והוא בקי בדיני העליות לא יבואו לטעות, א"נ כיון דבלאו הכי קריאה זו משונה מהרגיל דליכא שבעה גברי לא יבואו לטעות במקום אחר. כן חשבתי לדון, וכמדומה שראיתי באחרונה שנתפרסם מאחד הרבנים שליט"א מעין חידוש זה, שבצורה הלא רגילה של קריאת התורה בעידן הקורונה במרפסות אין לחוש כ"כ לגזירת הנכנסים והיוצאים, אך אינו זוכר מקומו וגם לא שמעתי מגדולי ההוראה שסמכו ע"ז, ולא באתי אלא לעורר.

הרב שמואל דרזי

בגדרי קביעות סעודה בפהב"כ

כתב השו"ע סי' קס"ח ס"ו פת הבב"כ מברך עליו בורא מיני מזונות ולאחריו ברכה אחת מעין שלש ואם אכל ממנו שיעור שאחרים רגילים לקבוע עליו אע"פ שהוא לא שבע ממנו מברך עליו המוציא וברכת המזון, וכתב המשנ"ב ס"ק כ"ד דנחלקו האחרונים מהו שיעור קביעות סעודה וז"ל והנה לענין ערובי תחומין בסי' שס"ח איתא דשיעור סעודה הוא שלש או ארבע ביצים וכתבו כמה אחרונים דה"ה כאן חשיב בזה שיעור קב"ס, אבל כמה אחרונים והגר"א מכללם חולקין וס"ל דאין לברך המוציא וברכת המזון אלא כשיעור סעודה קבוע שהוא של ערב ובוקר וכמש"כ בבית יוסף בשם שבלי לקט וכן מצאתי באשכול דמוכח שהוא סובר כן וכן נוטה יותר לשון השו"ע ומ"מ לכתחילה טוב לחוש לדעת המחמירים שלא לאכול ארבע ביצים, וכ"ש אם הוא דבר שיש להסתפק בו מדינא אם הוא פת הבב"כ [א"ה כגון פת שנילוש במיני מתיקה ואינו ממולא] אף דמבואר בס"ז דהולכין בזה להקל עכ"פ בודאי יש לחוש לדעת המחמירים הנ"ל עכ"ד.

עוד הביא המשנ"ב מהמג"א דאם אכל הפ"כ עם בשר או דברים אחרים שמלפתין בו הפת סגי כשאוכל שיעור שאחרים רגילין לשבוע ממנו כשאוכלין ג"כ עם דברים אחרים כלומר דהמג"א חידש דא"צ שיאכל שיעור מהפת דווקא אלא גם שאר מאכלים שאכל עם הפת מצטרפים להשלים לשיעור קב"ס.

ולפי"ז יש שהעירו דמי שאכל פת כיסנין בצירוף שאר מיני מאכלים בשיעור ד' ביצים נכנס בכלל חשש חיוב ברכת המזון, כיון דיש לצרף שיטת המג"א דשאר מאכלים מצטרפין יחד עם שיטת הסוברים דשיעור קב"ס הוא בשיעור ד' ביצים וכתב המשנ"ב דיש לחוש לכתחילה שלא לאכול ד' ביצים.

אולם נראה לדון דאין לצרף ב' השיטות לפונדק אחד, דהנה שיעור פת לענין ערוב מבואר בסוגיא בערובין דהיינו שיעור הפת שרגילים לאכול יחד עם לפתן וקבעו חכמים דסגי להניח ערוב בשיעור פת זה אע"ג דאין מניח עמה לפתן אבל עכ"פ מבואר דשיעור הסעודה כולה הוא הרבה יותר מג' וד' ביצים והוא כשיעור שאוכלים בבוקר ובערב [ולא נתפרש שיעורו להדיא ובסדר ברכות הנהנין להגר"ז כתב דמשיעור שש ביצים יש להחמיר], ובזה נחלקו האחרונים בשיעור קב"ס אם סגי לשער בפת גרידא כמו לענין ערוב וזהו שיטת הכפות תמרים

גם אורז אינו יכול לעשות עצה זו דע"י שיברך על המחיה יסתלק מברכת מזונות ויתחייב לברך שוב על האורז, ויש לדון באופן שישמע הברכה מאחר אם יכול לעשות כן יעו"י בדברי אמרו"ר שליט"א בשבות יצחק ח"ג בעניני ברכות הנהנין פט"ו.

עוד הביא שם ממרן הגריש"א זצ"ל דמה דאמרין דלפתן מצטרף למזונות לשיעור קב"ס מיירי בדברים שמשתלבים יחד, אבל עגבניה וכדומה עם עוגת טורט לא מצטרפים.

קטן האוכל לחם שום או פיצה

עוד שמעתי להעיר הערה רבתי במה שיש מקילים לקטנים בפיצה או לחם שום או לחמניה מתוקה וכדומה ואומרים דלגבי קטנים יש לסמוך ולברך עליהם מזונות ומעין ג' כפי המדבקה הנתונה על גביהם, אולם יש להעיר דאדרבה בקטנים מצוי הדבר דלכו"ע חייבים לברך המוציא וברכת המזון וב' טעמים בדבר: א. דהנה כתב הבה"ל סי' קס"ח ס"ו וז"ל ומ"מ נראה ברור דאם הוא זקן או נער שאכילתם מועט בטבע חייבין בהוציא וברכת המזון אם אכלו שיעור שדרכן תמיד לקבוע על זה כיון דכל בני מינם מסתפקין בשיעור אכילה כזו ע"כ, ולפי"ז נמצא דקטן שאוכל פיצה או לחם שום ולחמניות שמצויין עליהם שברכתן מזונות, פעמים רבות ברכתן המוציא לכל הדעות כיון שכל בני מינם מסתפקין בשיעור אכילה כזו, [ושמעתי ששאלו לאחד מבעלי הכשרות שמציינים על הלחמניות 'ברכתן מזונות' ואמר דאין כוונתם לקטנים]. ב. עוד יש להעיר דכשהקטן אוכל לחם שום או לחמניה מתוקה ושבע ממנה חייב לברך ברכהמ"ז כיון דגם אחרים רגילים לשבוע מלחם זה כשאוכלים עמו קערת ירקות וכדומה ויש רגילות לאכול עם לחם זה ירקות ללפת הפת וכתב המשנ"ב דכה"ג מברך ברכהמ"ז.

הרב אברהם זנגר

ח"ק שנתקעו עם נפטר באמצע הדרך האם מותר לכהן להעלותם לרכבו

מעשה שהיה בנפטר שנשלח בטיסה מחו"ל בערב שבת לקבורה בהר המנוחות בירושלים, ועקב איחור נחת המטוס בנמל התעופה כשעתיים לפני שבת ובמקום המתינו לו אנשי חברא קדישא ובזריזות יתירה הסיעו את הנפטר לכיוון ירושלים, אך למרבה הצער באמצע הדרך אירעה תקלה ברכב והוא יצא מכלל פעולה. עקב השעה המאוחרת ניסו לעצור רכב גדול מזדמן שיוכל לקחתם ירושלימה, והנה ברגע האחרון עצר להם יהודי בעל רכב גדול שהסכים לקחתם לקבורה, דא עקא שהנהג הוא כהן, ונשאלה שאלה האם מותר לו לנהוג ברכב ולהטמא מדין מת מצוה כדי שלא יהא מוטל בבזיון עד לאחר השבת, או שהואיל ואחד מאנשי החברא קדישא יכול לשמש כנהג ואין המת זקוק לו אין לו היתר להטמא לו ועליו לתת להם את הרכב והוא ינסה להשיג טרמפ או מונית לירושלים או לשבות בישוב סמוך לבדו.

שורש הנידון, דהנה כתב הרמ"א ביו"ד סי' שע"ד ס"ב לענין טומאת כהן לקבורת מת מצוה וז"ל; 'אם אינו מוצא שיקבורהו רק בשכר אינו חייב לשכור משלו אלא מטמא אם ירצה', והמקור הוא מהראשונים ביבמות פט: שכתבו דין זה כדבר פשוט דכהן שמצא מת מצוה יכול לקבורו בעצמו ואינו צריך להוציא ממון מכיסו כדי לקבורו ע"י אחרים ולהמנע מלהטמא לו הואיל והטומאה הותרה לו. וא"כ יש לדון גם בניד"ד, דלרדת מהרכב ולנסות להשיג טרמפ או מונית בשעה סמוכה כ"כ לשבת ויתכן שיצטרך לבסוף לשבות לבדו בישוב סמוך, אשר

ועוד אחרונים הו"ד בהגהות רעק"א ובמחצה"ש כאן, ומאיך דעת הגר"א ועוד אחרונים דלענין קביעות סעודה צריך לשער בשיעור סעודת בוקר וערב, אלא דהמג"א סובר דאם אכל הפת כיסנים עם לפתן מצטרף הלפתן להשלים לשיעור קביעות סעודה, אבל זה ברור דא"א לצרף הלפתן להשלים שיעור של ד' ביצים דלא אשכחן דבר זה גם לענין סעודת ערב דהתם שיעור הפת עצמה הוא ד' ביצים ושיעור הסעודה יחד עם הלפתן הוא כשיעור סעודת בוקר וערב, ולפי"ז נמצא דגם דעת המג"א כשיטת הגר"א דלא סגי בשיעור ד' ביצים לקב"ס אלא בעינן שיאכל כשיעור סעודת בוקר וערב וכן הוכיח השעה"צ בסקי"ט דמדברי המג"א וש"א שחילקו בין אם אכלן לבדו או עם דברים אחרים היינו על כרחך לא כפי שיעור ערב וכו' וכ"כ הגר"ז וכ"כ בחי"א ששמע מפי הגר"א ז"ל עי"ש.

ואם כנים הדברים יש ליישב קו' העולם דיעו"י בחזו"א סי' כ"ו סק"ח דנסתפק כשאוכל כיסנים הממולאים בפירות אם מצטרף המילוי עם הפת לשיעור קב"ס, וכתב דמזונות שנילושו עם תבלין וכדו' נראה שמצטרפים לשיעור קב"ס עי"ש, ומקשים העולם דהא לשיטת המג"א וש"א אפי' בשר ודגים שמלפתין בהם הפת מצטרפים וק"ו המילוי של הכיסנים דמצטרף, ואמנם מצינו בשע"ת בשם הברכ"י דפליג על המג"א אבל מאידך הרבה אחרונים והמשנ"ב סתמו כדברי המג"א וקשה לומר דהחזו"א סתם שלא כדבריהם, ויעו"י בספר וזאת הברכה [בירור הלכה סי' נ"ד אות ג'] דכתב בשם מרן הגר"ח ק שליט"א דאפשר דהחזו"א נקט לדינא דלא כדעת המג"א והדברים צ"ע, אולם ראיתי במגילת ספר [סי' י"ב] דכתב ליישב לפי הנ"ל דהחזו"א מיירי בצירוף לשיעור ד' ביצים ובזה לא מהני צירוף של שאר דברים המלפתין כמש"נ, ורק הפירות שבתוך הפת כיסנים מספק"ל להחזו"א אם חשיבי כהפת עצמה ויש כאן שיעור ד' ביצים או לאו.

עוד יש ליישב עד"ז דהנה כשאוכל הפת עם דברים המלפתין לא נתפרש מהו השיעור שצריך שיאכל מהפת ויעו"י במג"א דנסתפק אם יש שיעור לפת, והגר"ז כתב בפשיטות דאין לברך המוציא רק אם אכל ד' ביצים מהפת ולפתו עם בשר ודגים עד ששבע מהכל יחד, ויעו"י גם בשבט הלוי ח"ז סי' כ"ה, ולפי"ז מצינו לאוקמי ספיקו של החזו"א באופן שאין בפת שיעור ד' ביצים ובצירוף הפירות שבכיסנים יש שיעור קב"ס של בוקר וערב ובזה מספק"ל להחזו"א אם הפירות משלימין לשיעור הפת לאחשובי כאי אכל ד' ביצים מהפת או לאו וצ"ע. מיהו מדברי המשנ"ב נראה דלא בעינן שיאכל מהפת שיעור ד' ביצים אלא תליא כפי הרגילות שרגילים לשבוע ממנו עם דברים אחרים וכ"כ האגרו"מ ח"ג סי' ל"ב וח"ד סי' מ"א עי"ש.

אולם יש להעיר בעיקר הדברים דהמשנ"ב סתם תחילה דינא דהמג"א דשאר מאכלים מצטרפין לשיעור קב"ס ולאחר מיכן הביא הפלוגתא בשיעור קב"ס ומסתימת הדברים משמע דיש מקום לצרף ב' השיטות אהדדי, הגם שבשעה"צ כתב דמדברי המג"א מוכח דאין השיעור כמו בערוב מ"מ בלשון המשנ"ב משמע קצת דיש מקום להחמיר ב' השיטות, וכן יש לדייק בדברי הא"ר דהביא מספר אור חדש דשיעור קב"ס הוא בג' וד' ביצים וכתב וצ"ע אי כוונתו באוכל פת לבדו או עם דברים אחרים וראיתי במג"א שכתב ז"ל אם אכלו לבדו בעינן שיאכל כל כך שאחרים רגילים לשבוע ממנו לבדו ואם אכלו עם בשר ודברים אחרים וכו' עי"ש, ולא פי' דלפי המג"א הוא שיעור גדול כדי סעודת בוקר וערב, ויש מקום לדחות וצ"ע.

העצה שלא יצטרפו שאר המאכלים

והעצה שלא יצטרפו שאר המאכלים לאכילת המזונות הורה מרן הגריש"א זצ"ל דיאכל תחילה המיני מזונות שאין בהם שיעור קב"ס בפני עצמם ויברך על המחיה, ואח"כ יאכל הבשר ושאר דברים דכיון שבירך תחילה על המחיה אין שאר הדברים מצטרפים לחייבו בברכת המזון. אמנם אם רוצה לאכול אח"כ

כ"ז כרוך באי נוחות רבה, הרי זה נידון כמו הוצאת ממון, ואינו חייב לעשות כן כדי להמנע מלהיטמא למת מצוה, וכיון שמתברר שהמת נידון כמת מצוה בשעה זו, [דאע"פ שיש לו קוברים, הואיל ואין בידם לקבורו עתה אלא ע"י רכבו של הכהן הו"ל כמת מצוה לענין זה], מותר לו להיטמא לו ואינו צריך להמנע מכך ע"י עצה הכרוכה בטירחה ואי נוחות רבה.

אך לכאור' נראה דזה תלוי בשורש ההיתר של הראשונים, אשר לפר"ר צ"ב, דהא לד' הרבה ראשונים הא דמותר לכהן להטמא למת מצוה הוא מדין עשה דוחה ל"ת, וכל היכא דאפשר לקיים שניהם אין עשה דוחה ל"ת, וא"כ כל היכא דיכול לשכור ישראל בממון לקבורו הרי אפשר לקיים שניהם ולמה מותר לו להטמא, ומאי שנא מהיכא דיש ישראל שיכול לקבור המת בחינם דאסור לכהן להטמא לו לקבורו.

ועוד הקשו האחרונים על דין זה מדברי התוס' נזיר מג: שכתב להדיא דמת חסר שאין בנו כהן יכול להטמא לו מדין קרוב, ה"ה דאינו יכול להטמא לו מדין מת מצוה לפי שעליו לשכור אחרים בממון שיקבורו.

וב' דרכים נתבאר באחרונים בזה;

א האבנ"ז אבה"ע סי' רכ"ג סק"ז ביאר דהחייב לאדם מן השוק לקבור מת מצוה הוא רק בגופו ולא בממונו, ואין אדם חייב להוציא ממון כדי לקבור מת מצוה, וכיון שכן נמצא דאם אסור לו לקבורו בעצמו לא יהא מוכרח לקבורו, וכל כה"ג לא חשוב אפשר לקיים שניהם, שהרי ע"ז יוכל לפטור עצמו מכל המצוה. [והוכיח מזה דכללא הוא בכ"מ בדין אפשר לקיים שניהם בעשה דוחה ל"ת, דאם ע"י האיסור יוכל לפטור עצמו מהעשה חשוב אי אפשר לקיים שניהם ונדחה הל"ת ע"ש].

ולפ"ז ניחא ד' התוס' בנזיר, דהתם מיירי בבנו דק"ל שהבן חייב להוציא ממון כדי לקבור את אביו אפי' אם לא ירש ממנו כלום כמבואר בב"ש אבה"ע סי' ק"ח סק"כ.

ב הגרש"א זצ"ל במנחת שלמה סי' ז' האריך לדחות דרך זו ונקט דודאי מחויב אדם להוציא ממון כדי לקבור מת מצוה, כמו שאדם חייב להוציא ממון כדי להציל את חברו כמבואר בסנהדרין עג. וש"ע ח"מ סי' תכ"ו, [וע"ש שהביא ראיה לדבריו, ולכאור' אינו מוכרח, ועי' ספר ישא מדברותיך להג"ר ישראל אדלשטיין שליט"א (ענינים סי' כ"ו) שהאריך טובא בנידון זה אם צריך להוציא חומש מנכסיו כדי לקבור מת מצוה או דדמי לכיבוד אב משל אב, ורק בהצלת חברו ילפינן מקרא דצריך להוציא ממון ע"ז, וגם הגרש"א שם הביא ל' החו"י סי' קמ"ו שכתב 'ולולי שכתבו הפוסקים פה אחת שמחויב לשכור מממונו להציל חברו היה אפשר לומר שאינו מחויב לשכור משלו אם יודע שאין לחברו להחזיר לו, דלא ריבתה תורה רק לטרוח עבורו, דוגמא לדבר כיבוד אב משל אב' עכ"ל ואכמ"ל. ומ"ח שליט"א בשערי זבולון שבת סי' ק"ה האריך לדון באופ"א, דאף אם יש חיוב להוציא ממון כדי לקבור מת מצוה, י"ל דזהו רק אם יקיים המצוה בעצמו, אבל להוציא ממון כדי לשכור אחר שיקברנו אינו מחויב, כי ככה"ג השני יקיים המצוה ולא הוא, דלא שייך בזה שליחות כיון שהשני מחויב בעצמו במצוה, ועפ"ד הרמב"ן שבת קלז: ע"ש בכ"ד].

ולכן ביאר הגרש"א באופ"א, דלהוציא ממון מכיסו לא חשיב אפשר לקיים שניהם כל היכא שיכול לקבורו בעצמו, ולכן נדחה האיסור, וכיון שנדחה האיסור ומותר לו להטמא אין כאן חשש איסור שצריך להוציא ממון כדי להמנע ממנו.

ולפ"ז יישב ד' התוס' בנזיר, דהתם דמיירי בבנו הואיל ומוטל עליו חיוב עצמי לקבור את אביו וגם להוציא ממון על כך [ולא רק מדין מת מצוה], לא חשיב מת מצוה כלל כיון שיש לו קוברים, ועל כן אין לו היתר להטמא לאביו מדין מת מצוה.

ונפ"מ בין ב' הדרכים הנ"ל איך הדין בחילול שבת לצורך פקו"ג, כגון חולה הזקוק לתבשיל בשבת לצורך פקו"ג האם יכול שכנו לבשל עבורו את התבשיל בשבת או צריך לתת לו את התבשיל

שלו, וכתב הגרש"א זצ"ל שלפי דבריו עולה דא"צ לתת את תבשיל שלו, דכיון שהותר לבשל בשבת לצורך פקו"ג, אינו מחויב להוציא משלו כדי להמנע מלעשות מלאכה לצורך פקו"ג של חברו, ע"ש בכ"ד. אבל לפ"ד האבנ"ז לא דמי כלל, דגבי טומאת כהנים ההיתר הוא לפי שא"צ להוציא ממון כדי לקבור מת מצוה, אבל בפקו"ג שמחויב אדם להוציא ממון כדי להציל את חברו (אפי' אם לא יקבל את כספו בחזרה) לא שייך היתר זה. ובשור"ת דברי מלכאל ח"א סוס"י כ"ח נקט בפשיטות לאיסור (לד' הראשונים דפקו"ג בשבת היא דחוייה ולא הותרה). [נפ"מ זו ביארו היטב מו"ח שליט"א בספרו שם, וכן ש"ב הג"ר יוסף ליברמן שליט"א בס' אסוקי שמעתתא שבת ח"ב עמ' ל"א].

העולה מן האמור ב' דרכים בביאור ד' הרמ"א דמותר לכהן להיטמא למת מצוה וא"צ לשכור אחרים בממון שיקבורו; **א**. דא"צ להוציא ממון לצורך קבורת מת, וכיון שאם יהא אסור לו להטמא למת מצוה יהא פטור מהמצוה חשיב אי אפשר לקיים שניהם ונדחה האיסור (אבנ"ז). **ב**. דלהוציא ממון לא חשיב אפשר לקיים שניהם ולכן נדחה האיסור (הגרש"א).

ומעתה נחזור לניד"ד, אם מותר לכהן לנהוג ברכב שיש בו מת מצוה כדי להביאו לקבורה או שעליו לתת את הרכב לאנשי הח"ק ולרדת מהרכב. הנה לפ"ד האבנ"ז נראה פשוט דמותר לו לנהוג ברכב, דמסתבר דלרדת מהרכב באמצע כביש ראשי סמוך לשבת הוא כמו להוציא ממון ואינו מחויב בכך, [ויתכן שאף לולי זאת אינו מחויב להשאיל את רכבו לאנשי הח"ק, דזה ג"כ נחשב כהוצאת ממון], וכיון שכן מותר לו להטמא, כי אין אפשרות להביא את המת לקבורה אלא ע"י שישענו ברכבו.

אבל לפ"ד הגרש"א יש מקום רב בסברא לאסור זאת, שהרי לדבריו הוא מחויב להוציא ממון כדי לקבור מת מצוה, ומסתבר דכמו"כ הוא מחויב להשאיל את רכבו לאנשי הח"ק לצורך קבורת מת מצוה אף אם כרוכה בזה אי נוחות רבה מצידו שימצא עצמו באמצע כביש ראשי סמוך לשבת, וא"כ מה מקום יש להתיר לו להטמא, דהא כל ההיתר להטמא הוא רק כשהמת זקוק לו לצורך קבורתו, ובניד"ד הלא המת אינו זקוק כלל לכהן לצורך קבורתו כי אם רק להשאלת רכבו, שהרי יש שם אנשי ח"ק שיקבורו וגם יש מי שינהג ברכב, ונמצא שהנידון הוא רק אם מותר לו להצטרף לנסיעה עם הנפטר כדי לחסוך את אי הנוחות שלו, וזה פשיטא דאסור. והרי זה כמי שיש לו מעדר ואנשי הח"ק מבקשים ממנו את המעדר לצורך קבורת מת מצוה, דפשיטא שאין לו היתר להצטרף לקבורה בעצמו. [ואף שכרגע הוא הנהג והוא חפץ לסייע בקבורת המת ע"י הנהיגה ברכב, פשיטא דאין בכך כלום, דכל שיש לפנינו אחר שיודע לנהוג הוי כמו שיש לפנינו ישראל אחר שמסכים לקבור בחינם דאין היתר לכהן להטמא לצורך המת מצוה, ועל כן דינו שווה לבנו הכהן הנמצא ברכב אשר הנידון הוא רק אם מותר לו להצטרף להמשך הנסיעה ותו לא].

אך מ"מ אין הסברא מוכרעת אצלי, דאפשר דכיון שאם הוא נשאר ברכב דרך העולם התייחס לזה כהסעת המת ומלוי עמו ברכבו (אפי' אם אחר נוהג ברכב) ולא כהשאלת הרכב לצורך המת, ורק אם הוא יורד מהרכב הרי זה נידון כהשאלת הרכב לאחרים לצורך קבורת המת, ועל כן י"ל דמותר לו להטמא למת כדי להסיעו לקבורה ואינו צריך להוציא ממון בהשאלת הרכב לצורך קבורת המת. וצ"ע טובא בזה.

אך מ"מ אם בנו נמצא עמו ברכב לכאור' פשוט דאין היתר לבנו להשאיר ברכב לפ"ד הגרש"א, אבל לפ"ד האבנ"ז י"ל דמותר לו להשאיר, כי אביו אינו מחויב להעלות את המת אם בנו יצטרך לרדת מהרכב, כי הצער שיש לאב מכך שבנו נשאר לבדו באמצע הכביש נידון גם הוא כהוצאת ממון לצורך מת מצוה אשר לפ"ד האבנ"ז איננו מחויב בזה, וממילא נדחה האיסור טובא גם לבן.

הלכה | מוסר | מידות שיעורי דעה

להצלחת החתן ישראל מאיר בן מרים מירל בכל העניינים

הל' קימה והידור בפני חכם אפילו אינו רבו

כיבוד תלמידי חכמים

יו"ד סי' רמז סעיפים ה - ו

מאימתי חייב לקום

סעיפים ב - ג

שו"ע - מאימתי חייב לקום בפניהם, משיגיע לתוך ארבע אמותיו עד שיעברו מכנגד עיניו, ורכוב כמהלך דמי.

כתב הט"ז ס"ק דבעיני קימה שיש בה הידור, והיינו בתוך ד' אמותיו שמוכחא מילתא שמפניו הוא עומד.

שו"ע - אסור להעצים עיניו ממנו קודם שיגיע לתוך ד' אמותיו - כדי שלא יצטרך לקום מפניו כשיגיע לתוך ארבע אמותיו.

סעיף ד

כיבוד בבית המרחץ

שו"ע - אין עומדים בפניהם לא בבית הכסא ולא בבית המרחץ, דכתיב "תקום.. והדרת" קימה שיש בה הידור.

כך מבואר בגמ' ב"ק פו: ביישו בבית המרחץ חייב, וכי בית המרחץ בר בושת הוא? רש"י - בני אדם עומדים ערומים ואין להם בושת. וכ"כ בגמ' שבת מאניה מכבדותיה. מלבושו זהו כבודו.

נמצא שבמקום שעומדים ערומים אין נוהגים שם דיני כבוד, משום דעצם המצב והמקום מופקע מ'כבוד'.

כתב הרמ"א - ודווקא בחדר הפנימי של מרחץ אבל בבית החיצון עומדים.

בגמ' שבת י. מבואר הנכנס לבית המרחץ מקום שבנ"א עומדים לבושין יש שם מקרא ותפילה ושאלת שלום, מקום שבנ"א עומדים ערומים ולבושים אין שם מקרא ותפילה ויש שם שאלת שלום, מקום שעומדים ערומים אין שם שאלת שלום.

רש"י - מרחצאות שלהם ג' חדרים היו לו: פנימי להזיע ולהשתטף, אמצעי שיורד לתוכו מן המרחץ ולבוש חלוק ויוצא לחיצון וגומר לבישתו.

כתב הש"ך ס"ק משמע דאפי' בבית האמצעי של מרחץ עומדים כיון דיש שם שאלת שלום.

הקשה הערוך השולחן א"כ למה לא הזכיר הרמ"א אלא את הבית החיצון ולא אמצעי. ונ"ל דבכוונה לא הזכירו זה, דכיון דהטעם שאין בו הידור הוא מפני שהולכים ערומים, ולכן בבית האמצעי שיש מקצתם לבושים מקצתם ערומים ולכן תלוי אם עומד לבוש או ערום ולכן לא הזכירו זה מפני שאין דין קבוע בזה עכ"ל.

כיסוי ראשו וגופו במרחץ

כתב הפמ"ג (אשל אברהם או"ח סי' ב ס"ק ד) ודע דהרוחץ בנהר יזהר להניח מלבושיו מיד סמוך לשפת הנהר, לא כאותן שהולכין כמה אמות בגילוי הראש והגוף.

המ"ב (סי' ב ס"ק ז) לא ילך ד' אמות בגילוי הראש ואפילו בבית שיש בו תקרה.

כתב השערי תשובה ס"ק ו במרחץ אפילו מידת חסידות אין בו, כדמשמע ממוסכת דרך ארץ, ומ"מ ראיתי מודקדקים מכסים ראשם במטפחת, וכן נהגתי מעודי. ובברכי יוסף הביאו וכתב כי הוא חומרא יתירה הרבה.

וכ"כ הכף החיים מ"מ בבית החיצון יכסה ראשו עד שיכנס לבית הפנימי, ועי' מנח"י (ה"א נד) חדר הנקי מזוהמה שנכנסים לשם ערומים ומתכסים בו (חדר הלבשה בלע"ז) לדעת ברור דדין חדר אמצעי לו.

(ות"ח אהר מ"ב העיד שראה את מרן הסטייפלר זיע"א נכנס למקוה וכיפתו לראשו, וכאשר הכניס ראשו למים הוריד את כיפתו, ובעלייתו מהמים מיד גישש בידו למצוא את הכיפה וזה ודאי מידת חסידות!).

המביא בנו לבית המרחץ

הובא בגמרא פסחים נ. תינוק לא יתרחץ יחד עם אביו, וכן פסק השו"ע אבה"ע סי' כג, וא"כ על מה סומכים העולם? והערה"ש מיישב דרך יחד באמבטי קמנה אסור. וזה דוחק דמשמע מהראשונים דאסור בכל גווני. ועיי' מהר"ם חלאווה שם.

כתב הרמ"א (שם): עוד אסרו בגמרא לרחוץ עם אביו ואחיו ובעל אמו ובעל אחותו, ונהגו עכשיו היתר בדבר הואיל ומכסין ערוותן בבית המרחץ ליכא למיחש להרהורא. (וכן המ"ב פסק בבא"ה סי' פח דטבילת עזרה סגי בבגד וא"צ להוריד כל בגדיו).

אבל הפתחי תשובה כתב (שם): דבזמנינו שאינו מוכסה לכאן אסור, והמנח"י מאריך ליישב המנהג. (וודאי שלא ישלח אב בנו לבדו והרבה מכשולות באו על ידי זה).

נמצא מי שמקפיד ומכסה עצמו בבגד כדברי המ"ב ירויה שלא יעבור על צניעות בראשו ובגופו וגם לא יעבור על איסור רחיצה של אב עם בנו וכן אם יכנס חכם ירויה מצות כיבודו.

סעיף ה

עסוקים במלאכתם אינם חייבים בכיבוד

גמ' קידושין לג. אקיש קימה להידור מה קימה שאין בה חסרון כים אף הידור שאין בה חסרון כים, מכאן אמרו אין בעלי האומניות חייבים לעמוד בפני ת"ח בשעה שעוסקין במלאכתם,

והתנן ביכורים פ"ג מ"ג. כל בעלי אומניות עומדים מפניהם ושואלים בשלומם.. אמר רב יוסי בא וראה כמה חביבה מצוה בשעתה שהרי מפניהם עומדים ומפני ת"ח אינם עומדים.

חביבה מצוה בשעתה

כתב הרע"ב (שם) חביבה מצוה בשעתה, ומטעם זה עומדים מפני נושאי המטה, ומפני נושאי התינוק.

וכ"כ שו"ע יו"ד סי' שסא אפילו במקום שאינו צריך ללוות את המת צריך לעמוד מפניו. כתב הט"ז שם: פי' מפני העוסקים עמו שהם גומלי חסדים.

רמ"א יו"ד סי' רסה האב והמוהל כשמברכים צריכים לעמוד. כתב הגרעק"א כשמביאים התינוק למולו צריכים לעמוד בפניהם.

שו"ע – אין בעלי האומניות חייבים לעמוד בפני ת"ח בשעה שעוסקין במלאכתם, ואם הוא עוסק במלאכת אחרים ורוצה להחמיר על עצמו לעמוד מפניו אינו רשאי.

כתב הערוה"ש אות ח ג"ל דבזמנם שישבו על הקרקע ויש בזה משום ביטול מלאכה אבל בישיבה על כסא אין זה רק רגע, ולא שייך בזה ביטול מלאכה.

וייש להוסיף בגמ' תענית כג: מבואר שהעובד בשדות אינו יכול לענות שלום עליכם, וכן פועלים א"צ לברך אלא ברכה מקוצרת, ובימינו אין מקפידים ע"ז ומצינו שאפילו הפסקות קפה ושתייה וכדו' זה דבר מקובל, וא"כ ודאי ובודאי הוא יכול לקום כמה שניות כדי לכבד ת"ח.

סעיף ו

חכם שלא יטריח את הציבור

שו"ע – אין ראוי לחכם שיטריח על הציבור לכוון לעבור לפניהם שיעמדו מפניו, אלא ילך לו בדרך קצרה כדי שלא ירבו לעמוד, ואם יוכל להקיף הדרך כדי שלא יעבור לפניהם זכות הוא לו.

טעם הדין

כתב הש"ך סי' ק"ד – נראה דהיינו דווקא בזמן הש"ס או במקומות שעוד היום יושבים על הקרקע, וה"ה כל מקום שיש טירחא, אבל במקום שיושבים על הספסלים ואין טירחא בדבר אין קפידא, מ"מ לא יכוון לעבור לפניהם כדי שיעמדו לפניו.

וצ"ב מה נפשך אם זה מצוה לכבדו אמאי לא יזכה אותם במצוה תמיד, ואם זה טירחא שייכוון לא לעבור לפניהם תמיד.

ולכן כתב הברכי יוסף ולי נראה דגם בזמן הזה ילך בקצרה או יקיף כדי שלא יעבור לפניהם והכי חזיא לרבנן קשישאי.

ולכאוי' יש כאן ענין של בין אדם לחבירו שינסה לא להטריח את הציבור (סיפר ת"ח א' שבילדותו ראה את הגרש"ז הולך להשיש מכתבים בדואר, והציע לו ללכת במקומו, והגרש"ז חקר אותו ורק אם הוא ממילא הולך לכיוון הזה, הסכים! הגרש"ז לא רצה להטריח אפילו ילד קטן!).

וכך מבואר בגמ' סוטה ט: זיקרא שמשון אל ה' ויאמר ה' זכרינו נא וחזקני נא אך הפעם הזו ואנקמה נקם אחת משני עיני מפלישתים' אמר רב אמר שמשון לפני הקב"ה רבש"ע זכור לי עשרים ושתים שנה ששפטתי את ישראל, ולא אמרתי לאחד מהם העבר לי מקל ממוקם למקום.. ומובא בהמשך הגמ' שמשון חיגר בשתי רגליו היה, ולא ביקש אף פעם שיעשו לו טובה ויביאו לו את הקביים שלו.

ולפי הש"ך כיון שזה ענין של בין אדם לחבירו, ולכן כיון שאין טירחא מותר לעבור לכתחילה. אבל דעת הברכי יוסף שיש כאן עוד ענין של ענוה ובורח מן הכבוד, שלא יתגאה בכך שקמים בפניו.. הלכך גם בזמן הזה לא יעבור לפניהם.

(ולמעשה יש עוד ענין וכגון בכנסים גדולים שגדולי הדור נכנסים לאחר שכולם יושבים, והציבור קם ושר לכבודם, זה ענין של כבוד התורה, והאמת הוא דכאשר יש כבוד התורה, אנשים מתאווים להיות גי"כ גדולים בתורה. וכן מובא ברבינו יונה).

להערות, הארות ותרומות בטל' 0527688072
או במייל: shiuryrgm@gmail.com

מצוות יישוב ארץ ישראל

המרגלים הוציאו את דיבת הארץ רעה, עקב זאת לא רצה העם להיכנס לארץ. הקב"ה השאירם למות במדבר, הם עדין לא היו מוכנים לארץ ישראל, רק הדור החדש שלא ספג את טומאת מצרים כמו הדור שיצא ממצרים יוכל להכנס ברינה לארץ ישראל ולבנות בה את הארץ המובטחת כפי שהקב"ה ציווה.

כיום, כשיהודים שבו לארץ ישראל, טרם זכינו שתיבנה כולה על אדני הקדושה טרם זכינו לראות בקדושת הארץ בכל פינה מפינה ובאושיותיה.

יש האומרים שמכל מקום מקיימים רבים, גם אלה שאינם שומרי תורה ומצוות ואינם מאמינים, את מצוות יישוב ארץ ישראל.

האמנם?

כידוע יש מחלוקת ראשונים אם יש מצוות יישוב ארץ ישראל קיימת בזמן הזה ושיטת הרמב"ן היא שיש מצווה ביישובה גם בזמן הזה (רמב"ן על ספר המצוות לרמב"ם מצווה ד' ועי' מגילת אסתר במקום). וכתב השל"ה הקדוש: "דע דוודאי שבח גדול ומעלה יש לו לאדם הדר בארץ ישראל וכ"ש בעיר הקודש. אמנם שמענו כמה פעמים שיש לשם בני ברית... רשעים גמורים ... והם טורדים ומבלבלים שומרי התורה וגם כי המזונות מצומצמים ודחוקים ומי יוכל לעמוד בכל זה וגם גודל רשעת הישמעאלים... לכל כל איש ישער בעצמו... איזו דרך יוכל לעמוד ביראת ה' ובשימור מצוותיו כי זה כל האדם" (של"ה שער האותיות אות ק')

בהמשך דבריו מסביר השל"ה את הנאמר בגמרא (כתובות ק') ש"כל הדר בחוץ לארץ דומה כמי שאין לו אלוך" ואומר: "הכוונה על סוד הדבקות ושרית השכינה עליו וזהו אלוך אברהם אלוך יצחק ואלוך יעקב וכמ"ש רז"ל האבות הן הן המרכבה ועל דבקות זה אומר כל הדר בחוץ לארץ דומה כמי שאין לו אלוך"

ועוד כתב בהמשך: "אבל הבאים לארץ ישראל ואין שמים על לבם בהיכל המלך, ומורדים ופושעים ומרבים במשתאות של סעודות מרעות, עליהם הכתוב אומר "ותבואו ותטמאו את ארצי ונחלתי שמתם לתועבה" וכתוב "כי תבואו לראות פני מי בקש זאת מכם רמוס חצרי" (של"ה מתרומת הדשן פסו"כ סי' פ"ח).

הרבי מסוכצ'וב כתב תשובה ארוכה בענין יישוב ארץ ישראל בזמן הזה הלוא היא מופיעה באבני נזר כרך ז' יו"ד סי' תנ"ד. האבני נזר דן בשאלה האם מצוות יישוב ארץ ישראל היא מצווה חיובית או מצווה קיומית ומסיק שיש שלשה סוגים של מצוות: 1. מצוות חיוביות כ"זכור את יום השבת לקדשו" כהנחת תפילין ועוד שכל אחד מחויב לקיימן. 2. מצוות קיומיות שאין ענין לרדוף אחריהן אך כשמגיע הזמן ומתקיימים התנאים למצווה יש לקיימן כגון מצוות גירושי אשה. 3. מצוות קיומיות שיש ענין לחזר אחריהן לקיימן ואף כי אין חובה לקיימן כשאין את

התנאים הנלווים, יש ענין ליצור את התנאים האלה כמו מצוות ציצית, אין אנו מחויבים להתעטף בבגד ועליו ציצית במידה ואין לנו בגד שלו ארבע כנפות אך אנו מחייבים עצמנו וקונים במתכוון בגד שלו ארבע כנפות כדי להתחייב במצוות ציצית. על מצוה זו, מצוות ציצית, נאמר כי בשעה שמידת הדין מתוחה יש בכוחה להגן ומוכן הדבר, כי אנו מראים לקב"ה שאנו מחייבים עצמנו במצוה לפנים משורת הדין הרי בדין יעשה עמנו לפנים משורת הדין מידה כנגד מידה שמידה כנגד מידה - דין היא.

מצות יישוב ארץ ישראל, אומר האבני נזר, כמוה כמצות ציצית, אינה מצוה חיובית אלא מצוה קיומית ומי שזוכה לקיימה מקיים מצוה גדול ויש ענין לחזר אחריה כמו שיש ענין לחזר אחרי מצוות ציצית וכך מסכם: "קיצור הדברים ולדינא נראה דודאי אין חיוב העלאה בזה"ז רק אם עולה מקיים אחר כך מצוה גדולה בישיבתה אבל חיוב לעלות ליכא" וכן כתב רבי משה פיינשטיין זצ"ל באגרות משה אהע"ז סי' י"ב עמ' נד. קיצור דבריו: "אף שרוב הפוסקים ס"ל כרמב"ן שיש מצות ישוב א"י בזה"ז אבל פשוט שאין מצוה זו חיובית על הגוף". ולכאורה נראה כי כמו שנאמר על מצות ציצית כי בשעה שמידת הדין מתוחה קיום מצוה זו בכוחו להגן הוא הדין במצות ישוב ארץ ישראל. אלא שכאן נכנס גורם נוסף, כדי לקיים מצוות ציצית יש לשמור ציצית ודי. אך כדי לקיים מצוות ישוב ארץ ישראל יש לחיות בארץ ישראל על פי תורה.

מוסיף האבני נזר וכותב: "ואני כשלעצמי היה נ"ל כי אין מצות ישיבת א"י אלא באיש צדיק שאם היו כל ישראל כמותו היו נגאלים... וכיוצ"ב כשרבו צדיק והוא כייף ליה וסר למשמעתו שאז ארץ ישראל קולטתו אגב רבו" וכן אומר שיש להתפרנס מארץ ישראל. ומסכם: "ואם שלש אלה לא יעשה לו (אין פרנסה מארץ ישראל, אינו צדיק גמור ולא כפוף לרב צדיק) יציאתו מחו"ל חינום אין כוסף ונחת רוח ליציאתו".

בכל המצוות אין אומרים שעברה מכבה מצווה. כלומר, אין אומרים לאדם שלא ילמד תורה אם עדין לא פרש מכל העברות אין רשות אחת נוגעת לחברתה (אם לא לומד על מנת לקנטר) וכן בשאר מצוות. גם מי שלא שומר שבת אך מניח תפילין תחשב הנחת התפילין כמצווה. לא כן במצוות ישוב ארץ ישראל. מי שאינו מקיים מצוות בארץ ישראל לא די שלא קיים מצוות ישוב ארץ ישראל אלא גם חילל את קדושתה כך כתב הרב מרדכי אליעזברג (שיחד עם הנצי"ב ייסד את תנועת "חיבת ציון") "ומכאן אתה למד אזהרה כפולה לבלי הרבות א"י מעברינים מחללי שבתות וכדומה, חלילה מוטב שישארו בחו"ל ולא יטמאו אדמת ה' מפני שאף שכל הארץ ומלואה לה' היא וחובות הגוף נוהגות בכל מקום מקום קדשו צריך נקיות וטהרה באופן יותר נעלה ולא כל הרוצה לעלות עולה אלא לראויים לה".

דור חדש דור שגדל במדבר בקדושה ובטהרה, דור שגדל על ברכי התורה, הוא הדור שמתאים להיכנס לארץ ישראל בקדושה ובטהרה.

{ אז נדברו }

פרשת שלח תש"פ | עלון מספר: 468 | לסדר: "והייתם קדושים"

להצטרפות לרשימת התפוצה

במייל,

להערות והארות:

a8447168@gmail.com

האם אכפת לקב"ה מה אני חושב עליו...???

בפרשה שלנו קרתה התקרית החמורה ביותר!!! יותר מחטא העגל... יותר מחטא פעור... יותר מכל מה שקרה במשך 40 שנה במדבר... מאיפה אני יודע? תראה את התגובה... הקב"ה מעניש אותם שישארו במדבר 40 שנה וימותו שם! מעוצמת העונש אתה מבין שקרה דבר הכי נורא בעולם.

נצריך להבין את זה: מה?? מה קרה?? תחשוב שניה... בעצם מה כ"כ נורא?? שלחנו מרגלים... חיכינו שהם יחזרו ויגידו מה קורה... הם חזרו והיטעו אותנו... הפחידו אותנו... נבהלנו... התחלנו לבכות... זהו!!! **למה זה כ"כ נורא?? מה כבר קרה פה??** רוצה לשמוע תשובה?? יש לי תשובה של שתי מילים... ואני מודיע לך מראש שאתה מאוד לא תאהב את התשובה... התשובה בשתי מילים היא: **הקב"ה נעלב!!! שמעת?? האיבישטער נעלב!!!**

נכון שאתה לא מסוגל לשמוע את המילים האלו?? נכון אתה אפילו מזדעזע מהמילים האלו?? אז הנה... זה בדיוק מה שקרה באותו לילה... חצקל התחיל לבכות... אאוף... ה' סתם הביא אותנו לכאן... הוא סתם לוקח אותנו למקום לא טוב... להמית אותנו... **פייביש ניש אליו ודפק לו על הגב:** חצקל... תשתוק... תדבר בשקט... הקב"ה פה... זה לא יפה ככה להגיד לקב"ה... וחצקל ממשיך לבכות... אאאאוף... לא רוצה... ה'... אני לא רוצה את האוכל שלך... הוא בכלל לא טעים... אני רוצה אוכל אחר... **נשוב פייביש ניש לחצקל...** חצקל... אתה חסר טאקט!! הקב"ה פה!! ואתה מדבר אליו פשוט לא יפה... תאר לעצמך שהייתי נותן לך ארוחת צהרים בחינם... והיית סונט ב... לא אוהב את האוכל שלך... זה לא יפה!!! חצקל... אתה לא בן אדם... וחצקל לא מתייחס... הוא ממשיך לבכות... במאי קמיפלגי?? מה הויכוח בין חצקל לפייביש?? מה... פייביש סובל מלקות תקשורתית...?? הוא באמת לא מבין שלא יפה ככה לדבר...??

מה התשובה?? פייביש מבין מצוין!!! הוא יודע טוב מאוד ש-איתי ככה לא מדברים!!! אבל עם אבא שבשמים?? איתו כן אפשר... לו אפשר להגיד מה שרוצים... **למה???**

כיו... כי בינינו... הקב"ה מכיר אותי... הוא יודע שאני תינוק... הוא יודע שאני פירור... ממילא כמו שתינוק מסוגל להגיד לאמא שהאוכל במעון יותר טעים... ואמא סופגת את זה... כי... כי הוא תינוק... אז גם אני תינוק... אני כלום... אני אפס... מה... אתה לא ראית בהר סיני איך הקב"ה גדול ונורא ואין סוף... ואנחנו אפס אחד בריבוע... אז אני מרגיש ליד הקב"ה כמו תינוק... ותינוק יכול להרשות לעצמו לדבר לאבא איך שהוא רוצה...

אז זהו שלא!!!!!! זה בדיוק מה שקרה בחטא המרגלים!!! הקב"ה נעלב!!!!!! הקב"ה אמר לעם ישראל... אתם יקרים לי... מילה שלכם חשובה לי... אם אתם ככה מטיחים בי דברים... אני נעלב מכם!!! ארבעים שנה אקוט בדור... ארבעים שנה שלעם ישראל אורך להפנים מה מילה שלי משחקת אצל הקב"ה!!! ארבעים שנה של הפנמה!!!

כמה זמן ארך לעם ישראל להבין שהקב"ה הוא גדול ועצום ונורא?? יום אחד!!! מתן תורה אחד הספיק לעם ישראל להבין את גדלות ה'... אבל כמה זמן ארך ליהודי להבין כמה אני חשוב אצל הקב"ה?? **ארבעים שנה!!!** ארבעים שנה הקב"ה זוכר ליהודי פליטת פה שהוא דיבר נגדו...

לא בני היקר!!! תבין שאתה לא תינוק!! אתה לא קטן!! אתה גדול... אני מאוד מאוד מחשיב כל התבטאות שלך כלפי... אני מאוד מתעניין בך... מאוד אכפת לי התקשורת הבין אישית שלך איתי... אכפת לי מה אתה חושב עלי... מתי תבין את החשיבות שלך??

זה מה שקרה בחטא המרגלים!! רק לשם השוואה... בחטא העגל קרה לכאורה דבר הרבה יותר גרוע... עם ישראל פשוט עבדו ע"ז... שלכל הדעות זה החטא הכי נוראי... סמל הקנאה המקנא... אבל עדיין מצידו של הקב"ה זה פחות נורא... יש פה ילד שהתבלבל... הוא לא ראה את אבא כמה שעות... אז הוא פעל בחוסר תבונה... אבל בחטא המרגלים?? אבא פה!! ויענקלה מטיח דברים קשים ומעליבים בפניו של אבא... והוא חושב שאבא לא "סופר" אותו... זה לא בא בחשבון!! יענקלה תצא מהלול... תגמל מהמוצץ והבבוק... תבין שאתה חשוב לאבא... אתה יקר לאבא... מילה שלך במקום יכולה להביא שפע עצום בכל העולמות... ובאותה מידה פליטת פה שלך לא במקום יכולה לזעזע את כל העולמות... ארך לעם ישראל ארבעים שנה להבין את זה!!! ואני שואל אותך: כולי האי ואולי הם הבינו?? האם אני ואתה מזדהים עם השורות האחרונות? תסתכל לי בעיניים... אני מודה שלא!!! אני מודה בפה מלא... שאני בעצמי מתקשה לעכל שה' כ"כ מחשיב אותי!! כן... הרבה פעמים יוצא לנו להיעלב מה'!! כן... כל פעם שאני רוצה משהו' לא בדיוק עומד בלוח זמנים שלי... אני נעלב... עושה פרצוף... עד שאני נרגע... רגע... האם חשבתי לרגע שיכול להיות שגם הקב"ה נעלב ממני? איך אתה חושב עלי ששכחתי ממך? איך אתה מעלה על דעתך שבקורונה לא לקחתי בחשבון את כל הפרטים הקטנים שחסרים לך?? האם חשבנו לרגע שגם הקב"ה נעלב מאיתנו?? לא!! נכון שלא?? למה לא?? כיו... כיו... כי לעם ישראל ארך ארבעים שנה להבין את זה!!!

אז לנו?? בטח שקשה... הרבה יותר קל לכבד את הקב"ה... מאשר לכבד את עצמי!! הרבה הרבה יותר קל להפנים עד כמה הקב"ה גדול... מאשר להבין עד כמה כל מעשה שלי גדול!!! אני מוכן לכבד את הקב"ה מאה פעמים... העיקר שתשאיר אותי מתוך לתמונה... תשאיר אותי קטן... תשאיר אותי פספוס... דא עקא!!! שבדיוק זה מה שהקב"ה תובע מאיתנו!!! אני רוצה שתהיה בתמונה... שתבין שהקב"ה גדול ונורא-- אבל **על ישראל** אמנותו... **על ישראל** גאותו... (בעמוד 2 מעניין לעניין באותו עניין...)

להשתתפות בהוצאות

הגליון:

בבנק:

חשבון 53957

בנק דיסקונט

סניף 106

באשראי:

"נדרים פלוס"

-קהילות"

בטלפון:

(מענה ממוחשב)

0799-654321

תודה מראש!!!

כל שותפות שלכם

מחזקת את ידינו...

האם ראש "גדול" זה... זה גם ראש "טוב"??

נקודה למחשבה: מצד אחד ארץ ישראל היא המקום הקדוש ביותר בעולם!!! ומצד שני: תנחש מהו המקום הטמא ביותר בעולם?? ארץ כנען!!! אותם שבעת עממין שעשו את התועבות הכי גדולות שכל פעם שכתוב בתורה והייתם קדושים... התורה מגישה: כי את כל התועבות האל עשו אנשי הארץ אשר לפניכם... ואקוץ בסם... כאשר קאה את הגוי אשר לפניכם... (תבדוק כמה פעמים התורה חוזרת על המשפט הזה... תבדוק...) בקיצור: המקום הטמא ביותר שהתגוררו בו האנשים השפלים ביותר זה **אותה ארץ כנען שהיא ארץ ישראל!!!**

איך זה הולך ביחד?? איך בדיוק ארץ ישראל שהיא הארץ הקדושה ביותר שאין למעלה ממנה... בדיוק היא!!! היתה נחלתם ומעוזם של בני כנען הארורים מבטן שעשו את התועבות שאין למטה מהם... ואין להם שום תקווה רק כלה ונחרצה "לא תחיה כל נשמה"?

איך זה הולך ביחד?? איך ארצנו הקדושה ספגה את הניגוד הכ"כ קיצוני הזה??

והתשובה היא כן:

ארץ ישראל זה באמת המקום הכי קדוש!! בארץ הזו הקב"ה מתגלה בהדר גאון עוזו... מי שונם לארץ ישראל מקבל ראש גדול והשגה בגדלות ה'... **אבל!!! יש לזה תופעת לוואי!!!** היות והקב"ה כ"כ גדול ורם... אז ברגע שהקב"ה מתגלה... לא רואים אף אחד לידו!!! ואז יש חשש גדול שאתה תיעלם!!! כן... הנה הקב"ה... אבל איפה אני?? מי אני?? אני אפס!!!!

כל זמן שבו אדם נמצא בחוץ לארץ... בסיידר... העסק מאוזן... יש אני ויש גם בורא עולם... אבל ברגע שאתה נכנס לארץ ישראל ששם שוכן כבוד ה'... אז מי אני?? אני כלום!!!!

זה מה שקרה לכנענים!!! זו הסיבה שדווקא הכנענים שהיו שוכנים בארץ ישראל... דווקא הם היו האנשים הכי הכי שפלים ונמוכים... כי... כי דווקא בגלל שארץ ישראל זה כזה ראש גדול... אז הראש עף למעלה והגוף נשאר כולו למטה בלי טיפת ראש... כן... יש בורא עולם מאוד מאוד גדול... אבל דווקא מרוב שאלוקים כ"כ גדול... אז אני?? אני ג'וק... אני נמלה... מה אכפת לבורא עולם ממני... מה זה משנה לו איך אני מתנהג... הוא לא סופר אותי...

מי מגיע לכאלו מסקנות?? רק מי שנמצא במקום קדוש!! והוא מקבל מצד אחד ראש גדול... ומצד שני הוא עצמו נשאר באדמה... כאן נהיה נתק מוחלט בין הראש לגוף... ולכן לכנענים לא היה שום גבולות... אין להם מינימום של ראש ורוממות בלבם את הצניחה החופשית...

גוי שגרתי... יש לו ראש ורגלים... שניהם נמצאים באותו מקום... יש לו ראש שמושך לכיוון של מצפון וגבולות... ויש לו את החומר שמושך אותו לחוסר גבולות... והוא נמצא באמצע... לכן העסק איכשהו בשליטה... הגוי לפעמים מאבד שליטה... אבל אחרי הכל... הוא נזכר לפעמים שיש לו ראש... יש לו איזה מצפון או מכובדות מינימלית שמאזנת אותו...

אבל הכנענים?? הם נמצאים בארץ ישראל... בארץ ישראל הראש עף לשחקים!!! ומתנתק לגמרי מהחומר... הגוף נשאר שפל לגמרי... חומרי לגמרי... בלי קרטוב של ראש...

מי הוא הרשע הגדול ביותר?? עשוי!!! למה הוא יצא כזה??

רק בגלל שהיה לו ראש טוב!!! כן... היה לו ראש מרומם... וההרואה שהראש שלו נקבר במערות המכפלה... אבל כשיש ראש גדול שמבין עד כמה הקב"ה גדול ונורא... אבל הגוף נשאר אי שם למטה... ועשוי לא מבין עד כמה המעשים שלי אני הקטן... כמה הם חשובים לקב"ה... אם ככה... נוצר נתק מוחלט בין הראש לגוף!!! ומכאן ואילך אין טיפ טיפה מצפון... אין מינימום של גבולות... כי הראש לא פוגש את הגוף!!! כי... כי זה ראש גדול...

כוא!!! לא פשוט לקבל השגות!!! לא תמיד כדאי לדעת עד כמה החתו גדול!!!

צריך שזה יהיה מתואם עם הכלה!!! על כל תפיסה מחודשת בגדלות של החתן... הכלה צריכה עוד יותר להפנים עד כמה היא חשובה לחתן... עד כמה אכפת לו ממנה...

זו הסיבה שהקב"ה מעב את עם ישראל ולא נותן להם להיכנס לארץ ישראל!!!

אם עם ישראל יכנסו בבת אחת לארץ ישראל... יקבלו את הראש הגדול של השגה ברוממות ה'... ו... והם עצמם ישארו באדמה...?? אוי ואבוי... יהיה פה חלילה כריתת ראש...

לכן עם ישראל פוגשים את הקב"ה ארבעים שנה... מפנימים עד כמה אני חשוב לקב"ה!! עד כמה אני יקר לקב"ה... וכשיו... עכשיו אפשר להיכנס לארץ ישראל... עכשיו אפשר לרומם את הראש... ויחד איתו הגוף יתרומם... החתן גדול מאוד!!! אבל אני הרבצען שלו...

זה עיקר העבודה של ארץ ישראל!!!

ארץ זה אדמה!! זה קרקוע!! זה לקחת את ההשגות הכי גבוהות ולתרגם אותם לשפת הקרקע... לשפה הכי הכי מקורקעת... יהודי שחי בארץ ישראל בזמן הבית... הוא היה חוזר הבייתה ופוגש את בית המקדש מול התאנה שביכרה... מול המעשר שני... מול הלקט שכחה ופאה... בינינו... כשאנחנו היום מדמיינים את כל ההלכות של סדר זרעים... עם כל הכבוד שאנחנו רוחשים לזה... חולפת בנו איזה מחשבה של... של... של פרמיטיביות... אוי באמת... הם זרעו וחרשו וקצרו וכו' וכו'... בינינו... היום זה לא לרמה שלנו... אנחנו בעלי הצווארון הלבן... אנחנו לא מסתובבים עם ידים מפויחות?? אנחנו אנשים מכובדים...

אז זהו שבדיוק ההיפך!!! הסיבה שבדור האחרון זה לא לכבוד שלנו לעבוד בשדה עם ידיים מפויחות זה רק בגלל שאנחנו לא מסוגלים להוריד את הראש הגדול שלנו ולתרגם אותו לחיי החומר... אם יש לנו ראש גדול (כמובן צפצפן גדול) של מדיה וטכנולוגיה מפותחת... זה משאיר אותנו באיזשהו ענן ואנחנו לא מצליחים לתרגם את זה לחיי המעשה...

אז תעשה קל וחומר!!! ותנסה לדמיין יהודי עם ראש גדול מאוד... שהוא עכשיו חזר מבית המקדש והוא שאב שם רוח הקודש... ויש לו השגות נוראות ביחוד ה'... והנה!! הוא כעת לוקח את כל ההשגות האלו ומתרגם אותם לעבודת האדמה... תחשוב איזה כח זה??

איזה חיבור ראש לגוף יש כאן?? רק יהודי שיש לו תורה מסוגל לקחת שמי שמים ולהציע אותם תחת ההר!! זה כל הנקודה של ארץ ישראל...

יש כאלו שלא מצליחים להבין מה הקשר בין מעלת ארץ ישראל למצוות התלויות בארץ?? מבחינתם זה כאלו שני נושאים לא קשורים... סוג של צווי דינים... אבל לא!! זה עניין אחד! כל העניין של ארץ ישראל זה להצליח לקחת את ההשגות הכי גבוהות שיהודי משיג בבית המקדש ולתרגם אותם למצוות התלויות בארץ!!!

באדמה!!! זה כח של יהודי...

יהודי מסוגל להיות סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה... איפה?? בארץ ישראל!!!

לקראת ימי הקיץ הבאים עלינו לטובה ניתן לקנות את הספר "וימאן" העוסק בנושא התמודדות בשמירת העיניים והמסתערף. ניתן להשיג במוקדי ההפצה של הגיליון לברור הנקודה הקרובה אליך: 0548446691 0527683095

כמו כן: עקב הביקוש, ניתן לקנות כמות מצומצמת של החוברת "אלה מסעי" המתמקד בלבטים ובהתמודדויות של צעירים בשיעור ג' לקראת עלייתם לשיבה גדולה, (במגזר הליטאי דייקא... יש לציין: שלמגזר החסידי או לכל מי שלא נמצא הוא או בנו בשכבת גיל הזו החוברת הזו **לא רלוונטית בכלל**). ניתן להשיג בכתובת **בבני ברק בלבד**: רחוב חזון איש 34 (מש' דרייפוס) - 05274117271 כמו כן ברחוב קיבוץ גלויות 9.

ניתן לקבל את החוברת גם במייל.

להזכירכם: קורונה זה לא ארונה...

בשבועיים האחרונים נהיה לי ריאקציה נגד מסכה... לא רוצה ללכת עם מסכה... ופתאום משהו השתנה לי... אני כבר כן הולך עם מסכה... מה התברר?? האחראי קורונה בבית הכנסת!!! זה היה החתול השחור שלי!!! יש אחראי קורונה בבית הכנסת שמי שלא הולך עם מסכה הוא עושה לו נו נו נו... זה בשבילי סדין אדום... זה לא בשבילי... אני לא מסוגל שיגידו לי מה לעשות... אני לא מסוגל שמישהו עומד עלי עם אקדח שלוף ומסמן לי לשים מסכה... עד כאן...

ואיפה קרתה התפנית?? הגעתי לבית הכנסת עם מסכה... ופרנציפ הורדתי אותה ככה על הסנטר!!! כבר התחלתי להתרנח מבפנים... הנה... עוד מעט הוא יגש אלי ויעיר לי... ו... ו... וחסר לוי!! אבל הוא לא הגיע... נו... מה קורה איתו?? אני כבר עצבני עליו חמש דקות... הכל מוכן... אז למה הוא לא מגיע?? מחוסר ברירה... התחלתי להתקרב אליו... התחלתי לעשות רונדלים סביב... והוא רואה אותי ו... ו... ולא מעיר לי!! בשלב מסוים הוא הסתכל עלי... חיך והמשיך הלאה... זהו... נמאס לו להעיר... זהו!!! מאותו רגע חלפה לי הריאקציה!!! זהו... אני כבר הולך ברחוב עם מסכה והכל בסדר...

תעשה לי טובה!! אל תהיה תינוק כמוני...

חרדים: תזכרו: קורונה זה לא ארונה!!!

הגיע הזמן שנפנים שאם צריך לשמור על הזהירות זה בגלל שצריך!! אנחנו לא עושים את זה לעילוי נשמת אף אחד... וזה לא משרת אינטרס של אף אחד... זו חובת השתדלות שנצרכת... במיוחד עכשיו!!! כי בעוד שבועיים שלוש כבר לכולם יהיה מודעות (הלוואי ונתבדה...) כעת עדיין יש כאלו שאין להם מודעות... ולכן עכשיו זה הסכנה היותר גדולה!!! אנא ממך: בא נחליט שבעוד שבועיים... אם ביבי יכניס אותנו לסגר... אתה בשקט תעשה מה שאתה חושב... כי שככולם בסגר זה באמת פחות מסוכן... אבל עכשיו שביבי לא אומר... כעת זה באמת מסוכן!!! כעת התורה אומרת שצריך לזהר...

קח!!! קח עשרה צעדים אחורה!!! תהיה נערוויסט בזמן הזמן זה עכשיו!!! לא בעוד שבועיים... ואין מזרזים אלא למזרזים... סו"ס החרדים לדבר ה' מאוד נזהרים... חרדים למצוות וחי בהם... בבריאות.....

האם אפשר לדרוש מסיר לחץ

שלא ישרוק...??

תשמע סיפור... קח אותו ממש בערבון מוגבל... אני משתמש בו רק בתור דוגמא... ו... דוגמא לא מוצלחת... אני מודיע מראש... **ובכן**: היה זה לפני שלוש שנים... ואני מתגורר בעיר חיפה... ובאותו זמן כיהן ראש עיר שעשה לנו הרבה צרות ונלחם בנו... והנה!! באחד מימי החורף הסוערים... ירדו גשמי זעף... ואז כצפוי... התחילה הצפה... ואני עומד במדרכה יחד עם עשרות אנשים מול נחשול המים שזרם במהירות ואי אפשר לעבור...

ואז כמובן... הקיטור התחיל לצאת החוצה... הראש עיר הזה... תראה איך הוא מזניח את השכונה שלנו... הניקוז פה עעל הפנים... תראה איזה הצפה... מים נכנסים לבתים... וחבר שלי עומד שם מהצד... והוא במקרה שייך למגזר השני שראש העיר כן תומך בהם... והוא מנסה כמה שהוא יכול לחפות עליו!! תקשיב... אין מה לעשות... לא בכל דבר אפשר לטפל... ואנחנו עונים לו... בקיצור: התופעה המוכרת...

והנה!!! חלפה לה שנה... והתהפכו היוצרות... הפעם המגזר שלי בחר את הבחירה הנכונה... וכעת ראש העירייה הוא כבר מהצד שלי!!!

והנה... זה לא סוד שבשנתיים האחרונות ב"ה ירדו הרבה גשמי רצון ברכה ונדבה... והנה שוב!!! שוב אני מוצא את עצמי מול אותה סיטואציה בדיוק!! ומול אותם אנשים בדיוק!! יום גשום וסוער... אנחנו עומדים מול אותו סוג של הצפה!! מול נחשול מים שאי אפשר לעבור את הכביש... והפעם אני לא מתלונן... כעת הגיע תורו של השכן להתלונן... הראשת העיר הזו... הבטיחה הרים וגבעות... שהיא תטפל בניקוז וכו' וכו'... ואיפה... שום דבר... הכל פה עעעל הפנים...

ולפתע!!! לפתע אני שומע מישהו שעונה לו!!!
תנחש מי זה היה???

אני בעצמי!!! פתאום שמעתי את עצמי נחלץ חושים להגן ולחפות על ה"בחירה" שלי... תקשיב... לא כל דבר הוא בר ביצוע... אל תשכח שחיפה זה עיר שכולה בנויה על צוק תלול... ועם כל הרצון הטוב לשפר את הניקוז... לא על כל דבר אפשר לשלוט... גם הניקוז הכי טוב לא יכול להשתלט על כזה זרם... והוא מתווכח... ואני מסביר עם כל כושר הביטוי ומגונן ומחפה והדובר והעורך דין של הראש עיר שהפעם הוא שייך לצד שלי... זהו... עקרונית כאן נגמר הסיפור...

חזרתי הבייתה והרגשתי מותש נפשית!!! בטח... לא קל לחפות... לא קל לעמוד מול בן אדם שמתלונן ולהסביר לו שצריך להתאזר בסבלנות וצריך להבין שאין מה לעשות... לא קל להוכיח לבן אדם שהכל חיובי והכל טוב... צריך המון משאבי רוח ונפש!!! ואז התחלתי לחשוב על הנושא הזה... ואז עלתה לי מחשבה מוזרה... בעצם... מה לי ולצרה זו?

הרי לפני שנתיים כשהייתה הצפה בחיפה... התעצבנתי... לא מצא חן בעיני... ובאותו רגע פתחתי את הפה בלי לחשוב פעמיים והוצאתי את כל

הקיטור... יריתי לכל הכיוונים... האשמתי את כולם... סיימתי לפרוק סחורה... וזהו... באותו רגע נרגעתי... הלכתי הבייתה ושכחתי מה היה...

ואילו עכשיו??? בגלל שהפעם בחרתי את הבחירה הנכונה... וראש העיר כעת מייצג את הצד שלי... לכן מה?? לכן מעכשיו אני נהפכתי להיות הדובר של העירייה... אני עסוק כל הזמן בלחפות ולגונן ולהסביר ולהעמיד כל מיני אוקימתות למה הניקוז עדיין לא מסודר...

ואז התחלתי לנתח את הנושא... רגע... בא נדבר כעת מזווית אגואיסטית נטו!!! מתי היו לי חיים יותר קלים?? האם לפני שנתיים או עכשיו??

לכאורה לפני שנתיים היה לי חיים יותר קלים... היות והייתי בצד העשוק והרצוף... הייתי משוחרר... לא הייתי צריך לחפות על אף אחד... לא הייתי צריך להציג עמדה של אף אחד... אדרבה... הייתי יורה פצמרים ונעלם...

אה... מה אתה אומר על המחשבה הזו?? (אתה מבין לבד שאני לא באמת מתכוין ברצינות למה שאני אומר... ברור שלא זה השיקולים... בשום דבר לא **נכ"ש** לא בנושאים ציבוריים... אבל אני משתמש בדוגמא הזו רק בתור רמת העקרון...)

חשבתי על זה הרבה והגעתי למסקנה חד משמעית:

ק ל ? ! ? ! ? הרבה יותר קל להיות באופוזיציה... אתה באמת בן חורין... אתה יורה לכל הכיוונים... שופך בוך בלי לחשוב פעמיים... מוציא את כל הקיטור... והולך הבייתה בלי צורך אפילו לנקות את האדמה החרוכה שהשארתי... זה בהחלט חיים קלים!!! מתאים לדור הקופיקס...

אבל!!! אם אתה רוצה להיות יהודי טוב... אם אתה רוצה שהנפש היקרה שלך תישאר טובה ועדינה כפי שה' רוצה... אז **ליהודי שבי** מומלץ להיות תמיד בצד החיובי... ובצד המגונן והמחפה שרואה רק חיובי...

ולמה??? כי לפני שנתיים כשעמדתי מול ההצפה בחיפה ושלפתי בבת אחת את כל התסכולים... הייתי מוציא את כל הביקורת והטענות שיש לי וזהו... הולך הבייתה... **אבל לא!!!** היה תמיד נשאר לי בלב איזה טעם מרירי של נרגנות... של הסתכלות שלילית... וזה הלך **יחד איתי הבייתה!!!**

כשהגעתי הבייתה... אם כעת אני כן רוצה לראות רק את החיובי... אז אני צריך להחליף דיסק!!! **ולא תמיד זכרתי להחליף את הדיסק הזה!!** לעומת זאת כשאתה נמצא בעמדה של מחפה ומגונן ועסוק בלראות רק חיובי... אז בטעות!!! הדיסק נשאר על המקום הזה... ואז גם כשהגעתי לשיטילאן ודיברו שם סרה על אחד מהצדיקים... בטעות מצאתי את עצמי מחפה ומגונן ומסביר למה התאוריה המכוערת הזו לא נכונה... מה קרה?? **פשוט הדיסק נשאר על המקום הנכון!! על המקום החיובי!!!**

לכן פתאום קלטתי כמה חשוב להרגיש טוב!! כמה חשוב להיות בסביבה ידידותית!! לא!! לא בריא להרגיש עשוק ורצוף... אמנם יש סוג של תענוג מסוים להתמסך... לא נעים להודות... אבל לחרדים יש לפעמים את התענוג הזה... (בעיתון די מחכים אותנו להרגיש מקופחים וממורמרים) אבל זה לא עושה לנו

טוב!!! כשאתה מתרגל לראות שלילי... גם אם אתה צודק... הדיסק נמצא כעת על שלילי!! וזה כבר פחות בריא...

עכשיו: אני מקווה שאתה מספיק בוגר ומספיק ישראלי משופשף להבין שהדוגמא שהבאתי מהעירייה... **זו הדוגמא הכי לא מוצלחת!!!** למה?? כי אני טוען פה שצריך להיות בצד החיובי... בצד המנצח... ודווקא בייחס לבחירות בעירייה זה דבר שהכי פחות תלוי בנו!!! (בעירייה ובשלטון כולם רוצים להיות בצד המנצח ולא המפסיד... ותכל'ס... זה... זה לא תלוי בי...)

אז זהו!!! שנכון... בייחס לעירייה וקואליציה זה באמת לא תלוי בך...

אבל יש המון המון דברים אחרים שזה כן תלוי בך!!! נטו בך!!!

כמעט בכל נושא ציבורי או קהילתי שמזמין סערת רוחות!! שיש כאלו בעד ויש נגד... זה עניין של בחירה איפה אני בוחר למקם את עצמי... האם אני בוחר לזוז לצד ולהיות בעמדה של המבקר והמקופח והעשוק והלא אווז והמתנגד... או להכניס את עצמי בפנים ולהרגיש חלק מהעניין... **כמעט תמיד זה תלוי בי**

ורק בי!!!

אני אתן לך דוגמא... קצת לא נעים לי להיחשף... אבל אני יכול להעיד על עצמי... שאני טיפוס כזה שצריך להיות בעניינים!!! אם יש משהו שקורה... ואני לא בעניינים... אז אוטומטית אני מפתח נוגדנים... אני מתנגד לזה... ארך לי כמובן הרבה זמן לזהות את הנטייה הזו!! איפה פגשתי את זה בצורה ממש בוטה? כשהייתי בחור... כל שנה בערב פורים הייתי נגד הת"ת של הישיבה!!! אל תשאל למה... היה לי כל מיני טענות על ההתנהלות... והייתי מדבר נגד... והייתי עושה אוירה של אופוזיציה... ותמיד בשלב מסוים הם היו מכניסים אותי לעניינים... והופה!!! פתאום המנגינה השתנתה... הבן אדם התחיל להתמסר לת"ת... את נשמתי הקרבתי... אספתי כסף לילות כימים... דפקתי בדלתות והתחננתי... הסברתי את החשיבות של הת"ת וכו'...

ועם הזמן זיהיתי שזה משהו מגמתי אצילי!!! אני צריך להיות בעניינים!

ומאז!!! ברגע שקלטתי את זה!! כל דבר טוב שקורה בקהילה... בשכונה... כל איזה ארגון חדש שנפתח... כל דבר חיובי שמתפתח... אני כבר יודע מראש: או שאני דוחף את עצמי לעניין ואז אני נהיה חלק מעניין ופטריוט של הדבר מצוה הזה... או שאני נגד לגמרי... ומדבר רק שלילי נגד זה... ומאז אני מאוד מקפיד להכניס את עצמי!!! אם יש את קרן הבנין או קופת צדקה בשכונה... אז מיד מכניס את עצמי לזה... אני אחד מגבאי הצדקה... ואני עומד ואוסף כסף ומשכנע אנשים... ואז פתאום מגיע חבר שלי... שיש לו אותו אופי בדיוק כמו שלי... ואז הוא עושה פרצוף ומסביר לי כמה הוא לא אווז מזה ואפשר לעשות אחרת... ולמה ככה...

ואני לוקח אותו לצד ואומר לו: תקשיב!!! אתה צודק כל מילה!!! גם אני טענתי את אותם טענות כל זמן שהייתי מבחוף... בא תחליט שאתה מכניס את עצמך בפנים... ופתאום אתה תהיה פטריוט ותדבר רק חיובי... אני מתאר לעצמי שלא כולם מבינים על מה אני מדבר... אבל מי שמבין... מבין יותר מידי טוב... יותר ממה שקראתי לפניכם כתוב כאן...

כן לשון הרע??

התשובה היא: מה קורה מחר!!!! אותו בן אדם!!! אותו אחד שאתמול שלח את הבן שלו לקהילה השנייה והתפוצץ מהשוני שלהם... אם את הילד השני שלו הוא שוב חזר ככלב ששב על קיאו ושוב שלח אותו לאותו חידר בשביל שוב להתפוצץ מהם... כאן!! כאן נכנסו לסוגיית לשון הרע!!! ההלו... בשביל מה באת לכאן עוד הפעם??? בשביל לשחזר שוב את "ההצלחה המסחררת"??? בשביל שוב להתחמם ולאגור עוד ועוד תסכולים וביקורת ואז לרוקן אותם אצל מישהו אחר??? הנה לשון הרע!!!!

הבנת את הרעיון??? אנחנו מסתכלים בראש קטן... בראש שלנו: מה זה לשון הרע?? בן אדם שעומד ומדבר לשון הרע!!! אבל זה לא מדויק... לשון הרע זה בעיקר תוצרת מתזמנת!!!! התהליך יצור שלה הוא פה הלשון הרע העיקרי... בן אדם מזמין תסכולים... מזמין כעסים... פה הוא מבשל את הלשון הרע... ועכשיו!!! אחרי שהסיר לחץ כבר בשיא הרתיחה... כעת אדרבה... לפעמים דווקא עכשיו זה כבר פחות לשון הרע!!! כעת יש לנו עסק עם בן אדם שבאמת צריך לפרוק את העצבים שלו...

ופה הטעות שלנו... אנחנו מחכים לסף רתיחה!!!
אנחנו מחכים שהסיר לחץ יגיע לשיא!!! ואז פתאום אנחנו נזכרים להתחזק בלשון הרע... ולנזוף בסיר... ש... ש... שקט!!! לא לשרוק... אסור לשרוק... תתפוצץ מבפנים ורק אל תגיד מה שיש לך... **זו טעות!!!! כי זה לא נכון!!!!**

אם אסור לסיר לחץ לשרוק... זה אומר שאסור לקנות סיר לחץ!!!!
אין כזה דבר לקנות סיר לחץ ו--לדרוש ממנו שלא ישרוק...

אם יש איסור לדבר לשון הרע... עיקר השיעור בית זה... זה לא להגיע לסירי לחץ... להימנע ממצוקת שריקה... לחסוך היתקלויות וחוככים שאפשר למנוע אותם... ליצור את הסביבה הנעימה והטבעית...

תסלח לי... אבל מבחינתי... אתה יודע מי זה הדמויות הכי נאצלות בשמירת הלשון שהם מודל לחיקוי??? זה האנשים הפקחים האלו... שידועים לקרא את המפה המשפחתית או החברתית או של ועד בית וכדו'... והם מזהים מראש... שלפי המצב הנתון כעת... הולך להיות פה בזמן הקרוב איזה פיצוץ... והם לא רוצים שזה יקרה!!! והם תופסים את הרגלים בזמן ונעלמים מהזירה או שמצליחים לעשות איזה קומבינה שקטה ולמנוע את הפיצוץ ברגע האחרון!!! הנה!!! זה בן אדם ששומר על הלשון!!! אה... מה הקשר? מה הקשר בין השכנת שלום לשמירת הלשון??... פשוט מאוד!!! אחרי שהעסק התפוצץ בבנין או במשפחה או בקהילה... נראה אותך לא מדבר על זה... נראה אותך לא טוחן את זה ימים ולילות... אפילו הלכתית אני לא בטוח שאפשר להשקית את זה!! כי ברגע שזה התפוצץ אז יש פה אדמה חרוכה שצריך לטפל בה... יש פה נושאים שצריך לדבר עליהם ואי אפשר לשתוק... נ... אז איפה פה הנקודה של שמירת הלשון? הטיפול מונע!!! לא לחינם הכל כתוב בפסוק אחד: מי האיש החפץ חיים... נצור לשונך מרע ושפתך מדבר מרמה, סור מרע ועשה טוב בקש שלום ורדפהו... ודו"ק היטב... תחשוב על זה...

כל מיני אנשים ששייכים למגזר אחר... אני במו ידי מזמין פה מאות ואלפי לשון הרע וקבלת לשון הרע **באופן שכמעט אי אפשר למנוע אותם!!!** ותסלח לי... אני אומר את זה מניסיון אישי...

אם אני הליטאי... אתעקש להתפלל עם חסידים כלומר: באופן שאני נשאר ליטאי... נשאר עם כל העמדה וכל הראש הליטאי השונה שלי... ובכל זאת אני כל הזמן נפגש עם החסידים ונפגש עם השוני ועם כל ההתנהלות שלהם שכ"כ שונה לי... החיכוך הזה מזמין כל הזמן כעסים ועצבים מצדי... הסתכלות שלילית... חוסר פרגון... ובקיצור: כל העבירות שבין אדם לחבירו ובאופן כמעט בלתי נשלט...

והנה! יום אחד אני רוצה להתחזק בבין אדם לחבירו... די לשנאת חיים... די לרכילות ולקבלת לשון הרע... נו... מה אני עושה? מתחיל ללמוד חפץ חיים ולשנן אותם... ומהיום אני מחליט!!! כשאני אתחכך עם אותם אנשים שכ"כ שונים ממני אני אשתדל **להתפוצץ---**
אבל רק מבפנים!!! מהיום אני אשתדל לא לפרוק את זה בבית... לא לדבר על זה עם חברים... אני אמנם אמשך **להתפוצץ... אבל רק מבפנים!!!**

אדוני... זה לא שייך!!! זה לא שייך!!! לא

מעשי!

אין בן אדם יכול להתפוצץ ו... זה ישרא מבפנים??? תסביר לי!!!
לכל מזג יש נקודת יציאה... לכל וונטה יש נקודת יציאה... לכל בלון גז יש נקודת מילוט... ובדיקו למכונית תופת שלך... היא תתפוצץ רק מבפנים??

תגיד לי: איפה אתה חיי? אתה ריאלי?? אתה לא מדבר לעניין!!!

אין כזה דבר ללמוד חפץ חיים ולהחליט שמהיום אני ממשיך להתעצבן על השני... אבל אני לא מדבר עליו... **זה לא שייך!!! נקודה!!!**

ואני אגלה לך סוד כמוס: יש הלכה מאוד מוזרה בחפץ חיים... שאחרי שהחפץ חיים כ"כ מחמיר בלשון הרע... וכל הגישה שם שאסור אסור ואסור... פתאום החפץ חיים אומר קולא מאוד חריגה בנוף!! אומר משער חיים: אם מישהו מאוד מאוד כועס... ואתה משער שאם תקשיב ללשון הרע שלו הוא ירגע וישתוק ולא ידבר על זה יותר אז אדרבה... מצוה לשמוע אותו!!! **אני לא מבין: אם לשון הרע זה אסור ודי!!!** אז איזה מין היתר יש לשמוע אדם שעובר איסור העיקר שלא ימשיך להעביר אותו הלאה... וכי אם יש מישהו שרוצה לנסוע לים בשבת... וכי יש היתר להדליק לו מוזיקה בשביל שיסתפק בזה ולא יסע בשבת??

מה ההסבר בזה?? התשובה היא פשוטה:

בן אדם שבאמת מתוסכל!!! באמת כועס!! הוא באמת התחכך עם כל מיני אנשים מאוד שונים ממנו... והוא כעת עצבני כמו איזה סיר לחץ... **אדם כזה צריך להירגע!!!** הסיר לחץ הזה חייב קצת לשרוק בשביל לפרוק סחורה... הוא מצידו צריך להרגיע את עצמו! ואם כעת הצורה שלו איך לשחרר קיטור זה ע"י שהוא יספר לי איזה פושעים הליטאים או החסידים האלו... זה מה שירגיע אותו... אז נו... זה כבר לא סתם לשון הרע. יש פה אדם שצריך להירגע. ובאמצעות לשה"ר הוא משחרר קיטור.

נו... אם ככה... אם זה לא נקרא לשון הרע... אז מה זה

רוב הקוטרם שמדברים כל היום נגד זה נטו עניין של בחירה!!!

אתה עומד מול דבר חיובי וטוב שקורה פה... יש לך בחירה... האם להכניס את עצמך לעניין... ולהיות חלק מהעניין... ולהיות "משוגע לדבר"... ובאותה מידה יש לך בחירה להישאר מהצד... ואז לעמוד כמו מבקר המדינה ולחפש בעיות ודברים שליליים... זה כבר לא בחירות לעיריה!!! זה כבר בחירות שתלויים בך!!! כשאנשים רואים את זה מעורבב בכל מיני מעשי חסד וענייני קהילה... הם לא מבינים למה... הם חושבים שאני בעל חסד... אתה לא מבין... שאם לא הייתי בפנים... הייתי הקוטר הראשי פה... הייתי תוקע מסמרים בכל דבר שזז פה...

והוי כמה אנשים כאלו אנחנו מכירים... אנשים שכל היום רואים שלילי... כל היום מדברים נגד הקהילה ונגד הישיבה ונגד המערכת... וברוב המקרים זה בסה"כ אנשים עם עצמות!!! שבגלל שמשום מה הם בחרו להשאיר את העוצמה שלהם מחוץ לתמונה... זה... זה יוצא ממקום של אופוזיציה ולא קואליציה... **וחבל!!! על זה!!! על זה באתי!!!**

יש עניין גדול מאוד להיות שייך לצד החיובי!!! לעשות כל מאמץ להיות משויך למערכת... למי שמוביל פה... לפעמים עדיף לוותר על עקרונות (השאלה איזה כמובן) ורק לא להישאר מבחוץ... יתכן שיש לי ביקורת על ההתנהלות של הגבאי בבית הכנסת... אני אוהב שצריך להגיד אב הרחמים בר"ח תמוז שחל בשבת והוא לא... אבל אם המחיר הוא שאני הולך להיות באופוזיציה של בית הכנסת!!! אני הולך לשלם על זה מחיר של המון המון המון לשון הרע ורכילות בלתי נשלטים... וחבל...

וכעת!!! יש פה נקודה מאוד מאוד חשובה בהגדרות של לשון הרע... הרבה פעמים אנחנו רוצים להתחזק בשמירת הלשון... ותמיד צריך להתחזק בזה... **אם אתה שואל אותי... אני חושב שיש לנו טעות יסודית בכל הגישה** איך להתחזק בנושא של לשון הרע ובין אדם לחבירו...

הטעות היא שאנחנו נזכרים להגיע כבר באמצע! ! ! אנחנו נזכרים שאסור לדבר לשון הרע רק כשה כבר על סף רתיחה... רק אז אנחנו נזכרים שאסור לדבר לשון הרע!!! ואז!!! אז זה די מאוחר... כשאתה כבר מתפוצץ בפנים... כעת זה ניסיון כבר יותר מידי גדול...

אם אנחנו רוצים באמת באמת להתחזק בלשון הרע!!! העבודה צריכה להיות הרבה יותר יסודית!! מה?? מה אפשר לעשות?? הוא אשר אמרתי:
תעשה כל מאמץ אפשרי להיות ולחיות בסביבה אוהדת!!!

תתרחק בכל דרך אפשרית מכל מפגש והתחככות מיותרת מול אנשים שהסגנון שלהם מאוד שונה ממך!!! **כאן המשחק העיקרי!!!**

אם אני שייך למגזר מסוים ולצורת חשיבה מסוימת ואני בכך דוחף את עצמי ומתחכך מול

"למען לא נבוש..." משושים בסיסים בחלכה.

חזרנו לפני שלושה שבועות לבית הכנסת... מתוך הבנה ברורה שמשוהו צריך להשתנות... וכעת זו הזדמנות שוב לעשות בדק בית... האם באמת השתנה משהו? סוף סוף הקורונה עדיין לא נעלמה... היא עדיין מרחפת לנו מעל הראש... ואנחנו צריכים להוכיח רצינות כדי שלא נחזור ח"ו אחורה... מה שבטוח, מאוד מאוד בווער לנו שבית הכנסת ימשך להשאר פתוח ולא יעל ח"ו מאחורינו.

או אני מוכרח לספר לך שמצאתי!!! מצאתי את

שאהבה נפשי!!! גם אני רציני בעקבות הקורונה להתחיל להתחזק בעניין התפילה ומה אעשה שאני לא מדבר בשעת התפילה!!! לא! לא! מדבר! ותסלח לי... לא נראה לי שזה יוהרא... כמדומני שיש הרבה יהודים טובים ופשוטים כמוני שלא מדברים בשעת התפילה... ממילא לקבל ע"ע לא לדבר בשעת התפילה... זה... זה... זה לא הנושא...

או מה כוונתך? או אמנם התחלתי לעשות את

הפלאפון על מצב לא מקוון ויש לציין שזו בהחלט קבלה!!! (ההרהרה: שדי קשה לי עם זה...) אבל עדיין... מה אפשר להתקדם עוד... או השבוע בהשגחה פרטית יצא לי להסתכל בספר הנפלא "ארחות יושר" למרן ר' חיים קניבסקי שליט"א ובאותו ת' הוא מדבר באריכות על תפילה... ובסוף הוא מונה שם בקיצור נמרץ 46 נקודות בהלכות תפילה שאנשים לא יודעים או מזוללים... ופשוט עברתי על הארבעים ושש ההלכות האלו אחד אחד... וסימנתי לעצמי!!! וי וי... איקס... את מה לא כבר עושה... ומה עדיין לא... **אני ממש ממליץ בחום!!!** זה כתוב בלשון פשוטה ושווה לכל נפש... זה לא איזה סעיף קטן בדרך אמונה שיש בו הרבה י"א עם ציון ההלכה עם המון ראשי תיבות... לא!!! זה כתוב פשוט וקל... ו... ואפילו מנוקד...

ולא נותר לך אלא לקחת עפרון ולסמן וי או איקס... ותתפלא לשימוע שהוא מתעכב הרבה על השיא של איחור לתפילה או יציאה מבית הכנסת יותר מידי מוקדם... אוהו... סוף סוף מישהו נוגע לי

ביבלת האמיתית!!! זה מוקצת לשונו: מי שיכול לבא לתפילה בזמנה ובשאת נפש מאחר מהתפילה כדי שלא יסרוך להמתין איזה רגעים, וכן מי שיוצא באמצע התפילה או לפני גמרה משום שאין לו סבלנות להמתין כמה דקות, אין לך מבזה עבודתו של הקב"ה יותר מזה, ואילו אינו מאמין ששכינה נמצאת בביהמ"ס בשעת התפילה, ואין התקבל תפילתו, וראוי הוא כבוד שמים להמתין איזה דקות קודם התפילה, וכתבי: לו הקשבת למצוותי (לשון המנהג הוא שממתין בשביל משהו אחר ציפוי- רש"י) ועל זה מסיים הכתוב "ויהי כהר שולמן וצדקתך כגלי הים ויהי כחול יורע" ויש בזה גם חילול ה' רח"ל שאומרים כך מתנגדים בני תורה, ואין בזה שום תירוץ אפילו רואים אנשים שמזוללים בזה. ואפילו אנשים שטובים, דממה נפשך, אם יש להם טעם (ומסתמא צריך לדעת לכו זכות שיש להם טעם) ואם אין להם טעם בודאי יעשו על זה... המאחר בתפילה ואין מספיק להגיע לשמונה עשרה עם הציבור ממש מבטל בדיים תפילה בציבור שיעקר מצוותה ההתחלה כמו שכתבו כל הפוסקים.

אה... זה כבר מוכר יותר... זה כבר יותר היימשי... כן... אנחנו מבינים כל מילה... אנחנו יודעים בדיוק על מה מדובר פה... שמתי לב שלהגיע מאוחר לתפילה זה משהו כרוני מובנה!!! כי פעם אחת ממש בטעות הגעתי מוקדם מידי לתפילה... והייתי צריך לחכות... פתאום הרגשתי שאני ממש מבוהל מעצם המעמד... ניסיתי להרגיע לעצמי שאין אישור להגיע יותר מידי מוקדם... אבל לא הצלחתי להירגע... התחלתי לחשוב... שנכון שזה לא אסור... אבל כנראה שזה מוסוכ... חמירא סכנתא מאיסורא!!! כן... זה נשמע הומוור... אבל אם תעקוב אחרי עצמך... תשים לב שהזהירות שלך להגיע מאוחר כדי שלא תאלץ לחכות דקה אחת... זה ממש על גבול הנעווע... הלואי והייתי מקפיד על מסיכה כמו על זה... או הנה!! הגיע הזמן לשנות דפוס חשיבה!! ואם הבית כנסת נפתח אני רוצה להיות אשרי וישיב ביתך!! אני רוצה לשבת פה!!! לשבת ולחכות לשי"ץ שיוע לי שתבח... לחכות לציבור שיתאסף... ע"מ כן.

מי שהתפלל בבית כנסת x... התגלה שם חולה זיבה מאומת!!!

ש... ש... שקט... אני שומע כרוז... תן לי לשמוע מה אומרים שם... תושבים יקרים: מי שהתפלל ביומיים האחרונים בבית הכנסת דרכי אברהם בשלושה הספסלים האחרונים מתבקש לטבול ולהטביל את בגדיו ואת כל הטהרות שנגע בהם ביממה האחרונה... עקב התגלות חולה זיבה מאומת!!! אנחת רווחה נפלטה מפי... נס!!! ב"ה ביומיים האחרונים לא דרכתי בבית הכנסת הזה בכלל... אם ח"ו הייתי שם הייתי עכשיו בצרות צרות... בטח... כל ערב קוראים לי במיוחד למאפיה להפריש חלה!!! משלמים לי סכום הגון בגלל שיש לי כרטיס "חבר"!! שאני אוכל חולין בטהרה... תאר לעצמך שהיה כעת מתברר שהחליפה שלי היא ראשון לטוואאה... (בשלמא אני... אני איכשהו טובל כל יום... אבל החליפה שלי) אז אני יצאתי בנס... אבל החברות שלי בהתחלה לא עשה עסק... כי גם הוא כמוני לא היה שם... אבל פתאום באמצע הלימוד אני רואה שהוא לא איתי... התקדרו פניו לפתע... מה קרה ר' יצחק??? קרה משהו??

לא... אני אמנם לא הייתי שם... אבל אני פתאום מתחיל לחשוש שאולי הילד שלי... אולי הוא התפלל שם אתמול בבוקר... אני מנסה לאמץ את הזכרון שלי מתי אשתי עשתה את העיסה אתמול ועם מי היא שלחה את החלה לכהן... ואז לפתע ר' יצחק סגר את הגמ' ויצא בריצה... רץ הבייתה...

אמא... אתמול... עישה... עם מי שלחת?? יש לציין שהיא הבינה מיד את השאלה... כן... שלחתי עם יענקי... מה הבעיה?? איפה יענקי...? הנה... תגיד לי יענקי... איפה בדיוק ישבת אתמול בתפילת שחרית...? בספסל השני משמאל!!! מה... ישבת ליד מוטקה?? לא!! ענה יענקי... לא ליד מוטקה!! אלא בכסא שלו עצמו... הוא התפלל בשעה שבע... ואני הגעתי למנין של שעה שמונה... הוא בדיוק קיפל את התפילין ופינה לי את המקום שליד החלון... ר' יצחק החייר... אוי אוי... יענקי אתה ראשון לטוואאה!! אתה ו... והבגדים שלך!!!

רגע רגע... יענקי... אתה לקחת את החלה לר' ירמיה הכהן?? איך לקחת?? נגעת בחלה?? בטח!! ענה יענקי... כמובן שנטלתי ידיים קודם ואז לקחתי את החלה בידים והכנסתי אותה לשקתי...

אבא היה מבוהל עד אימה... אוי אוי... איזה סיפור נורא!!! הכשלנו את ר' ירמיה באכילת תרומה טמאה בשגגה!! זה מיתה בידי שמים (כמובן למידה)... רגע רגע... אולי אפשר עדיין להציל משהו... אבא קם לפתע ורץ מהר מהר לבית של ר' ירמיה... תוק תוק... גברת כהן... אתמול הבן שלי הביא לך עיסה חלה... האם אתם כבר אכלתם את זה או לא?? גברת כהן נגשה לסלסלה ההדורה... תזכיר לי ר' יצחק איך העיסה שלכם תמיד נראית?? אנחנו תמיד עושים בצק מקמח כוסמין קיבר... אה... אז אני שניה בודקת... לא!!! מצטערת... את שלכם עדיין לא אכלנו!!! פשוט הצטברו פה אתמול הרבה בצקים מקמח חיטי... והעדפנו לא לערבב... ר' יצחק פרץ בבכי... ברוך ה'!! ה' לא מביא תקלה על בהמתם של צדיקים...

מה קרה... נבולה גברת כהן?? מה... לא שמעתם?? בחצי שעה האחרונה מסתובב פה כרוז שהתגלה חולה זב בשכונה... והוא הדביק המון ספסלים בבית הכנסת בטומאת מדרס והמון אנשים בהיסט...

והילד שלי אמנם לא ממש נגע בו... אבל התברר שהוא "נשא" של הזיבה... הוא התיישב על הכסא שישב עליו הזב (כ... יש "נשא" קורונה... יש טומאת "נישא" בוב) ומזה הוא נדבק ונהיה ראשון וטימא את החלה...

גברת כהן התחללה כולה!!! תודה רבה ר' יצחק... אני מודה לך על המידע... אני הרגע לוקחת את כל העיסות שמחכות כאן ואני מכניסה אותם לבידוד!!! רק זה חסר לי... שבאמצע הלילה מישהו ידפוק אצלנו בדלת ויגיד לנו שהתברר שגם העיסה שלהם נדבקה מהסטנדר מתכת שהזב נגע... דווקא את העיסה שלכם אני לוקחת עכשיו עם כפיפה מצרית ומסיקה אותה תחת התבשיל (כדין תרומה שנמטאה שמתורת בהסקה)

--- אבל... על כל הכבוד לסיפור הזה... כמה שהוא מזעזע ודרמטי... זה עוד הסיפורים הקלים... זה מסקרי ההדבקה המוכרים והקלאסיים... כן... בהרבה בתים יהודים נערכים על בסיס קבוע למציאות של טומאה למפרע מעת לעת או מפקידה לפקידה... זה מעשים שבכל יום... אבל בירושלים...???

שם הסיפור הגדול!! שם אחוזי ההדבקה הם הכי גבוהים והכי בעלי השלכה רוחנית...

שם כשקורה משהו זה עלול להיות כדור שלג שלפעמים אורך הרבה זמן לשקם את הנזקים... ובשביל זה!! בדיוק בשביל זה יש לנו את הצבא של הלויים!!! שחלק משמעותי ונכבד מהתפקיד שלהם זה הנושא הזה... לטפל בכל מיני פיגועי טומאה נרחבים!!! **הנה**

לדוגמא: שבוע שעבר... היה פה כהן תלמיד חכם מופלג!!! זרזי במעשיו!!! בקי בעבודתה... שכולם אוהבים ממנו וסומכים עליו

בעיניים עצמות... והגיע הבית אב שלו... והוא עבד... עד חצות היום הוא עבד!!! ופתאום!!! לפתע חלפה שמועה כאש בשדה קוצים... שהמקווה שנקרא "שוקת יהוא" שנמצא ליד נחל קדרון... נמצאה בו תקלה!!! שהנקב שם שמחבר אותה למעיין היה פחות משפופרת הנווד!!! ברגע שהכהן שמע את זה הוא קרס מתעלף עם כף מנחה בידיו... העירו אותו והוא שוב התעלף כמה פעמים... ובפעם הרביעית שהעירו אותו... הוא קם בשארית כוחותיו והתחיל לרוץ בבהלה עצומה בדרך קצרה לכיוון היציאה מהעזרה... והוא לא הספיק להגיע לשער העליון והוא שוב קרס מתעלף... וכולם הבינו ש... שקרה פה משהו נורא!!! והפעם... במקום להעיר אותו... המשיכו לגרור אותו ליציאה מהעזרה... ואז העירו אותו בעדינות ולחשו לו באוזן... זה בסדר... אתה בחוץ!!! אתה כבר בהר הבית!!! ו... ואז לאחר שהעירו אותו אכן התברר... שהגרוע מכל קרה... שאת כל הטבילות שלו הוא מחמיר לטבול דווקא שם!!! מתוך כוונה הכי טהורה ללכת למקווה הכי מהודר בירושלים (שיש לו השקה למעין...) והנה... פתאום התברר שבדיוק המקווה הזה היה פסול... שהמשמעות היא שכל העבודות שאותו כהן עשה מהבוקר עד עכשיו... הכל טמא ופסול!!! **אתה קולט איזה קטסטרופה קרתה פה???** אתה קולט איזה השלכה רחבה יש לסיפור הזה?? תנסה לדמיין רק כמה קבלת הדם הכהן הקדוש הזרזי הזה עשה רק מהבוקר עד עכשיו?? הסיפור הזה עורר סערה בכל ירושלים... ואם עד לפני שעתיים עבר כרוז ששוקת יהוא התברר פסול... אז מהר מאוד חלף כרוז נוסף בירושלים: שר' חובב הכהן נמצא טמא טומאת מת!! וכל מי שנדב שלמים והקריב אצלו שיפסיק לאכול מיד... וכל מי שנדר קרבן והקריב אצלו... צריך לחזור ולהקריב...

תחשוב מה שזה... אנשים שהקריבו חטאת ויצאו מהמקדש והיו בטוחים שהם כבר התכפרו... פתאום חזרו שוב בפנים ונפלות... אבל!!! תתפלא לשמוע... שכמה שזה נשמע מלחיץ... וכמה שכשזה קורה במקדש זה למרות שבירושלים מתרחשות הקטסטרופות הגדולות ביותר... אבל יש דבר אחד מרגיע פה... שבטומאת מקדש וקדשיו יש קולא מיוחדת שרק מי שהיה לו ידיעה בתחילה ואז נעלם ממנו... רק אז הוא חייב... אבל אם הוא לא ידע מראש בכלל אז זה פחות חסור... (ביגוד לשאר הטאות שחייבים גם בלא ידיעה בתחילה) כלומר: במילים אחרות: כרוז שמודיע בפתאומיות: רבותי... התגלה חולה זיבה מאומת וכולם כעת טמאים... כמה שזה משבש את כל המערכת... אבל אם לא ידענו את זה מראש... אז זה לא חסור בסדר גודל של דבר שזדונו כרת ושגגתו חטאת... בשביל זה יש שיעיר הנעשה בפנים ביום הכיפורים שמכפר עליו... זה בהחלט מסר שמרגיע... אבל עדיין!!! כולנו תפילה... מנסתרות נקני... גם נסתרות מהסוג של קורונה...

כבר קרוב לחודשיים שגיליון זה לא מגיע לבחורי ישיבות!!! מה אפשר לעשות... בצוק העיתים אין שירות מצוינות... וגלגלי ההפצה המשומנים לא פועלים... וחלק מהקפסולות סגורות... ונוצר מצב שגיליון זה אמנם מגיע לכולם... חוץ מקוראיו הטבעיים... הלא הם בחורי הישיבות!!!

לי בתור כותב הגיליון זו הרגשה מאוד מוזרה!!! אבל אולי דווקא עכשיו זו הזדמנות לכתוב אמנם **לא** לבחורי ישיבות... אבל על!!! על בחורי הישיבות... זו הזדמנות ולספר לכם הורים יקרים על!!! על בנכם היקר...

כן הורים יקרים... שתדעו לכם: שקפסולה זו הגדרה מתאימה **לא רק** לתקופת הקורונה. מבחינה מסוימת זה נכון בייחוס לכל הגיל הזה!!! בחור ישיבה במהותו הוא סוג של קפסולה... לא... לא חלילה מהמובן של הקפסוא שבה או מהמובן של צמצום וראש קטן... אלא מהמובן של עולם בפני עצמו!!! קפסולה בפני עצמה!!! **רק בתור המחשה**:

אנחנו נמצאים קעת בעונת הקיץ!!! כל העולם כולו קיץ... חם... מזיעים... טרמפרטורה גבוהה... תארו לעצמכם שאצל הבן שלכם שם בקפסולה... אצלו קעת שיא **החורף!!! קר!!!** מתקרבלים במעילים... יורד גשם זלעפות... מפעילים הסקה על חום... **אתה מסוגל לחשוב כיו מחשבה???**

אתה מסוגל לעמוד עכשיו תחת השמש הקופחת ולנגב את אגלי הזיעה ולדמיין שהבן שלך הישיבור יושב קעת בקפסולה רועד מקור ושיתה קעת תה חם בשביל להתחמם?? אתה מסוגל?? **לא!!! לא מסוגל לחשוב על זה!** אז זהו! שתתפלא לשמוע... אבל הבן שלך הוא קעת בימי **חורף!!! חיי הנעורים נקראים חורף!!!** אז כמובן שהחורף פה הוא על דרך משל... אבל המשל הזה הוא מאוד טוב... מאוד מרחיב!!! בדיוק כמו שבאמצע הקיץ אתה לא מסוגל לדמיין את החורף... אפילו שלפני חודשיים היה פה חורף... אבל קעת בעיצומו של החום... אתה לא מסוגל להיכנס למשך רוח הקריר ולהבין למה היית צריך שמיכת פוך... **אז זהו!!! שעל אותו משקל בדיוק!!!** נכון שפעם גם אתה היית בחור... ושאף אחד לא יספר לך מה זה בחור... אבל עדיין!!! סוף סוף כשהיית בחור היית בימי **חורף!!!**

אבל מאז הגיע הקיץ ואתה כבר המון המון זמן לא היית בחורף הזה ששמו חיי בחרות... ממילא קח בחשבון שאתה כבר לגמרי לגמרי לא זוכר את התחושות ואת הרגישויות שהיו לך בתור בחור... ו... ויתכן שאם היית כן זוכר אותם היית חוסך לבן שלך המון עגמת נפש... כן... אחד מהטלפונים המוכרים ביותר בין הזמנים!!! בחור בן עליה מתקשר... מדבר קצת בשקט... ואז הוא יוצא עם הפלאפון החוצה ושואל את השאלה הכ"כ מוכרת: מה עושים??

בבית של ההורים יש כל מיני דברים ש... שאצלי זה אש!!! אש בנעורת!!! ועצם זה שאני נמצא בבית ויש לי אפשרות לצפות בדיסק הזה... או להציץ בספרון המקצועי הזה... זה שורף אותי... **ואני לשם שינוי מודהה איתו מאוד** כי לא לפני הרבה זמן גם אני הייתי בחור!!! הוא שואל אותי מה עושים?? אז ככה: אם היית דתי דתי ככה בלי לראות ממטר... הייתי חותך ואומר לו: תזרוק את זה מהבית... תשבור את הדיסק... תמחק את הקבצים... אה... אבל זה שייך להורים שלי?? אז מה... כל רגע שיש להם כזה דבר בבית זה עבירה... ולכן חובה עליך לבער את זה...

אם הייתי כזה חד ונוקב... הייתי עושה לו חיים קלים... הוא היה מרויח. מה אעשה... ש... שאני נקראה קעת מודרני... קצת ליברל... וגם הרבנים שאני מתייעץ איתם מבינים את תמיד תמיד מה שמחזיק בבית שלו כאלו דברים זה בהכרח שהוא אדם שפל וחוטא... לפעמים מדובר באנשים יקרים ויראי שמים... שהם בסה"כ מגיעים מהעולם הגדול והפתוח ואין להם את סף הרגישות הכ"כ עדין שיש לילד שלהם... וממילא לא בטוח שהם עושים עבירה גמורה בזה שהם מחזיקים את זה בבית!! ואם כן אין היתר לשלוח יד בממון שלהם... כן... מי שיחלוק עלי בגישה הזו אני אבין אותו... אבל זו הגישה שאני קבלתי מרבותי... (כשאתה הולך לשכור אייפון של מישהו או לנגוע לו בשווה פוטה ששייך לו... אתה צריך להיות בטוח במאת האחוזים שזה ממש בגדר "איסורי הגאווה"!!! שחל עליהם דין "אבד תאבדו!!!") **ולא תמיד זה ככה!!!** גם אם יש בדברים ממש ממש לא סימפטיים בשביל בחור ישיבה וזה ממש אש בנעורת בשביל זה עדין לא אומר בהכרח שזה נבל... וממילא הבחור לא כ"כ גיבוע לתוכנית המתאימה... ולא הצלחתי להוציא לו היתר לקחת את החוק לידיים בבית של ההורים שלו ולמחוק קבצים ולהשמיד חומר... והמצוקה תכלס נשארת מצוקה... הבחור ממשיך להתמודד מול אש בנעורת!!! זה עומד מולו כל הזמן כסדין אדום מול שור ביומי ניסן... ולא נותר לי אלא לסכם איתו... שתתקשר אלי בעוד יומיים ותעדכן אותי שהחזקת מעמד וככה נשרוד יחד את הימים של בין הזמנים... דא עקא שבעקבות הקורונה פתאום הבין הזמנים הזה מתארך... ואז הבחור יוצא מצדתו... ובאמת כמות הפניות מהסוג הזה הוכפלו ושולשו בתקופה האחרונה...

והכל בגלל מה??? **בגלל שהילד שלכם נמצא בקפסולה!!!** ואתם לא קולטים באיזה מזג אוויר הוא חיי!!! אתם לא מאמינים שהאייפון הזה שנמצא אצלכם בבית... הוא ממרר לו את החיים!!! ואני לא מדבר פה על הילד השני שלכם (שואלי חלילה) ירד מהדרך... אדרבה... אני מדבר על הנששמה שלכם... על הזהב טהור שלכם שהוא לא נפל!!! שהוא מחזיק את עצמו חזק והוא כל הנחת שלכם... וכמה התמודדויות אתם מזמינים לו בלי לדעת בכלל... אתם מפעילים עליו מזגן על 19 מעלות... בו בזמן שהוא קופא מקור... כן... אצלכם עכשיו חם... מצידכם שהמזגן יעבוד על 16... אתם מצידכם לא מבינים מה הבעיה בפלאפון לא מסונן... אז עזבו... אתכם אני לא הולך לנטות... זה מה שאתם... שתהיו בריאים... **אבל הילד שלכם?? זה שורף אותו!!!** למה לעשות לו את זה?? למה הוא צריך ליפול באופן חד פעמי ואח"כ להישרף מבפנים... למה??

---**עכשיו יש פה נקודה מאוד עדינה**... שאני מנסה להסביר אותה לבחורים ובעיקר לעצמי ו... ולא כל כך מצליח... אבל זו האמת!!! **הרי כן: הדחפים היצריים שלנו זה בסה"כ מנוע! מנוע זה דבר טוב!!! נקודה!! ואני אסביר את דבריך רכב שעשה תאונה**... האם זה אומר שיש לו בעיה **במנוע??** מה פתאום!!! המנוע זה הבעיה האחרונה... אדרבה... רכב שעשה תאונה זה רק הוכחה שהמנוע שלו עובד יותר מידי טוב...

אז מה הבעיה של הרכב הזה?? **חוסר שליטה על ההגה!!! זו הבעיה!!!** כלומר: רכב שעשה תאונה... זה לא מוכיח על דפקט במנוע... אלא דפקט בשליטה על הכביש... זה בהחלט דפקט!!! אבל **לא במנוע!!!** על אותו משקל: לנו יש דחפים!!! הדחפים היצריים שלנו הם דבר הכי חיובי בעולם!!! מדובר במנוע אלוהי שהקב"ה נטע בתוך כל אחד ואחד מאיתנו... ואין מה להתבייש בזה!!! זה אריה שיוצא לא פחות ולא יותר מקודש הקדשים... אה... אם ככה... אז למה בן אדם שלט על עצמו ונכשל בחטא... למה זה

בושה וכלימה שאין כדוגמתה???

התשובה היא: הבושה היא על **החוסר שליטה!!!** לא על עצם המנוע!!!

זה שיש לי מנוע ודחפים!!! בייחס לזה אין לי מה להתבייש!!! את אותם דחפים שיש לחוטא הגדול ביותר יש גם לאמורא אביי הקדוש והנורא... כי דחף זה מנוע!!! ומנוע יש לכל רכב... ואני ואבוי אם לא...

רק מה??? הדפקט מתחיל בחוסר שליטה על ההגה... אם יש לך רכב אחד שנפל בתהום ורכב אחר שהמשיך לנוסע כרגיל... ההבדל ביניהם הוא בשליטה... **וזה!!! זה ההבדל!!! הנורא**... מי שנכשל בחטא... הביזיון הוא לא על עצם הדחף היצרי... אלא איך לא שלטת על הדחף הזה!!! איך הדחף הזה זו למקומות הלא נכונים...

ופה טמון אחת הטעויות הגדולות ביותר שלנו...

משום מה בהסתכלות העולמית הרגילה ישנה תפיסה... שיצרים שליליים ואפלים זה... זה משהו ששייך לפושטקים... פרחחים... לנערי שוליים... **וזה טעות הכי גדולה בעולם!!!** שיהיה ברור: **ואני לוחא אחריות על כל מילה שאני אומר עכשיו**: הבחור ישיבה הכי צדיק והכי ירא שמים בעולם יש לו את **אותם דחפים בדיוק!!! בדיוק!!! בדיוק!!!**

כל ההבדל הוא בשליטה על ההגה!! לשניהם יש אותו מנוע... לשניהם יש את אותם דחפים... רק הבן עליה מתאמץ לשלוט במצב... לשלוט על הדחפים האלו ולנווט אותם ולתפוס אותם קצר ולא לתת להם לפזול ימינה ושמאלה ואילו הפרחח לא שולט על המנוע הזה... וממילא הוא מזוגזג ויורד לשוליים... טומאתה בשוליה...

דא עקא!!! כשרואים את הפרחח הזה!!! תשואים את היצרים שלו!!! ו... וכלפי חוץ זה רואים את זה רק אצלו... אז מתקבלת הבנה כאילו הדחפים האלו הם נחלתם הבלעדית של הפרחחים...

לא!!! אל תתבלבלו אל תחשוב לרגע שזה דחפים של פרחח!!! הדחפים הם דחפים הכי נורמליים של יצור אנושי!!! רק התאונה אצל הפרחח מגיעה מהחוסר שליטה על ההגה... שזו נקודת הדפקט של הפרחח...

תבינו את זה הורים יקרים!!! תבינו שכשהילד שלכם... הזהב טהור הזה... כשהוא מגיע הבייתה... מגיע לכאן נשמה טהורה שיש לו את אותם דחפים בבבדיוק כמו שיש לנער השוליים הזה שאתם נגעלים ממנו... **רק מה???** הנשמה הטהורה הזה פשוט מצליח לשלוט על הדחפים האלו!!! הוא תופס את ההגה חזק חזק שלא לרדת לשוליים... אשרי יולדתי... אשרי הורים שזכו לכזה בן מרומם שהקב"ה משתבח בו.

ו... ואם ככה... שימו לב לא לסנוור אותו!!! תכניסו לראש ותתחילו לפתח מודעות!!! תעשו כל מאמץ לספק לו סביבה סטרילית ונקיה שלא להכשיל אותו... כן!!! לפעמים גם הנהג הכי טוב... שהכי יושב טוב על הכביש... לפעמים גם הוא מאבד שליטה... מתי?? כשמישהו מגיע מולו ומסנוור!!! ואת זה אסור לכם לעשות לו... לא מותר להעניש אותו!! אתה מספיק כועס על אותו טעסטער שבאמצע הטסט הוא הכשיל אותך כמעט בכוונה... והכניס אותך לסיטואציה מסוכנת שגם הנהג הכי תיק והכי מיומן היה מאבד שליטה... וכשהוא פסל אותך ולא עברת את הטסט מאוד כעסת על הטסטר הזה... כי נכון... באמת לרגע אחד אבדתי שליטה... אבל נראה אותך טעסטער בסיטואציה הזו... נראה אותך לא מאבד שליטה במצב הזה...

כן הורים יקרים... כן דודים נחמדים... אתם מצידכם באמת לא מבינים מה הבעיה... בסה"כ זה מכשיר טוב... יש בו את כל האפשרויות... אפשר לקבל מסרונים... לשלוח הודעות בוואצפ... אתם אנשים מבוגרים כאלו שבאמת עושים עם זה רק מה שצריך... (או שכן או שלא... זה לא עניין שלי... אני לא מתעסק עם העולם הבא שלכם... מספיק לי להיות החבר של הבן שלכם... מספיק לי לקטאות בעולם הבא שלו!!!) ואתם מצידכם מהמקום הכי אוהב ומפרגן מביאים לבית עוד מכשיר... עוד איזה איפליקציה... עוד איזה חוברת מידע מקצועית לבית... ואתם בכלל לא שמים לב לכל מיני רגישויות... שיש שם דברים שעלולים לגרום לבן שלכם לאיבוד שליטה על ההגה... חבל עליו!!! ושוב: אני לא הולך להציל אותו מאבדון... כי הוא בחור טוב...

אני פשוט איתו בקושי... בסבל... הוא בוכה לפני: אני כ"כ מתאמץ בישיבה... אני תופס את ההגה כ"כ חזק ובי"ה מצליח לשלוט בנהיגה!!! אבל ברגע שאני רק מגיע הבייתה ומתחילים תלאונות על ימין ועל שמאל... פשוט מסנוורים אותי... משגעים אותי... גורמים לי לאיבוד שליטה על הכביש... אל תעשו את זה לילד שלכם!!!

אחים ואחיות: אל תעשו את זה לקרוב משפחה שלכם!!! כן... צריך לפתח מודעות... לפתח רגישות... ואני יודע!!! אני יודע שיהיו כאלו שמחלידו מאוד יכעסו על המאמר הזה... הם יתקשרו אלי ויזעמים למה אתה פותח כאלו נושאים... **אז זהו!!!** שאני פה מגיע בתור מייצג של הבן שלכם... זה מהקפסולה... אני מבין שיש כאלו שמייצגים דמויות אחרות שלהם פחות מומלץ לקרא על זה... **זה לגיטימי!!!** גם עכשיו... בתקופה הזו יש כאלו שמייצגים את משרד הבריאות ויש כאלו שמייצגים את משרד הכלכלה... וזה לגיטימי שיש ביניהם ניגוד אינטרסים!!!

ואני מבין שיש כאלו מקוראי גיליון זה שפחות נחמד שהם יחשפו לקיומם של מושגים שכאלו... אז בשביל זה אני קעת מיופה הכח והעורך דין שמייצג את הבן שלכם שנמצא בקפסולות!!! שבשבילו המסר הזה קריטי!!! והאינטרנס של הצד שלו ש-כן!!! כן ידעו את זה!!!

כן... אותו "מישהו" שלא כדאי שיחשף למושגים האלו... יתכן שבדיוק אליו המסרים האלו צריכים להגיע!!! כן... בדיוק אתם אלו שבחוסר ידעתם לא מתחילים לקלוט לרגע מה הם עושים בעצם ונכוחותם... דווקא אתם צריכים לקלוט מה הם עלולים לעשות ולעולל לרכב הכי יציב והכי יוקרתי שהכי יושב טוב על הכביש של עבודת ה'... והם בחוסר המודעות שלהם עלולים לגרום לרכב הכ"כ יוקרתי לאבד שליטה על ההגה... אנא!!! שימרו על הדור העתיד של מובילי המרכבה... שהקב"ה משתבח בהם בכל יום ומצביע עליהם ואומר: בני... ראו כמה נאים מעשיני... תעשו הכל בשביל לסייע להם... לפנות להם את הכביש מכל אבני נגף... ולתת לנושאי ארון ברית ה' לגרום לה' שימשיך להתהלך בקרב מחנננו...

תוספת שבת

זמני הדלקת נרות שבת פרשת שלח
 ירושלים: 7:10 מוקדם: 7:00
 בני ברק: 7:25 מוקדם: 7:15
 מודיעין עילית: 7:20 מוקדם: 7:10

מדברי רבותינו זצוק"ל ושיבדלחט"א במעלת תפילת מנחה בערש"ק וקדושת השבת

זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים = מכאן שמדליקים נרות שבת (מדרש פליאה פרשת בעהלותך יא, ה')

רגילים) הבעל והאשה, לכך אמר 'תרי גברי רברבי נפקי מהכא'. ולקמן (במעשה השני) דהוה רגילה האישה לבדה, לכך קאמר דנפיק חד גברא רבה בזכותה". ובר"ך פירש שבמעשה הראשון היו רגילין בשני נרות, נר שבת ונר חנוכה ועל כן אמר "תרי גברי רברבי נפקי מהתם". ובמעשה השני גירסת הגמרא "דהוה רגילי בשרגא" (נר אחד), כלומר של שבת לחוד ועל כן אמר גברא רבה נפיק מהכא (אחד בלבד). והמהרש"א שם באר באור נפלא - מדוע לגבי מזוזה וטלית המוזכר בסוגיה שם נאמר לשון 'הזהיר' (הזהיר במזוזה זוכה וכו'), מה שאין כן לגבי נר נאמר לשון רגיל (הרגיל בנר וכו') ובאר: "משום דבכל הנך (מזוזה וטלית וקידוש) האיש מזהיר עליהם ביותר, מה שאין כן בנר דעיקר המצוה באשה, (על כן) לא קאמר גבי איש רק 'הרגיל' דהיינו מרגיל את אשתו להיות רגילה בנר. ולגבי האשה הא תנן לקמן במתני' (למדנו לקמן במשנה) לשון 'זהירות' על שלושה דברים נשים וכו' על שאינן זהירות וכו' ובהדלקת הנר" עכ"ל. ויש בדבריו מוסר גדול, ללמדנו שמצות נר שבת מוטלת גם על הבעל להרגיל את האישה להדליק בזמן כפי שצריך.

והזהיר בכך מאוד בעל "חסד לאלפים" בספרו "ומה מאוד צריך לעמוד על המשמר, ולזרז את הנשים בענין הדלקת הנר מבעוד יום כי לפעמים מחמת שהן עסקניות ורוצה אשה להרבות בתיקונים ויפוי ביתה, וכהנה דברים ריקים הבל הבלים, ומתוך כן מאחרת להדליק שהכל נראה לה צורך גדול, ואומרת: איך אפשר בלי זה ואיך אפשר בלי זה, עוד היום גדול, עוד יש שהות, עד כי נמצא עולם חשך בעדה. וחיובא רמיא על הבעל להזכירה שתקדים להכין מיום ה' ותקום בעוד לילה ותעשה בזריזות באופן שתגמור כל עסקיה בעוד היום גדול, ולא תהיה רדופה ודחוקה לגמור עסקיה עם חשכה.

הסבר ממון הגרי"ש אלישיב זיע"א

מהו ה'טורח שבת' שהתעסק משה ביום השישי - הכנה רוחנית

מבשלוחו הרי מספיק שיעשה לבדו משהו מועט לכבוד שבת, כרבא שמלח שיבוטא וכד' וא"כ למה משה נמנע מלעלות לשמים משום טורח שבת? ותירץ שהכוונה להכנה רוחנית שיוכל להכין עצמו ודעתו לשבת, וזה א"א ע"י אחרים. אמנם במהרש"א כתב שאי אפשר לומר שהעליה ביום ו' היתה אמורה להיות ממש לקבלת התורה, שזה לא היה דוחה גם מפני טורח שבת, אלא סתם עליה לשמים. (ע"ש)

איך אעשה השבת ל'מתנה טובה' מהקב"ה. חלק ב

דברים נפלאים בענין ואופן קבלת השבת מהקונטרס וקדשתו מכל הזמנים

בגלות המר נשמרת ה'מתנה' המיוחדת של 'הרגשת' השבת, א"כ מדוע אין לנו כמעט שום הבדל בהרגשה כאשר נכנסת השבת, ועכ"פ לא הרגשה בדרגת התיאור של ספר החיים. ועל כרחינו צריך לומר שהשבת פשוט לא מגיעה אלינו, או

החיד"א בספרו "דבש לפי" מביא בשם רבי אלעזר די אבילה שפירש מדרש זה. לכאורה מה היתה טענתם של האספסוף הרי יכלו לטעום במן כל טעם שירצו (יומא עה) שיחשבו על דגים ויהיה להם טעם דגים, אלא דרשו חז"ל על הפסוק "המאכילך מן במדבר וכו' למען ענותך (דברים ח') אוכל ומעונה, כי אינו דומה מי שרואה ואוכל, למי שאינו רואה ואוכל. אכן מראית העין היא העיקר, ואין בטעם ממש בלי לראות המאכל. כמו שאמר שלמה המלך בקהלת "לא תשבע עין לראות" מכאן שיש "שבעה" בעין, ומכיון שנאמר בישיעיהו "וקראת לשבת עונג" הרי אם יאכל מאכל שבת בחשיכה בלי לראות, לא יוכל להתענג ולא יוכל לקיים עונג שבת" כהלכתו. לכן אמר המדרש "מכאן שמדליקים נרות שבת", כדי שיאכל את סעודת השבת באור, ואז יהיה שבע כשיראה את המאכלים.

בענין הזהיר בנר הוין ליה בנין ת"ח

בגמרא שבת (כגב) נאמר - "אמר רב הונא הרגיל בנר הוין ליה בנים תלמידי חכמים". ופרש"י שם "בנים תלמידי חכמים - דכתיב 'כי נר מצוה ותורה אור', ע"י נר מצוה דשבת וחנוכה בא אור דתורה". ובהמשך הגמרא מסופר - "רב הונא הוה רגיל דהוה חליף ותני אפיתחא דרבי אבין נגרא (היה עובר תמיד ליד פתחו של רבי אבין שהיה חרש עצים, רש"י), חזה דהוה רגיל בשרגי טובא (ראה שהיה רגיל בנרות, בשרגא דשבת, רש"י) אמר 'תרי גברי רברבי נפקי מהכא', נפקי מיניהו רב אידי בר אבין ורב חייא בר אבין". עוד מסופר שם "רב חסדא הוה רגיל דהוה חליף ותני אפיתחא דבי נשא דרב שיזבי חזה דהוה רגיל בשרגי טובא, אמר גברא רבה נפק מהכא. נפק מיניהו רב שיזבי וכתבו התוספות מדוע במעשה הראשון יצאו מהם שני אנשים גדולים ובמעשה השני רק אחד "פירוש (במעשה הראשון היו

בסוגיית הגמ' בשבת על קבלת התורה בדף פח כתוב: "בשישי לא היה לו פנאי מאי לאו משום תורה לא משום טורח שבת" מבואר שמה לא עלה לשמים ביום שישי כי נאלץ להתעסק עם צרכי שבת. ושואל מרן הגרי"ש אלישיב זיע"א ולכאורה אינו מובן, וכי משה היה צריך להכין בעצמו צרכי שבת, והלא ודאי היו לו הרבה בני אדם שהיו רוצים לשרתו ולעשות לו צרכיו, וכך יוכל גם ביום ו' לעלות לשמים, ואפי' שמצוה בו יותר

ג. הגר"א: שבת אין לה מעצמה כלום!

וכאן צריכים לתת דפיקה על השולחן!... מה ארע לנו? במה נשתנינו אנו שאיננו חשים בקדושת השבת? הלא אי אפשר לתלות זאת בירידת הדורות, שהרי אחי המהר"ל קבע שאפילו

השבת, ואיננו יכולים לומר על עצמינו שהננו מרגישים מיום רביעי דריכות וצפיה לקראת השבת, וכיון שלשבת אין שום אור מעצמה, אלא תלויה היא במידת ההכנה אליה, נמצא ש'ההכנה' לשבת היא הכניסה לרשימת מקבלי המתנה, וממילא אין לנו להתלונן על חסרון ב'הרגשת' יופי ה'מתנה' של שבת, כי מי שאינו טורח להשיג את ה'תלוש' לקבל את המתנה, ואינו עומד ב'תור' המיוחד לקבלת המתנה, שוב אין לו את המתנה!!

ה. אפשר להרגיש טעם שבת, בהבין מעלתה!

ברם ללא כל ספק הדבר 'בר שינוי', ובהחלט אפשר ואפשר להתחיל להיות נמנה על רשימת המאושרים המקבלים מידי סוף שבוע הישר לביתם את מתנת השבת, אלא שדרוש מאיתנו שינוי בנושא של ה'הכנה' לשבת, ושינוי זה טעון השקעה בב' מישורים: א. בפועל: פשוט להתכונן לשבת במידת האפשר, בהכנת עצמו, בהכנת ביתו, ובהכנת בני ביתו כי הלא הגר"א קובע שאם אין 'הכנה' אין 'שבת'. ב. במחשבה: עלינו להבין את חשיבותה של מתנת השבת כדי שנרצה בכל ליבנו לקבלה, כי בידוע שמה שאדם שואף בכל ליבו, סוף כל סוף יסייענו רצונו להגיע לזה.

ובאופן ההכנה נעתיק מדברי ה'שפתי חיים', וז"ל: "כאמור, בשבת זוכים לקבל את תוספת הרוחניות כפי "קבלת השבת" שקדמה לה מצידנו. זוהי אזהרת הקב"ה: "זכור את יום השבת לקדשו"! זכרו את השבת בכל ימות השבוע, כי כפי הנפש שתכינו כך תקבלו את הנשמה היתירה, הרי שקדושת שבת תלויה בכך. החיוב שלנו הוא: 'לעשות' את השבת, להכין את עצמנו לשבת, ככל שמתעלים יותר כך מכניסים יותר תוכן של קדושה לתוך השבת ההכנה לשבת אינה באה מתוך בטלה, התרוצצות, טירדה וריצה לתוך השבת, אלא מתוך: "יושב בכבוד ראש מיוחד להקבלת פני השבת..." יש להרגיש את כבוד השבת, את האהבה, הציפיה לקראתה, ואת האחריות שלנו."

והנה בתפילת מוסף של שבת, אומרים הנוסח: "טועמיה חיים זכו", טעמות שבת זו - באר הגר"ז סורוצקין זצ"ל - מוסכת על תוספת שבת, "כי אם מגישים לפני אורח איזה תבשיל, אפשר לדעת אם התבשיל מצא חן בעיניו והוא מוצא בו טעם טוב. דהיינו אם אנו רואים שהאורח אכל את כל אשר הגישו לפניו והוא שואל "אפשר יש עוד מעט?" אז אות וראיה הוא שהמאכל ערב לחיכו, אך להפך אם אנו רואים שהאורח אכל מעט והשאר הניח בקערה, אז אות הוא שהמאכל לא ערב לחיכו ואין לו בו טעם וריח. וכשנתן הקב"ה לישראל מתנה טובה ושבת שמה ואנו רוצים לדעת איך מצאה המתנה הזאת חן בעיני יהודי זה או אחר, אז אם רואים אנו שהוא 'איננו אוכל את כל מה ששמו לפניו', ומשייר מעט בתחילת השבת ובסופו, מאחר לבוא אל השבת וממהר לצאת ממנה - אות היא שהמתנה לא מצאה חן בעיניו ואיננה ערבה לחיכו, אבל אם אנו רואים שהוא מקדים לקבל את השבת ומאחר לצאת ממנה - ושואל מנותן השבת 'הב עוד' - אז נראה כי המתנה מצאה חן בעיניו וכי הוא מוצא בה טעם טוב. וזהו הפרוש של "טועמיה חיים זכו" - שעל ידי זה יזכה לחיים בעולם הנצחי, לעולם שכולו שבת, מכיון שהשבת היתה יקרה כל כך בעיניו ושכרו: "שבת" - יום שכולו שבת.

שהיא מגיעה אבל לא מתגלה לנו במלא יפעה והדרה, ומדוע? נראה שחסר לנו משהו באופן הקבלה, והשבת ברוב עדינותה חשה היטב אצל מי היא מתקבלת בכרכה וזכרונות פתוחות ואצל מי ח"ו לא, אצל מי היא רצויה, ואצל מי נעשים ההכנות בלית ברירה, ומתוך רום אצילותה מסרבת היא להטריח עצמה ולהופיע בבית מי שאינו חפץ בכל ליבו לקבלה.

והדבר יבואר היטב ע"פ דבר נורא שכתב הגר"א (אורות הגר"א עמ' רל"ז), וז"ל: 'שבת אין לה מגרמא כלום, רק מה שמכנינים מששת ימי המעשה', עכ"ל. (פירושו לאיוב פ"א פ"ב), זאת אומרת, כאשר יש הכנה וטירחה לקראת השבת אזי יש לשבת אור מנוחה וקדושה, וכאשר אין הכנה וטירחה לקראת השבת אזי אין בה כלום. ולכאורה מקור דבריו בפסוק 'והיה ביום השישי והכינו את אשר יביאו', ומתבאר שיש בשבת חובת הכנה מיוחדת. והבין הגר"א שהתורה הדגישה כן רק בשבת ולא בד' מינים ובשופר וכדו', כיון שבשבת עצמה אין שום כוח, וכל סגולת הרוממות שיש בשבת הכל הוא לפי מידת ההכנה וגודל טרחתו לכבודה - קודם השבת, ורק מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת.

ד. מיום רביעי יש להתכונן כל רגע לשבת!

ויותר מזה מובא שם מהגר"א שלא רק ביום שישי יש להתכונן לשבת, אלא אמרו המקובלים: שמיום רביעי עד לשבת צריך להכין עצמו לשבת כל רגע, ושבת קודש הוא עיקר הקדושה, עכ"ל הגר"א שם. מבהיל למתבונן, להכין עצמו לשבת 'כל רגע', דהיינו, לא רק הכנת 'דבר אחד' לצאת ידי חובה, ואף לא 'שעה אחת' של הכנה, רק כל רגע ורגע מכניסת יום רביעי במשך שלש ימים רצופים צריך להיות האדם דרוך ומצפה לקראת השבת הממששת ובאה. וכע"ז מבואר בשל"ה ע"מ שאמרו מתנה טובה יש לי בבית גנזי לך והודיעם, וז"ל: לך והודיעם כדי שייכינו את עצמם לקודש שתבא הנשמה יתירה, כי אין ספק שלא תבא לבלתי המוכן, וגם אין ספק שהמכין עצמו לקדושה אף בימי החול מתקדש, אדם מקדש עצמו מלמטה מעט מתקדש מלמעלה הרבה, רק יום השבת מוכן לזה ביותר, כשמכין את עצמו אז מתקדש בכפליים, עכ"ל (שבת תורה אור אות יג) ואמנם כבר מצינו בהלכה דינים והגבלות מיום רביעי והלאה, שאין להפליג בספינה, ואין להתחיל טיפול רפואי וכדו', משום חשש חילול שבת. אלא ששם רק רואים את חובת הזהירות מלהגיע ח"ו ל'חילול' שבת, אבל בדברי הגר"א נתחדש שגם החלק ה'חיובי' של כבוד השבת וכל אשר כלול ב'מתנת' הקדושה והאור של השבת, גם הם תלויים במידת ההכנה אל השבת מיום רביעי והלאה.

ויובן בזה תקנת האריז"ל להוסיף לאחר שיר של יום רביעי ג' פסוקי קבלת שבת: 'לכו נרננה לה' נריעה לצור ישעינו, נקבלה פניו בתודה בזמירות נריע לו, כי א-ל גדול ה' ומלך גדול על כל אלקים', ולשון פסוקים אלו מורים על קבלה בפועל, וכביכול ממש קורא כל אחד לבני מקומו, ואומר: בואו ונלך לרנן לה' ולקדמו בזמירות! וקריאה זו פותחת את ג' ימי ההכנה - להכין עצמו לשבת כל רגע - כי שבת קודש היא עיקר הקדושה. ומעתה לא נתפלא עוד מדוע איננו חשים בקדושת השבת, משום שבאמת חסר לנו חינוך בהעמדת חיי השבוע סביב

לפרטים והנצחות או לשליחת דרשות וכד' ניתן לפנות למייל a0732951324gail.coa
לשמיעת שיחות חיזוק בנושא שבת בטל: 073-2951324

לתרומות לעלון אפשר גם ב"נדריים פלוס" ו"קהילות" קופת "אוסף גליונות" קופת "עלון תוספת שבת" או בטלפון 037630543 שלוחה 2040.

בירור הלכה

בירורי הלכה
אקטואליים
מתוך הסוגיות
והפוסקים

הנידון - בקבוק או משקה "איגלו" קפוא האם מותר לרסק הקרח או להוסיף עליו מים להפשירו, ומה הדין באופן שחלקו קפוא וחלקו נוזל, והאם מותר לרסק הקרח בפיו כשאוכל מיד, ומה הדין לתת בחמה להפשירו, והאם מותר להוציאו לאויר הבית כדי שיפשיר, והאם מותר להקפיא מים בשבת

וריומונים היוצא מעצמן אם לאוכלין מותר (קמ"ג ב'), אלא לעולם לא אסרו אלא לרסק ביד מפני סרך מלאכה.

ולי נראה דמשום גזירת סחיטה דפירות העומדין למשקין נגעו בה מפני שהברד והשלג למימיהן הן עומדין, ולפיכך לתת לתוך הכוס מותר שאינו נראה כסוחט, ועוד הקילו בו לרסק בתוך הכוס כפירות דלאו בני סחיטה נינהו, והתירו לרסק אפילו ביד לתוך הכוס וכדנתי בתוספתא פ"ד הט"ו אבל מרסק הוא לתוך הקערה, וטעמא דמילתא לפי שאע"פ שנקרש ונעשה עב הכל יודעין שאין בו אוכל ושמיימוי נסחטין מתוכו, אבל מים הם מתחלתן ועד סופן אלא שנקרשו לפי שעה, ולפיכך הקילו בהן לסוחטן לתוך הקערה או לתוך הכוס אלא שהחמירו בהן לסחטן ולרסקן בפני עצמן, כך נראה ל"י.

הק' הראשונים (ע' בר"ן וברשב"א הובא לשנו לעיל) על התרומה, דאם אסור מחמת נולד, למה התירו לתת לתוך הכוס דמכל מקום הרי הוא נפשר בתוך הכוס והרי הוא נולד בשבת, ועוד דהא פירות דלאו בני סחיטה נינהו סוחטין לכתחילה, ואמאי לא אסורים מחמת נולד, ולכן חלקו על התרומה ופ' האיסור מחמת גזירת סחיטת פירות.

ויל"ע דלכאורה יש מקום להק' כן אף להבנת רש"י מדוע בפירות שאין דרך לסחוט נהי דאין איסור סחיטה, מ"מ אמאי לא אסור מצד מולד כמו ריסוק ברד, והנה בראשונים (ע' ברשב"א לשנו לעיל) הק' על התרומה, ואילו על רש"י לא הק' כן,

ולולי דברי הראשונים היה אפ"ל דפירות שמוציא מהם משקה אי"ז מוליד ואינו כבורא המשקה, דהמשקה כנוס בפרי, משא"כ להוציא מים מברד חשיב מוליד, אולם הראשונים הק' על התרומה מדוע אין נולד בפירות שאין דרך לסחוט, ולא ס"ל לחלק בן מים לפירות, וא"כ צ"ע אמאי הק' רק על התרומה ולא על רש"י, ואולי אפ"ל דהחילוק שנתבאר בן מים לפירות הוא רק אם האיסור "מוליד", דבפירות כה"ג אינו כבורא המשקה ולא דמי למלאכה, אבל אם האיסור "נולד" אין לחלק דסו"ס יש כאן נולד, וצ"ע בזה (וע' בקצות השלחן קכז' מש"כ בזה).

ג"מ שבת דף נא' "אין מרזקין לא את השלג ולא את הברד בשבת בשביל שזיובו מימיו אבל נותן הוא לתוך הכוס או לתוך הקערה ואינו חושש".

נחלקו הראשונים מהו האיסור לרסק ברד ושלג ולהופכו למים, א' רש"י כתב "משום דקא מוליד בשבת, ודמי למלאכה, שבורא המים האלו", וכ"כ הרמב"ן.

ב' הרמב"ם וברשב"א ובר"ן כתבו דאסור גזירה שמא יסחוט פירות העומדים למשקה.

ג' ספר התרומה כתב שהמים היוצאים בשבת אסורים משום נולד והרי הם מוקצה כיון שלא היו בעולם בער"ש (ולהלן יתבאר שיש כמה הבנות בדעת התרומה).

(באמת בג"מ ביצה לג' נזכר איסור "מוליד" לענין הוצאת אש מהאבנים, ורש"י ס"ל שה"ה מים מברד ושלג חשיב מוליד, והחולקים על רש"י ס"ל שמים מברד ושלג אינו מוליד דאינו כבורא המים דהמים נמצאים בברד).

ברשב"א שבת נא' והר"ן שם הובאו ג' הדעות, דעת רש"י, ודעת התרומה, וכתבו הם לפרש דהאיסור הוא גזירה שמא יסחוט פירות העומדים למשקה.

(ז"ל הרשב"א שבת נא' "הא דתניא אין מרסקין לא את השלג ולא את הברד. פירש רש"י ז"ל משום דקא "מוליד" בשבת ודמיא למלאכה שבורא את המים האלו אבל נותן הוא לתוך הכוס אף על פי שנמוח מאיליו, ומה שכתב הרב ז"ל משום דקא "מוליד" לאו למיסר משום "נולד" קאמר אלא שהאיסור הוא משום סרך מלאכה לפי שהוא כבורא ומוליד המים הללו.

אבל בספר התרומה כתוב שהוא אסור משום "נולד" ולפיכך אסר ליתן קדירה או פנאדה שקרש שמנוניתן כנגד המדורה משום דמעיקרא עב וקפוי ועכשיו נמחה ונעשה צלול והוה ליה נולד, ולדבריו אפילו בחמה אסור דהוה ליה נולד, ואינו מחוור דאם כן למה התירו לתת לתוך הכוס דמכל מקום הרי הוא נפשר בתוך הכוס והרי הוא נולד בשבת ואסור, ועוד דהא פירות דלאו בני סחיטה נינהו סוחטין לכתחלה, ואפילו תותים

ביאור דעת התרומה

לכאורה מצאנו כמה ביאורים בדברי התרומה, א' בפשטות להבנת הראשונים (רמב"ן ר"ן ורשב"א, וכ"נ ברמ"א שיח') בדעת התרומה אין האיסור בעצם ריסוק הקרת, אלא יש איסור להשתמש במים מצד נולד, (ואין האיסור מוליד אלא נולד, ע' בלשון הרשב"א שחילק בן נולד למוליד)

ב' בריטב"א וברא"ש ובאור זרוע נראה שלמדו בדברי התרומה ע"ד רש"י דהאיסור הוא מוליד (ולשון מוליד ונולד חד הוא) וז"ל הרא"ש פ"ד יג' "כתב רבינו ברוך ז"ל בספר התרומות ואסור להחם פשטיד"א בשבת אצל המדורה משום דשומן הנקשר נימוח והוה ליה מוליד ודמי להך דאין מרסקין לא את הברד ולא את השלג."

ע' בריטב"א שבת דף נא' "לענין מה שאמרנו למעלה (מ') כי מותר לחמם או להפשיר דבר שהוא מבושל מבעוד יום כנגד המדורה בשבת, פעמים שיש בתבשיל שנצטנן שומן קרוש וכשמפשירין אותו כנגד המדורה נימוח, ויש מתירין ולא חיישינן למיחויו זה כיון שנעשה מאיליו דהוה ליה כי הא דתניא נותן לתוך הכוס או לתוך הקערה ואינו חושש, ורבינו ברוך ז"ל אוסר ודוחה ראייה זו דשאני הכא שיש משקה בכוס וקערה דמים הזבין מתערבין מיד ואינם בעין ולא מיחזי כמוליד, אבל באידך מיחזי כמתיק וכמוליד"

ג' כמה אחרונים ע' תהילה לדוד וכ"נ מג"א ובמ"ב למדו בדברי התרומה שבאופן שיש מוליד יש גם איסור נולד, ויש בהבנת דברי התרומה כמה נפק"מ לדינא ויתבאר להלן בהרחבה.

האחרונים האריכו לבאר שאין דעת התרומה לאסור מחמת נולד גרידא, ע' בשו"ת פנים מאירות פד' שהאריך טובא בדברי התרומה, וכתבו להק' כמה ק' על ההבנה שכוונת התרומה לאסור מצד נולד, א' הלשון בתרומה נראה שאין האיסור הוא נולד, (ע' להלן בהרחבה) ב' הרי קימ"ל כר"ש שאין בשבת איסור נולד דהרי קליפין ועצמות הראויים לבהמה מותר בטלטול אף שנחשבים לנולד, ג' לא מצאנו איסור נולד אלא יש מאין ולא בדבר שהיה בעולם ושינה צורתו ד' במג"א מוכח שאין ההבנה בתרומה נולד גרידא (ע' להלן).

ז"ל ספר התרומה הלכות שבת בסימנים רלה' (בספר התרומה יש חלק בקצרה ונקרא סימנים ואח"כ את גוף הספר יותר בארוך) ד"ן אסור לרחוץ ידיו בשבת משלג וממים שמעורב בהן ברד חתיכות גלצ"א בלעז לפי שממעך ונמס בין ידיו ונעשים מים והוה ליה נולד כדתניא שלהי במה טומנין אין מרזקין את השלג והברד אבל נותן לתוך הכוס או לתוך הקערה ואין חושש ולכך מותר לתת חתיכת ברד שקורין גלצא בתוך כוס של יין לצנן כמו שעושים בארץ אשכנז ברד פירש רש"י גלצא בלעז והני פשטידא בימות החורף צריך לשמור ביום השבת שלא יתן

סמוך לאש לחמם מפני כי השמנונית הנקשר עתה נמחה על ידו כמו ברד שהיה תחלה מים ונקשר ועתה אסור ליטול מהם ידיו

ועוד כתב התרומה הלכות שבת בספר בסימן רלה' "נותנין מהברד בתוך כוס של יין לצננו זה מותר אף על פי שהוא נמח' שם, דהוי גרמא בעלמא ומאיליו נמחה הו' וגם נותנו בתוך היין וכשהברד נמחה אז הוא מתערב ומתבטל ביין שבכו' ואין ניכר כדקתני אבל נותן לתוך הכוס ואי' חושש אבל ליתן את הפשטידא סמוך לאש וממחה את השומן אסור שהשומן הנקשר הוא בעין לבדו ואי' מתערב שום דבר וניכר.

והנה בתח"ד כתב "הוה ליה נולד", משמע שהאיסור הוא נולד, ובסו"ד כתב "נמחה על ידו", משמע שבנמחה מאיליו שרי, ואם האיסור הוא נולד אף בנולד מאיליו אסור, אלא משמע שהמעשה שמרסק או מפשיר הוא אסור, ועוד כתב התרומה דטעם דמותר לתת בכוס "דהוי גרמא", משמע דהאיסור הוא במעשה הריסוק.

והתבארו בתרומה כמה ביאורים, א' ברשב"א ובר"ן למדו בתרומה שהאיסור נולד, ב' יש שבארו (ע' בפנים מאירות) ע"ד רש"י שהאיסור מחמת מוליד (כמו שנראה בכמה ראשונים בהבנת התרומה רא"ש ריטב"א ואור זרוע), ומה שאסר התרומה לתת פשטידה ליד האש דזה נחשב מעשה שלו.

ג' יש שבארו שהאיסור מחמת משקין שזבו (ע' לשון המג"א וע' בגר"ז, ובאגלי טל דש לו' שהאריך בזה), ע' מגן אברהם סימן שיח' מב' שמבאר את הרמ"א שהביא את התרומה "משום דהשומן צף למעלה והוי בעין והוי נולד דדמי למשקין שזבו"

ויל"ע מה כוונת המג"א "והוי נולד דדמי למשקין שזבו" הרי התרומה אסר מחמת נולד, וע' בפרמ"ג שהתקשה בזה וז"ל "עיינן שו"ת פנים מאירות חלק א' סימן פ"ד מזה, דמשמע דנולד ומשקין שזבו תרי טעמא הוה, או משום נולד, או גזרו שמא יסחוט אף בנימוח מעצמו, כמו בסימן ש"כ סעיף א' יצאו מעצמן אסורים, ואי"ה בסימן ש"כ אשל אברהם אות י"ד יבואר מזה, ולכאורה נראה להגיה כאן דהוה נולד "או" דדמי למשקין שזבו"

ועוד כתב המג"א "ונ"ל דמותר ליתן הפשטיד"א קודם שהוסק התנור כמ"ש סס"י רנ"ג דאפי' בנותן קדירה קודם שהוסק פטור אבל אסור וכ"ש הכא דיש מתירין ליתן אפילו אחר שהוסק לכל הפחות יש להתיר קודם שהוסק ומ"מ אין להקל בפני ע"ה ויש לעשות ע"י עכו"ם" וכ"פ המ"ב שיח' ס"ק קז' כהמג"א,

וצ"ע דברי המג"א דאי לתרומה אסור מחמת נולד, מדוע מותר לתת הפשטידה קודם שהוסק התנור, הרי אין האיסור במעשה הנתינה אלא במה שנולד ונפשר, וע' בפרמ"ג שתמה

על המג"א ז"ל הפרמ"ג שם "במה שכתב ליתן פשטיד"א קודם שהוסק התנור, לא הבינותי, דלאו מטעם בישול קאתינן עלה, כי אם מטעם נולד, אפילו הניחו בחמה אסור ליש מחמירין"

ולכאורה מוכח במג"א ובמ"ב שאין ההבנה בתרומה מחמת נולד גרידא,

ד' יש שבארו (כ"כ בתהילה לדוד שיה' לז', ובקצות השלחן קכו', ובשבט הלוי חלק ג' סימן נה', ובשו"ת ציץ אליעזר ו' לד' ובשו"ת דברי יציב חלק אורה חיים סימן קנט, וע' באורחות שבת שהאריך בזה) שיש שני איסורים מוליד ונולד ותלוי זב"ז דבאופן שיש מוליד נאסר המשקה מחמת נולד, ולכן מותר לתת הפשטידה קודם שהוסק התנור דכשאין מוליד אין איסור.

(ע' בתהילה לדוד שיה' לז' בלשנו שם, ע' בשו"ת שבט הלוי חלק ג' סימן נה' שהאריך בזה והביא את הפנים מאירות, וכתב לבאר את התרומה שיש שני איסורים נולד ומוליד ותלוי זב"ז. וז"ל שם "הפנים מאירות כתב דהסת"ת אינו חולק על רש"י בטעמו דמשום סרך מלאכה נגעו בה וטעמו משום דבורא המים בשבת, וכן הרא"ש בשבת העתיק בלשון סה"ת, משום מוליד, ושוב הוכיח כן ממש"כ הסה"ת בעצמו טעם היתר נתינת ברד לתוך מים משום דה"ל גרמא.

מיהו לדידי עניי נבער מדעת דברי הפמ"א שהוא גדול הפוסקים צ"ע דהוא משוה כל הראשונים הרמב"ן והרשב"א הר"ן הריטב"א והמאירי טועים בדבר משנת סה"ת שכולם הכניסו טעות זה בדברי סה"ת דמשום נולד ואינו אלא משום מוליד כרש"י... ולדבריו גם הטור ובעלי שו"ע נמשכו אחרי הטעות הזו...

ומזה יראה דסה"ת תרתי קאמר דודאי אינו חולק בעיקר טעמו של רש"י דהאיסור לעשות כן לכתחלה הוא משום סרך מלאכה דבורא מים חדשים, אלא דמה"ט לא ה' אסור גם דיעבד ולזה חידוש ר"ב דגם דיעבד אסור משום נולד וטעמי דילי' דודאי אין נולד זה דומה לנולד דכולי תלמודא כנ"ל, מכ"מ כיון שחז"ל אסרו מדרבנן מטעם בריאת המים ודומה לאב מלאכה במה שממציא דבר חדש הרי חשבנו בגזרתנו המים האלה כנולדים מחדש מעתה גם לענין דיעבד חשובים כנולד אעפ"י שבעלמא אין נולד כה"ג, ובזה מיושבים כל קושיות הפמ"א על סה"ת, וכן קושיות הראשונים עליו.

ומה דאוסר גם העמדת האינפאנדה אצל האש בזה י"ל כהפמ"א דדוקא כה"ג דהו"ל גרמי, משא"כ העמדה בחמה, והראשונים לא רצו בזה, לדלדידהו גרמי וגרמא בשבת שניהם שוין ובשניהם שייך מה שדרשו בשבת ק"כ ע"ב עשיה אסור גרמא מותר, וה"נ בדרבנן אעפ"י שיש הבדל ביניהם, וכיון שאוסר סה"ת העמדה אצל האש לא ראו הראשונים לחלק בינו לבין העמדה בחמה, א"כ האיסור משום נולד ושוב אסרו בכ"מ, ודו"ק").

עולה דיש ג' שיטות בראשונים מה האיסור לרסק ברד - א' רש"י - מוליד, ב' ראשונים - גזירה שמא יסחוט פירות העומדים למשקה, ג' דעת התרומה.

ובהבנת התרומה יש ד' ביאורים, א' רמב"ן ור"ן ורשב"א - נולד, וכן נראה שהבין הרמ"א בדבריו. ב' רא"ש ריטב"א ואו"ז, וכ"כ בשו"ת פנים מאירות - מוליד (כרש"י), ג' גר"ז - משקין

שזבנו. ד' במג"א ומ"ב נראה שיש שני איסורים נולד ומוליד ותלוי זב"ז.

ע' בשו"ע ורמ"א שיה' טז' "מותר ליתן אינפאנדה כנגד האש במקום שהיד סולדת ואף על פי שהשומן שבה שנקרש חוזר ונימוח. הגה: ויש מחמירין, ונהגו להחמיר, מיהו במקום צורך יש לסמוך אסברא ראשונה".

בפשטות השו"ע פסק כרש"י ואף חשש לטעם שאר הראשונים, אולם לא פסק כהתרומה והתיר לתת בחמה וכנגד המדורה דלא ס"ל דיש באן איסור נולד דאין כאן דבר חדש, והרמ"א החמיר את טעמו של התרומה ואסר להפשיר שומן נגד האש ובמקום צורך היקל.

האם מותר לרסק בידים לתוך בכוס

בפשטות לשון הברייתא "נותן הוא לתוך הכוס או לתוך הקערה ואינו חושש" דאסור לרסק בידים, אולם הראשונים הביאו תוספתא דמותר לרסק לתוך הכוס וכתב הריטב"א בשבת דף נא' דכן הוא פשטות ברייתא דידן וכן נראה ברש"י דאסור לרסק בידיו לתוך הכוס, והביא דמ"מ בתוספתא כתוב שמותר לרסק לכוס.

ולכאורה בפשטות להבנת רש"י דהאיסור הוא "מוליד" אסור לרסק בידים, וכן נראה ברשב"א דהביא את דברי רש"י ואת דברי התרומה, וכתב לפרש טעם אחר דהוא גזירה אטו סחיטת פירות, וכתב שלדבריו דהגזירה אטו סחיטת פירות מותר לרסק בידים לכוס והביא ראיה לדבריו מהתוספתא דמותר לרסק בידים לכוס.

ובריטב"א נראה שיש מח' דלג"מ דידן אסור לרסק בידים לכוס ולברייתא מותר, ואח"כ כתב לחלק דאולי באופן שיש בכוס מים מותר, ויל"ע דלהבנת רש"י דהאיסור מחמת מוליד מדוע שיהיה מותר.

(וז"ל הריטב"א אין מרסקין לא את השלג ולא את הברד בשבת. פרש"י ז"ל דאסור מפני שנראה כבורא את המים ונראה כמוליד בשבת, פירוש דאילו משום סחיטה ליכא דמעיקרא משקה והשתא משקה ומשקה דאיפרת הוא, אבל נותן לתוך הכוס של יין בימות חמה כדי לצנן ואף על פי שנימוח מאליו ואינו חושש, ונראה מדבריו ז"ל וגם לשון הגמרא כן נראה דלרסק בידים לתוך הכוס של יין אסור, אבל בתוספתא פ"ד הטו' אמרו אבל מרסק הוא לתוך הכוס או לתוך הקערה, ולפי זה נותן דקתני הכא נותן בידיו קאמר ואפי' בריסוק, ואפשר דברייתא דהכא בכוס וקערה ריקנים ואפי' הכי כשזב מאליו מותר ולא גזרו שמא ירסק כמו שגזרו במשקה שזב שמא יסחוט, דשאני הכא שהריסוק עצמו מדרבנן, והתוספתא מיירי בריסוק לתוך כלים שיש בהם מים או שמן או יין שהמשקה הנופל בריסוק מתערב מיד ולפיכך מותר, וכעין שהתירו לסחוט אשכול של ענבים לתוך הקדרה שיש בה אוכל דמשקה הבא לאוכל כאוכל הוא ולא חשיב סוחט וכל שכן בזו דריסוק דרבנן הוא").

ריסוק משקה הנקרא "איגלו"

ריסוק משקה קפוא הנקרא "איגלו" - אם בחלקו אינו קפוא
יש בו משקה לכאורה תלוי במח' הנ"ל שהובא במג"א האם מותר לרסק קרח בתוך הכוס, ולשו"ע בפשטות אסור וכן החמיר השעה"צ שיח' קמו'.

ויש להוסיף שלקטן יש להקל דבארנו במ"א (בנידון לשחק בלגו בשבת) באריכות דלקטן לצורכו יש להקל ולסמוך ולצרף אף דעות שלא פסקו כמותן ע' שמג' ובאחרונים שם ט"ז ומג"א ובבה"ל וע"ע מג"א רסט' א'.

אם כל "איגלו" קפוא לרסק קודם האכילה בידיו או בפיו
- אם ע"י הריסוק הופכו לנוזל לכאורה אסור לכ"ע, ואם רק משבר הקרח לחתיכות קטנות אפשר דמותר, (ומ"מ בד"כ חלק יחפך לנוזל ולכאורה אסור).

לרסק "איגלו" בפיו כשאוכל - לרש"י דהאיסור הוא דמי למלאכה, נראה דמותר דאינו דומה למלאכה והו"ל דרך אכילה, ולתרומה דהאיסור הוא נולד, נראה דמותר דאינו ניכר, ולשאר הראשונים דהאיסור אטו שאר פירות העומדים לסחיטה, לכאורה תלוי במח' שהובא בשו"ע האם מותר למצוץ בפיו משקה הפרי, ובמ"ב הביא מהאחרונים להכריע שבזיתים וענבים שהם דאורייתא יש להחמיר לא למצוץ בפיו, ובאיסור דרבנן אפשר להקל, וא"כ הכא שהאיסור דרבנן אפשר להקל, ועוד כתב המ"ב שאם מכניס ומוצץ בפיו דרך אכילה מותר, ואולי ה"ה הכא נחשב דרך אכילה. (וזה תלוי כמה מרסק, דאם מרסק יותר ממה שאוכל דהינו מוכין ומרסק לעצמו את הקרח שיהיה נוזלי מפני הטעם וכדי שיצא לו בחור הקטן שעשה, לכאורה יהיה אסור דהרי הוא ניכר בשקית)

להוציא קרח לאויר הבית, או לתת מים

להפשיר קרח קפוא

להוציא קרח לאויר הבית לשו"ע ודאי מותר דאי"ז מעשה בקרח, והרי אף לתת ליד החמה והאש מותר, ולרמ"א שהחמיר כהתרומה, תלוי במשנ"ת בהבנת התרומה, דאם ההבנה בתרומה דאסור מצד מוליד, או כההבנה שכשיש מוליד יש נולד, בכה"ג יהיה מותר דאינו עושה פעולה, אולם יש לדון להבנת הראשונים בתרומה שהאיסור הוא נולד האם מותר לתת מים על קרח או להניחו באויר הבית כדי שיפשר ויתבאר להלן.

לתת מים על קרח לדעת השו"ע

לכאורה יש מקום לדון דאסור אף לשו"ע, כמו שהחמיר הרא"ש במי רגלים על שלג ואף שמתערב ולא ניכר (ע' להלן), אולם אפשר לחלק בן מי רגלים שאסור דזה נחשב מעשה, דמיד ע"י המי רגלים הקרח מפשר, ולפי"ז ה"ה מים חמים יהיה אסור, אבל מים סתם אפשר שיהיה מותר.

וביותר צ"ע ברמב"ן שבת דף נא' שהביא את דברי רש"י דהאיסור דדמי למלאכה שבורא המים, והביא את דברי התוספתא שמוותר לרסק לקערה, וצ"ע דלטעם דלרש"י לכאורה אסור לרסקו בידים, וע' באגלי טל דש לו' מש"כ בזה באות ג' וה'.

אומנם בפשטות הפוסקים כתבו שלרש"י וכן לשו"ע אסור לרסק בידים, ע' מג"א שכ' יג' נותן הוא משמע דלרסק בידים אסור, אבל הרמב"ן והר"ן והרמב"ם והמ"מ כתבו בשם התוספתא דאפי' לרסק בידים לתוך הכוס שרי דטעם האיסור שמו יסחוט פירות העומדין למשקין וכיון שנתערב במים לא גזרו" וכתב הפרמ"ג דהשו"ע ס"ל כרש"י דהאיסור הוא מוליד ולכן אסור.

וע' מ"ב ס"ק לד' שכתב "יש מתרין אפילו לרסק בידים לתוך הכוס והטעם דכיון שנתערב במה שבתוך הכוס ואינו בעין לא גזרו" וע' שער הציון סימן שיח' ס"ק קמו' שכתב להחמיר בזה, וז"ל שם "האליה רבה כתב, דלפי מה שמבואר לקמן בסימן ש"כ במגן אברהם דכמה פוסקים סוברים דמותר לרסק ברד לתוך הכוס, הוא הדין הכא דמותר לרסק, וטוב להחמיר לכתחלה, דגם שם מהשולחן ערוך משמע להחמיר"

עולה דיש כמה נפק"מ בן הטעמים

לתת קרח נגד החמה או האור, לרש"י וכן לשאר הראשונים מותר, ולתרומה אסור, לשו"ע מותר, והרמ"א מחמיר ומתיר במקום צורך.

מים שנימוחו מעצמם בחמה, לרש"י וכן לשאר הראשונים יהיה מותר, ולתרומה יהיה אסור (כ"כ הר"ן בדעת התרומה) ולהבנת הרא"ש בתרומה יהיה מותר דאינו עושה מעשה (כמו שלרש"י מותר) לשו"ע מותר, והרמ"א מחמיר ומתיר במקום צורך

בקבוק שחלקו קרח וחלקו מים מותר לתת ליד חום דהרי"ז כבתוך הכוס שהותר ע' מ"ב שיח' ס"ק קה'

לרסק בידים לכוס עם מים, לרש"י אסור, לשאר ראשונים מותר, ולשו"ע בפשטות אסור וכ"כ השעה"צ להחמיר (ע' מג"א שכ' יג' ובפרמ"ג שם ושעה"צ שיח' קמו')

בקבוק שחלקו קרח וחלקו מים האם מותר לשבור ולנענע בידים, לכאורה תלוי בהנ"ל,

לנענע בקבוק קפוא ולשבור הקרח

לכאורה אם שובר הקרח כדי לשתות המים אסור לכ"ע, ובאופן ששובר לא בשביל המשקה אלא לפתוח פתח, או שובר כדי להוציא הקרח ולהשתמש בו, מותר ע' מ"ב שכ' לו'.

אותו לנוזל (דהרי אף אם ישאיר את השומן בחוץ הוא לא ישתנה) ועוד דהמים אף שקרושים תורת משקה עליהם משא"כ שומן קרוש הוי אוכל ושנפשר נהפך למשקה.

ובאמת יש קצת ראייה דחלוק שומן מקרה, דהרמ"א שכתב לחשוש לנוזל של התרומה הביא ענין זה רק בשיח' בשומן, ואילו בקרה לא הזכיר דעה זו, ואפשר דבקרר קייל, ומצאתי בתורת שבת שכ' יב' שכתב עד"ז וע"ע א"ר שכ' יב', אולם באחרונים וכ"כ המ"ב שכ' לה' כתבו שלרמ"א אף בקרה שייך דינו של התרומה ויהיה אסור לתת הקרה ליד האש או בחמה, והטעם דעושה מעשה ונותן במקום חם, (ואפ"ל כמשנ"ת דהמג"א והמ"ב ס"ל בהבנת התרומה שעיקר האיסור תלוי בעשיתו ולכן החמירו ודוק').

אולם אכתי יש מקום לדון לרמ"א אם נותן הקרה באויר הבית (דהינו מוציא אותו מהמקור וע"ז שאינו ממושיך לקפוא הוא מפשיר) דאפ"ל דהרמ"א לא החמיר את דעת התרומה בקרה באויר הבית דבכה"ג אינו נחשב נולד.

לתת מים על קרה לרמ"א

לדעות שהביאור בהתרומה ע"ד רש"י דהאיסור הוא מוליד, ואף לדעות שהביאור בתרומה דאוסר נולד שיש מוליד, כמשנ"ת דלשו"ע מותר (דחלוק מים סתם ממין מים, דהו"ל כנותן הקרה במים) לכאורה ה"ה לרמ"א,

ולהבנה שהאיסור הוא נולד יש לדון, דאפשר דמותר לתת מים על קרה דהרי אין מפשירו מיד, וזה דומה לנותן קרה באויר הבית שאפשר דמותר כמשנ"ת, ואפשר דלתת מים על קרה חמור דמ"מ עושה מעשה הפשרה ודומה לשומן דעושה מעשה הפשרה, ואפשר שלהבנה זו ברמ"א יהיה אסור.

להקפיא מים

בפשטות לרש"י מותר (דאינו עושה מעשה) ולשאר ראשונים מותר, לתרומה יש לדון, דהנה להבנה בתרומה דהאיסור הוא מוליד, וכן להבנה בתרומה שכשיש מוליד יש נולד, בפשטות יהיה מותר להקפיא, אולם להבנת הראשונים בתרומה שהאיסור הוא נולד יש לדון, ע"ש ש"כ שהאריך בזה והביא מהדובב מישרים שאסר, ורבים מגדולי הפוסקים חלקו עליו דאין איסור להקפיא מים בשבת, ואדרבה גם לרמ"א ודעימיה שיש איסור נולד בהפשרת קרה ושומן, מכל מקום הקפאת מים מותרת, דבפשטות לא מוזכר בפוסקים ששומן שקרש אסור משום נולד, ועוד לכאורה ל"ש נולד שמשקה נהפך למוצק ועתידי לחזור להיות משקה מאליו, ועוד כיון שאין הקרה בר קיימא לולא כת ההקפאה והקור ואין לו כח מצד עצמו לעמוד במצבו החדש, אין בזה משום נולד.

ע' שו"ע שכ' סעיף יד' "הר"מ מרוטנבורג מתיר להטיל מי רגלים בשלג, והרא"ש היה נזהר". וע' מגן אברהם סימן שכ' ס"ק יז' "היה נזהר. כי ע"י השתן ודאי נימוח, ול"ד לס"ט דשרי ליתן לתוך המים דהכא איהו קעביד מעשה" וע' מחצית השקל דהוסיף "אם כן לדעת הרמב"ן שהביא מ"א ס"ק י"ג דאפילו לרסק בידים שרי לתוך המים גם כאן מותר".

ויל"ע דיוצא שאסור לתת מים (מי רגלים) על קרה, ונראה במג"א ע"פ ביאור המחצה"ש שהר"ז כשובר בידים בתוך הכוס, שיש בראשונים שהתירו, ולשו"ע בפשטות אסור, וצ"ע מה ההבדל בן נותן קרה למים דמותר, לנותן מים על קרה דאסור,

וראיתי באז נדברו ו' ד', ובקצות השלחן יד' שעמדו בזה וכתבו דמי רגלים אפשר שמיד ע"י הקילוח נמס ולכן נחשב שובר בידים ויש להחמיר,

ולפי"ז לכאורה עולה דלתת מים על קרה אפשר דמותר, אולם לשפוך על קרה מים חמים שמיד מפשרים יהיה אסור, ועד"ז כתב המ"ב רנג' ק', דכלים המלוכלכים בשומן אין לשפוך עליהם מים רותחים וכמ"ש בשכ' יד' דהינו שאסור להטיל מי רגלים על שלג (ומ"מ כתב המ"ב שאפשר להניח הכלי במים דאינו עושה מעשה), א"כ לפי"ז עולה לשו"ע לתת על קרה מים חמים יש מקום לאסור, ומים סתם מותר. (ומיהו בלשון המג"א והמ"ב נראה קצת שלא חילקו בזה ומשמע שבמי רגלים אסור דעושה מעשה, אולם אפ"ל דמש"כ "קעביד מעשה" כונתם דשורש האיסור הוא רק שיש מעשה ודוק' וצ"ע).

להניח באויר הבית האם מותר לרמ"א

שמחמיר כהתרומה

הנה לדעות שהביאור בהתרומה ע"ד רש"י דהאיסור הוא מוליד, ודאי דשרי, דהרי לא עושה מעשה בידיו, ואף לדעות דס"ל שהתרומה אוסר נולד שיש מוליד (וכמשנ"ת שכן נראה במג"א ובמ"ב) ודאי שרי, (ע' שבה"ל ז' מ', דברי יציב קנט, ציץ אליעזר ו' לד', אז נדברו ו' סד' י"א')

אלא די ש לדון להבנת הרמ"א בתרומה שהאיסור הוא נולד האם מותר להניחו באויר הבית כדי שיפשר, לכאורה בפשטות אסור, אולם יש מקום לדון בזה,

דהנה מצאנו ברמ"א שכתב לענין פשטידה דאסור לתת ליד האש, ולא כתב מה הדין בחמה או באויר הבית, אולם הפוסקים הוסיפו דה"ה דאסור לתת פשטידה בחמה,

והנה יש מקום לחלק ולומר דאפשר דלתת קרה באויר הבית כדי שיפשר מותר, דאינו דומה למפשר שומן הפשטידה, דהרי קרה שלא נמצא במקום שמקרר אותו כל הזמן, מאיליו הוא נהיה מים, (ז"א המקרר עושה פעולת קירור כל רגע ומחזיק אותו שלא יחזור להיות מים), משא"כ שומן צריך פעולת חימום שתהפוך

058-6000441 ניצונים

”עלי באר ענו לה”

בשעה טובה ומוצלחת עומד לצאת לאור

הספר ”בארה של תורה”

על חמישה
חומשי תורה

בהסכמות
גדולי הדור

מהדורה
מאירת עינים

עוד תוצר חדש מבית צוף
בקרב בחנויות הספרים

הפרשה המחכימה

פירושים מנית 'הפרשה המחכימה' - אוצר מופלא של לקחים מעשיים ואקטואליים מהפרשה פרשת שלח התש"פ גליון 128

ביטול תורה

שאלה: מהי חומרתו של המבזבז את זמנו חפזני ואינו לומד בו תורה?

א. במדבר טו, לא: "כי דבר ה' בזה ואת מצותו הפר, הכרת תכרת הנפש ההיא עונתו בה". לדעה אחת בגמרא (סנהדרין צט.) פירשו שמה שנאמר על אפיקורוס "כי דבר ה' בזה ואת מצותו הפר הכרת תכרת" שאין לו חלק לעולם הבא, זה מי שאפשר לו לעסוק בתורה ואינו עוסק, ונאמר עליו 'הכרת' מהעולם הזה ו'תכרת' לעולם הבא, ה' ישמור. ובכך הוא גרוע יותר משאר חייבי כריתות האמורות בתורה, שאף שהוא נכרת חלילה, היינו דוקא שאותו ניצוץ קטן של הנפש שעשה בו את העוון נכרת מהקשר של שורש נשמתו להקדוש ברוך הוא, ולכן הוא נכרת בעולם הזה. אבל כאן הוא חמור יותר, שכל בחינת נפשו איבדה את חלקה בחיי עולם לגמרי, ואין לה חלק לעולם הבא ('נפש החיים' ד, כד). וכן פסק השולחן ערוך (יו"ד רמז, כו) "כל שאפשר לו לעסוק בתורה ואינו עוסק, או שקרא ושנה ופירש להבלי העולם והניח תלמודו וזנחו, הרי זה בכלל 'כי דבר ה' בזה'".¹ והיה אפשר לומר שזה מדובר רק באדם שיכול ללמוד ואינו לומד כלל, ולפי זה כוונת השולחן ערוך או שמתחילה לא עסק כלל בתורה, או שאפילו שעסק מתחילה בתורה, אבל החליט שמעתה הוא פורש להבלי העולם ומזניח את תלמודו לגמרי. אך במפרשים כתבו שאפילו אדם שלומד תורה, בכל רגע שיכול ללמוד ואינו לומד (בלא שצריך מנוחה וכדומה), יש לו לחשוש מכך (כדלהלן, ובהערה 2).

מסופר בגמרא (מועד קטן כח.) שבזמן שרב יוסף הגיע לגיל ששים, עשה יום טוב לחכמים משום שיצא מכרת שזה בגיל ששים. והקשה הגר"ח קרייזוירט זצ"ל (גאב"ד אנטוורפן בבלגיה), הלא אם נתבונן נראה שהוא פלא, המשנה (מכות יג.) מונה את חייבי הכריתות: 'הטמא שאכל את הקודש, והבא אל המקדש טמא, ואוכל חלב ודם ונותר ופיגול... והאוכל חמץ בפסח והעושה מלאכה ביום הכיפורים...', ולא מסתבר שרב יוסף

חשש שהוא נכשל חלילה באחת מהם, דבר שאפילו יהודי רגיל לא נכשל בזה, וגם אם שייך להכשל בהם חלילה בשוגג, אך אין ענוש כרת אלא כשעובר עליה במזיד, ואיזה יהודי שומר תורה עלול לעשות זאת במזיד, ומדוע חשש רב יוסף. אלא ביאר שהוא חשש מהגמרא הנ"ל, שמא היה בידו זמן ללמוד תורה ולא למד, שגם על כך יש עונש כרת חלילה.

ואף שהרמב"ם (עבודה זרה ב, ה. תשובה ג, ת. ממרים ג, א) והשולחן ערוך לא החשיבו בכלל 'אפיקורוס' אלא את מי שכופר בתורה ובנבואה בישראל או בעושה עבירות להכעיס וכדומה, (ולא את מי שיכול ללמוד ולא לומד ושאר המאמרים שהובאו בגמרא שם). אולם הרמב"ם (רמב"ם תלמוד תורה ג, ג.) והשולחן ערוך (יו"ד רמז, כה) פסקו שהיכול ללמוד תורה ואינו לומד, הוא בכלל בזה ה'. וכן כתב רבינו יונה (שערי תשובה ג, קג) שהוא בכלל אלו שאין להם חלק לעולם הבא. וגם המהר"ח (שערי קדושה ת, ב) מנאו בכלל אלו שאין להם חלק לעולם הבא, והוסיף שהוא בכלל אלו (ראש השנה יז.) שגיהגם כלה והם אינם כלים רחמנא ליצלן (והובאו ב'נפש החיים' שם). ויש להיזהר מזה, שאם יש לו רגע פנוי, כדאי לחוספו לאיזה לימוד, אפילו לאמירת כמה מימרות או כמה הלכות וכדומה. גם ה'משנה ברורה' (קנה, ד) כתב "שעיקר מצות תלמוד תורה אין לה שיעור, וחיובה הוא כל היום כל זמן שיש לו פנאי, וכדכתיב 'לא ימוש ספר התורה הזה מפיך', וכשיש לו פנאי והוא מבטל מלימוד תורה מרצונו, הוא קרוב למה שאמרו חז"ל (סנהדרין שם) על הפסוק 'כי דבר ה' בזה', זה שאפשר לו לעסוק בתורה ואינו עוסק" (וראה עוד בקובץ אגרות החזון איש ח"א יא)². ולהלן (בדברים ח"א ד, ט-י

² ובדוקא דייק ה'משנה ברורה' שהוא רק 'קרוב' למה שאמרו חז"ל וכו', כי אפשר שחז"ל והפוסקים הנ"ל דיברו רק במי שלא לומד כלל, אבל לא במי שיכול ללמוד בזמן מסויים ולא לומד בו (כמובא בבנין עולם פ"א). גם שמא הם דיברו רק במבצע ומזלזל ולא רוצה ללמוד בסתם, אבל לא במי שאין לו כח או חשק, וליכארה אינו קשור לנידון אם יש חיוב ללמוד בכל רגע (עיקר ברין בנדרים ת. ד"ה הלא) או שאין חיוב ללמוד בכל רגע רק שלא יהיה בטל ממעשיו (עיקר באבן האיל ואר שנת בהל' ת"ת), כי אפילו להמקלים שהעיקר שלא להיות פנוי בסתם בלא לימוד, אמנם במקום שישבו ובטל יחד שנתשב כ'דבר ה' בה', ויש לעיין. וראה בשל"ה (שער האתיות את ש' שתיקה), תורת הבית (להתפך חיים, א) וחזון איש (ח"ב קעג, כד). וה'משנה ברורה' (שם) הביא כי בירושלמי (ברכות סוף פ"ט) מבואר שהלומד רק בעיתים מיוחדים אף שיש לו פנאי ללמוד יותר, הרי זה מיפר ברית, ולמדוהו מהכתוב 'עת לעשות לה' הפרו תורתך', והיינו כי האומר שיהיה רק עת לעשות לה' ללמוד תורה, שלומד בזמנים מסויימים בלבד כמו סדר א' וב' ולא לומד בשאר זמנו הפנוי אף אם יש לו כוח דבר, נקרא חלילה כ'הפרו תורתך'.

גם הפלא יועץ (ערך ראש השנה, בתרגום מעט) הביא מדרשת המקובל הר"ש ש שדרש קודם התקיעות (כמובא בספרו נדר שלום): "ועל זה ידח כל הדווים, האם לכך נוצר האדם לעבור על רצון יוצרו חס ושלום? או שמא החיים והשלום שהביאו לו משמים הוא כדי לאבד הזמן

¹ ובגמרא (ברכות ה.) אמרו "כל שאפשר לו לעסוק בתורה ואינו עוסק, הקדוש ברוך הוא מביא עליו יסורין מכווערין ועוכרין אותו, שנאמר (תהלים לט, ג) 'באלמתי דומיה החשייתי מטוב וכאבי נעכר', ואין טוב אלא תורה, שנאמר (משלי י, ב) 'כי לקח טוב נתתי לכם תורתני אל תעזבו'".

כל הזמיות שמורות. טל' 02-5864229 דוא"ל: BH5864229@GMAIL.COM המעוניין לקבל עלון כל שבוע במייל, ישלח למייל

'ביטול תורה') הרחבנו שהואיל ותכלית הבריאה היא לצורך התורה, לכן חמור עונשו של מי שיכול ללמוד ואינו לומד, ופעמים מתחייב על כך בנפשו חלילה, ולכן ישתדל לנצל כל רגע פנוי ללימוד התורה, ובכך יקנה את עולמו.

תשובה: חמור עונשו של מי שלא מנצל את זמנו הפנוי ללימוד תורה, ופעמים אף מתחייב בנפשו, ולכן ישתדל לנצל כל רגע פנוי ללימוד תורה.

כבוד חכמים

שאלה: מהי החומרא הגדולה של המזלזל בכבוד החכמים?

ב. במדבר טו, לא: "כי דבר ה' בזה ואת מצותו הפר, הכרת תכרת הנפש ההיא עוונה בזה". בגמרא (סנהדרין צט:) פירשו שמה שנאמר על אפיקורוס "כי דבר ה' בזה ואת מצותו הפר הכרת תכרת" שאין לו חלק לעולם הבא, זהו במי שמזלזל בתלמידי חכמים³, וכן נפסק ברמב"ם ושולחן ערוך⁴. וכן הביא רבינו יונה (שערי תשובה ג, קנה) "וענין האפיקורוס פירשו בו רז"ל (סנהדרין שם) כי הוא האיש אשר איננו נוהג בדרך מורא והידור בתלמידי חכמים אף על פי שאינו מבזה אותם, כגון שהוא מבזה חבירו בפני תלמיד חכם ולא שם כבוד לתורת החכם, כי אחרי שאין התורה הדורה בעיניו לנהוג בה דרך כבוד אין לו חלק לעולם הבא, כי גם זה במחללי התורה יחשב. על כן אמרו רז"ל (בבא קמא מא: פסחים כב: וקידושין נו. על הפסוק בדברים ו, יג) 'את

ה' אלקיך תירא' לרבות תלמידי חכמים⁵". ואמרו עוד (שבת קיט:): שלא חרבה ירושלים אלא בעוון שבזו בה תלמידי חכמים. לכן גם בדורינו, כשמזכירים תלמידי חכמים יש להיזהר מאוד לקרותם בכבוד הראוי להם ולא בזלזול חלילה.

וכן מפורש במהר"ם חאגיז (לקט הקמח י"ד סוף הלכות נידוי וחרם, שלח) שבכלל המבזה את החכם הקורא אותו בשמו בלא תואר שם חכם הראוי לו. ואין זו טענת פטור מה שהתירו לעצמן ההמון הסכלי באמרו: כיון שאינו חכם מקהלתינו ושמרנסי הקהילה לא הסמיכוהו בכך, אין מן הצורך לקרותו בשם חכם, כי מה לנו ולו. זה הוא שקר מפורסם, ולא בפרנסי הקהילות תלויה חכמת החכם, אם באמת מעשיו מוכיחים עליו שהוא חכם... **וכן** דרכו של היצר הרע נכנס דרך סדק המחט כפי שנכנס בפתח האולם, מתחיל בחכמי הזמן שלא יהיו נוהגין בהם כבוד, באמרו אין אלו החכמים שציותה התורה עליהם לשמור לעשות ככל היוצא מפיהם, והתורה לא דיברה אלא על החכמים הראשונים כמו הרמב"ם וכיוצא, ואחר שכבר הורגלו בזה לומר אין אשם יבואו למאן אף בדברי החכמים הראשונים באותם הדברים אשר לא יערב להם, ויאמרו מה זה חכמים הראשונים היו יכולים לטעות כמו אלו שבזמננו שהם גם הם בני אדם מורכבים מבשר ודם וכן על זה הדרך, עד שיכנסו תחת סוג אפיקורוסים, כי אחד מעיקרי התורה הוא שכל מי שאינו מאמין באחד מדברי הסופרים קטן וגדול נקרא 'אפיקורוס' (עכ"ל בקידוש, ובלב טהור הוספנו עוד בדבריו) וראוי להזהר ולהשמר בכך היטב.

ולהלן (דברים ח"א ו, יג 'כבוד תלמידי חכמים') הארכנו מאוד בכבוד התורה ולומדיה, שחובה גדולה לכבד תלמידי חכמים ולירא מפניהם, ואם לא מכבדם כראוי – יכול להיחשב חלילה אפיקורוס, ולכן ראוי לחכמים ללבוש בגדים מכובדים, וכן ישיבה יזהר במלבושו ובהנהגותיו. וכן הרחבנו לעיל (שמות טו, כז 'כבוד התורה ולומדיה') והבאנו שם הלכות רבות שמצינו מכה הצורך לכבד את התורה.

וכבר אמר התנא (אבות ב, י. ואבות דרבי נתן טו, ד) "והוי זהיר בגחלתן שלא תכוה, שנשיכתן נשיכת שועל, ועקיצתן עקיצת עקרב, ולחישתן לחישת שרף, וכל דבריהם כגחלי אש". וכן מצינו בכל הדורות, שאנשים שפתחו פיהם על תלמידי חכמים או אפילו שלא נהגו בכבודם כראוי, שילמו ביוקר, ולפעמים נענשו בנפשם. וכעין המסופר על שארע בהלווייתו של החזון איש זצ"ל כשהמשתתפים סיפרו במעלתו, בתוך כך הפליט אחד המלוים לפי תומו דברים של זלזול שאינם לפי כבודו של החזון איש. מיד לאחר ההלוויה נענש אותו אדם ונשכו עקרב, והובילוהו מיד לבית החולים, ויהי הדבר לאות, כי עקיצתן עקיצת עקרב...

מעשה על הג"ר רפאל דאבוש זצ"ל (שהיה ראש בית הדין בטריפולי שבלוב לפני כמאה שנים), שהלך ברחוב היהודים בטריפולי, לפתע

⁵ **כיוצא** בזה כתוב (ויקרא יט, לב) "מפני שיבה תקום, והדרת פני זקן", ודרשו חז"ל (קידושין לב:) על חכם בתורה (אף שהוא צעיר שאינו בא בימים), שצריך לכבדו ולקום מפניו, שכן 'זקן' נוטריקון 'זה קנה חכמה' דהיינו חכם בתורה.

להבל וריק? והלא האדם נדון על כל הרגעים, ותובעים ממנו במה הוציא כל רגע? ככתוב (איוב ז, יט) 'לא תרפני עד בלעי רוקי' (שאדם נובע על כל רגע שלא למד אפילו זמן מועט כדי בליעת הרוק כדרשת חז"ל שהובאה בפלא יועץ ערך תורה). ועוון ביטול תורה עולה על כולנה, על מה אבדה הארץ? על עזבם את תורת' (נדרים פא. וב"מ פח:), ותחילת דינו של אדם על דברי תורה (קידושין מ:), וכל שעה וכל רגע שאינו עוסק בתורה נקרא – חסרון לא יוכל להמנות (ק"ל א. לה), וכל שאינו עוסק בתורה נקרא 'נוזף' (אבות ג, ב ומסכת כלה, ריש ט), כי דבר ה' בזה... **עוד** כתב הפלא יועץ (סוף ערך תורה) "ואפילו אם ילמד האדם כל היום וכל הלילה, ורק חצי שעה ירצה לפנות עצמו לבטלה, לעסוק בשחוק או בדברים בטלים ולהיות מיושבי קרנות, אין פוטר אותו מיום הדין... איך הותרה הרצועה ואיך נשתכחה תורה ונעשה כדחת אפילו לקצת תלמידי חכמים ורבים מעמי הארץ להיות מאבדים הזמן יקר הערך כמה שעות בשחוק ובדברים בטלים ואסורים... חזק ונתחזק בעד אלקינו ונחוס על כבוד קוננו ועל נפשנו ורחנו ונשמנתו, ולא נאבד עצמנו לדעת... ומכאן ולהלאה לא נאבד הזמן יקר הערך לבטלה, רק בשכבנו ובקומנו נשיח בתורה ונשמח ונעלזו בדברי תורה..."

³ **גם** בגמרא (מועד קטן טז.) אמרו שאפיקורוא מנדים אותו מיד בלא התראה, ופירש רש"י "אפיקורוא – מבזה תלמידי חכמים".

⁴ **שנינו** (סנהדרין ז.) "אלו שאין להם חלק לעולם הבא, האומר אין תחיית המתים מן התורה, ואין תורה מן השמים ואפיקורוס...". ובגמרא (טז.) "תנו רבנן כי דבר ה' בזה ומצותו הפר, הכרת תכרת' (במדבר טו, לא), זה האומר אין תורה מן השמים, דבר אחר זה אפיקורוס...". והמשיכו לפרש (טז.) "אפיקורוס, רב ורבי חנינא אמרי תרוייהו זה המבזה תלמיד חכם, רבי יוחנן ורבי יהושע בן לוי אמרי זה המבזה חבירו בפני תלמיד חכם". **ונפסק** להלכה כרב ורבי חנינא שזה המבזה תלמיד חכם, וכלשון הרמב"ם (תלמוד תורה ג, יא-יב) "עוון גדול הוא לבזות את החכמים או לשנאתן, לא חרבה ירושלים עד שבוז בה תלמידי חכמים... וכל המבזה את החכמים אין לו חלק לעולם הבא, והרי הוא בכלל 'כי דבר ה' בזה'... אם באו עדים שביזוהו אפילו בדברים – חייב נידוי... ברבים וקונסין אותו ליטרא זהב בכל מקום". וכן כתב השולחן ערוך (יד"ד רפג, ה) "עוון גדול הוא לבזות תלמידי חכמים או לשנאתן, וכל המבזה את החכמים אין לו חלק לעולם הבא והוא בכלל 'כי דבר ה' בזה'". ובטעם חומרת הדבר שהמבזה את התלמיד חכם אין לו חלק לעולם הבא, עיין בפירוש רבינו יונה (שערי תשובה ג, קמז-קנב).

נקרה על דרכו גוי אלים שהיה בעל זרוע ומקורב למלכות. הלה החליט להתעמר ברבים של היהודים, עצרו ושאלו בבזוז: מי אתה? רבי רפאל שהיה עניו ושפל ברכ כדרכו, השיבו בפשטות: אנכי עפר ואפר. לתשובה כזו לא פילל. הוא נבוך, והפטיר: הסתלק, לך מעמי. והחזה לו תנועת ביטול בידו. הרב המשיך בדרכו ואותו גוי הלך לביתו, ולפתע חלה במחלה אנושה. גופו התמלא מים, בשרו הפך לבצקת, וכל הרופאים נילאו מלרפאו. הוא פירפר בין חיים למות, נאבק על כל נשימה ונשימה. בא אליו אחד מחכמי דתו, ושאלו: כלום עשית מעשה רע? הרשע הארור לא יכל להזכר במעשה רע שעשה מימיו... הלה המשיך ושאל: האם פגעת באדם קדוש לאחרונה? הרהר הגוי וזכר: יום אחד עברתי ברחוב היהודים ונתקלתי ברבים. שאלתי: מיהו, והשיבני: עפר ואפר, אז אמרתי לו, גש הלאה... אמר הקאדי: אכן, נודע הדבר. עתה ידעתי בשל מי הרעה שהתחוללה על ראשך! אם רצונך להבריא, עליך למהר ולבקש את סליחת הרבו! מיהר הגוי ושלה את ילדיו אל הרב ותשורות יקרות בידם, מאן הרב לקבלם, אך שמע לבקשתם שיסלח לאביהם. עמד והניח ידו על עיניו ונשא תחינה. אמר שתי מלים ולא יסף, ואז פקח את עיניו ואמר לבנים: לכו לביתכם. הם שבו לביתם, והגוי קם ממיטת חליו והבריא. והוא ובני ביתו השכימו לבית הצדיק, להודות לו ולבקש את סליחתו על הפגיעה בכבודו. והיה הדבר למופת, ולקידוש שם שמים ברבים, בעם ישראל ובין בעמים.

דברים מבהילים כתב הגרי"ש אלישיב זצ"ל (קובץ תשובות ח"ג או"ח קה) בנוגע למחלה הנוראה: ומה הפלא שכידוע בזמן האחרון מתפשטת המחלה שאין לה תרופה, שהרי זה מידה כנגד מידה, כאומרם (שבת קט"ז): "לא חרבה ירושלים אלא בשביל (משום) שביזו בה תלמידי חכמים, שנאמר (דברי הימים ב' לו, טז) 'ויהיו מלעיביים במלאכי האלקים ובוזים דבריו ומתעתעים בנביאיו עד עלות חמת ה' בעמו עד לאין מרפא'... כל המבזה תלמידי חכמים, אין לו רפואה למכתו". גם הגראי"ל שטיינמן זצ"ל אמר (כאיל תערוג, פרשת חוקת תשע"ו) "רואים לדאבונינו שיש הרבה מאוד חולים רחמנא ליצלן שאינם מתרפאים, ומתפלאים 'על מה עשה ה' ככה', אך בדברי חז"ל מצינו כי 'המבזה תלמיד חכם אין רפואה למכתו', ואם חז"ל אומרים 'אין רפואה למכתו', זה כפשוטו רחמנא ליצלן, אין רפואה למכתו. וזה דבר מצוי מאוד בפרט בשיבות, שמבזים את ראש הישיבה, ואת הרמ"ם והמשגיחים, וזה הכל בכלל 'אין רפואה למכתו' רחמנא ליצלן, עכ"ד⁶. (ובשמות יט, יב 'כבוד תלמידי חכמים' וזכרנו. והשכיל לעשות בספר 'כבוד חכמים', שהאריך בהירות הנצרכת בזה).

תשובה: המזלזל בכבוד החכמים מסתכן בנפשו, ואף יכול לאבד את חלקו בעולם הבא.

חברת 'שומרי שבת'

שאלה: מהי העצה לדאוג לשמירת שבת בכלל ישראל?

⁶ וכבר כתבו פוסקי זמנינו [שו"ת או נדברו (ח"ט סי' מט), שו"ת יחיה דעת (ח"ה סי' ג), שו"ת מועדים ומונים (ח"ב סי' קצא) ושו"ת אבני ישפה ח"א סי' קלה], ועיין בתורת הישיבה (ג, טז) שאיסור חמור הוא ללגלג על רבני הישיבה במסיבת פורים, ע"ש.

ג. במדבר טו, לב: "וימצאו איש מקושי עצים ביום השבת". אמרו חז"ל (ספרי פרשת שלח, ז. ובילקוט שמעוני במדבר טו, תשנ) 'מגיד שמינה משה שומרים ומצאו אותו מקושש'. ואומרים העולם שרואים שמינה רבינו ארגן חברה של 'שומרי שבת', שהיו הולכים ומזהירים מפני חילול שבת. ומכאן ראייה שחובה היא לייסד חברות כאלו בכל הערים שתפקידן לעמוד על המשמר ולמנוע חילול שבת. וכן הבאנו על כמה רבנים שבכל ערב שבת הלכו להזהיר בנחת את בעלי החנויות לסגור בזמן, וגם בזמננו יש שהולכים בין החנויות ומזרזים לסגירתם, ומפרסמים את זמני הדלקת נרות וכדומה.

וכן כתב החפץ חיים (שם עולם, שער שמירת השבת, ו) "וראיתי באיזה קהילות קדושות שנתייסדו אצלם חברות הנקראות בשם 'מזהירי שבת', והם מסבבין ברחובות ושווקים על דבר סגירת החנויות, ועל הדלקת הנרות שיהיה בזמנם. וכן על דבר הטמנת התבשילים... ובכתי מרחצאות לזרום שיצאו מבעוד יום וכיוצא בזה. כמה גדול זכות האנשים האלו, כי הם מזכים רבים במצוה קדושה כזו, ועליהם אמר הכתוב (דניאל יב, ג) 'ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד', ובודאי זכות השבת תעמוד לימינם לעתיד לבוא להגן עליהם מכל רע...". וכפל דבריו (משנה ברוה רטו, ג) בכותבו "ובקהילות גדולות מאוד שאי אפשר להכריז (על כניסת השבת), נכון מאוד שימצאו אנשים המתנדבים בעם לילך ולזרוז בכל רחובות קריה על דבר סגירת החנויות והדלקת הנרות... ואשרי חלקם, כי הם מזכים את ישראל לאביהם שבשמים ויוזכו עבור זה המתחזקים תמיד במצוה זו לבנים גדולי ישראל". **ומעיין** זה כתב רבינו יונה (שערי תשובה ג- עה, קלה) "וחובה על המוכיחים לחפש דרכי העם ולחקור ולדעת במה יכשלו, ולהזהירם. כי יש אזהרות רבות, אף שהם שומרים מקצת האזהרה מבטלים הם מקצתן, כגון איסור מלאכה בשבת, שהם שומרים שבת מחללו ברוב, ויש מלאכות שאין מקצת העם נזהרים בהן לפי שאינן ידועות אצלם".⁷

וכן כתוב (שמות לא, טז) "ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדורותם". ויש לעיין שהרי ידוע החילוק בין לשון 'שמירה' המדבר על הלאוין שענינם בשב ואל תעשה שלא לעבור עליהם (וכן אמרו בעירובין צו. כל מקום שנאמר 'השמר' הוא בלא תעשה), לבין לשון 'עשיה' המדבר על העשיין לקיימם בקום ועשה, אם כן במצות השבת – אף ששייך בו מצות עשה של קידוש (פסחים קו. ע"פ שמות כ, ח), אבל עיקרו הוא באיסורי הל"ט מלאכות שבו. ולפי זה קשה למה סיים הפסוק "לעשות את השבת" שמשמע שמצות השבת היא בעשיה, ולא אמר "לשמור את השבת" שמדבר על שמירת הלאוין שהם עיקר מצות השבת. גם להלן (לה, א) כתוב "אלה הדברים אשר ציוה ה' לעשות אותם", וקשה כנ"ל, שכיון שהמשיך (פסוק ג) "לא תבערו אש בכל מושבותיכם

⁷ אכן מלבד מה שמזכירו בעצמו שלא לעשות מלאכות עד סמוך לשבת, יש להזהר גם שלא לקחת מונית וכדומה סמוך לשבת, כי גם אם הוא יבוא למקומו בזמן, אבל שמא יכשיל בכך את הנהגה שלא יוכל לחזור למקומו בזמן (וכבר הורו בזה גדולי ישראל שעדיף לנסוע כמה שעות קודם השבת, בפרט כשיוצאים מחוץ לעיר). ומי שבכל אופן נאנס, עדיף שיקח נהג גוי, כדי שגם אם יצטרך הנהג לנסוע מחמתו בשבת, לא יכשילנו ח"ו.

עוד כתב ה'משנה ברורה' (סוף הקדמה לחלק ג) 'וראוי ונכון לכל ירא וחרד לדבר ה' לכוונן חבורות ללמוד הלכות שבת, כדי שלא יכשלו בהם, וכמובא בילקוט (ריש פרשת ויקהל) אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה: עשה לך קהילות ודרוש לפנייהם ברבים הלכות שבת, ושמירת שבת כתיקונה הוא קירוב הגאולה, כאומרם (שבת ק"ח): אלמלי (אילו, עיין בתוספות מגילה סוף כא.) שמרו ישראל שתי שבתות מיד היו נגאלין'. וכן הרחבנו לעיל (שמות לא, טז) 'שמירת השבת כראוי' שגם על שומרי התורה להקפיד מאוד שלא להיכשל חלילה באיסורי שבת דאורייתא, המצויים ושאינם ידועים, ולכן חובה רבה ללמוד ההלכות כדי שלא יכשל בהם, ולהעמיד מוכיחים לרבים בעניינים אלו שישמרו על גדרי השבת וקיום הלכותיה.

תשובה: העצה כדי לדאוג לשמירת שבת בכלל ישראל היא לפתוח 'חברת שבת' שלומדים הלכות שבת כראוי, וגם למנות אחראים שיסתובבו לזרז את החנויות לסגור בזמן ושאר צרכי שבת.

השם נותן שכר ומעניש

שאלה: כיצד ה' הטוב ומטיב, לפעמים הוא גם לחוטאים?

ד. במדבר טו, מא: "אני ה' אלקיכם". פירש רש"י "אני ה' (שהוא מידת הרחמים) – נאמן לשלם שכר, אלוקים (שהוא מידת הדין) – נאמן ליפרע". מבואר שאותו הקדוש ברוך הוא 'טוב ומטיב לבריות', אשר ברא את כל עולמו כדי להטיב לבריות, הוא זה שמעניש לחוטאים. וכעין זה כתוב (שמות ו, ב) "וידבר אלקים אל משה, ויאמר אליו אני ה'", ופירש רש"י "ויאמר אליו אני ה' – נאמן לשלם שכר טוב למתהלכים לפני... אני ה' נאמן להיפרע, כשהוא אומר אצל עונש... וכשהוא אומר אצל קיום מצוות... נאמן ליתן שכר". [וראה גם ברש"י (שם פסוק ט ד"ה מקוצר) "כשהקדוש ברוך הוא מאמן את דבריו אפילו לפורענות, מודיע ששמו ה', וכל שכן האַמְנָה לטובה"]. **מבואר** שהקדוש ברוך הוא הנותן ומשלם שכר כשצריך, הוא בעצמו נותן עונש כשצריך. וזהו שגילה ה' אל משה, כי גם ה'דיבור' שהוא לשון קשה (מכות ז) המגיע משם 'אלקים' המורה על מידת הדין הקשה, וגם ה'אמירה' שהיא רכה הבאה משם 'הויה' המורה על מידת הרחמים, הכל מגיע מאותו מנהיג לבירה, אלא שלפעמים צריך הוא לנהוג במידה כזו ולפעמים במידה כזו.

זהו גם מה שכתוב (דברים ו, ד) "שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד", שצריך להאמין שגם 'השם' שהוא מידת הרחמים, וגם 'אלקינו' שהוא מידת הדין, שתי ההנהגות מגיעות מאותו ה' אחד'. וכפי שהארכנו לעיל (שמות ו, ב) 'ה' לשכר ועונש' שצריך לדעת ולהכיר שכל היסורים והצרות בעולם הזה, כולם הם לטובתנו וניתנו מאת הקדוש ברוך הוא שעושה הטוב כשצריך ועושה גם הנראה לעינינו רע כשצריך כדי לתקנו ולטובתנו.

תשובה: גם הקדוש ברוך הוא שיא ההטבה, לפעמים צריך להעניש את החוטאים, שזוה לטובתם וטובת הבריאה.

לרמות אשתי החשובה לאה בת רחל, נא להתפלל ולהתחזק במה שאפשר

נא לסייע לעלון ב'נדרים פלוס' עבור 'שבט אחים' – רמות פולין' (שלוחה 3044) בקטגוריה 'עלון הפרשה המחכימה'

ביום השבת", הרי שנתכוין לצוותם בלא תעשה, ואם כן למה אמר "אשר ציוה ה' לעשות אותם" שמשמע במצות עשה. אלא מבואר שלגבי שבת נתחדש שבמה שמתגבר שלא לעבור על הל"ט מלאכות נחשב כעשיית השבת.

וביאר ה'צפנת פענח' שאין המצוה רק שלא לעבור ולחלל את השבת, אלא גם לעשות פעולות למנוע את חילולה, ובוה נחשב שעושה את השבת כיון שגם שלא תהיה מחוללת. כעין זה כתב גם ה'אור החיים' שצריך לשמור שלא יהיה בשבת דבר חול בין ממנו ובין מזולתו, וכמו שכתב רבינו יונה (שערי תשובה ג, ט) שבכל המצוות יש לדאוג שגם אחרים יקיימו את מצוות אדונו⁸, כך לפי דברי הצפנת פענח במצות השבת יש חיוב מיוחד לדאוג שגם אחרים יקיימו את השבת, ותתקיים מצות השבת בעולם. וכן מסופר על גדולי ישראל כיצד יצאו ומסרו עצמם כדי לשמור את קדושת השבת (וב'משכן שילה' שמות לא, טז) וחספנו בזה.

כמובן שיש להזהיר בדרכי נועם כדי שישמרו הדברים, וכפי המסופר על רבי שמואל פלמן זצ"ל (רב בית הכנסת בת"א, ואביו של בעל השלמי תודה' רב בית הכנסת 'דברי שיר') שהצליח בחן הנסוך על פניו לשכנע אף אנשים רחוקים מתורה ומצוות שלא לפתוח את עסקיהם בשבת. בשעות אחר הצהריים של יום שישי היה עורך סיור מחנות לחנות ומברך את בעלי החנויות בברכת 'שבת שלום' לבבית. ליותר מזה לא היה זקוק. דבריו היוצאים מן הלב חלחלו ללבותיהם של האנשים הרחוקים ביותר ופעלו את פעולתם. רבים מהם אמרו כי נהגו לבוא במיוחד, כדי לשמוע את ברכת ה'שבת שלום' היוצאת מפיו בחן בלתי מצוי. אחד מהם החל לפתוח את חנותו לאחר שר' שמואל עזב את הרבנות. תושביו הדתיים של האיזור פנו אליו ושאלו: "שנים רבות יכולת להמנע מפתחה בשבת ומדוע עכשיו לא?" השיבם האיש: "האמת היא כי אני רחוק משמירת הדת ואין לי כל מושג במצוות בכלל ובשמירת השבת בפרט. תמיד חפצתי לפתוח את העסק, אך ברכת ה'שבת שלום' של הרב לא נתנה לי לעשות זאת...". **בדומה** לזה מסופר (רבי חיים יצחק חייקין): הופעת הדמויות הקדושות בישרה את כניסת השבת ברחוב היהודי. היהודים שהתגוררו בסביבה התרגשו מן המחזה בכל פעם מחדש. יהודיה אחת היטיבה להתבטא: "כשאני רואה מבעד לחלון את רבי אלחנן ואת רבי מיכל פוסעים לאורך החנויות, נדמה לי שאני רואה בעליל את מלאכי השבת". רבי אלחנן נהג לפתוח בלאט את דלת החנות, היה מציץ פנימה וקורא בקול רך 'שבתא טבא, שבתא טבא', מבלי להוסיף אף מילה. והחנוונים, לרבות מי שאינו שומר תורה, התעטפו למראהו ביראת הכבוד והזדרזו לסגור את החנות מיד.

⁸ זה לשונו: "ודע כי נתחייב הנברא להיות ציר נאמן ועבד משכיל בכל מלאכת עבודת אדוניו, והפועל הנאמן יהיה מהיר במלאכתו וישגיח על מלאכת הפועלים חביריו, ועיניו על דרכיהם לראות אם באמונה הם עושים ויהירים ויודיעם את המעשה אשר יעשו, כי חפצו ורצונו אשר תעשה מלאכת אדוני בלא רמיה, על כן יחזיק ידי עושי המלאכה. ואמרו רז"ל (יהושע סוטה ג, ד) 'ארוך אשר לא יקים' – אדם שלמד ושנה ולימד לאחרים וקיים את התורה, ויש בידו כח להחזיק ידי העוסק בתורה ובמצוות ולא החזיק, הרי הוא בכלל 'ארוך אשר לא יקים'".

לענין הלכה

הערות מעשיות בהל' בית הכנסת

גליון 269

גליון זה מודפס לעורר לב המעיין בלבד ולא לסמוך עליו למעשה

בבית אלקים נהלך ברגש

עקב קריאת גדולי ישראל להתחזק בענייני קדושת בית הכנסת, וכעת יש חיזוק עולמי בכל ענייני קדושת בית הכנסת, נמשך לכתוב על הלכות אלו.

ואף אלו שבקבוצת סיכון או נמצאים במקומות ששערי בית הכנסת סגורים כעת, אדרבה יש להתחזק בזה ביתך שאת ובזכות זה יזכו בקרוב לחזור לבית הכנסת.

[ובגדר קבוצת סיכון: אין בזה גדרים מדוייקים כ"כ, וחמירא סכנתא, ואין להקל בשאלה של פיקוח נפש].

מורא מקדש: כתב המשנה ברורה (ריש סי' מו) – קודם בואו לבית הכנסת, בעוד שהוא עדיין בחצר בית הכנסת, יאמר "בבית אלקים נהלך ברגשי". וירגיש וירתע עצמו בהכנסו לבית הכנסת מרב פחדו, וימתין וישהה מעט ויאמר "ואני ברב חסדך אבוא ביתך אשתחווה אל היכל קדשך ביראתיך", ואחר כך יכנס^א. ובטעם אמירת הפסוק "ואני ברוב חסדך וגוי, ביאר הקיצור שו"ע (סי' יב ס"יא) שהוא כמו נטילת רשות.

כניסה לבית הכנסת לצרכיו הפרטיים

אדם שצריך להיכנס לצרכיו הפרטיים לבית הכנסת או בית המדרש כגון לקרוא אדם, יכנס ויקרא מעט או יאמר איוה דבר הלכה או משנה ואחר כך יקראנו (שו"ע סי' קנא סעי' א).

אבל לא יקדים צרכיו מקודם הדבר תורה: דיהיה נראה דאמירת דבר תורה הוא רק טפל (מ"ב שם ס"ק יב).

לא יגביה את קולו בבית הכנסת

לא יגביה את קולו כשקורא לחבירו: כשקורא אדם לחבירו בבית הכנסת, כתבו הראשית חכמה (שער היראה פט"ו אות מה), האורה נאמן (ס"ק י) והפלא יועץ (ערך מורא), שלא יגביה את קולו, ובה יראה שיש לו מורא מן השכינה, לפי שאין דרך היושבים בבית המלך להגביה את קולם לפני המלך, והרי הוא מקיים מצות 'ומקדשי תיראו'.

למחות על אלו שנוהגים שלא כהוגן: ואף אם בא למחות בעושים שלא כהוגן, כתב בפלא יועץ (שם ובערך בית הכנסת) שילך למקומם וידבר אליהם בנחת ובכבוד ראש.

ישהא שיעור שני פתחים (בערך שניה אחת): אם אינו יודע לקרות ישהא מעט ואחר כך יצא, שהישיבה בהם מצוה, שנאמר 'אשרי יושבי ביתך'. **ובחיי אדם** (ככלל י"ז ס"י"ב) משמע שלשהות זה לכתחילה (וכן משמע ברמב"ם תפילה פי"א ה"ט, ומרדכי ריש מ"ב ב"ב סי' תש"ה) וכן **בקצות השולחן** (סי' כט בדה"ש ו).

רשיעור זה של שני פתחים, מבואר בשו"ע (סי' צ ס"כ) לדעת יש מפרשים, צריך להמתין כל אדם שבא לבית הכנסת להתפלל. כדי שתתיישב דעתו עליו (ע"ש).

שיעור זמן הילוך שני פתחים הוא קרוב לשנייה (לפי החשבון שאלפיים אמה אדם בינוני מהלך ביי"ח דקות, ושמונה טפחים הם אמה ושליש (ספר בירור הלכה (ח"א סי' צג).

לכוון לשם מצות ישיבת בית הכנסת: כתב הערוך השולחן (קנא סעי' ד) בשם הב"ח שאינה דוקא בישיבה, אלא יכול לקיימה גם בעמידה, כי אין ישיבה אלא לשון עכבה. והוסיף, שצריך לכוון לשם מצות ישיבת בית הכנסת ובית המדרש, וכן

בא"ר ס"ק ה', ובכף החיים אות ה'.

מאידך, **הבגדי ישע** (ס"ק ב) כתב שדוקא בישיבה ניכר הדבר שאינו נכנס רק כדי לקרוא לחבירו.

הצעת שידוך: מותר להציע שידוך בבית הכנסת או בבית המדרש (**משכן דוד** פ"א סעי' ח מהגר"נ **קרליץ זצ"ל**) אבל אסור לדבר על הוצאות החתונה או הדירה וכדו' ואם מתכוון לתועלת מותר (ע"ש).

להחליף צ'קים או להלוות כסף: מותר לדבר דיבור של מצוה בבית הכנסת או בבית המדרש כגון, להחליף צ'קים או להלוות כסף (**הגר"נ קרליץ זצ"ל** (סי' משכן דוד) שזה מצות חסד.

לחתום ערבות: וכן מותר לערב לחתום שכ"ז בכלל מצות חסד וגמילות חסדים (שם).

פריעת חוב: מותר לפרוע חוב (שם בשם **הגר"נ קרליץ זצ"ל**) שכ"ז בכלל דיבור של מצוה, (ועי' ברש"י כתובות דף פו מצוה עליו לפרוע חובו ולאמת דברו דכתיב הין צדק שיהא הן שלך צדק ולא שלך צדק עכ"ל).

הלווה: יש לעיין אם מותר ללווה לכתוב את הטופס או הצ'קים בבית הכנסת. וראה בהערה².

כניסה לבית הכנסת כדי ליהנות מהמזגן

אסור להיכנס לבית הכנסת או לבית המדרש כדי להימלט מפני הגשם, או אם חם לו ורוצה ליהנות מהמזגן, או לנוח מעט ואפילו אם יגיד פסוק או ילמד מעט (**מ"ב** סי' קנא ס"ק ד **שער הציון** ס"ק ב).

ואם אין אפשרות אחרת: מותר אם ילמד מעט (עי' **שער הציון** שם), ואם לא נוח לו להכנס לבית חבירו זה בכלל שאין אפשרות אחרת (**מקדש דוד** שם).

גם תלמיד חכם אסור להכנס לבית הכנסת כנ"ל, אבל לבית המדרש לבני אשכנז מותר לת"ח (**שער הציון** ס"ק יא) ולבני ספרד אסור (עי' **מקדש דוד** שם).

אם היה עסוק בלימודו חוץ לבית הכנסת וירדו גשמים מותר להכנס לבית הכנסת, אפילו אם נראה שנכנס מפני הגשמים (**מ"ב** שם).

חשש הערמה: לא היה עסוק בלימודו וירדו גשמים ורוצה להכנס וללמוד עד שיפסקו הגשמים –

הדבר דתלו: אם נכנס רק בשביל הגשמים יש בזה שאלה של הערמה, ואין ראוי לבית אלקינו להיות משמש למחסה מזרם וממטר באיציטלא שרוצה ללמוד.

כ"ז כשנכנס רק כדי להנצל מהגשם או מפני שיש שם מזגן וכדו', אבל אם נכנס להנצל מהגשם ובה סגי להישאר בכניסה לבית הכנסת, ורוצה לנצל את הזמן וללמוד בינתיים שפיר דמי ויחולו ברכות על ראשו, וכן עי' **בשער הציון** (ס"ק ב) שלא מועילה אמירת פסוק או שהייה וז"ל אלא ודאי דבכל גווני אסור כיון דכוונתו העיקר להינצל מהגשמים עכ"ל, מבואר בדבריו שתלוי מה כוונתו באמת ולא מה שעושה בפועל שאומר פסוק ודו"ק. (סי' **משכן דוד** שם הי' 32).

להישאר בבית הכנסת משום הגשם: אם שהה בבית הכנסת מחמת שהתפלל או למד ורוצה לצאת ויורד גשם, מותר להישאר בבית הכנסת או בבית המדרש (שם עמ' ס מהגר"נ

² והגר"נ **קרליץ זצ"ל** הורה שמותר ללווה לכתוב צ'קים ולמלאות טופס וכדו' אע"פ שאינו מעשה הלואה, מ"מ הכל בכלל מעשה המצוה (שם בהע' 20). ואפשר לצרף דרוב מוחלט של ההלואות יש בהם צורך מצוה כגון הכנסת כלה או פריעת חוב, הין צדק.

^א והגר"ש **אלישיב זצ"ל** היה נוהג לשחות מעט ולומר 'ואני ברוב חסדיך' כל פעם שנכנס לבית הכנסת (תפארת בחורים) אפילו כמה פעמים ביום (הרמ"ד לויך שליט"א).

שלישית או נעילת החג בבית המדרש, אלא עושים באולם ועזרת נשים.

סעודת חתונה: כתב הגרי"ש אלישיב זצ"ל בקובץ תשובות (ח"א סי' טו) שלערוך בבית הכנסת סעודת חתונה ודאי שאין להתיר, כיון שהאווירה בסעודה זו היא של שמחה וחדוה, ולא של כובד ראש, והביא שכן כתב בשו"ת דברי חיים (ח"ב חו"מ סי' לב). (וזה אף לדברי המקילין שאפשר לעשות תנאי).

לאכול מזונות ויי"ש: ועי' שו"ת שבט הלוי (ח"ט סי' כט), שהסיק להחמיר שלא לעשות סעודות בבית הכנסת, אלא רק סעודת מצוה, ודוקא כשאין מקום אחר, עיי"ש שהביא שהשדה חמד מחה על המנהג לאכול מזונות ויי"ש ביום האירוע. ומעיקר הדין מהני תנאי לזה, רק ראוי להחמיר כיון שאין לזה צורך כל כך.

שמחת בית השואבה בבית הכנסת: במקומות רבים נוהגים לערוך שמחת בית השואבה בתוך בית הכנסת עם תזמורת, זכר למקדש, דומיא דמה שהיו עורכים שמחת בית השואבה בעזרת נשים של הבית המקדש. אכן בלאו הכי לשאר סעודת מצוה כגון בר מצוה אין להביא תזמורת לתוך בית הכנסת (מקדש דוד ע"פ שו"ת חתם סופר).

בעלי מנגנים: אע"פ דנהגו להקל בזה יש להזהר לא להזמין זמרים שאין רוח חכמים נוחה מהם שעלולים לחלל את קדושת המקום ולהכשיל את הרבים באיסור שחוק וקלות ראש בבית המדרש (עי' שו"ע סי' קנא סעי' א).

ניגונים: וכן בניגונים יש לפקח שהניגונים הם ראויים, ואין שורשם בשירי עכו"ם שמחללים את קדושת המקום, וכן איסור קלות ראש (עי"ש). וכל זה מלבד הניסיון של איסור שיחה בטילה וקלות ראש בבית הכנסת, ולכן במקום שקשה לשלוט על איסור שיחה בטילה, שחוק וקלות ראש, וחשש תערובת, יש לערוך במקום אחר.

קפנדריא

היו לבית הכנסת שני פתחים, לא יכנס בפתח זה לעשותו דרך לצאת בפתח השני לקצר דרכו. אם היה הדרך עובר קודם שנבנה בית הכנסת מותר. וכן אם לא נכנס בו תחילה כדי לקצר דרכו, מותר לעשותו דרך (שו"ע סי' קנא סעי' ה).

מקום שא"א להגיע אליו אלא דרך הבית מדרש: ליכא חומרא דקפנדריא אלא הוי כנכנס לצורכו דצריך ללמוד מעט (מדברי הגרי"נ קרליץ זצ"ל סי' חוט שני (או"ח א' הל' בית הכנסת עמ' רמט).

אם נכנס לבית המדרש ליקח ספר: י"ל דהוי כצורך מצוה, דמותר לעשותו קפנדריא כמבואר ברמב"ם, עי' בבב"ל (חוט שני שם).

מקום שבין היכל הישיבה לחדר השיעורים: שא"א לעבור לשם כי אם דרך אחד מהמקומות הנ"ל, אין שייך איסור קפנדריא, אבל מ"מ צריך לישוב מעט או לומר פסוק בדרך הילוכו, וי"ל דחדר השיעורים חשיב בית המדרש גמור, ועל כן יוכל לעבור נמי דרך היכל הישיבה (חוט שני).

שני חדרים סמוכים זה לזה ופתח ביניהם, ושתייהם בית הכנסת: אם לכל אחד יש פתח להכנס מרשות הרבים, אע"פ שיש לומר שהכל בית הכנסת אחד אלא שהם חלוקים בפתח ביניהם, מ"מ אין הדבר מוכרע ויש לחוש לאיסור קפנדריא אם מקצר דרכו בבית הכנסת אחד לבית הכנסת חבירו. אבל כשדלת בית הכנסת סגורה אם כן אין שייך איסור קפנדריא כיון שאין לו ברירה, אלא לחוש לכניסה לצורכו לבית הכנסת, בזה ודאי אפשר להקל, שהרי באמת אין נכנס לצורכו אלא לעבור לבית הכנסת האחר, וגם הדבר ניכר, על כן אפשר להקל שלא להצריך לישוב בבית הכנסת שעובר דרכה (חוט שני שם).

ליכנס לבית הכנסת ע"י שנכנס קודם לבית הכנסת אחר: אם אי אפשר בענין אחר שרי, ובלאו הכי נראה דשרי וכנ"ל (חוט שני שם).

לצאת בפתח אחר

כשנכנס בו להתפלל מצוה למי שנכנס בפתח זה לצאת בפתח אחר. – ובגמרא מיייתי לזה מקרא שנאמר "ובבוא עם הארץ לפני ד' במועדים, ובבוא דרך שער צפון להשתחוות יצא דרך שער הנגב" וגו', והטעם כדי שיהיה נראה כמחבב (מ"ב סי' קנא שם ס"ק כא בשם הר"ן).

קרליץ זצ"ל שכל האיסור להיכנס מחמת שניכר הדבר שנכנס מפני הגשם, אבל אם נכנס לדבר מצוה לא ניכר מה ששוהה יותר לצורכו ולא גרע ממה שמבואר שאם נכנס לדבר מצוה אפילו שכוונתו לקצר הדרך יכול לקצר.

קריאה לאור בית הכנסת: יזהר אדם לא לקרוא לאור תאורת בית הכנסת דברי חול כגון חשבוניות של חשמל או מיסים וכדו' (הגר"נ קרליץ זצ"ל מקדש דוד עמ' סג).

וכתב הערוך השולחן (סי' קנד סעי' טז) "ודע דהאידיא אין נוהגין בזה כלל וקורין מכתבים בפני הנרות שלפני המנורה ולפני העמוד ומדליקים ממנה לעשון הטבא"ק וכל צרכי הדיוט אף שאין לצורך גדול כלל, וצ"ל שנהגו כן כל אחד כשנותן נרות נותן על דעת כן שישתמש בו הדיוט ואין איש שם על לב בזמנינו להזהר בזה, ואשרי הנוהר בזה, עכ"ל.

נאבדה אבידה בבית הכנסת: והבית הכנסת חשוק מותר להדליק את האור כדי לחפש את האבידה, ולבני ספרד אסור (ראה כף החיים ס"ק צו), אבל אם האבידה כספי צדקה, אפילו לא שייכת לבית הכנסת, מותר להדליק את האור. (עי' מ"ב סי' קנד ס"ק נו).

נקיון בית הכנסת

יש לזהר בנקיון בית הכנסת ובית המדרש. יש שכתבו שצריכים להקפיד בזה לפחות כמו שמקפיד על נקיון ביתו, ואפילו תלמיד חכם שעוסק בתורה כל היום צריך להזהר בזה (ס' מקדש דוד). איתא בשו"ע (סי' קנא סעי' ט) נוהגים בהם כבוד לכבדן ולרבצן, ונוהגין להדליק בהם נרות לכבדן.

ובגדר כבוד בית הכנסת מבואר במסילת ישרים פ"ט בשער החסידות, כשמבאר את דרגת היראה הכולל ג' דברים וחד מהם כבוד אל מצות ד' וז"ל ובכלל זה כמו כן כיבוד בית הכנסת ובית המדרש, שאין די שלא ינהג בהם קלות ראש, אלא שינהג בהם כל מיני כבוד ומורא בכל מנהגיו ובכל פעולותיו, וכל מה שלא היה עושה בהיכל מלך גדול לא יעשה בהם עכ"ל. והתאונן דוד המלך (שמואל ב' ז' ב') אנכי יושב בבית ארזים וארון אלקים יושב בתוך היריעה, ואת ביתו אדם מכבד ודואג לנקיונו כראוי ואילו לבית אלקים אינו דואג.

ובודאי לא היו מוניחין בית המלך בלי ניקיון כראוי ועכ"פ יקפיד על נקיונם שיהא את פחות מביטו.

ארגון אירועים שונים בבית הכנסת

צרכי רבים: עי' בשו"ע סי' קנא סעי' א דאין מחשבים בהם חשבונות אלא אם כן הם של מצוה, כגון קופה של צדקה ופדיון שבויים. ועי' בבב"ל שם דאע"פ שבני העיר צריכין לאותן חשבונות ואין להם מקום להתאסף שם, ממני שהוא קלות ראש בכבוד בית הכנסת (הרמב"ן בליקוטיו), ורוצה לומר דאע"פ שהוא צורך רבים, וכל שכן חשבונות של יחיד. לדוגמה: אסור שנציגי העיריה יקבלו עבור הנחת ארנונה בתוך בית הכנסת.

צרכי רבים של מצוה: כגון צדקה ופדיון שבויים. וכן אסיפות הקהל לדון על חיזוק גדרי הדת והצניעות וכדו' ושאר צרכי מצוה של רבים, אך כיון שבאסיפות אלו יש הרבה דיעות וויכוחים וכדו' רצוי להימנע מלעשותה בבית הכנסת ובית המדרש אם אפשר לשכור אולם (מקדש דוד).

ולבחור הנהלת בית הכנסת בשבת, כתב הגרי"ש אלישיב זצ"ל (קובץ תשובות ח"ג סי' סו) שאסור, ואף אם אין זמן לעשות זאת בחול, שכיון שנהוג למסור דו"ח על פעולותיה של ההנהלה הקודמת ויש המתחמים ביקורת על כך, עלול הדבר להביא לדיבורים אסורים ולדיבורי חול בשבת.

סיום הש"ס: כתב המ"ב (סי' קנא ס"ק יט) דהנהגין להקל לעשות סעודת סיום הש"ס בבית המדרש מפני שאין מקום אחר מרווח לזה אין למחות בידם דיש להם על מי לסמוך.

סעודה שלישית: עי' בשו"ת אגרות משה (או"ח ח"א סי' מה) במה שנוהגים להקל לערוך סעודה שלישית כדעת רש"י ואור זרוע (שהביא הבה"ל ובשער הציון סי' קנא ס"ק יד).

ובארץ ישראל ברוב קהילות הליטאים לא נוהגים לערוך סעודה

¹ ובגדר צרכי רבים: עי' מ"ב הל' שבת סי' שו ס"ק כח דמותר לעיין ולחקור על עסקי רבים בשבת דצרכי רבים הוי כצרכי מצוה.

ובגדר הדבר עי' בקובץ תשובות ח"א סי' ל ע"פ המאירי, שכל דבר המונע את הרבים ממכשול ומצילם מהפסד, נחשב כצרכי רבים ומותר, ולפי זה כתב הגרי"ש אלישיב זצ"ל (שם) דאסור למדוד את לחות האויר ע"י תחנת המדידה שבמושב, כדי לדעת כמה להשקות את השדות, שאין זה בכלל הפסד, אע"פ שזה נוגע לרבים. והוסיף שכיון שהצורך בהשקיה איננו נורא באופן כללי לציבור, אלא רק לכמה יהודים שרכשו מגרשה בשותפות, אין הדבר נחשב כצרכי רבים

לתרומות הערות והארות - 08-928-5647

(מ. הרסקין מודיעין עילית)

ניתן לקבל הגיליון במייל 089285647@gmail.com

² אך יש מקום לחלק דבבית המקדש הקפידו שהיו חסידים ואנשי מעשה מרקדים באמצע, וכל העם מסתכלים, ולא היה בזה משום חשש קלות ראש, אך בזמנינו שכולם משתתפים בריקודים יש יותר מקום לחשוש לשחוק וקלות ראש.

מים זכים

דורשי רשומות אמרו 'אין מים אלא תורה'
שנאמר 'הוי כל צמא לכו למים' (ב"ק פב).

פרשת בהעלותך

וא"כ יש לדון שלכן הי' מותר לכל אחד מהם לבקש שיהרגוהו תחילה, כיון שבהקדמת המיתה שמבקש שיהרגוהו תחילה, הרי יש בזה מעשה הצלה לחבירו, וא"כ יש מקום לומר שהמעשה מוגדר כמעשה הצלה שמציל את נפש חבירו.

ולפי"ז אין להוכיח מזה לנידוי"ד, בחולה בעל יסורים גדולים שרוצה להתפלל על קירוב מיתתו ר"ל, שיתכן שאין לו להתפלל ע"ז, כיון שאין בקירוב מיתתו מעשה הצלה כלל, אלא יש בזה רק איבוד נפש מישראל.

אך באמת יש לדון שאין לומר הכי, משום שלכאוי לא יתכן שהטעם שהותר לכל אחד מהם לבקש מהקיסר שיהרגוהו תחילה, הוא משום שעיי"ז הוא מעבד בזה את מיתת חבירו וכנ"ל, - כיון שבעלמא קיי"ל שחייד קודמין לחיי חבירך, ובפשטות י"ל, דגם חיי שעה שלך, קודמין לחיי שעה של חבירך, וא"כ שוב צ"ע, כיצד הותר לכל אחד מהם למסור את החיי שעה שלו למיתה, בעבור הצלת החיי שעה של השני.

- ג -

והנה אע"פ שבאמת נראה לומר בפשיטות, שגם חיי שעה שלך, קודמין לחיי שעה של חבירך וכנ"ל, אך באמת יש לפלפל טובא בזה ע"פ המעשה הידוע, שכאשר רה"י בראדין הגאון רבי נפתלי טרופ זצ"ל הי' חולה מאוד, החליטו בני הישיבה לערוך מגבית של חיים עבור רה"י, וכל אחד מבני הישיבה תרם יום או שבוע מחייו בעבור הגרנ"ט.

וכאשר באו להתרים את הח"ח זצ"ל, בעבור מגבית החיים הנ"ל, - הח"ח הירחר תחילה בדבר, ואח"כ הסכים לתרום דקה אחת (!) מחייו, בעבור הצלת חיי הגרנ"ט, (עיי' בספר 'מאיר עיני ישראל' ח"א עמ' 243).

ומעתה צ"ע טובא בזה, כיצד הותר להם לתרום מחייהם בעבור הצלת חיי הגרנ"ט, והרי קיי"ל שחייד קודמין לחיי חבירך, - והי' מקום לבאר בזה, שכיון שהם לא מסרו את כל חייהם בעבור הצלת האחר, אלא הם מסרו רק 'חיי שעה' מהחיים שלהם, לכן הותר להם לעשות כך, (ועיי' ב'דרכי תשובה' (יו"ד סי' קנה, ו) שהביא מהגהות 'חכמת שלמה', שעד י"ב חודש נחשב כחיי שעה, עיי"ש ואכמ"ל בזה).

- ד -

אכן באמת צ"ע טובא בזה, כיון שבסבא פשוטה נראה לומר, שגם חיי שעה שלך, קודמין לחיי שעה של חבירך, וא"כ צ"ע טובא, כיצד הותר להם לתרום מחייהם בעבור הצלת חיי הגרנ"ט, והרי קיי"ל שחייד קודמין לחיי חבירך, - וכאשר כל אחד מהם תרם למשל יום מחייו שיעבור לחיי הגרנ"ט, הרי זה מסירת 'חיי שעה' של יום חיים, בעבור הצלת חבירו ב'חיי שעה' של יום חיים.

ואע"פ שיש מקום לדון ולומר, שכל המגבית שם הייתה בדרך 'סגולות', ולכן הדבר הי' מותר, - אך מ"מ אכתי צ"ע בזה, כיון דקיי"ל דצריך לשמור על הנפש גם מסכנות סגוליות,

ויאמר משה אל ה' למה הרעת לעבדך ולמה לא מצאתי חן בעיניך לשום את משה כל העם הזה עלי: ... מאין לי בשר לתת לכל העם הזה כי יבכו עלי לאמר תנה לנו בשר ונאכלה: לא אוכל אנכי לבדי לשאת את כל העם הזה כי כבד ממני: ואם ככה את עשה לי הרגני נא הרג אם מצאתי חן בעיניך ואל אראה ברעתי: (יא, יא-טו).

ופירש רש"י 'ואם ככה את עשה לי - תשש כוחו של משה כנקבה, כשהראהו הקב"ה הפורענות שהוא עתיד להביא עליהם על זאת, אמר לפניו, אם כן הרגני תחילה', עכ"ל.

והנה דנו הפוסקים, האם מותר לחולה שמתייסר ביסורים גדולים מאוד, עד שטוב מותו מחייו ר"ל, להתפלל ולבקש מהקב"ה שימיתו במהרה, בכדי שהוא יפסיק להתייסר, - או"ד שאין ראוי לו להתפלל ולבקש מהקב"ה שימיתו במהרה.

ומעתה יש לדון, האם יש להוכיח מתפילתו של משה רבינו ע"ה, שהתפלל וביקש מהקב"ה, 'ואם ככה את עשה לי הרגני נא הרג אם מצאתי חן בעיניך ואל אראה ברעתי', - ולומר שמוכח מזה שמתו לבטל יסורים גדולים לבקש מהקב"ה, 'הרגני נא הרג אם מצאתי חן בעיניך', - או"ד שאין מכאן ראיה כלל.

ויש לפלפל טובא בזה, וכדלהלן.

- א -

דהנה משה רבינו ביקש מהקב"ה שיהרגוהו תחילה, בכדי שלא יאלץ להתייסר ולראות את הפורענות שתבוא על בני"י, ועיי' ביספרי (פיסקא לג) שהביא בזה משל, לאחד שנגזרה מיתה עליו ועל בניו, והוא ביקש מההורג שיהרגוהו תחילה, ושלא יראה במיתת בניו, עיי"ש.

ויש לעי' עוד בכעיי"ז, במה שמצינו במדרש 'אלה אזכרה', שרשב"ג ביקש מהקיסר שיהרגוהו לפני רבי ישמעאל כה"ג, - ומאידך רבי ישמעאל כה"ג ביקש מהקיסר שיהרגוהו תחילה, ושלא יראה במיתת רשב"ג.

וגם בזה יש לעי' טובא, כיצד הותר לכל אחד מהם לבקש מהקיסר למות תחילה, - ויש מקום לבאר בזה, שהותר לכל אחד מהם לבקש להקדים מיתתו, בכדי שלא יצטרך להתייסר ביסורים גדולים, כשיאלץ לחזות במיתת השני ר"ל, - וא"כ יש לדון, דיש מקום להוכיח מזה, שמתו לחולה בעל יסורים גדולים להתפלל להקב"ה שימיתוהו במהרה ר"ל.

- ב -

ואמנם יש מקום לדחות ולומר, שמהמעשה של רשב"ג ורבי ישמעאל כה"ג אין להוכיח לנידוי"ד, כיון דהתם כאשר כל אחד מהם ביקש מהקיסר שיהרגוהו תחילה, הרי הוא ביקש לעכב בזה את מיתת חבירו, כיון שעיי"ז שיהרגוהו תחילה, הרי מיתת חבירו תתעכב בזמן מה.

שהרי נכתבו כמה וכמה הלכות בעניין סכנת 'זוגות', ובעניין סכנת 'עין הרע' וכדו', ואע"פ שהיו סכנות סגוליות.

[ואין להקשות כיצד אדם הראשון נתן לדוד המלך ע"ה שבעים שנה משנותיו, כד נימא שאדה"ר קיים את התורה (ואכמ"ל בזה), - כיון שידוע שקודם מתן תורה, גם אלו שקיימו את התורה עשו 'חשובות' במקומות מסויימים, והכריעו בכמה וכמה מקומות שבהם מוטב לנהוג שלא כפי כללי התורה, ודו"ק].

- ח -

יש מקום לפלפל בזה, ע"פ משי"כ לדון בשו"ת 'תשובות והנהגות' (חי"ה סי' שצט, עמ' תקצ), שיתכן שמותר לטריפה למסור עצמו למיתה, בכדי להציל את החיי עולם של חברו, כיון שהחיי עולם של חברו השלם, עדיפי מהחיי שעה של הטריפה עיי"ש, - [וע"ע בשו"ת 'מנחת שלמה' (חי"ב סי' פו)].

ומעתה יש מקום לומר, שהתורמים שתרמו חיים להגרני"ט זצ"ל, כל אחד מהם תרם פחות מ"י"ב חודש משנות חייו, והיינו שכל אחד מהם תרם רק 'חיי שעה' מחייו (וכנ"ל שעד י"ב חודש נחשב כחיי שעה), - ומאידך במגבית כולה נאספו להגרני"ט תרומות של חיים, שהתקבצו ביחד ליותר מ"י"ב חודש, והיינו שבסופה של המגבית הגרני"ט קיבל מכולם ביחד יותר מ"י"ב חודש של חיים, וא"כ הגרני"ט קיבל לבסוף 'חיי עולם'.

ומעתה אי נימא כמו שדן לומר ב'תשובות והנהגות' הנ"ל, שמותר למסור חיי שעה בכדי להציל את חברו חיי עולם, אי"כ יש לבאר שפיר, שלכן הותר להם לתרום 'חיי שעה' להגרני"ט, כיון שהרי הגרני"ט הרויח לבסוף מכל המגבית הנ"ל 'חיי עולם' ודו"ק, - [ואמנם אכתי יש מקום לפלפל ולדון, שי"ל שחיי שעה של אדם בריא, חמורים יותר מחיי שעה של טריפה, וב'תשובות והנהגות' הנ"ל לא דיבר באדם בריא, אך אכמ"ל].

- ו -

אמנם אכתי צל"ע במה שהקשינו לעיל, במעשה של רשבי"ג ורבי ישמעאל כה"ג הנ"ל, דצ"ע כיצד הותר לכל אחד מהם למסור את החיי שעה שלו למיתה, בעבור הצלת החיי שעה של השני, והרי בפשטות נראה לומר, שגם 'חיי שעה' שלך קודמים לחיי שעה של חברך וכנ"ל.

ויתכן ליישב בזה ע"פ מה שכתב ב'ספר חסידים' (אות תרחצ) וז"ל, 'שנים שיושבים וביקשו אויבים להרוג אחד מהם, - אם אחד תלמיד חכם והשני הדיוט, מצוה להדיוט לומר הרגוני ולא חברי, - כו' ראובן בן איצטרבלי, שביקש שיהרגוהו ולא לר' עקיבא, כי רבים היו צריכים לר' עקיבא'.

וע"ע ב'מגדל עוז' להיעב"ץ (פינה א - אבן בוחן, אות פה) שמבואר בדבריו, שמי שיודע בבירור שחבירו ת"ח כשר וצדיק יותר ממנו, אזי הוא רשאי למסור את עצמו למיתה, בכדי להציל את חברו הגדול ממנו, (והובא ב'תשובות והנהגות' הנ"ל).

ומעתה יתכן לומר במעשה דרשבי"ג ורבי ישמעאל כה"ג הנ"ל, שכל אחד מהם סבר ברוב ענוותנותו, שהשני גדול הימנו, ולכן כל אחד סבר שמותר לו לבקש למות ראשון, בכדי להציל את החיי שעה של חברו שגדול ממנו לפי דעתו.

[ושוב ראיתי בספר 'משנת פיקוח נפש' (סי' עח), שהקשה ג"כ מה הביאור במעשה הנ"ל, והביא בשו"ת 'אגרות משה' (יו"ד חי"ב סו"י"ק קעד) כתב, שאסור לע"ה למסור עצמו למיתה בכדי להציל ת"ח ממיתה, ועיי"ש במשי"כ לתרץ בביאור המעשה הנ"ל].

- ז -

אמנם אכתי יש לע"י במה שאיתא שמשו רבינו התפלל וביקש מהקב"ה, 'ואם ככה את עשה לי הרגני נא הרג אם

מְצַאתִי חַן בְּעֵינֶיךָ וְאֵל אֲרָאָה בְּרַעְיִי, - שיש לדון האם מוכח מזה שמותר לבעל יסורים גדולים לבקש מהקב"ה, 'הֲרַגְנִי נָא הֲרַג אִם מְצַאתִי חַן בְּעֵינֶיךָ, - כיון דהתם לכאוי לא שייך לדון מצד הסברות שהזכרו לעיל.

אכן באמת גם בזה יש מקום לפלפל ולומר, שאין מהתם ראייה לנידו"ד, בחולה בעל יסורים שרוצה להתפלל לקירוב מיתתו ר"ל, - כיון שיעוי' ביומא (פו:), שמשו רבינו ביקש מהקב"ה, שיכתב בתורה החטא שמחמתו הוא לא זכה להיכנס לא"י, בכדי שלא יאמרו שהוא חטא המרגלים של דור המדבר, ולכן הוא לא זכה להיכנס לא"י, עיי"ש.

ומעתה י"ל, שכאשר משה רבינו ביקש מהקב"ה 'ואם ככה את עשה לי הרגני נא הרג אם מְצַאתִי חַן בְּעֵינֶיךָ וְאֵל אֲרָאָה בְּרַעְיִי, כוונתו לא הייתה לבקש שהקב"ה ירגעו אחד' לפני שאר העם, - כיון שאז היו אומרים שהוא חטא יחד עם שאר העם המתאוים, - אלא כוונתו הייתה שהקב"ה יהרגו בתחילה, ואח"כ שתהי' הפסקה של כמה ימים (לפחות) בין מיתת משה למיתת המתאוים, בכדי שלא יאמרו שמיתתו קשורה למיתת המתאוים.

- ח -

והנה יעוי' בפירוש 'עמק הנציי"ב' על הספרי הנ"ל, שביאר את הדברים שם, שמשו רבינו טען שנשאר לו לחיות רק חיי שעה, כיון שהוא עתיד למות לבסוף מחמת שהעם יסקלו אותו, או מחמת שלא יהי' בכוחו לסבול אותם מחמת רוב הצער והתלאה, עיי"ש.

ומעתה שוב יש לפלפל ולומר, שמשום הכי הותר למשה רבינו לבקש מהקב"ה לקרב מיתתו ולהורגו תחילה, כיון שע"י מיתתו תיגרם הצלה לחיי שעה של עם רב מישראל, שהרי מחמתו מיתתם תידחה בזמן מה, בכדי שלא יאמרו שמשו מת מחמת שהוא גם חטא בחטא של העם המתאוים וכנ"ל.

ולזה י"ל, דהי' שרי למשה למסור את החיי שעה שלו למיתה, בכדי להציל את החיי שעה של רבים מישראל, [וכע"י? ביאר ב'אגרות משה' (שם), את מה שהובא ברש"י בתענית (יח: בדי"ה בלודקיא), שלולינוס ופפוס מסרו נפשם למיתה, בכדי להציל את אנשי לוד, - וביאר בזה, שאע"פ שבעלמא אסור לאדם למסור עצמו למיתה בכדי להציל את חברו, אך מ"מ שם הותר להם למסור נפשם למיתה 'משום דהצלת ישראל שאני' עיי"ש].

ולפי"ז שוב אין להוכיח ממשו רבינו, לגבי נידו"ד בחולה בעל יסורים גדולים שרוצה להתפלל על קירוב מיתתו ר"ל, - ודו"ק ונפלא.

**ניתן לזכות את הרבים ולהגדיל תורה ולהאדירה
ע"י הקלטת תגובות הערות והוספות
בקו 'מים זכים': 02-633-5850**

**כמו כן בקו זה ניתן להאזין
לתגובות שהתקבלו במערכת**

**המען לתגובות: יצחק זאב כגן
רח' נתיבות המשפט 81 מודיעין עילית
טל': 1515-271-55442 (תא קולי)
פקס: 02-655-0973 (מערכת נסיונית)
דוא"ל: A0527155442@GMAIL.COM**

ניתן לתרום להוצאות הפצת העלון, דרך עמדות 'נדרים פלוס' - [לעבור לקופות נוספות - להיכנס ל'קרבן צרכי הרבים' - ולגלול למשבצת המציינת: 'עלון מים זכים'] - הדברים נכתבו לעורר לב המעיין בלבד - ניתן לקבל את העלון במייל, ע"י שליחת בקשה לדוא"ל של המערכת. להנצחת שמות לע"נ ולרפ"ו ש"ש וכדו' (50@), ובכל ענייני העלון, ניתן לפנות: 1515-271-55442 (תא קולי)

בזרע דפואות

הופיע ספר

מדריך מקיף על סגולותיהם של המאכלים והצמחים שבטבע

למעלה מ-200 ערכים מסודרים, בהם נסקרים סגולתם הטבעית של מאות סוגי הפירות והירקות, הקטניות ועשבי התיבול והבשמים, והרפואות הגנוזות בהם מששת ימי הבריאה.

ספר
דבר שמואל

מאמרים קצרים
על פרשיות התורה
ואגרות הש"ס
משולבים במעשיות
מדברי הז"ל וסיפורים
מגדולי הדורות

חדש!

עבשיו בחנויות הספרים! • הפצה: קולמוס

לקראת שנת מלכתא

dirshu@dirshu.co.il | לקבלת הגליון למייל:

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 227

פנינים לפרשת שלח

"מכל הכבוד שקבלתי שם, לא יישאר לי מאומה", אמר הרב שטיינמן למלוויו, "אך מההשפלה הזאת, אני רק מרוויח. אם היה אדם יודע כמה שווה בעולם הבא כל טיפת ביזיון שנחל בעולם הזה, היה קונה את ההשפלה בכסף מלא. הקב"ה שלח לי מתנה נפלאה עד פתח הבית..."

הגאון רבי ראובן אלבו שליט"א על הכבוד ונזקי

"שלח לך אנשים" (במדבר י"ג, ב')

המרגלים, נבין גם את התשובה לשאלה זו: כאשר אדם נגוע, הוא אינו יכול לקבל מוסר. הנגיעה מרחיקה ממנו כל מה שרואה, שומע ולומד, ומונעת ממנו להפיק לקח, ולראות את הקשר להנהגתו האישית. תאוות הכבוד היא חוט השערה המבדיל בין מצב של "באותה שעה כשרים היו", למצב של "מה ביאה בעצה רעה, אף הליכה בעצה רעה".

הקושי לוותר על הכסא

אחד הדברים הקשים ביותר לאדם הוא לוותר על כסאו. רק הכיסא

מדוע הלכו המרגלים בעצה רעה? הלא הכתוב מעיד בהם שכשרים היו. מה גרם להם לקיים את דבר ה' אשר אמר אל משה, מתוך מחשבה רעה?

המפרשים עוסקים בשאלה זו, ומשיבים עליה בכמה וכמה דרכים. דבריו של הזוהר הקדוש (ח"ג דף קנח) בעניין, מבהילים ממש, וזו לשונו:

"אמרו [המרגלים]: אי יעלון ישראל לארעא, נתעבר אנן מלמהוי רישין, וימני משה רישין אחרנין" - אם יכנסו ישראל לארץ, יעבירו אותנו מלהיות ראשים [נשיאים] וימנה משה ראשים אחרים", דהא אנן זכינן במדברא למהוי רישין, אבל בארעא לא נזכי" - במדבר זכינו להיות ראשי ישראל, אבל בארץ ישראל לא נזכה לכך.

הסיבה שגרמה לנשיאים להוציא את דיבת הארץ, הייתה, אם כן, תאוות הכבוד שהתעוררה בהם כשהתקרבו לארץ ישראל. הם ידעו כי בבואם אליה יסתיים תפקידם כנשיאים, ויתמנו אחרים תחתיהם. כיון שהייתה להם נגיעה אישית, לא יכלו לראות את הארץ במבט נקי. נגיעתם עוותה את מראה עיניהם, וגרמה לכל ישראל בכיה לדורות.

כבר בתחילת פרשתנו אומר רש"י: "למה נסמכה פרשת מרגלים לפרשת מרים? לפי שלקתה על עסקי דיבה, שדברה באחיה, ורשעים הללו ראו ולא לקחו מוסר".

כיצד זה לא לקחו מוסר? לאחר שהבנו את שורש חטאם של

ויהי היום, הגיע לירושלים מכתב מראשי קהילה זו בתלונה חריפה: למה רימיתם אותנו? המינוי של רב זה הוא מקח טעות! ולמה? כי אנו ביקשנו רב כזה שכבר יודע הכל, והנה שמנו לב שבביתו של רב זה האורות דולקים גם לאחר חצות לילה. עשינו מעקב לראות במה הוא עוסק בשעה מאוחרת כ"כ, ולכן אנחנו מחליטים לפטר את הרב!...

משיחותיו של הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל

"ויילנו על משה ועל אהרן" (במדבר י"ד, ב')

מדוע חכמי התורה נקראים בדברי חז"ל בכינוי "תלמיד חכם" או: "תלמידי חכמים"? הרי מדובר באנשים מבוגרים או קשישים, שעברו כבר את גיל ההתלמודות. אלא - כל ימי חייו ירגיש את עצמו בבחינת תלמיד. בשאיפה ללמוד עוד ועוד. וזהו מאמר בן זמנא בפרקי אבות ד', איזהו חכם? - הלומד מכל אדם. רק מי שעדיין מומשיך ללמוד, כי יודע הוא חסרונו, כמה שכבר למד - הרי יש עוד הרבה והרבה להוסיף לימודים ודרגות בתורה, במוסר, וביר"ש.

השקפה זו, אינה קיימת אצל העוסקים בלימוד חכמות חיצוניות, אצלם העמל הוא רק מתי שהתלמיד מתכוונן לקראת הבחינות. ואם נבחן והצליח, והוא כבר באמת יודע את כל מה שדרשו ממנו, כגון בהנדסה, או במתמטיקה וכדומה, הרי כבר סיים חוק לימודיו, ואינו מומשיך להיקרא בשם תלמיד, כי הוא כבר גמור הכל.

מעשה בר' שלמה נתן קוטלר שהתמנה לרב בחו"ל

ומספרים, שפעם אחת שלחו מקהילה אחת באמריקה בקשה לירושלים, שישלחו אליהם רב גדול בתורה, שיודע הרבה ויוכל לענות על כל שאלה שישאלוהו. ואז שלחו להם אחד מבחירי האברכים בשיבת "עץ חיים" גאון גדול ובקי נפלא, ה"ה הרב שלמה נתן קוטלר. הוא אמנם הגיע לאמריקה, והתחיל בתפקידו.

אולם, ראשי קהילה זו היו עמי הארץ כאלו, שלא היה להם מושג באיכות לימוד תורה. ויהי היום, הגיע לירושלים מכתב מראשי קהילה זו, בתלונה חריפה, למה רימיתם אותנו, המינוי של רב זה הוא מקח טעות. ולמה? כי אנו ביקשנו רב כזה שכבר יודע הכל, והנה שמנו לב שבביתו של רב זה (ר' שלמה נתן) האורות דולקים גם לאחר חצות לילה. עשינו מעקב לראות במה הוא עוסק בשעה מאוחרת כ"כ (כי לא רצינו לחשוך שיש שם משחקי קלפים ח"ו), ובסוף התברר לנו שהוא יושב ע"י השולחן מול ערימה של ספרים רבים, וגם כותב שם בתוך מחברות. מכל זה הוברר לנו שעדיין לא סיים את חוק לימודיו,

שהרי הוא עוסק בלימוד וכתבת מבחנים, כי אם זה נכון שכבר למד כל מה שצריך, למה הוא מחפש בספרי הלימוד?...

ולכן הם מחליטים לפטר את הרב!... אך - כמובן, מסכנים אלו ראשי הקהל, דלים ומדולדלים מכל מושג מה זה שקידה בתורה, הם מדמים הגברת לשפחותיה, ומודדים במהלך מחשבה של חולין. כי לא כשאר חכמות היא חכמת התורה, וחכמת המוסר ויר"ש.

סיפור זה הוא בניגוד למעשה הפוך, שאירע בעיירה אחת קטנה בפולין או בליטא, שג"כ החליטו לפטר את הרב. אך הסיבה שם היתה בגלל שעברו כמה פעמים ע"י חלון ביתו בחצות לילה, ואפי' קצת לפני חצות, והי' שם חושך, והרי זה סימן שאינו מתמיד כראוי בלימוד התורה. אך הם לא ידעו את הסיבה האמיתית, שהרב כ"כ עני, שאין בביתו כסף עבור נרות להאיר, והוא לומד בע"פ בחושך.

וכל זה אמר שלמה המלך בחכמתו (משלי כ"ב): "חנוך לנער ע"פ דרכו, גם כי יזקין לא יסור ממנה", ופירשו חכמי המוסר, שסוף הפסוק הוא הדרכה אל מה שיש לחנך נער, את הצעיר, בשנות ילדותו ונעורותו.

ואמר שיש לחנכו כך, כדי שגם כי יזקין לא יפסיק מלעסוק בחינוך עצמו, ובעבודה על עצמו, להשתלם עוד ועוד מדרגא לדרגא. ופירוש הביטוי "לא יסור ממנה" - הוא הכוונה לא יסור מלעסוק גם בזקנותו בעבודת החינוך.

ונסביר הדבר בתוספת העמקה. הרי כתוב (תהלים קיא, י) "ראשית

חכמה יראת ד', כלומר, שהחכמה הזאת, דהיינו יראת שמים, היא הראשית והמובחרת מכל החכמות שבעולם, וכן כתוב בס' איוב (כח כח): "הן יראת ד' היא חכמה". ואם כך הדבר, בודאי יש להתמקד ביותר, בקנין ערך יקר זה, דהיינו יר"ש.

הכל בידי שמיים חוץ מיראת שמיים

ואיך קונים יראת שמים? כבר אמרו חז"ל (ברכות לג ע"ב): "הכל בידי שמים, חוץ מיראת שמים". כל דבר ה' מביא על האדם, עניות או עשירות, בריאות או להיפך, אך יראת שמים הוא הדבר שתלוי רק בנו, וה' רוצה שזה יעשה רק בכוחנו.

ולכן על כל צרה שלא תבוא אפשר לומר: "ה' יעזור", או "זה לא נורא", בטחו בה', וכו', אבל לגבי יראת שמים, ח"ו מלומר 'ד' יעזור, ואני לא צריך כ"כ להתאמץ'. כי זה ענין אבסולוטי שלי בעצמי, ואם זה שייך לי, אז אין להתרשל רק להרעיש את עצמו, למלא כל חדרי לבי בריכוז המאמץ לרכוש יראת שמים.

מעשה בר' שלום והנכד של השכנה

והביא הרה"ג ר' שלום שבדרון שליט"א (זצ"ל) סיפור נפלא, שנותן לנו משל ומוסר השכל להתעורר. בהיותו אברך, ומתגורר בשכונת "שערי חסד" בעה"ק ירושלים, שיחקו שם ילדים בשכונה בסוס ורוכב, כגון ילד אחד הי' הסוס, ואחר הפרש וכו', ורץ ילד אחד מאירק'ה שמו, במהירות לכיוון מדרגות הבית, ונתקל ונפל, ונחבט מצחו בחוד המדרגה, ונפתח סדק במצח, ודם נוזל ממנו. מיד רץ ר' שלום ותפס את הילד על זרועותיו, ושם מטלית רטובה על הפצע, שעדיין שותת וצובע בדמו את המטלית, וכך רץ עם הילד על זרועו, אל בית הרופא.

והנה בצאתו מן החצר, ראתהו מרחוק אשה שהיתה סבתו של התינוק, והיא חשבה שזה תינוק של ר' שלום שרץ הוא ואשתו אחריו. ותאמר הסבתא מרחוק: "אל תבהלו, זה לא נורא! זה לא נורא! ה' יעזור, וזה יעבור לו לתינוק שלכם!".

בינתיים, הסבתא התקרבה יותר, והכירה שזה מאירק'ה שלה, נכדה.

**"מ'איך-קה! שלי, מ- איר-קה!!!
אוי לי מה קרה!". השכנות ששמעו
צעקותיה, מיד ענו לה באותן
המלים שהיא עצמה הרגיעה
רגע לפני כן, וקראו לה: "סבתא
יקרה! זה לא נורא, זה לא נורא,
ה' יעזור, זה בקרוב יעבור!",
וכך נהיתה הסבתא ללעג...**

אז פתחה בצעקה היסטורית: "מ'איך-קה! שלי, מ- איר-קה!!! אוי לי מה קרה!". השכנות ששמעו צעקותיה, מיד ענו לה באותן המלים שהיא עצמה הרגיעה רגע לפני כן, וקראו לה: "סבתא יקרה! זה לא נורא, זה לא נורא, ה' יעזור, זה בקרוב יעבור!", וכך נהיתה הסבתא ללעג...

ושאל ר' שלום מה קרה כאן? קודם דיברה בנחת וברגיעה 'ד' יעזור', ועכשיו פתאום, כל כך רועשת ודואגת? והתשובה פשוטה: קודם - זה היה סתם ילד, ועתה זה "מאירקה שלי"...

כך עלינו לדעת שהחינוך ליראת שמים זה "מאירקה שלי"! זה דבר שאין לומר: "ד' יעזור", אלא זה בנפשנו, וכל המאמצים נשקיע בזה. הכל בידי שמים, חוץ מיראת שמים. על יר"ש ועל דקדוק בקיום מצוה, אין לסמוך על בטחון.

(מתוך העלון והספר 'און יעקב' סיון ע"ט)

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך במייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד...
אקטואלי ומרתק.

הצטרפו בחינם לאלפי המנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

**הפורחת
בכל יום..**

המייל היומי של 'דרשו'

הראה מיודעינו ל'דרייוער' שבידו צ'ק על סך אלף ושמונה מאות דולר. הדרייוער שהכיר את בעל הצ'ק תמה על סכום נכבד כזה כי לא הכירו כאחד מעשירי העיר, בירר אצלו והעלה בידו כי הלה 'סגר' עסק נכבד וקיבל על עצמו לתת את 'מעשרותיו' לנצרך הראשון שייקלע לידיו וזה האיש פגע בו ראשונה, שאלו הדרייוער והרי היה לפניו עוד 'גברא'...

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א על האמונה שתחיש ישועתו

ימצא כי הישועה כבר מצאה את דרכה אליו. ואל 'אמר אבדתי כי אבדתי, נתרחקתי כל כך מבוראי עד שאינו מרחם עלי, דאיתא בספר 'שפתי צדיקים' להרה"ק רבי פנחס מדינאוויץ זי"ע, שבוודאי לא הסתפקו המרגלים בכוחו ויכולתו של השי"ת, אלא (ז"ל), 'כי באמת יודעים היו שהיכולת ביד הקב"ה להנהיגם למעלה מהטבע, כי כבר הורגלו בכמה ניסים פלאים, אמנם היו סבורים, אחר שכבר נתלכלכו בכמה חטאים ב'עגל' וגם ב'מתלוננים', אולי גרם החטא שאין אנו כדאין עוד שיעשה הקב"ה עמנו ניסים, ולהנהיגנו למעלה מהטבע, ובאמת זו הייתה כוונת השי"ת בשליחת המרגלים כדי שיראו שם את הנפילים בני ענק ויבינו שבדרך הטבע אי אפשר להם לכבוש את ארץ ישראל, ואעפ"כ ינסו לארץ ויקבלוה בתורת מתנה, או אז יוכחו לראות כי לעולם רחמי הקב"ה אב הרחמן על בניו רחומיו, ולעולם יעשה להם ניסים מחמת אהבתו עליהם.

מכאן תשובה כנגד אותם הרהורי 'יאוש המנקרים בלב האדם, לאמור, 'ידעתי גם ידעתי, שהקב"ה הוא אב המרחם על בניו, אך אני כבר הדחיתי לגמרי, ואף שאמר הפייט 'הטוב ומיטיב לרעים ולטובים' אינני בכלל זה (כמאמר העולם שלכל 'כלל' יש יוצא מהכלל), כי אין זה אלא לסתם 'רעים' אבל לא לרע כמוני.. ובאמת טענה זו אין לה שחר, ומעיקרא פירכא היא, ואדרבה תגל נפשו בה'

בפרשתן (יג כח-ל) הובא באריכות כיצד התלוננו בני ישראל ובכו מרוב פחדם על שאין בכוחם לערוך מלחמה כנגד הגיבורים 'לידי הענק' מז' העמים היושבים בארץ כנען, לעומתם טען כלב בן יפונה ויאמר "עלה נעלה", וברש"י עלה נעלה - אפילו בשמים, והוא אומר עשו סולמות ועלו שם, נצליח בכל דברינו. ולכאורה תמיהה מילתא, וכי זו תשובה היא על טענתם, והרי הם טענו 'דברים של טעם' - כי גיבורים הם הענקים אשר שם, מדוע לא התווכח כלב לסתור טענותיהם, אלא סתם ולא פירש עלה נעלה? והרי הוא נחשב כ'מודה שלא ממין הטענה'.

ביאור אור יקרות ביאר הרה"ק מפיאסצנא זי"ע הי"ד, וז"ל: "אבל כך צריכה להיות אמונת איש הישראלי, לא בלבד בשעה שרואה מבוא ודרך לישועתו גם ע"פ שכלו ודרך הטבע - יאמין בה' שיושיעהו ויתחזק, רק גם בשעה שאינו רואה ח"ו שום מבוא ע"פ שכל ודרך הטבע לישועתו, יאמין בה' שיושיעהו, ויתחזק באמונתו ובטחונו. אדרבה, בשעה זו טוב שלא יתעקש למצוא איזה שכל ומבוא בדרך הטבע, כי מכיוון שע"פ פשוט לא ימצא, אז ח"ו תוכל אמנותו עי"ז להפגם, ופגם באמונתו בה' יכול לעצור את ישועתו ח"ו, רק צריך לומר - הכל אמת שעז העם היושב בה, כנים הדברים שהערים בצורות וכו' מ"מ הנני מאמין בה' שהוא למעלה מהגבול והטבע שיושיענו, 'עלה נעלה וירשנו אותה' - בלא שכל ובלא סברה, אמונה ובטחון בה' באופן כזה תקרב את ישועתו. ובזה מבאר את דברי כלב. אמנם, אף אם עפ"י דרך הטבע אין בידנו לכבוש את הארץ, כי עז העם... והערים בצורות גדולות מאד.. מכל מקום מבלי כל שכל נחזק את האמונה, אפילו בשמים והוא אומר עשו סולמות ועלו שם, נצליח בכל דברינו".

כי הקב"ה הוא 'יוצר המאורות' להאיר לכל איש מישראל, לכל חד וחד בדיליה, ואף אם 'נראה' לו גדול החושך החופף עליו יומם ולילה, ידע כי באמת אין כאן כל חושך אלא אור ה'מוסתר' בהסתרה גדולה, אלא שעליו לפקוח עיניו אז יתגלה לנגד עיניו אור גדול, שהרי 'הטוב כי לא כלו רחמיו והמרחם כי לא תמו חסדיו' א"כ בוודאי שהכל לטובה ולברכה (אף אם אינה נראית מיד ישמח לבו כי קרובה ישועתו לבוא בעזה השי"ת). ואף כשאינו רואה ישועה בדרכי הטבע יעצום עיניו מלחפש אחר ה'דרך' שמשם תבוא ישועתו, ובקרוב

ובישועתו ויראה פלאות בזכות אמונתו.

וידע שבעבור הביטחון עצמו יושע מכל מיני מצירים ומציקים, ומפורש איתא במדרש (שוח"ט תהלים כה על הפסוק 'אלוקי בך בטחתי אל אבושה') וז"ל. היו שומרי המדינה עוברין ומצאו אכסנאי אחד ותפסוהו, ואמר אל תכוני כי בן ביתו של מלך אני, כיון ששמעו כן, הניחוהו ושמוהו עד הבוקר, בבוקר הביאוהו אצל המלך ואמרו לו 'בן ביתך' מצאנו אמש, אמר לו המלך, בני, מכיר אתה אותי, אמר לו לאו. (אמר לו המלך) אם כן היאך אתה בן ביתי, אמר לו בבקשה ממך, אני איני בן ביתך, אבל 'בך בטחתי', שאלמלא אמרת לי הם כן היו מכים אותי.. אמר להם (המלך) הואיל ובטח בי הניחו לו. וכך אמר דוד 'אלוקי בך בטחתי' ובשביל כך 'אל יעלצו אויבי לי' ולא אני בלבד, אלא גם כל קוויך לא יבושו.

מעניין לעניין שמעתי מגאון אחד, שהגאון גאב"ד פוניבז' נכנס פעם אל הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע כשבדעתו היה לקבל ממנו ברכת הדרך ולמהר לדרכו כי הרכבת שעמדה לקחתו למחוז חפצו עמדה כבר לצאת בקרוב, אבל, החפץ חיים דיבר עמו בארוכה, ולא פסק מלדבר עד שהפוניבז' ער הפסיד את הרכבת, לאחר זמן נשמע הקול שהרכבת התהפכה ונהרגו רבים מנוסעיה, ובזכות האריכות של החפ"ח ניצול הפוניבז' ער ממוות לחיים. אחר הדברים האלה נענה הפוניבז' ער: "מובטחני שלא מוכוח רוח הקודש ידע החפץ חיים מכך, אלא, שמן השמים מכניסים לערליכער יוד (יהודי ירא שמים) את הדיבורים הנכונים בזמנם".

שוב מעשה, כשהפוניבז' ער חכך בדעתו לסגור את ישיבתו שבחו"ל (בעיר פוניבז') מחמת חסרון מזון, ועלה למעונו של החפץ חיים להתיעץ בדעתו, ובטרם פתח פיו שאלו החפץ חיים, כמה שעות למדתם היום, והפטיר מיד שעתיים או שלוש, "אני למדתי היום מאה שעות, כי תחת רשותי יושבים בחורי הישיבה ועוסקים בתורה ושם ה' חלקי בתורתם", משם פנה הפוניבז' ער לביתו כשכבר לא היה לו מה לשאול, כי הבין שאין גדול מזיכוי הרבים.

ההולך בתום ילך בטח, בפרט כשיזכור כל הנעשה בזה העולם בידי שמים הוא, אין ביד אדם לקרב או לרחק ישועתו או צרכיו, הן בדברים הנוגעים אל הנפש הן בדברים הנוגעים אל הנשמה, בגוף או במזון. שמעו נא רבותי למעשה שסיפור לי אחד מבני חבורתנו בעי"ת 'בית שמש' יצ"ו. הלה עמד להשיא את בתו בשעתומ"צ ומכיוון שזכה לתואר 'ביתו ריקם' בהידור רב, נדד לאחינו שבגולה ליזכות אותם ליטול חלק ונחלה במצוות 'הכנסת כלה' אף לא פסח מיודעינו על המנהג לקחת את עזרתו של ה'דרייווער' (נהג) המוליך ומביא את המשלוחים מהכא להתם ומהתם להכא, והנה אל מיודעינו נצטרף אחד שהיה גבר אלים מאותם המצפצפים ואומרים בכל עת ועונה 'כולה שלי' באופן של 'כל דאלים'.. הלה הכריז ופקד על מיודעינו כי הוא נכנס ראשונה לכל ביהמ"ד וביהכנ"ס שיגיעו אליו, ורק לאחר שיעשה 'סיום' מתיר לו לערוך ג"כ 'סיבוב' באותו ביהכנ"ס - אף שלא היו בדבריו אלו אלא 'חוצפה ועזות פנים' קיבל מיודעינו את הדין באהבה ולא השיב כסיל כאיוללתו. ויהי ממוחרת בעודם מהלכים ועוסקים בעבודתם וכבר נכנס 'האלים' אליו, הראה

אחד מהבחורים שניחן במידה יתירה של תמימות הוצרך באותם הימים לעבור את גבולות ארצו, נטל עמו את ה'מסילת ישרים' והראהו לשומר הגבולות כ'פספורט' השומר הביט בו בתימהון, "וכי זו היא תמונתך?"

מיודעינו ל'דרייווער' שבידו ציק על סך אלף ושמונה מאות דולר, הדריווער שהכיר את בעל הצ'ק תמה על סכום נכבד כזה כי לא הכירו כאחד מעשירי העיר, בירר אצלו והעלה בידו כי הלה 'סגר' עסק נכבד וקיבל על עצמו לתת את 'מעשרותיו' לנצרך הראשון שייקלע לידי וזה האיש פגע בו ראשונה, שאלו הדריווער והרי היה לפניו עוד 'גברא' ולא ידע בן שיחו מה הוא רוצה מעמו, עד שנתברר שבאותה שעה שעבר הראשון היה זה האיש בבית הכסא ולא ראהו.. נמצא זה האיש האלים חשב שבידו לסדר לעצמו - אני ראשון ואיש לא ייקח מאומה ממני, ולא הבין שהכל מן השמים, לכל אחד יגיע את שלו ברגע הנכון, מבלי יכולת לבריה בעולם לקחת ממנו, כי 'זריזותו' של הראשון סייעה לידי כך שהסכום הנכבד יגיע לידי השני בעתו ובזמנו.

כתב הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע (שם עולם, שער שמירת השבת פ"ג בהגה"ה) וז"ל: וכיון שדעת האדם מעוטה כל כך, אין לנו לחקור אחר הנהגתו של מלך מלכי המלכים הקב"ה, וצריך האדם להתהלך עמו בתמימות ולהאמין שכל מה שהוא עושה, הוא הכל לטובה, כי מפי עליון לא תצא הרעות, ואז בוודאי יזכה לראות בסוף באלו הדברים גופא שהיא הכל רב טוב וחסד, כמו שמובא בגמרא, (ברכות ס:)

במעשה דרבי עקיבא עכ"ל.

עוד חיזוק גדול למדנו מפרשתן, שגם אם יש לו לאדם 'נפילה' ואינו מרגיש את אור האמונה או אפילו אם ח"ו יש בו הרהורי כפירה רח"ל - אל ירך לבבו ואל יתייאש מתוך מחשבה פסולה על מצבו הכושל וכי 'כופר' הוא רח"ל, אלא ידע כי עדיין מאמין הוא בהקב"ה, כי בפנימיות נפשו של כל אחד מישראל חקוקה האמונה בהקב"ה, ואין זה אלא התגברות היצה"ר להפילו, וממילא לא יפול ברוחו, ויבין שכל פתוי היצר אינו אלא דמיונות שווא, כי היאך תבין שביום האתמול רעדו עד כדי מוות מאותם ה'נפילים' ומיד למחרת הם אומרים 'הננו ועלינו'... ובע"כ תאמר, שהכל רק דמיונות, וברגע

לנו. באותו היום פנה אל ההנהלה אחד האברכים החשובים שבעיר, אשר לא הייתה הפרוטה מצויה בכיסו, וחישב אולי מכאן תצמח ישועתו. המנהל קבע לו ימי עבודה וכו' ואף את משכורתו כתבו וחתמו. והי היום מיהר האברך להשכים בבוקר, התפלל שחרית שדמתה ל'וה"כ - מרוב אימה ופחד כי בזה היום עתיד הוא לדור בכפיפה אחת עם עוד אריות ודובים. בהגיע העת התייצב הלה בלשכת המנהל, לבש על עצמו את עור ה'אריה המת', והחל להלך על ארבע והיה נוהם כארי בשאגות אדירות... והחל להתקרב לאיטו אל האריות והדובים, ככל שהתקרב התרבו פעמי הדפיקות לבו מרוב אימה ופחד... אך 'מה לא עושים בשביל הפרנסה'... בהגיעו לפתח מדור האריות והדובים, נכנס פנימה, אי אפשר לשער ותאר עלי גיליון את אימתו ופחדו של האברך, אך הוא בשלו - ממשיך לנהום בקולי קולות, לפתע... מתקרב אליו הדוב בעיניים בורקות... לבו של הלה כמעט והתפלץ מרב בהלה, אך זהו תפקידו... ובינתיים מתקרב אליו הדוב בעיניים בורקות... ליבו של הלה כמעט והתפלץ מרוב בהלה, אך זהו תפקידו... ובינתיים מתקרב אליו הדוב וכבר נעמד על שתי רגליו האחוריות... ועוד רגע קט והדוב טורפו וקורעו לגזרי גזרים, מיד זעק האברך "שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד". והנה שומע כי לעומתו זועק הדוב "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד"...

ללמדך כי כל פיתויי היצר המראה לו כי אם לא יעשה כזאת יארע לו כך וכך - הכל דימויו ושטויות, כי רק מרחוק נראה כמפחיד וזורע בהלה, אך באמת אם רק יתחיל להתקרב - להתגבר עליו, יראה כי תחת ה'דוב' מסתתר אברך נוסף המפחד בדיוק כמוהו.

(קטעים מלוקטים מתוך באר הפרשה - תשע"ט)

שהיצר הניחם לנפשם נתפקחו והבינו שאין כאן כלל ממה לחשוש ולפחד.

פעם פגשתי את אחד מאנשי ירושלים כשכולו אומר שמחה וצהלה, שאלתי אותו לשמחה מה זו מה עושה, פתח פיו בחכמה ואמר, כי הנה כתיב 'שמחו השמים ותגל הארץ', הרי שלמעלה ממני שרונים בשמחה וכיוצא בדבר גם למטה ממני, ומה לי להלך באמצע כ'אבל בין חתנים'...

מעשה במשגיח שדרש בישיבתו אודות חשיבות לימוד המוסר, וכה אמר בדבריו: ספר 'מסילת ישרים' הוא 'תעודת הזיהוי' של בחור בישיבה". אחד מהבחורים שניחן במידה יתירה של תמימות הוצרך באותם הימים לעבור את גבולות ארצו, נטל עמו את ה'מסילת ישרים' והראהו לשומר הגבולות כ'פספורט' השומר הביט בו בתמהון, "וכי זו היא תמונתך?" ענה הבחור: "אכן כן, זוהי תמונת דיוקני, כי כך נולדתי - נשמה שנתת בי טהורה היא, אמנם יתכן ששינית צורת פני, אבל מתחילת דבר זו הייתה תמונתי" - באותה שעה כשר היה. באמת אמרו כשיכיר האדם מהי תמונת דיוקנו באמת וכל שינוי בתמונתו אינו אלא שינוי חיצוני, ולא במהותו הפנימית בתור יהודי שהרי יהיה מה שיהיה - הרי הוא בן לאביו שבשמים, אז יבין שבכל עת אפשרי לו לרחוץ עצמו ולשוב לתבניתו שמתחילה...

וכך היה אומר הרה"ק מקאצק ז"ל, כי אכן אמת הוא שהיצר 'אריה' הוא, אלא שהוא אריה 'מנייר' - יגיש ויתחיל לקרעו ויראה כי בידו וביד כל אחד לקרעו.

עוד אמרו להמשיל, פעם מת האריה הגדול ש'בגן החיות', ולא מצא מנהל ה'גן' אריה חדש, עמדו ופירסמו בחוצות ירושלים כי מחפשים 'אריה' חדש, ואף המתחזה לאריה - תמורת תשלום הגון, טוב ויאה

* חדש - שיעורים וטיפים ב'גישמאק בלימוד' (שלוחה 33)

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

אחד מחבריו הצייע לו לרדת אל העיר בני ברק, ולסור למעונו של מרן הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א, שמפורסם בבקיאותו הנדירה בכל התורה כולה. ערב אחד נסע לבני ברק. כשנכנס קיבלו הרב במאור פניו הידוע, ותיכף שאל למבוקשו. התלמיד חכם הציג את שאלתו, שזה עידן ועידנים שמתפש הוא אחר מדרש הז"ל מסויים, שראה שמצטטים אותו בספרי הקדמונים, אך אינו מוצא את מקורו...

הגה"צ רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א על "ולא תתורו"

"ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם" (במדבר ט"ו, ל"ט)

איתא בשם הבעל שם טוב זצללה"ה, זכותו יגן עלינו: במקום שאדם חושב - שם הוא כולו. ובה נוכל לפרש: 'אשר אתם זונים אחריהם' - שאתם בעצמכם שם. וזה מוסר השכל, להתרחק מהסתכלות אסורה והרהורים רעים עד קצה האחרון! כי איש ישראל הוא בחינת מקדש בעצמו, המח הוא היכל המקדש, והרי הוא כמי שמעמיד ח"ו עבודה זרה בהיכל (עיין נפש החיים ש"א פ"ד), השם יתברך ישמרנו.

הגאון הצדיק מרן הראב"ד רבי דוד יונגרייז זצוק"ל היה מפורסם בגאונותו העצומה - עיניו היו כיונים על אפיקי התורה, והוא שלט בעוז בבקיאות מופלאה בכל הדרי מקצועות תורתנו הקדושה עד כדי כך שהגאון הקדוש בעל "ויואל משה" מסאטמאר זצוק"ל התבטא עליו פעם, שבמקום שרבי דוד שוכן בו, אין שום צורך בארון הספרים, משום שהכל ידוע לפניו בעל פה!

פעמים רבות נשאל כיצד זוכר הוא כל זאת, וכיצד זכה שתהא סדורה משנתו לפניו בכל מקום כמי שזה עתה שנאה, אל הוא התחמק מתשובה עניינית, ובכל פעם המציא בענוותנותו תואנה אחרת, לבטל את גאונותו...

פעם אחת ביום חג הפורים הקדוש בעת משתה היין, היה שרוי בשמחה עילאה, ובמוחין דגדלות של שמחה היום. לפני שולחנו הסבו גדולי ירושלים של מעלה - גאונים מופלגים ותלמידי חכמים עצומים. פיו הקדוש לא פסק מלגלות חידושים מופלאים, כשהוא מטייל בשמחתו הלוהטת בכל התורה כולה, וכמעין הנובע שזור ידיעות עצומות מהכא ומהתם, מכל מיני ספרים. כך נמשך הדבר שעה ארוכה, והכל שמחים ומתענגים עימו בדובשנה של תורה. לאחר מכן, כטוב ליבן ביין, נסבו דברי קודשו אודות איסור שכחת התורה, שהחיוב מוטל על איש ישראל לזכור את כל מה שהוא לומד, כדי שבעת הצורך יוכל להשתמש בכל ידיעה הנצרכת בתורה.

אחד מן המסובים ניצל את שעת הכושר, וכראותו בפתחות

הרב שהיתה בדיחא דעתיה בשמחת היום, שאל מלפניו: "וי אזוי מאכט מען דאס? אלעס צו געדיינקען!?" (כיצד עושים זאת, לזכור הכל?), והרי כח השכחה מעצמו פועל, וכיצד ניתן לזכור הכל?

כשמוע הרב את שאלתו, אדמו פניו, לרגע קט הוא שקע בשרעפי קודשו. ולפתע נעמד ממקומו בסערת רוח ובהתלהבות אש קודש, ניכר בו שקשה עליו לפתוח ולגלות את סודו, אבל כבר העידו חכמינו ז"ל (ערובין סה) "נכנס יין יצא סוד!" וכה אמר:

"דאס איז סרך א בפרוש'ע פסוק! (הלא פסוק מפורש הוא!) בשלהי פרשת שלח - 'ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם - למען תזכרו' וגו', מפרש כאן הכתוב להדיא, דהא בהא תליא, כאשר שומרים על העיניים ועל מחשבות הלב בקדושה, אז ממילא זוכרים היטב את כל מה שלומדים!"

ומכלל הן אתה שומע לאו- אם אין נשמרים כראוי, ומכניסים בלב ובמוח הרבה שטויות והבלים מכל המינים, רחמנא ליצלן, הרי ממילא אין התורה יכולה להתיישב מושב טוב והגון בלב מלא שחץ, ולא קמא קמא דמטי ללביה, שלומד בתורה ומכניס אל תוכו, אינו מחזיק שם, ופורח ונשכח ממנו! שכן אין הוא

בטיסתי מניו יורק לפלורידה ישבתי ליד הרב פסח קראהן. עצמתי את עיניי, מהרהר על הימים הבאים ואיך ייראה המצב בפלורידה, גם עכשיו די קשה ולא קל להתרוצץ מחוץ לבית. כך ישבתי כמה דקות, עורך חשבון נפש עם עצמי, עבר שם דייל וראה אותי כך. הוא פנה אל הרב קראהן ושואל: "מה עושה הרב שלצדך? האם הכול בסדר?"

הרה"ג רבי יצחק דוד גרוסמן שליט"א על ההפתעה בטיסה

"וְכַפֵּר הַכֹּהֵן עַל הַנֶּפֶשׁ הַשְּׂגֵיגָה" (במדבר ט"ו, כ"ח)

זיכני ה' יתברך בשליחות מיוחדת: להחזיק מוסדות ללימוד תורה של ילדי ישראל. מתוקף תפקידי אני מוכרח לצאת למדינות הים מפעם לפעם, להביא את בשורת המוסדות לפני אחינו שבגולה ולהחיש צורי ומזור משם לכאן.

בטיסתי מניו יורק לפלורידה ישבתי ליד הרב פסח קראהן, מחבר ספרים ומרצה יהדות מוערך. עייף הייתי מכל התלאה שידעתי בימים האחרונים. לא תמיד מתבצעים הדברים כפי הציפיות - הרף העובדה כי מדובר בהצללת נפשות.

עצמתי את עיניי, מהרהר על הימים הבאים ואיך ייראה המצב בפלורידה, גם עכשיו די קשה ולא קל להתרוצץ מחוץ לבית. זמזמתי לעצמי בעצימת עיניים את שירו של הרבי מסקולען על הפסוק בתהילים (קיט, נא): "זדים הליצוני עד מאוד, מתורתך לא נסיתי".

כך ישבתי כמה דקות, עורך חשבון נפש עם עצמי, עבר שם דייל וראה אותי כך. הוא פנה אל הרב קראהן ושואל: "מה עושה הרב שלצדך? האם הכול בסדר?" והרב קראהן סיפר לו כי אני הרב של הצעירים בישראל, מקרב צעירים לקדוש-ברוך-הוא ואומר להם מה זה יהודי.

הדייל נאחז התרגשות: "גם אני יהודי!", ואז השפיל מבטו והוסיף: "הוריי אמרו לי שאני יהודי, אבל אין לי כל מושג מה זה אומר לגביי". פתחתי את עיניי, והוא פנה אלי ואמר: "אולי יכול הרב להגיד לי מה אני יכול לעשות כדי שארגיש שאני יהודי?".

חשבתי לעצמי: איך מלמדים עכשיו אדם צעיר את כל התורה על רגל אחת? פניתי אליו ואמרתי: "אתה רואה שהזמנו מנות אוכל ספיישל כשר? אם תזמין את זה, תוכל להרגיש שאתה יהודי".

"מה?" התפלא הדייל, "חשבתי שזה אוכל צמחוני, ולא העליתי בדעתי כי יש לזה כל קשר ליהדות". ואז שאל את השאלה המתבקשת: "מה זה ספיישל כשר?"

"חברת 'פורד' מייצרת משאיות ומכוניות", פניתי אליו, "משאיות ה'טרוק' נוסעות על דלק דיזל, לעומת המכוניות הנוסעות על בנזין. מה יקרה אם תיכנס עם המכונית המפוארת שלך לתחנת דלק, ותראה שמשאית פורד עומדת בתור לקבלת דיזל, הזול פי כמה

מבנזין, ותרצה גם אתה למלא דיזל במכונית שלך? הרי זו אותה חברה! למה שלא תשים דיזל?"
"מה הרב מדבר? אם אשים דיזל, הכול ייסתם. המכונית לא תעבוד", הזדעק הדייל.

"למה?", המשכתי להקשות, "והרי זו אותה חברה! אין זאת אלא שהחלק המכני של המשאית כבד יותר ויכול לסבול דיזל, אף שאינו מזוקק ונקי, לעומת המכונית הרגילה שמנועה עדין. אם נכניס לתוכה דיזל, ייסתמו פתחיה. חייבים דלק נקי שיוכל לעבור אל המנוע ולהפעילו".

הוא עדיין לא הבין את הקשר ולמה ירמזו מילותיי. אמרתי לו: "ריבנו של עולם ברא הכול, יהודים וגויים. לגויים יש תפקיד ועבודה כדי שהעולם יתקיים - לבנות ולהתגדל, הכול לפי החשבון של הקב"ה. המכשור הפנימי שלהם חומרני וגס. הם יכולים להשתמש בדיזל, בבשר טריפה, לא מזוקק. העיקר שהמשאית נוסעת.

"לעומתם, ליהודי יש נשמה, חלק אלוה-ממעל, עדינה ואצילית. הנשמה בקרבי, כמו שאומרים בכל בוקר. תפקידו הוא להתחבר עם הבורא, ללמוד את חוכמת התורה ולקיים את מצוותיו, ולשם כך הוא חייב אוכל מזוקק, כשר. אם יכניס אוכל טרף, זה ייסתם".

"את מי תזמין? והיכן תערוך את הסעודה?" שאלה, "וכיצד תסביר לאורחים את סיבת הסעודה? הודאה על כך שהרגל הפסיקה לגרד לך? האמנם לא תרגיש אי נעימות מכך?". אלי נאלץ להודות בצדקת דבריה. ואז צץ במוחו רעיון: הוא יכין סעודה שלישית עבור מתפללי בית הכנסת. כך יזכה במצוות סעודת הודאה, ללא הבושה הכרוכה בסיבתה...

סיפור השגחה פרטית מדהים

הרב יהושע לייבזון

כשקוראים בפרשתינו את פרשת המרגלים, מבינים היטב איך כל דבר מורכב מהשגחה פרטית נפלאה. מצאתי ספר שיצא לאור לפני הרבה שנים בשם 'זורע צדקות' - ששם מובאים סיפורי השגחה פרטית. הרב מאיר ויקלר עורך הספר, אסף סיפורים רבים ומרגשים. מתוך הספר בחרתי להביא לכם סיפור שסיפר אלי.

אלי מאיר ידוע כמנהל רישומים קפדן ביותר. עובדה זו לפעמים מרגיזה את בני משפחתו ומשעשעת את ידידיו. כמעט תמיד, הוא יכול לבדוק בפנקסיו ורישומיו הרבים מספור, כדי לאמת תאריך של... כמעט הכל. כך, אילו היו שואלים את אלי בן הארבעים ותשע, קרוב לוודאי שהיה מסוגל לציין את היום המדויק בחודש אלו, שנת תשנ"ו, בו גילה לראשונה את הפצעון הקטנטן שעל רגלו.

הפצע היה כה זעיר, עד שכמעט ולא נראה לעין. אך אלי ידע בבירור על קיומו, בשל הגירוי החזק שנגרם לו. ככל שחלפו הימים, הלך הפצע וגדל, ועמו התגברה עוצמת הגירוי. כאשר הגיע הדבר לנקודה בה לא היה מסוגל להירדם, מיהר אלי לקבוע פגישה אצל רופא העור שלו, ד"ר אברמס.

ד"ר אברמס בדק את הפצעון, ולא התרשם ממנו במיוחד. "חלקיק שערה מזוהם", הכריז בנימה יבשה ועניינית, ושלה את אלי הביתה עם מרשם למשחה אנטיביוטית.

שבוע לאחר מכן, שב אלי לפקוד את מרפאתו את ד"ר אברמס. המשחה לא עזרה, ואלי עדיין לא הצליח להירדם. "אם אינך יכול לתת לי משהו לטפל בפצעון, לכל הפחות תן לי כדור שינה", התחנן אלי, חצי בצחוק, חצי ברצינות.

ד"ר אברמס רשם לו משחה אחרת, והבטיח לאלי כי הפצע יתרפא תוך שלושה עד ארבעה ימים. לאחר שבוע, התייאש אלי מרופאו ופנה למומחה אחר בבעיות עור, ד"ר ברג.

ד"ר ברג בדק את הפצע, שהיה כעת גדול בהרבה, ורשם תרופה "חזקה יותר". כפי שהבטיח לו, הפצע התרפא והגירוי שכך. סוף סוף, הצליח אלי להירדם ולישון לילה שלם.

אלי התקשר לד"ר ברג גדי להודות לו על עזרתו. הוא הוסיף וציין

כי עדיין נותרה תחושת גירוי מסוימת, אמנם פחותה בהרבה מזו שהיתה קודם לכן.

"המשך להשתמש במשחה", יעץ לו הרופא, "נראה שאנחנו בכיוון הנכון. פשוט יתכן שעליך להשתמש בה עוד תקופה קצרה".

חלף שבוע ומחצה, והגירוי התחזק ושב להטריד את אלי, כמעט כפי שסבל בתחילה כאשר פנה להתיעץ עם ד"ר ברג. ביקור נוסף אצל הרופא הניב עצה מוכרת: "המשך להשתמש במשחה שנתתי לך. היא תרפא את הפצע, ובסופו של דבר הגירוי אף הוא ייעלם".

הסברו של הרופא התקבל על דעתו של אלי, אך הוא לא יכול היה להתעלם מהמציאות הכואבת: הגירוי הלך והחמיר, תוך כדי השימוש במשחה. בשלב זה, לא ראה כל אפשרות אחרת פרט לפנייה לדרמטולוג שלישי.

ד"ר ווייט זכה להמלצות רבות. למען האמת, אלי ייסר את עצמו מדוע לא פנה אליו מלכתחילה. המומחה בדק בזהירות את המקום הגירוי. הוא שלף את פנקס המרשמים מכיס חלוקו, ופנה לאלי, תוך כדי כתיבת המרשם. "אינני רואה כל פצעון, כל שאינני יכול לקבוע כיצד התחילה הבעיה. אבל ברור לי שיש לך תגובה קשה למשחה שאתה משתמש בה. כל האזור דלקתי ונפוח. אני רושם לך משחה חזקה, שאמורה להרגיע את הדלקת."

המשחה של ד"ר ווייט ביצעה את המלאכה שהיתה אמורה לעשות. עד סוף השבוע, נעלמו הגירוי ועמו הדלקת, ואלי חשב כי המרדף שלו אחר הרוח הסתיים. אך הוא טעה.

שלושה ימים אחרי שהפסיק להשתמש במשחה, שב והופיע הגירוי. אלי התקשר בפאניקה לד"ר ווייט.

"כנראה שהדלקת עדיין לא עברה לגמרי, "פסק הרופא, "עליך להשתמש במשחה שוב".

אלי נהג לפי הנחיות הרופא, ואמנם הגירוי שכך לאחר יומיים. אך ברגע שהפסיק להשתמש בתרופה, חזר להציק לו, במשנה כוח. כעת, הרגיש אלי שהוא מוכן לנסות רופא עור נוסף. הוא נזכר בד"ר ג'יי, בו נעזר לפני שנים רבות, לשביעות רצונו.

שוב פעם חוזרים על הסיפור, חשב אלי בליבו. שוב שיחת ולפון נסערת למזכירה. שוב סיפור סוחט דמעות על הדחיפות שבדבר. שוב המתנה עד לתור שנקבע. ושוב אותה המלצה החוזרת על עצמה.

"אני חייב להודות בכך, אתה משתמש בתרופה הנכונה", ציין ד"ר ג'יי בעל כרחו, "זה מה שדרוש לך. רק הייתי ממליץ לך למרוח את המשחה שלוש פעמים ביום, במקום פעמיים. כך תוכל להתפטור מהבעיה אחת ולתמיד".

אלי נהג לפי עצת הרופא. ובדיוק כפי שאירע בפעמים הקודמות, הגירוי נפסק לאחר יומיים או שלושה, וחזר ברגע שאלי הפסיק להשתמש במשחה.

לדעתו של אלי, הוא היה זקוק לדעה "נוספת". הוא חזר לד"ר אברמס בהיסוס, מתוך חשש שמא יקבל נזיפה על מסע הדילוגים שניהל בין מרפאות רופאי עור. להפתעתו, התייחס ד"ר אברמס באהדה למצבו.

"יתכן שעליך להיגמל מהמשחה", הציע, "נסה להפחית את השימוש לפעם ביום, ואחר כך לרדת לפעם ביומיים. אולי זה יעזור".

העצה לא הועילה. ברגע שאלי השתמש במשחה פחות מפעם ביום, היה הגירוי מתגבר במשנה עוז.

שבת אחת, השכם בבוקר לפני התפילה מצא אלי עצמו יושב עם החברותא שלו, אך במקום להתרכז בגמרא שלפניהם, החלו מחשבותיו נודדות למחוזות אחרים.

"סליחה, אהרון", התנצל, "אני יודע שאינני ממש תורם את חלקי ללימוד שלנו הבוקר, אבל לאחרונה קשה לי להתרכז". אהרון הביא בחברו בתמיהה. "מה קרה, אלי? ספר לי מה קורה איתך".

אלי פרק מעל ליבו את משא השבועות האחרונים, שהחלו עם פצעון קטנטן. הוא התבייש מכך שהגירוי השתלט על חייו, אבל כל התסכול שהצטבר בקרבו מצא כעת ביטוי, בעוד הוא מגולל את מסכת ייסוריו באוזני חברו.

אהרון ישב בשקט, מקשיב בהבנה לדבריו של אלי. ואז נידב המלצה משלו.

"שמע, אלי, אתה פשוט לא יכול להמשיך כך", פתח אהרון ואמר בקולו העמוק, "הרופאים האלה משגעים אותך. עוד מעט וכבר תהיה זקוק לפסיכיאטר, לא לדרמטולוג".

אלי התחמם לאורה של דאגת חברו לשלומו, והמתין לשמוע את המשך דבריו.

"אני אומר לך מה לדעתי דרוש לך. אמנם, אינני רופא, אבל אני חבר שלך. ואני פשוט לא יכול לראות אותך סובל כל כך. אתה חייב לגשת למומחה מהשורה הראשונה. הרופאים שביקרת אצלם - כולם טובים בשביל בעיות עור רגילות. אבל אתה צריך מישהו שהוא כל כך גדול, עד שהוא ידע מהי הבעיה מבלי להסתכל עליה. מיד אחרי שבת אברר בשבילך. יש לי קשרים עם אנשים שיכולים להשיג לי המלצה מתאימה".

"אומר ועושה". כבר במוצאי שבת התקשר אהרון לאלי ומסר לו את מספר הטלפון של ד"ר לייב, מנהל מחלקת עור באחד מבתי החולים האוניברסיטאיים הטובים במנהטן. ביום שני בבוקר, הזדרז אלי והתקשר למשרדו של הרופא, והזמין תור בתאריך המוקדם ביותר הפנוי, שהיה כחודש לאחר מכן.

היום המיועד הגיע. למרות שנאלץ להפסיד חצי יום עבודה, היה אלי מרוגש ומלא ציפיות לקראת הפגישה.

למראה חדר ההמתנה, תהליך הקבלה וההכנות לקראת הבדיקה, הבין אלי כי ד"ר לייב איננו סתם רופא עור ככל הרופאים. כאשר סוף סוף נכנס הרופא לחדר הבדיקות, הופתע אלי לגלות כי מדובר באדם נעים ונינוח, שנראה כבן גילו.

ד"ר לייב ביקש ממנו לספר לו את הרקע לבעייתו, דבר שבשלב זה אלי היה מסוגל לעשות אפילו מתוך שינה. לאחר שסיים, אמר לו ד"ר לייב שהבעיה ידועה לו - עוד לפני הבדיקה. לכאורה, אלי פיתח התמכרות למשחות - תופעה נדירה, אך לא בלתי ידועה. כתוצאה מכך, בכל פעם בה הפסיק למרוח את המשחה, הגיב עורו בחריפות, כפי שמגיב הגוף כאשר מונעים ממנו חומר שהוא רגיל לו.

המשחה המדוברת חזקה ועלולה להזיק לבריאות, ולכן לא מומלץ להמשיך ולהשתמש בה ללא גבול. הבררה היחידה שעמדה בפניו היתה: להיגמל ממנה בבת אחת. כדי לעזור לאלי להתגבר על תופעות הלוואי לגמילה, המליץ לו ד"ר לייב על משחה הנמכרת ללא מרשם רופא, ואשר להפתעתו הוכיחה את יעילותה.

חודשיים לאחר הפגישה עם ד"ר לייב, הרגיש אלי שהוא כבר מתחיל לצאת מן הסבך. לאחר חודש נוסף, נעלם הגירוי לחלוטין. אלי התרפא. הסיוט הממושך הסתיים.

אלי השתוקק לחדש את שגרת חייו, אך מצפונו לא היה שקט. כיצד יוכל פשוט לחזור לסדר יומו הרגיל, מבלי לבטא את הכרת הטוב שלו על שנרפא?

הדסה רעייתו הציעה לו לתת תרומה הגונה לצדקה, וכך אמנם עשה. אך הוא עדיין לא היה מרוצה. באותה תקופה, קרא את הסיפור "שער לחיים", ובעקבות זאת החליט לערוך סעודת הודאה. אולם הדסה לא התלהבה במיוחד מהרעיון.

"חשבתי לתומי", אמר רבי אלתר בכאב, "כי לאחר החתונה יניחני היצר לנפשי ואצליח להיפטר מתחלואיו. אך עתה אני נוכח, כי לא רק שלא נפטרת ממנו, אלא הוא עומד בתוקפו במלוא העוצמה ומתגבר עלי בכל יום מחדש...". בקשב רב האזין ה'עצי חיים' לדבריו, וחיוך רחב התפשט על שפתיו. הוא אחז בשתי ידיו בשער זקנו הלבן, והשיב לו מילים מדודות:

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

במכתב שכתב אודות פרשת המרגלים שנדפס בסוף ספר 'זכרון שמואל' מתבטא כך: "ככל שאנו מתבוננים יותר בפרשת המרגלים, כן אנו מוסיפים להתפלא על כל הענין הזה עם כל הכרוך בו". אם רבי שמואל ברוחב בינתו ועומק שכלו מתבטא כן, מה נענה אנו הן פרשה זו היא אחת הפרשיות העגומות ביותר שאירעו לנו, ובהחלט מהקשות להבנה, וככל שנעמיק בה ובמדרשי חז"ל והמפרשים החונים סביבה התעלומות רק ילכו ויתעצמו. אמנם זה ודאי שהתורה לא כתבה לנו זאת כסיפור דברים גרידא, או כתיאור עלילת מתח שהיה אי פעם בהיסטוריה. אלא כדי שנלמד מכך מוסר השכל לדורות מה שנחוץ לעבודת השם.

מורי ורבי מרן הגאון רבי שמואל רוזובסקי זצ"ל, ראש ישיבת פוניבז', מסביר לאור זאת, במכתבו שנדפס בסוף ספר 'זכרון שמואל', גם את כשלו המרגלים עצמם, כיצד המיטו חורבן על כל ישראל, למרות שהיו אנשים חכמים וידועים, גדולי דעת ותבונה. כי כוחו ועוצמתו של היצר הם כה נוראים, שאם לא יעמוד האדם כל העת דרוך על משמרתו לשמור על גובהו ומעמדו הרוחני, אזי אף שהוא אדם חשוב וידוע, מראשי בני ישראל, מן הברורים והמסולתים בעם, יכול הוא ברגע של רפיון רוח ליפול עד מדרגת 'כסיל', לנהוג בכסילות ולהביא רעה לעצמו ולכל בני דורו.

האירועים הנוראים שמופיעים בפרשיות האחרונות, ממש מופלאים מבינתנו. החל מפרשת בהעלותך, בואכה פרשות שלח, קרח, חוקת ועד בלק, מאורע רודף מאורע, טרגדיה רודפת טרגדיה, כשכל אחת מהן מעוררת השתוממות עצומה ופליאה גדולה. הרי כלל ישראל זכו אז לראות בחוש בחסדי השם העצומים והגלויים, למעלה מן הטבע. הם חיו כל העת בצל השכינה, גן עדן בהתגלמותו בעולם הזה. למרות כן, הם לא גמרו להתלונן ולהתאונן כל העת. זה פלא פלאות ממש!

אך גם בזה יש נקודת זכות עצומה על כלל ישראל, כך היה רגיל לומר הגאון הצדיק רבי אריה לוי זצ"ל, בשם ידיו ורעו הטוב, הגאון רבי יעקב קלמס זצ"ל, אב"ד העיר מוסקבה ברוסיה, ולימים חבר בית דיני של מרן הגאון רבי צבי פסח פראנק זצ"ל בירושלים.

היה זה פעם כאשר התייצב אחד ממשכילי הזמן במוסקבה לפניו, ופיו מלא תרעומת על אנשי דור המדבר-דור דעה, מדוע כל העת הם התאוננו והתלוננו? הרי הם ראו כל כך הרבה ניסים וחסדים, ובאיזו זכות חשו בנח להתלונן ולרטון. "היתכן כדבר הזה?" - שאל המשכיל בנימה מתריסה. השיב לו רבי יעקב מיניה וביה: "מעודי לא ראיתי אדם שפוי שהולך ברחוב ומספר בקול על בעיותיו או מתלונן על צרותיו באוזני כל אדם הנקרה בדרכו. אולם כן ראיתי אנשים שבאו למכיריהם וקרוביהם ובפניהם שפכו את ליבם. כי איתם הם חשו בנוח לדבר על מועקותיהם, ולבכות על בעיותיהם ומכאוביהם".

"אנשי דור המדבר", אמר רבי יעקב, "אחזו בכזו מדרגה גבוהה של קרבת אלוקים, הם האמינו אמונה כה שלימה וחושית כי השם יתברך הוא אביהם הרחמן, החפץ בטובתם, עד שחשו בנוח להתלונן ולהתאונן בפניו כל העת על הקשיים שעברו עליהם, ממש כבנים אצל האב. זה לא נבע אצלם מפחיתות מדרגה, אלא דוקא מרומומות המדרגה, בגלל שחשו כי השם יתברך הינו אביהם וקרוב אליהם". "אדרבה, אוי לאלו שמכחשים באביהם" - סנט רבי יעקב במשכיל.

על כל פנים, הפרשה שלנו עוסקת בטרגדיה הגדולה ביותר שידע עם ישראל מאז היותו לעם. לְפָנָיו לֹא הָיָה כֵּן וְאַחֲרָיו לֹא יִהְיֶה כֵּן. כל בני הדור ההוא, הדור המובחר ביותר שהעמיד עם ישראל מהיווסדו - נכחד ומת במדבר, מבן עשרים שנה ומעלה ועד בן שישים שנה, ללא יוצא מן הכלל. מורי ורבי מרן הגאון רבי שמואל רוזובסקי זצ"ל, ראש ישיבת פוניבז',

רבי שמואל מביא בהקשר לכך את דברי רבינו הרמח"ל זיע"א בספרו 'מסילת ישרים' (פרק יא) בערך הנקיות, כי המרגלים חששו שכאשר ינסו לארץ ישראל יעבירו אותם מנשיאותם, ופגם דק שבדק במידת הכבוד הוא זה שגרם להם להתנהג כפי שנהגו.

אין הפשט, אומר רבי שמואל, כי במכוון ידעו כי הכבוד מניע אותם, ובגלל זה הניאו את לב העם. אלא אדרבה למרות שלא חשו כי זה הוא שמניע אותם, באמת היו משוחדים במידת הכבוד, והיא זו שגרמה להם לפרש כל דבר שראו בצורה שלילית, כי סוף סוף בליבם ניקר חשש כלשהו על כבודם.

רבי שמואל מסיק מזה, עד כמה מוכרח האדם להיות זהיר ממניעים רעים, כי אפילו לב של אדם גדול, אדם אשר נבחר על פי השם, אינו משוחרר מלהיות נגוע בנגעי המידות והרצונות. חובת האדם היא לעמוד תמיד תחת ביקורת עצמית, להכיר היטב את עצמו, רצונותיו ונטיות ליבו, ולראות מאין הם נובעים. כי רק כך יוכל לשמור תמיד על גובה הרוחני, ולא ליפול במכמורי יצרו.

כאשר עוסקים אנו בענייניו של היצר, ברצוני להוסיף כמה מילים: לפני עשרות שנים שמעתי ביטוי מופלא מהגאון הצדיק רבי ישראל אליהו ויינטרויב זצ"ל, מגדולי התורה ובעלי המחשבה בדורנו, כי שוחח פעם עם מרן ה'סטייפלער' זצ"ל על ענין כלשהו, וה'סטייפלער' הגיב לו בזה הלשון: "די צער פון די עולם הזה איז גאר נישט, און די שמחה פון די עולם הזה איז גאר נישט, אַלץ איז תעתועים ודמיונות שוא...". היצר הרע מצליח לתעתע באדם ולהכניסו לאוירה ולמצב כזה כאילו כל מעמדו וכבודו תלוי בפרט מסויים. כך הוא מסמא את עיניו לאבד את צלילות מחשבתו ויכולת בחינתו האובייקטיבית, אם הוא אכן נוהג נכון או לא, ומבזבז את זמנו על דברים חולפים, וגורם לו להיות רדוף אחר ענייני העולם.

אך למעשה כל השקעה בדבר שאינו נצחי חולפת ועוברת כלא היתה. גם השקעות שהיצר הרע עוטף אותם בצלופן זוהר ונוצץ, אינם אלא "תעתועים ודמיונות שוא" - כלשון ה'סטייפלער'. כשאדם מסתכל על העולם הזה בצורה נכונה ובעינים פקוחות, כשהוא מכיר את יעודו ותפקידו, הוא נשמר מלכתחילה לא להיגרר אחר היצר.

ברגע של גילוי לב, אומר פעם האדמו"ר בעל האמרי חיים' מו'ז'ניץ זצ"ל לחסידיו, כי שבת אחת בעת שאמר בהתלהבות דקדושה 'נשמתי כל חיי, בא אליו היצר הרע והתריס בו: "וכי אינך מתבייש לומר 'נשמתי' בכל ה'ברען' וההתלהבות? הרי שנינו יודעים כי נכשלת אמש בכישלון פלוני? וכיצד יש לך תעוזה לעמוד כעת לפני מלך מלכי המלכים לומר 'נשמתי' כצדיק גמור?"

והמשיך האמרי חיים' לתאר: "ואכן טענותיו של היצר החלו להתיישב בדעתי, כמעט ושכנעו אותי להוריד מההתלהבות הגדולה שבערה בי לומר 'נשמתי'. אך לפתע אזרתי אומץ והשבתי לו בנחרצות: 'אני מוכן לשמוע כל מה שיש לך לומר, אך לא כעת! אנא הנח לי קודם לסיים נשמתי, ואחר כך נשמע את כל דבריך'."

"כמוכן, הוא לא שב אלי שנית", הפטיר האמרי חיים'. "היצר הרע

יודע מתי לבוא ומתי לא. באמצע ההתלהבות של 'נשמתי' הוא בא להזכיר לי עד כמה אני לא שווה ולא ראוי לומר 'נשמתי', כדי לשבור אותי ולהעכיר את רוחי, וכך לא אעבוד את קוני כאשר עם לבבי. אולם לאחר התפילה כבר אין לו ענין להזכיר לי את עוונותי, ואדרבה משתדל להשכיח ממני את חטאי כדי שלא אעשה עליהם תשובה".

זוהי דוגמא קלה לאותם צדיקים אשר נלחמו עם יצרם בעקשנות, ובכל פעם התאמצו להבין את מניעיו בכדי להשיב לו בהתאם מנה אחת אפיים, בתקיפות ראויה.

הרב החסיד הישיש רבי מרדכי פרוכטר שליט"א, מזקני חסידי ויז'ניץ, סיפר לי פעם על אביו רבי אלתר זצ"ל, אשר למד לאחר נישואיו בבית מדרשו של הגאון הקדוש רבי חיים צבי טיטלבוים זצ"ל, בעל ה'עצי חיים' מסיגעט.

יום אחד פנה רבי אלתר לרבו והתאונן לפניו על מצבו הרוחני: "חשבת לי לתומי", אמר רבי אלתר בכאב, "כי לאחר החתונה יניחני היצר לנפשי ואצליח להיפטר מתחלואי. אך עתה אני נוכח, כי לא רק שלא נפטרת ממנו, אלא הוא עומד בתוקפו במלוא העוצמה ומתגבר עלי בכל יום מחדש...".

בקשב רב האזין ה'עצי חיים' לדבריו, וחיוך רחב התפשט על שפתיו. הוא אחז בשתי ידיו בשער זקנו הלבן, והשיב לו מילים מדודות:

"הנה כפי שאתה רואה הזקן שלי כבר התחיל להלבין, ולמרות כן גם מזה היצר הרע לא פוחד! גם אותי הוא בא לבקר דבר יום ביומו!".

"העצה היחידה שאוכל להמליץ לך כדי להתמודד איתו", המשיך ה'עצי חיים' לומר, "היא ללמוד דף גמרא מידי יום עם תוספות בעיני.

הן כך אומרים חז"ל 'בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין' (קידושין ל, ב). תורה מגנא ומצלא, היא הדרך היחידה שתוכל להינצל מהיצר".

ואכן, סיפר רבי מרדכי, כי עצת רבו שמרה את רוחו של אביו רבי אלתר, ולמרות שלא היה בן ישיבה מעודו, לצד עסקי המסחר היה שקוע כל ימיו בלימוד התורה.

דוגמא קלה לשקיעותו הגדולה בתורה, ציין רבי מרדכי, כי סיפר לו יהודי מבתי הונגריין, כי פגש פעם בשעה מאוחרת בלילה את אביו רבי אלתר, בהיותו למעלה מגיל שמונים, כשהוא יוצא עם נעלי בית לרחוב. היה זה בלילה חורפי וסוער, כשבחוץ ניתך גשם זלעפות.

כשהלה התפלא לפרש מעשיו, השיב לו רבי אלתר: "אני מתקשה בהבנת התוספות, ומחפש מישהו שיכול לעזור לי...".

עלינו ללמוד מן הדברים יסוד אחד; היצר הרע מצוי באדם משעת יצירתו ועד נשימת רוחו האחרונה. הוא זקן מופלג ובעל נסיון רב שאין דומה לו. עבודתו היא איפוא לארוב לאדם להכשילו ולהתקילו. פעם הוא בא בצורה כזו, ופעם בא בצורה אחרת, אך לעולם אינו מתייאש או מרים ידיים. אם האדם לא פוקח עינים לזהות אותו, הוא עוד עלול להשתכנע כי פעולתו היא לשם שמים, והרי הוא בכלל עושה מצוה ולא עבירה, ועד שיבחין בטעותו הוא כבר יהיה שבוי בידי יצרו, ויהיה קשה לו להשתחרר מבין ציפורניו.

זה מה שאירע למרגלים. היצר טמן פח לרגלם, והלכו שולל אחר מראה עיניהם, חזיון תעתועים שתעתע בהם.

זה מה שאירע למרגלים. היצר טמן פח לרגלם, והלכו שולל אחר מראה עיניהם, חזיון תעתועים שתעתע בהם.

(מתוך הכרך החדש של הספר 'אוצרותיהם אמלא')

"לא נראה לי שבשעה כה מאוחרת יאותו האנשים להמתין זמן כה ארוך עד שתאמרו את כל המזמורים והתפילות שבהוספת שם, הבה ניסע לכותל המערבי" - הציע רבי שלמה זלמן בטובו הגדול - "בנוכחותי ייקל לכם לצרף אנשים למנין..."

רבי אליהו לופיאן קרא לבנו 'שמואל' בפעם השלישית!

הרב ישראל ליוש

"ויקרא משה להושע בן נון יהושע" (במדבר י"ג ט"ז)

לפנימי, אך מלבוש חיצוני לבד לא יוכל מעצמו ליצוק בו תוכן פנימי, ולכן צורת היו"ד פרוחה והתחננה לפני הקב"ה ע"כ שהשאיר אותה בלא תוכן, ומאותה סיבה גם טרחו להסביר מהו תוכנה של האות יו"ד שניתן ליהושע, כי מלבוש חיצוני לבדו לא יוכל מאליו ליצוק בעצמו תוכן פנימי.

נספר שני סיפורים נאים בענין הוספת שם וקריאת שם: השעה כבר מאוחרת בלילה, ולביתו של הגאון רבי שלמה זלמן אויערבך זצ"ל נכנסים בני משפחתו של חולה מסוכן להיוועץ עמו בענין הוספת שם לחולה. לאחר עיונו בצדדי השאלה הכריע כי אכן ראוי להוסיף לו שם, אך הגרש"ז לא הסתפק בעצה גרידא ומיד פנה אל השואלים: "מהיכן תשיגו עתה מנין אנשים להוספת השם?", "נלך לזכרון משה ונקבץ שם מנין..." - ענו בני משפחה.

"לא נראה לי שבשעה כה מאוחרת יאותו האנשים להמתין זמן כה ארוך עד שתאמרו את כל המזמורים והתפילות שבהוספת שם, הבה ניסע לכותל המערבי" - הציע רבי שלמה זלמן בטובו הגדול - "בנוכחותי ייקל לכם לצרף אנשים למנין..."

בני המשפחה נותרו פעורי פה לנוכח הצעתו הנדיבה של רבי שלמה זלמן, וכך עשו, ואכן ציבור גדול של אנשים הצטרף למנין וכולם כאחד שפכו את צקון לחשם לפני רופא כל בשר, וכעבור כמה ימים חלה הטבה ניכרת במצבו של החולה.

אי' בילקוט שמעוני (יהושע ב') 'א"ר יהושע בן קרח: יו"ד שנטל הקב"ה משרי, נחלק חציו לשרה וחציו לאברהם, אמר רשב"י יו"ד שנטל הקב"ה משרה היה טס ופורח לפני כסאו של הקב"ה, אמר לפניו: 'רבש"ע מפני שהייתי קטנה של אותיות הוצאתני משמה של צדקת?!', אמר לה: 'מתחילה היית בשמה של נקבה ובסוף האותיות, עכשיו אני נותןך בשמו של זכר ובראש האותיות! שנאמר: ויקרא משה להושע בן נון יהושע', דבר אחר: מה ראה משה להוסיף על הושע יו"ד? אלא כלב נטל שכרו מן הארץ, שנאמר: 'אם לא הארץ אשר דרכה רגליך בה לך תהיה', ויהושע נטל שכר עשרה מרגלים'. באופן פשוט נראה כי נחלקו התנאים בצורת סדר אותיות של אברהם, שרה ויהושע, אך הגאון רבי שמעון משה דיסקין זצ"ל מבאר פלאות שניתן לומר שאלו ואלו דברי אלוקים חיים ולא נחלקו, שהרי האותיות הקדושות מורכבות משני חלקים, צורת האות והגימטריה של האות, היינו שוויה במנין, ואם כן, רבי יהושע בן קרח ביאר את ענין הגימטריה של האות יו"ד שנלקחה משרה, ואומר שחצי משווי נתנו לאברהם וחצי השאירו אצל שרה.

ועדיין נותר לבאר להיכן הלכה צורת האות יו"ד של שרי, ואכן זו היתה טענתה של האות יו"ד 'מפני שהייתי קטנה שבאותיות', והיינו קטנה בצורתה, כי הרי בגימטריה איננה קטנה שבאותיות, יש קטנות הימנה. על כך מנחם אותה הקב"ה שאת צורתה נתנו בשמו של יהושע.

עתה, נותר למ"ד השלישי לבאר מהיכן קיבל יהושע את שוויו במנין של האות יו"ד, שהרי האות יו"ד של שרי, תרמה לו רק את צורתה, שהרי שוויה ניתן חציה לאברהם וחציה לשרה, וע"כ הוא מבאר שאת תוכנה של האות יו"ד נטל מצד עצמו, שהרי הוא נטל שכר עשרה מרגלים.

יש להוסיף על דברי המתיקה של הגרש"מ, שהרי לפי דברי המדרש נתבאר רק מהיכן קיבל אברהם את שוויה במנין של האות ה"א, ולא נתבאר מהיכן קיבל את צורתה של האות, ואילו אצל יהושע טרחו להסביר גם על צורת האות וגם על שוויה?

ונראה לומר שאחר שקיבל אברהם את תוכנה של האות ה"א מיו"ד של שרי, אזי יכול הוא מאליו להלביש לה מלבוש חיצוני, שהוא טפל

ולפתע אומר רבי אלחנן לרבי יחזקאל, נכון שיצאתם מהכלא בסיביר בערב יום כיפור? השיב לו רבי יחזקאל אמת ונכון הדבר! אבל מנין לכם זאת? והלא אפילו בביתי לא ידעו מכל זה? השיב רבי אלחנן, מה פירוש מנין אני יודע?! בערב יום כיפור בבוקר, הלכתי עם החפץ חיים...

המרגלים שהיו אנשים רמי מעלה מנכדי בני ישראל, כיצד לא האמינו בדברי הקב"ה, על טובת הארץ?

הרב בנימין גולד

"שְׁלַח לְךָ אֲנָשִׁים וַיִּתְּרוּ אֶת אֶרֶץ כְּנָעַן" (במדבר י"ג, ב')

המרגלים שהיו אנשים רמי מעלה מנכדי בני ישראל, כיצד לא האמינו בדברי הקב"ה, על טובת הארץ, ורצו לראותה בעיניהם כדי לדעת האם טובה היא או לא, ועד כדי כך שנכשלו בעון החמור של הוצאת דיבת הארץ רעה?

מֵרֵן הַגֵּר"מ פִּינְשְׁטִין זצ"ל בספרו דרש משה, מבאר, שבני ישראל בלכתם בצאתם ממצרים ובלכתם במדבר, זכו לגלויי שכינה נוראים, ניסים ונפלאות לעיני כל העמים, הם בהחלט היו בדרגה גבוהה עד מאוד, בהכרתם בעוצם הנהגתו של הקב"ה בעולם ואת בני ישראל בפרט,

אלא! שמעלה גדולה זו, גם חסרון היה בה, כי כדי להגיע לאמונה תמימה ושלימה בהקב"ה, זה א"א באמונה הנרכשת על ידי ניסים ונפלאות גדולים ככל שיהיו, אדם שהתרגל לראות את הנהגתו של הקב"ה באופן מופלא בניסים ונפלאות לעיני כל, חסר לו בדרגת האמונה השלימה, אמונה כזאת בזמנים שא"א לראותה בחוש.

כשהמרגלים שמעו דבר ה' על טוב הארץ, כיון שלא ראו זאת בעיניהם, לא האמינו! כי אמונה שתלויה רק בדברים מוחשיים, הרי כשהם מתפוגגים או במקרים שאינם נראים, הרי האמונה נחלשת. המרגלים אכן זכו לדרגה גבוהה והיו רמי מעלה, אבל מידת האמונה שלהם היתה בה חסרון בגלל שהתרגלו לאמונה חושית, ובמקום שזה היה חסר, נחסרה מידת אמונתם בהקב"ה.

יסוד מוסד זה, הוא מצוי בכל עת וזמן, ישנם אנשים שחזרו בתשובה בזכות הארה שמימית שהיתה להם בדמות נס גדול והצלה מאסון וכדו', ובזה ראו יד ה', ולבם נשאם להתקרב אליו, אבל אם הם לא ימשיכו בכל עוז לחזק אמונתם, אזי כשיתפוגג רושם המקרה שהביאם לאמונה בה', הרי שגם חיזוקם התרופף.

אמונה בה' היא מידה שיש לעמול עליה, לחזקה ולבצרה בכל עת! בהתבוננות תמידית בגודל הנהגתו יתברך בעולם, בעוצם מערכות השמים האין סופיות, בתוקף מערכות הטבע האדירות והאמתניות, שכל אלו מחשלים וחזקים את אמונתנו בברוא העולם אחד יחיד ומיוחד!!!

מי שמאמין בדרך זו, זוכה אך לראות בחוש דרכו והנהגתו יתברך בכל עת, בבחינת 'סוד ה' ליראיו'.

מֵרֵן הַחֶפֶץ חַיִּים זִיע"א, שהיה אבי האומה בדור שלפני השואה, זכה בתוקף אמונתו התמימה והשלימה בבורא העולם, לחזות ולראות בהנהגתו, גם בדברים שבני אדם אינם רואים בהם כלל, ורבו בזה המעשים, ונביא מעשה מרטיט המלמד על כי 'סוד ה' ליראיו' לאלו המאמינים בו בכל נפשם ובכל ליבם:

מספרים על מֵרֵן רֵבִי יַחְזִקָאֵל אַבְרַמְסְקִי זצ"ל, שכאשר היה כלוא בסיביר, היה מֵרֵן הַחֶפֶץ חַיִּים זִיע"א אומר כל יום ארבעה פרקי תהלים לשלומו, כחלק מהמאמץ הגדול שהתקיים בעולם היהודי בניסיון לשחררו.

והנה למרבה ההפתעה, בהגיע ערב יום כפור, נכנס לתאו של הגר"י אברמסקי, אחד הסוהרים ובפיו בשורה, אתה חופשי לדרכך! הסוהר אף צייד את רבנו בכרטיס נסיעה לרכבת, לקח הגר"י אברמסקי את מעט המטלטלים שהיו עימו ויצא לעבר תחנת הרכבת.

בעודו עומד בתחנה שהייתה ריקה מאדם באותה שעה, הגיע אליו לפתע המפקד הראשי של מחנה המעצר שהיה יהודי ששמו יצא לשמצה, אחרי שהתבונן מסביב וראה שאיש אינו מבחין בו, שאל המפקד את הגר"י אברמסקי זצ"ל, אתה עומד לנסוע ברכבת? רבי יחזקאל השיב בחיוב, המפקד שב ושאל, אתה רב? וגם על זה

המשך בעמוד 21

ערב אחד צלצל שוב הסלולרי של הרב א. ושוב המלמד על הקו: 'תגיד', 'מה היה הדבר האחרון שעשיתם? הרי אמרת לי שכבר הרמתם ידיים. והנה - בתקופה האחרונה אני מזהה בילד שינוי דרסטי, פשוט מהפך! מה עשיתם? שאל המלמד בסקרנות

האם יש כלי שבעזרתו נוכל לוודא שנגיע אל היעד הנכסף - להצלחה בכל תחומי החיים,
לגדל את ילדינו בקלות ובנוחות, להתמודד בגבורה עם אתגרי החיים, לזכות לרוב נחת?

הרה"ג ר' אשר קובלסקי שליט"א

"ולא תתרו" (במדבר ט"ו, ל"ט)

השאיפה של כל יהודי, החלום של כל אב וסב, הוא לזכות לגדל ולחנך את ילדיו בצורה הטובה ביותר, לרוות מהם רוב נחת. אמנם, כולנו יודעים שיש 'צער גידול בנים' המניב נחת, ובאותה מידה - כולנו מצפים ומייחלים למנת מינימום מצער הגידול, ומאידיך - מנת מקסימום מהנחת. כל הורה בישראל שואף, מצפה ומייחל לראות את ילדיו גדלים ומתפתחים לתפארה, לרוות מהם רוב נחת דקדושה, לחוות את שנות גידולם וטיפוחם ללא צער ועגמת נפש, רק מתוך אושר וסיפוק אינסופי.

וזה לא קל. דורנו דור אפוף נסיונות רוחניים, היצר אורב לנו ולילדינו בכל פינה. יש גם בעיות בריאות שעלולות לצוץ בכל גיל, יש מצוקות פרנסה שמתגברות מעת לעת, החיים הם מירוץ מכשולים - וגידול ילדים הוא אתגר לא קל. כל מה שיש לנו אנו מוכנים לתת להבטיח את עתיד ילדינו. כמה אנו מוכנים להשקיע כדי לבטח את הנחת מהם, כמה תפילות, דמועות, כספים ומשאבים אנו שופכים ומשקיעים למענם!

האם יש כלי שבעזרתו נוכל לוודא שנגיע אל היעד הנכסף - להצלחה בכל תחומי החיים, לגדל את ילדינו בקלות ובנוחות, להתמודד בגבורה עם אתגרי החיים, לזכות לרוב נחת? האם ישנו מפתח שפותח את שערי שמים לקרבת ה' אמיתית, להתרפקות מלאה וחביבה על אבא?

מתברר, שיש משהו כזה, זוג פריטים כאלה. והוא אינו נסתר ולא חשאי, הוא נמצא בדיוק במרכז הפנים, בחזית האישית האנושית. אלו שתי העיניים שלנו!

העיניים. העין היא אחד האיברים החיוניים ביותר, הכלי המרכזי בעזרתו אנו 'תופסים' את העולם. כל פעולה שאנו עושים מתחילה בעיניים - בעזרתן אנו קוראים, לומדים, מכירים, מבחינים, צועדים ופועלים. חוש הראיה הוא אחד החושים המרכזיים בחיינו, ולו רק ננסה לעשות משהו בעיניים עצומות - נבין עד כמה העיניים הן איבר קריטי ביותר לחיינו!

ודווקא לכן, הן ניתנו לנו במתנה מה', בתוספת אזהרה אוהבת

בפרשת השבוע: להשתמש בהן בצורה הנכונה, לשמור על העיניים לכל יתלכלכו, לוודא שחוש הראיה אינו נפגם, אינו מחליד. הלא העיניים הן הצינור להעברת מידע אל המוח שלנו - ולכן עלינו לשמור על הצינור הזה בשיא הניקיון והטהרה, לוודא שהוא נותר צח וזך, להבטיח שהוא חף מכל כתם, נקי, נוצץ!

זו חובה שהיא מצוות עשה מן התורה, ולצד זאת, הביטו וראו גילוי מדהים, מפי השרף הרה"ק רבי אורי מסטרעליסק זי"ע, כמופיע בספר 'אמרי קדוש'. וכך הוא מגלה: 'השומר את עיניו, יחיו בניו ויגדלם ללא צער!'

8 מיילים, הבטחה אחת, כבירה, עוצמתית, מרגשת: שמירת עיניים היא ביטוח לילדים, ביטוח לחייהם, ביטוח לגידולם, ביטוח לבריאותם, ביטוח לנחת מהם. כל החבילה בשיק פתוח אחד - שמירת העיניים מבטיחה את חיי ילדינו, ואת גידולם - לאורך כל השנים - ללא כל צער! מה יותר טוב מזה? היש הבטחה גדולה מזו?!

לפיכך, כמה כדאי להבטיח את שמירת העיניים שלנו, במקסימום ביטחון, מקסימום ניקיון. ובפרט עתה, בימי הקיץ, כשהנסיונות גדלים וכל יציאה לרחוב עלולה להיות מסוכנת. אחים יקרים, ברגע של נסיון, בשעת התמודדות, כשיש פרסומת קורצת או משהו מסקרן, הבה נזכור שהמבט הזה לכיוון הלא נכון הוא מסוכן, הוא רעיל, הוא ארסי, והוא עלול לגרום לנו להפסיד את ההבטחה העצומה הזו, את הביטוח לחיים נטולי צער, לבריאות ונחת מילדינו!

המערכה על שמירת העיניים - ניצבת ומתעצמת כל העת. היא נמצאת בחוצות קריה, בין דפנות האוטובוסים, מול מכשירים טכנולוגיים מתקדמים כאלה ואחרים, בחופשת הקיץ, באתרי הנופש, בכל מקום. כשאנו מתכננים יציאה מהבית, חופשה משפחתית, אתרים בהם נבקר, הדרך בה נלך - אנו עושים הכל כדי להבטיח הנאה וחוויה מושלמת לנו ולילדינו, הבה נקפיד שהחוויה תהיה מושלמת גם מבחינה רוחנית, בראש ובראשונה נוודא שעיינינו יישארו נקיות וזכות, טהורות וצחות!

וככל שנשמור את עיינינו בשיא הקדושה, ככל שנוודא שעיינינו בורחות מכל מראה אסור, ככל שנבטיח שעפעפינו ייעצמו מאליהם לנוכח ראייה שאינה ראויה - כך נבטיח חיים טובים ומאושרים, קירבת ה' בכל עת, נחת ובריאות לילדינו, ושפע רוחני מורעף ממעל באהבה אין קץ!

שיחה מרגשת בעקבות סוד כמוס...

היה זה בשעת ערב מוקדמת, עת צלצל מכשיר הסלולרי של הרב א., ועל הצג הופיע שמו של המלמד של בנו מושי היקר. הרב א. נחפז לענות, ולאחר דברי שלום ונימוס, נאנח המלמד והנחית מכה אנושה על לבו של האב: 'בקשר לבנך מושי, המידות והיחס לחברים בסדר גמור. אבל בכל הנוגע ללמידה - אני מרגיש שהוא פשוט לא קולט. אני מביט בפתקאות שהוא משיב לי מדי יום ראשון, ורואה שגם אתה מבחין בכך. אינני יודע מה לומר, אולי כדאי לפנות לעזרה מקצועית...'

הרב א. שמע את הדברים, ולבו חישב להישבר. עוד באותו ערב גמר אומר יחד עם רעייתו, להשקיע בבן כל סכום שיידרש, לעשות כל מאמץ אפשרי. הילד נשלח לאבחון מקצועי, המסקנות היו לא פשוטות, והוא החל בסבב ביקורים אצל מטפלים מקצועיים - בנסיון למצוא דרך להעניק לו יכולת ללמוד, לקלוט ולהבין.

כמה עצוב, מאכזב וכואב היה, לגלות שאין כל התקדמות. כל המאמצים עולים בתוהו, סכומי העתק יורדים לטמיון, הילד לא מתקדם ולו צעד אחד. ליבם של ההורים נשבר לרסיסים, התקווה הגדולה לראות את בנם עולה ומתפתח בתורה הולכת ומתנפצת מול עיניהם. הילד פשוט לא מבין, לא קולט, לא מצליח להפנים את החומר הלימודי, וכל עזרה מקצועית - לא מנצחת את קשייו הרבים! חולף עוד יום, עוד שבוע, ועוד חודש. שנת הלימודים בעיצומה, הילד כבר פסק מללכת לטיפול מקצועי - שכן ניכר שאין לו כל תוצאות. תחת זאת הוא יושב בכיתה ובוהה באוויר, מנסה להקשיב ולהבין - אך ללא הצלחה. ההורים כבר פכרו ידיהם בייאוש, המלמד חש שניסה לעשות הכל, מסתבר שיש בעיות שקשה למצוא אדם שיכול להושיע מזה...

ואז, בהפתעה מוחלטת, ערב אחד צלצל שוב הסלולרי של הרב א., ושוב המלמד על הקו: 'תגיד', פתח כמתנשף ללא גינוני נימוס מרובים, 'מה היה הדבר האחרון שעשיתם? הרי אמרת לי שהוא זנח כבר את הטיפול המקצועי, שכבר הרמתם ידיים. והנה - בתקופה האחרונה אני מזהה שינוי דרסטי, פשוט מהפך! התחלתם טיפול

חדש? אולי סירופ טבעי להגברת הריכוז?' - שאל המלמד בסקרנות. 'לא זה ולא זה, השיב האב, 'לא עשינו דבר, וגם לא היינו עושים - בלי לשתף את המלמד בטיפול החדש. אבל מה אתה אומר, יש שינוי במצב? הסבר, הגדר, נו, תספר לי...' - הפעם, האב היה כמתחנן, נפעם לשמוע שיש שינוי...

והמלמד בשלו: 'לא, זה לא יתכן! הרב א. היקר, זה לא יתכן שחל כזה מהפך אצל מושי. פתאום הוא מבין, קולט, יודע. אני שואל שאלה - אולי הוא נזקק לשתי דקות מחשבה, אבל לבסוף הוא משיב - תשובה חדה, ברורה, בהירה וקולעת. זה פשוט לא יכול להיות שזה קרה לולא עשיתם משהו!, אז אנא, גלה לי את הסוד, אולי אני יכול לעזור בעזרתו לאחרים!' - שב המלמד וביקש...

והאב בשלו: 'לא עשינו כלום, באמת. אבל אני אבחן את הדברים מקרוב, מותר גם לי ליהנות מהנחת הזו...'

ואכן, עוד באותו ערב, בשובו לביתו, ביקש האב ללמוד עם בנו. למרבה ההפתעה, אכן כן - הילד שלט שליטה די מלאה בחומר הנלמד, ניכר כי מעיינות החכמה נפתחו במוחו, הוא מבין היטב במה עוסקת הסוגיא וגם די שולט במהלכיה. 'זה נס!' - כמעט שאג האב כשהתקשר בשנית למלמד, 'אבל אין כאן שום הסבר, זה פשוט קרה!'

אלא שמאחורי המהפך בחייו של הילד, יש גם יש סוד כמוס. את הסוד הזה גילה האב לאחד מידידיו, וממנו הגיעו הדברים אל הגה"צ רבי צבי מאיר זילברברג שליט"א, שסיפר את המעשה כולו:

ארבעים יום לפני אותה שיחת טלפון, רשם האב לעצמו על פתקית קטנה, התחייבות ברורה ונחרצת: לשמור את העיניים, להימנע מלהביט במקומות אסורים - ובכלל זה במכשירים שאינם ראויים. עד אותה קבלה, החזיק האב במכשיר סלולרי שיש בו נסיונות מרובים בשמירת העיניים, מכשיר שאין דעת חכמים נוחה ממנו. היה קשה לו להתנתק, אבל הוא החליט בכל הכח, בעוז ובתעצמויות, והתנתק מהמכשיר בגבורה עילאית - כדי לשמור את עייניו!

ובכדי להחזיק מעמד, מדי ערב, נהג האב להביט בפתקית הקטנה, ולקבל כוחות ואנרגיות ליום נוסף של מאבק עוצמתי למען קדושת עייניו. ואחר כך, התפלל בשקט תפילה קצרה וזדומעת לכורא עולם, כי הודות לעמלו למען קדושת עייניו, יזכה לברכה בעמלו למען הצלחת ילדיו. זה הכל: שתי דקות יומיות של התחזקות למען קדושת העיניים, ואחר כך דקה של תפילה כי העמל בשמירת העיניים - יעניק לו הקלה בעמלו אלו הבנים! משוואה פשוטה, אותה ביקש בתחנונים...

וראו זה פלא, 40 יום, בדיוק! - מהלילה בו החל בהנהגה הזו, וכמובן - במשך 40 הימים הללו שמר את עייניו מכל משמר, קיבל את שיחת הטלפון הנרגשת מהמלמד. בעייני ראה, בעיניים הזכות והטהורות שהתקדשו בארבעים יום של מלחמה על קדושת העיניים, בעיניים הללו זכה וראה את ברכת ה' לשומרי העיניים, את המהפך שחל בנפש בנו.

המלחמה עודה ניטשת, מדי יום ויום. לאב שזכה לראות את הנס כמו עייניו היא אולי קצת יותר קלה, אך כולנו יכולים ללמוד ממנו:

אחים יקרים, הסתכלות אסורה עלולה להיתפס כהנאה, אבל היא מגושמת, רעילה, ארסית, מזיקה, מלוכלכת, מלאת הפסדים ומעמיסת קשיים. מנגד - שמירה על קדושת העיניים, כן - גם ברחוב, גם בדרכים, גם מול מכשירים, גם מול עיתונים, גם בחופשות וגם בימי שגרה - היא הדרך המבטיחה חיים מאושרים וטובים, ואת הגשמת החלום הגדול מכולם - נחת מילדינו!

הבה נאמץ את שמירת העיניים, הבה נשמור עליהן מכל משמר, כמו על שני יהלומים יקרים מפז. הרי הילדים הם הדבר הכי יקר לנו, אנו מוכנים לעשות הכל למענם. הבה נעניק להם גם את זה, נסגור עבורם פוליסת ביטוח להצלחתם בחיים - בשמירה על העיניים, בפיקוח הדוק על מה שעובר בשערי העפעפיים. כך נבטיח להם צמיחה והתפתחות מיטבית, ולעצמנו נבטיח רוב נחת דקדושה!

ספר קטן, הצלה גדולה!

כאשר נודע כי יענקי בן התשע חלה במחלה הנוראה, נחרדו כולם למשמע הבשורה. הילדים בכיתה החלו להתפלל, הצוות החינוכי ערך מעמד תפילה מיוחד, כל בני המשפחה הקרובה והרחוקה נזעקו לעזרה. שומו שמיים, לפעמים שומעים על טרגדיה שפוקדת משפחה - וכל לב נמס. ילד בן תשע בלבד שנאלץ לפתע להתמודד עם הנוראה שבמחלות?! - אוי, רבונו של עולם, איך הורים עומדים בבשורה שכזו?!

מאותו יום - השתנו חיי המשפחה מן הקצה אל הקצה. מעתה, המחלקה האונקולוגית בבית החולים 'איכילוב' הפכה לביתו הראשון של אב המשפחה, כשהבית בירושלים אינו אלא הבית השני. שבועות ארוכים 'בילה' על יד מיטת בנו, בעודו עובר הקרנות וניתוחים, טיפולים וכימותרפיות, ועדיין אין אור בקצה המנהרה... ויהי באחד הימים, תוך כדי שהאב ממתין ב'איכילוב' לעוד טיפול, נכנס לבית הכנסת שבבית החולים, וזווית עינו צדה ספר אותו לא הכיר. הוא נטל אותו, החל מעיין בו, והספר פשוט כבש אותו. הוא נטל את הספר עמו - למען יעיין בו בשעות ההמתנה המרובות בין כתלי בית החולים, ופשוט החל ללמוד בו, דף אחר דף, בשקיקה נמרצת.

היה זה הספר 'שומר אמונים', אותו חיבר הר"ק רבי אהרן ראטה ז"ע. במתק לשון ובשפה קולחת, מציג המחבר עצות ודרכים להתגבר על נסיונות היצר, להתחזק בקדושה ובטהרה, להתמודד מול הקשיים האורבים לבני דורנו. באחד הימים הוא מבחין בפיסקא המובאת בספר, שכל מילה בתוכה - צרבה את לבו כמכוונת אש, וכך מגלה המחבר מפי צדיקים קדומים:

סביב כל מראה אסור, תמונה שאינה ראויה, מחזה שאסור לראותו - נקבצים ובאים מלאכי חבלה, הנמשכים אל מראה שאינו טהור, אל משהו שאסור לראות. אלו מתקבצים סביב המראה הבעייתי, ומיד כשיהודי מביט בו - הוא מתחבר אליהם, ואלה מחוללים בו שמות, פשוט נכנסים לנשמתו הרוחנית ויוצרים הרס זועת...!

ומנגד, כאשר אדם מתגבר ואינו רואה ברע, כשאדם מכניע את יצרו ומסרב להביט במראה אסור - הוא מתקדש ומתרומם, הופך את

עיניו לראויות לראות בזיו השכינה, ובעלותו השמימה לאחר 120 שנותיו - הוא זוכה לשבת במקום גבוה ממלאכים נוראי הוד, היות והוא זכה להתגבר ולשמור את עיניו. ואם לא די בכך, מוסיף המחבר הבטחה עצומה, נדירה ויקרה:

בפסוק כתוב 'ושח עיניים יושיע'. כלומר - כאשר אדם מכופף את עיניו, מכפיף את ראשו, שח ורוכן כדי שלא לראות מחזה אסור, באותו רגע נפתח פתח אדיר של ישועות נשגבות, ה' יתברך פשוט מושיע אותו מכל צרה וצוקה!

מדהים! - אם אדם זקוק לישועה, אם הוא מבקש לפתוח לעצמו שערי שמים, אם הוא רוצה לראות בעיניו כיצד הבורא נתלץ להושיענו - כל שעליו לעשות הוא לא לראות דברים אסורים, לברוח מכל מחזה אסור, להתכופף כדי שעיניו לא יקלטו מראה מסוכן!

הדברים נכנסו בלבו של אביו של יענקי, כאילו לא נכתבו אלא עבורו. הוא החל להיזכר כיצד נראית הדרך המובילה מירושלים לבית החולים 'איכילוב', כמה אנשים, כמה מראות, כמה פרסומות, איך נראה האוטובוס ואיך נראה הרחוב. ה' ירחם, אוקיינוס של נסיונות, זירת קרב ארוכה ומתמשכת, שדה מוקשים ענקי. האם הוא שומר את עינו כראוי?!

ומנגד - הרי כאן בדיוק טמונה ההזדמנות שלו: שדה המוקשים הזה אינו אלא 'כרטיס גירוד', בלוטו המבטיח בעולם לזכות בישועה. בקצת מאמץ - הוא יכול להפוך את הדרך כולה לזירת הזדמנויות, לרצף של ישועות. כל מה שנדרש ממנו הוא להתחזק בשמירת העיניים, להיזהר לאן הוא מביט ולהיכן הוא מסתכל, זה הכל - והישועה קרובה לבוא!

עיניו החלו לזלוג מעיינות של דמעות, דמעות של הרטה על העבר וקבלה על העתיד. בעוצמה אדירה, בכוחות נפש, בגבורה שאין דומה לה קיבל על עצמו שלא עוד. נכון, בורא עולם שלח אותו לכאן, גזר עליו את הנסיון הנורא הזה. אבל הוא לא יישר ולא יירתע - הוא ישמור את עיניו, בדרך, באוטובוס, ברחוב, בין כתלי בית החולים, כשהוא יוצא לקנות משהו וגם כשהוא חוזר. העיניים יקרות לו מפז, ואם יכופף אותן כל העת, אם ישמור עליהן בגבורה - הוא בטוח שהישועה כבר באה!

ואכן, כך בדיוק קרה, כפי שמייטב לספר הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א, בספרו 'טיב המעשיות': תקופה קצרה לאחר שחולל את המהפך, לפתע נקרא האב להתיעצות דחופה. לנגד עיניו הנדהמות ניצב מנהל המחלקה, ומבשר לו כי בסדרת הצילומים האחרונה ניכרת נסיגה משמעותית של המחלה, הילד משוחרר ועליו לחזור רק לביקורות ולטיפולים מדי פעם!

בתקופה הבאה, הוצרכו האב ובנו להיטלטל בדרכים, מהבית אל בית החולים ובחזרה. לאורך כל הדרך, שמר האב את הבטחתו וקבלתו - ובעיקר שמר על עיניו, עד שכעבור חודש וחצי בלבד, נערכה במחלקה מסיבת פרידה נרגשת ליענקי הצעיר, שהמחלה נעלמה ממנו לחלוטין, כלא היתה! הוא השתחרר מבית החולים בריא, חזק, רענן ומאושר, כשהרופאים מגדירים אותו 'נס רפואי', ורק האב יודע שזה 'נס שמירת העיניים'!

זכי מה נראה לך, שבעלותך השמימה לאחר 120 שנותיך כאן, ישאלו אותך אם וכיצד נהגת במנהגים כאלה ואחרים? אכן, הם חשובים, צריך לשמור עליהם, אבל שם בשמים ישאלו אותך רק שתי שאלות: האחת - האם נוהרת שלא לפגוע באף יהודי, והשניה - האם שמרת על ענייך כראוי... אלו הדברים החשובים באמת!

וללמדנו בא: לא שחלילה התכוון הרה"ק לזלזל במנהגי ישראל הקדושים, ההיפך - הן הוא בעצמו היו לו הנהגות קודש ומנהגים עליהם הקפיד קלה כבחמורה. אלא שאותו צדיק ביקש לגלות, כי מי ששומר על שתי הנקודות הללו - הימנעות מפגיעה ושמירת עיניים - זוכה לשמירה עליונה ממעל, בורא עולם שומר עליו...

הבה נזכור את הפרופורציה הראויה: שמירת עיניים היא מצוה מן התורה, עיקרון יסודי, כלי מחזיק ברכה של שמירה ממעל. חשוב להקפיד על כל מנהג, חומרה, הידור ושמירה, חשוב עוד יותר לשמור על העיניים מכל משמר. זה מה שמבטיח את רמתנו הרוחנית!

לשליחת תגובות לכותב הטור ולקבלת העלון של הרב אשר קובלסקי: במייל, כתבו ל-6182918@gmail.com
להאזנה לשיעור הדף היומי סיפורים מסרים ורעיונות 0732951342

יהודים יקרים! בירושלים מתהלך היום נער, שמצבו הרפואי היה לוט בערפל, עתיד חייו היה בסכנה עצומה. הנוראה שבמחלות קיינה בגופו וחוללה בו שמות, עד הרגע בו שמירת העיניים הגיעה, התגברה, ניצחה את המחלה והשיבה את הילד לחיים. אם גם לנו יש בעיה לפתור, ישועה לה אנו זקוקים, מחלה הזקוקה לרפואה, קושי בפרנסה - אחים יקרים, הכלי בידינו, הבה נשמור את העיניים ונזכה בהבטחת הבורא 'ושח עיניים יושיעו!'

וככל ששמור את עינינו, ככל שנקפיד על טהרתן, ככל שנוודא שהן זכות וטהורות, נקיות וצחות - כך נבטיח לעצמנו כי בורא עולם ישלח לנו את ישועותיו ורפואותיו, יעניק לנו חיים מאושרים וטובים, ועין בעין נראה בישועת ה'!

תגלית מבית דין של מעלה...

היה זה ימים מספר לפני חג הפסח, כשאל הרה"ק רבי שלומק'ע מזוועה על זי"ע נכנס חתן נכדתו, וביקש לברר כיצד לנהוג בנוגע למנהגי אבותיו בחומרות חג הפסח, כיצד יוכל לשמור עליהן לאחר שנכנס לבית חמיו. חייך אליו רבי שלומק'ע והשיב:

המשך מעמוד 17 | הרב בנימין גולד

כל שביכולתם למנוע ממנו להגיע בריא ושלם לביתו, אולם יושב בשמים ישחק למו יד ההשגחה העליונה ליוותה את הגר"י זצ"ל לכל אורך המסע.

והנה בעודו על הרכבת שעשתה את דרכה מאחת העיירות בליטא בדרכה לעיר הגדולה וורשא, פגש הגר"י אברמסקי את מרן רבי אלחנן ווסרמן הי"ד, שני הגדולים הופתעו מהמפגש האקראי ונפלו חבוקים זה בזרועות זה, ובפרט הופתע עד מאד ר' אלחנן שהיה מודע למסע חובק העולם לשחרר את הרב אברמסקי, והנה הוא כאן לפניו! הם הודו להקב"ה על השחרור מהמאסר, ולפתע אומר רבי אלחנן לרבי יחזקאל נכון שיצאתם מסיביר בערב יום כיפור, השיב לו רבי יחזקאל אמת ונכון הדבר! אבל מנין לכם זאת? והלא אפילו בבית לא ידעו מכל זה? השיב רבי אלחנן, מזה פירוש מנין אני יודע?! בערב יום כיפור בבוקר, הלכתי עם החפץ חיים מן הישיבה לאחר התפילה, ובאמצע הדרך הוא נעצר ואמר, נו הבולשביקים לא הצליחו, עכשיו שיחררו את הרב דסלוצק מבית האסורים.

לחפץ חיים הייתה אמונה שלמה ותמימה בהקב"ה, הוא עבד על בכל כוחו וגם בדברים שהיו נראים שבלתי אפשריים, תמיד האמין בהקב"ה, והוא זכה לראות באמונה חושית לראות את הנהגת הקב"ה גם בדברים שאין בני אדם זוכים לראות. הוא האמין שהקב"ה ידאג לשחרר את הגר"י אברמסקי ממאסרו, והוא זכה לראות בזה בחוש אמונתו ממרחק של אלפי קילומטרים! [אור דניאל]

לשליחת תגובות לכותב הטור הרב בנימין גולד, כתבו ל: bdirshu@neto.net.il

השיב לו, המפקד ביקש לראות את כרטיס הנסיעה, הגר"י זצ"ל חשש שהוא זומם לקחתו, אולם לא הייתה בידו ברירה והוא הגיש את כרטיס הנסיעה שלו למפקד, לאחר שהתבונן בו, אמר המפקד להגר"י זצ"ל, יודע אתה, נתנו לך כרטיס לקרון קר מאוד, ואם תסע בקרון זה אין סיכוי שתגיע הביתה, כי אתה עלול לקפוא באמצע הדרך, שכן כך היו עושים הסובייטים לאסירים שרצו להמיתם, המפקד התבונן שוב מסביב וכאשר הבחין שאיש אינו מביט בהם, שלף מכיסו כרטיס חלופי לקרון חמים יותר, והגישו לרבי יחזקאל אברמסקי.

המפקד לא הסתפק בכך, אלא אף עמד וביקש ממנו סליחה על כל מה שפגע בו בזמן שהותו בכלא, כשהוא מציין שהוא אנוס לפעול כך, גם אני יהודי! סיים המפקד את דבריו, ואני מבקש ממך מחילה. המפקד נפרד מהגר"י זצ"ל שהמתין עד לבואה של הרכבת, משזו הגיעה, אכן קיבל הגר"י זצ"ל מקום בקרון מחומם, ובמהלך הנסיעה הבחין כיצד משליכים מהקרונות האחרים הקפואים, גופות של אנשים שקפאו בגלל הקור העז ששרר באותם ימים.

כאמור, היה זה ערב יום כיפור, והוא לא הספיק להגיע לביתו בו ביום, וכדי לא לחלל את היום הקדוש, ירד הגר"י זצ"ל מהרכבת באחת העיירות הקטנות בטרם תשקע השמש, הוא אפילו לא הספיק לאכול סעודה מפסקת כי מיד עשה את דרכו לבית הכנסת, שם הניח את צרורו, ובו עשה את כל יום הכיפורים.

רק למחרת יום הכיפורים יצא בדרכו לביתו, אולם נכוננו לו תלאות רבות בדרך מאחר והשלטונות הסובייטים שנענו למסע השתדלנות של יהודי העולם לשחרר את הגר"י, הסכימו לשחררו, אולם עשו

אגדל מן...

הכיסא, המעמד שיפסידו - עיוור את עיניהם של המרגלים כשנחד, וגרם להם למצוא חסרונות ופגמים בארץ המובטחת, ארץ זבת חלב ודבש, עד שדימו בנפשם כי מוטב לישראל להישאר במדבר מאשר לבוא לארץ.

לפחות בינתיים, אמרו, עד שתחלוף המגפה הנוראה שיש בארץ והכל מתים ממנה, עד שימותו הענקים אשר חיים בה - בינתיים נישאר במדבר והכל יישאר במתכונתו...

הכבוד דוחק את לב האדם

איש האלוקים רבנו משה חיים לוצאטו - הרמח"ל, מזכיר את חטא המרגלים בספרו "מסילת ישרים" (פרק יא) בעניין חמדת הכבוד. ספר נפלא זה, קטן כמות הוא, אך עומקו - עד אין חקר. ראוי לכל אדם לעיין בו וללמוד מתוכו בהתבוננות ובשימת לב על דרכיו והנהגתו.

דברו אודות חמדת הכבוד, מונה הרמח"ל רשימת אירועים קשים שאירעו בישראל, ושורש כולם - חמדת הכבוד:

"יתירה עליה חמדת הכבוד, כי כבר היה אפשר שיכבוש האדם את יצרו על המזון ועל שאר ההנאות, אך הכבוד הוא הדוחק, כי אי אפשר לו לסבול ולראות את עצמו פחות מחבריו, ועל דבר זה נכשלו רבים ונאבדו.

הנה ירבעם בן נבט לא נטרד מהעולם הבא אלא בעבור הכבוד, הוא מה שאמר ז"ל (סנהדרין קב ע"ב): תפסו הקדוש ברוך הוא בבגדו, ואמר לו: חזור בך, ואני ואתה ובן ישי נטייל בגן עדן. אמר לו: מי בראש? אמר לו: בן ישי בראש. אמר לו: אי הכי לא בעינא [אם כך, איני רוצה].

מי גרם לקורח שיאבד הוא וכל עדתו עמו? אלא מפני הכבוד, ומקרא מלא הוא (במדבר טז, י'): 'ובקשתם גם כהנה'. וחכמים ז"ל (במדבר רבה יח) הגידו לנו, כי כל זה נמשך מפני שראה אליצפן בן עוזיאל נשיא, והיה רוצה להיות הוא נשיא במקומו.

הוא שגרם לפי דעת חכמינו ז"ל אל המרגלים שיוציאו דיבה על הארץ וגרמו מיתה להם ולכל דורם, מיראתם פן ימעט כבודם בכניסת הארץ, שלא יהיו הם נשיאים לישראל ויעמדו אחרים במקומם... כללו של דבר, הכבוד הוא הדוחק את לב האדם יותר מכל התשוקות והחמדות שבעולם."

הכבוד דוחק את לב האדם לבחור ברע. רוצה אתה להיות עבד נאמן לה? שים עצמך כאסקופה נדרסת. מי ששפל בעיני עצמו, הקב"ה אוהבו ומרוממו.

"מרום וקדוש אשכון, ואת דכא ושפל רוח" (ישעיהו נז, טו), פרש רש"י: "מרום וקדוש - אני שוכן ומשם אני עם דכא ושפל רוח, שאני מרכין שכינתי עליו".

אך על הגאה אומר הקב"ה: "אין אני יכולים לדור בעולם" (סוטה ה ע"א).

אין כבוד אלא תורה

הכבוד האמיתי היחיד, הוא בלימוד התורה ושמירת המצוות, ובהגדלת כבוד שמים. אין כבוד אלא תורה.

כאשר דוד המלך כרכר ופזז לפני ארון ה', ראתה אותו מיכל בת שאול אשתו, "ותבז לו בלבה" (שמואל ב' ו, טז). נראה היה לה שאין זה לפי כבודו של מלך ישראל. "ותאמר מה נכבד היום מלך ישראל אשר נגלה היום... כהגלות נגלות אחד הריקים" (שם, כ).

מה עונה לה דוד? "ונקלתי עוד מזאת והייתי שפל בעיני ועם האימהות אשר אמרת עמם אכבדה" (שם, כב).

אין קלון בדבר אשר נעשה לכבוד ה', ואף העם, אומר דוד למיכל, מבין זאת ואין בכך פחיתות כבוד בעיניהם.

משה רבנו, שהיה עניו מכל אדם, נבחר להיות מנהיגם של ישראל, ודוד אשר אמר: "ונקלתי עוד מזאת", היה מלך ישראל, וממנו יצא מלך המשיח.

כבוד אי אפשר לפרט בעולם הבא...

שנים ספורות לפני פטירתו של מרן ראש הישיבה, רועה ישראל הגראי"ל שטיינמן זצ"ל, שנפטר בגיל מאה וארבע שנים, נסעו הוא ויבדלחט"א האדמו"ר מגור שליט"א עם משלחת של כמה ראשי ישיבות, לחזק את העם שבגולה - באמריקה ובצרפת, וגם לאסוף כספים עבור הישיבות והכוללים בארץ ישראל. היה זה כאשר כאן בארץ נגזרו גזרות תקציביות חמורות על עולם התורה; ראשי הישיבות עמדו מול שוקת שבורה, ואברכים בעלי משפחות ברוכות ילדים לא יכלו עוד לכלכל את בתיהם.

המסע הצליח מעל ומעבר למשוער, גם מבחינה רוחנית וגם מבחינת התרומות. בכל מקום שהגיעו אליו הגראי"ל והאדמו"ר, המתינו להם אלפי אנשים שקבלו אותם בכבוד מלכים, ושתו בצמא את דבריהם. ההתעוררות הייתה גדולה, ואנשים תרמו ככל יכולתם.

דמותו של הגראי"ל, שהיה אז קרוב לגיל מאה, אך נשא על כתפיו את כל עולם התורה והיהדות, תוך שהוא מצוי היטב בכל ענין וסוגיה שעמדו על הפרק, בחדות נדירה וענווה ופשטות שאין לתאר - בה לבדה היה כדי לפתוח את הלבבות.

כששבו לארץ, גילו מלווי הרב שאנשים עזי מצח וחסרי דעת, אשר ראו עצמם כברי פלוגתא לגדול הדור, כתבו כתבי נאצה והדביקו על דלת ביתו. בעוונותינו הרבים ולצערנו הרב, תמיד היו, ותמיד תהיינה, מחלוקות בעם ישראל. וכבר אמרו רמז לדבר: "ובני קרח לא מתו" (במדבר כו, יא) - הבנים של קרח, המחלוקת, ביזוי תלמידי החכמים, לא מתו! הם ממשיכים תמיד, בכל הדורות...

מלווי של הגראי"ל רצו לקרוע את הכתבים, אך הוא עצר בעדם, ואסר עליהם להסירם מן הדלת.

"מכל הכבוד שקבלתי שם, לא יישאר לי מאומה", אמר הרב שטיינמן למלווי, "אך מההשפלה הזאת, אני רק מרוויח. אם היה אדם יודע כמה שווה בעולם הבא כל טיפת ביזיון שנחל בעולם הזה, היה קונה

את ההשפלה בכסף מלא. הקב"ה שלח לי מתנה נפלאה עד פתח הבית: ביזיונות! אפשרות נדירה להוריד מעלי את הכבוד שקבלתי בשעתו.

את הכבוד אי אפשר לפרט בעולם הבא. הוא נחשב שם למטבע חסר ערך, אבל ביזיון שווה שם מיליונים!"

באמת, לאחר אותה נסיעה מפורסמת לארצות הברית, שמטרתה היתה להרבות בכבוד שמים, הראו לרב שטיינמן תמונות שצולמו במעמדים האדירים שהתקיימו שם לכבודה של תורה, ותגובתו היתה: "האם יכול אני לקחת את התמונות האלו לעולם העליון? האם התמונות האלו 'עבדו' שם? הלא שם הכל כבר מצולם! ולא רק התמונה, אלא גם מחשבות הלב וכוונותיו האמתיות, שהיו בזמן שהתמונה צולמה! רק הקב"ה, שהוא בוחן כליות ולב, יכול לדעת עד כמה 'לשם שמים' יש בכל התמונות האלו".

ראש הישיבה עובד כפועל

גאון עוזנו מרן רבי חיים פלאגי זצ"ל - החבי"ף בספרו "ארצות החיים" (שער ט') מזכיר נקודה נפלאה:

גדולי עולם מכל תפוצות תבל פשטו את גלימתם וויתרו על מעלתם כדי לעלות לארץ הקודש. רבני קהילות בתימן ובמרוקו הגיעו לארץ, ואיש לא הכירם כאן. הם חיו כאנשים פשוטים שבפשוטים, אך קיבלו זאת באהבה ובשמחה, על הזכות לשבת בארץ המובטחת.

הגאון הגדול, אב בית דין מקודש רבי שלמן חוגי עבדי זצ"ל, היה ארי שעלה מבבל. בבגדד היה ראש ישיבה וראש אבות בתי הדין, אך כשהגיע לארץ - שלחוהו לכפר סבא. ישיבה ללמוד בה לא היתה לו שם, וגם לא אנשים שיכירו בגדלותו, ובלידת ברירה, 'צא לעבוד בפאלחה...'

באחד הימים ראה אותו שם אדם שהכירו מבגדד, ונדהם. "במחילה מכבוד תורתו", אמר, "מה עושה כאן הרב?".

המשך מעמוד 16 | הרב ישראל ליוש

לאחר כמה ימים שוב נזקקו בני המשפחה לעזרתו של הרב, ותיארו לעצמם שלעזרה כה פעוטה הוא לא יסרב, אחר שכה טרח עבורם בנסיעה לכותל בשעת לילה מאוחרת, אך לפליאתם, סירב הרב ואמר כי הוא זקן וחלוש ואין בכוחו למלאות את בקשתם, ומשראה את פניהם המשתאים הסביר: "הוספת השם היתה נצרכת מאוד ולא היה ניתן לעכבה, וגם לא היתה כל דרך אחרת לעשותה, לכן עזבתי את כל ענייני וטרחתי למענה בשארית כוחותי, אך הענין הנוכחי אינו חשוב כל כך ובנקל תוכלו לפנות לפלוני שיעזור לכם בענין..."

באדר תרס"ו נולד בן להגאון רבי אליהו לופיאן זצ"ל ויקרא שמו בישראל: 'חיים שמואל', ובספר 'משל האבות' על בקור חולים,

"פועל אני".

נחרד אותו אדם, אך רבי שלמן הרגיעו. "בארץ ישראל", הסביר, "לא אכפת לו להיות אפילו פועל"...

הלה פנה תכף ומיד לראשון לציון, הגאון רבי יצחק נסים זצ"ל, ואף הוא הזדעזע. גאון עולם כזה, הבקיא בחושן משפט ישר והפוך, עובד בשדה כאחד הפועלים? ומיד הושיבוהו בבית הדין הגדול לערעורים כראוי לו, אך הוא מעצמו, מוכן היה להיות פועל.

להבדיל, היו אנשים עשירים בעלי בתים ושדות, צאן ובקר, שנטשו הכל ובאו לארץ בחוסר כל. מאנשים בעלי יכולת ומעמד הפכו לנוטעי עצים ביערות של הקרן הקיימת, אך הסכינו לכל כדי לחיות בארץ אשר עיני ה' בה.

משה רבנו התחנן לפני הקב"ה להיכנס לארץ ישראל, ובקש שאם לא כאדם - לפחות ייכנס אליה בגלגול בבהמה! אכן, כדאית היא ארץ ישראל להקריב עבורה הכל!

מוציאין את האדם מן העולם

אך המרגלים לא נהגו כן. הם הוציאו את דיבתה של הארץ רעה, ועכבו את עם ישראל מלבוא אליה.

יתר על כן, התוצאה של חטא המרגלים היתה נוראה: שש מאות אלף רגלי מעל עשרים שנה, כולם מתו במדבר!

לכל זה גרמה תאוות הכבוד שהתגלתה בהם, וכבר אמרו רבותינו: (אבות ד, כא): "הקנאה והתאוה והכבוד מוציאין את האדם מן העולם".

נתבונן בפרשה נוראה זו, ונשים על לבנו להתפלל ולהתחנן לפני ה' שירחיקנו מחמדת הכבוד כמטחוי קשת, ונזכה שכל תאוותנו לא תהיה אלא לעבדו, כמו שנאמר: "תאוות צדיקים אך טוב" (משלי יא, כג).

(מתוך 'משכני אחרים')

מסופר ספור מופלא סביב קריאת שם זה:

לרבי אליהו היה בן שקראו לו 'שמואל' והוא נפטר בינקותו. לאחר מכן נולד לו עוד בן, ורבי אליהו חפץ לקרוא לו 'שמואל' על שם בנו הגדול, אך כיון שהוא נפטר בקיצור ימים, הוסיף לו את השם 'חיים' ויקרא שמו בישראל 'שמואל חיים', אך גם בן זה כקודמו, לא האריך ימים ונפטר לבית עולמו.

לאחר מכן מצא רבי אליהו בדברי הגר"א שהשם הנוסף צריך להיות ראשון, ובאמונתו הגדולה בדברי חכמים לא נרתע לקרוא לבן השלישי גם כשם בנו הגדול 'שמואל', והפעם הוסיף את השם חיים בתחילה, ובעוז רוחו קרא לו 'חיים שמואל'.

לשליחת תגובות לכותב הטור הרב ישראל ליוש, כתבו ל: israel.layosh@gmail.com

כשנכנס קיבלו הרב במאור פניו הידוע, ותכף שאל למבוקשו. התלמיד חכם הציג את שאלתו, שזה עידן ועידנים שמחפש הוא אחר מדרש חז"ל מסויים, שראה שמצטטים אותו בספרי הקדמונים, אך אינו מוצא את מקורו.

כששמע הגר"ח את דברי המקדש, אמר מייד: "דאס איז דאך אין 'שיר הייחוד'!" (זה הרי בשיר היחוד!) הנאמר בליל היום הקדוש. הוא ציווה להוציא מארון הספרים מחזור של יום הכיפורים, ותיכף בפתיחה ראשונה נפתח לפניו בשיר הייחוד, באותו דף שמופיעים בו דברי המדרש - ויהיה לפלא.

הגאון הצדיק ברכו לשלום, וכבר רצה תכף לקבל את הבא אחריו בתור. אבל אותו תלמיד חכם ירושלמי עמד נסער כמסומר למקומו מרוב התפעלות והתרגשות, וברוב פליאתו שאל: "מילא ש"ס בבלי ש"ס ירושלמי וכו' בעל פה - מובן, אבל שיר הייחוד??

כיצד מגיעים גם לדעת ולזכור את שיר הייחוד בעל פה?!
אך רבי חיים ענה לו בשלוות נפש ובחיוך: "זה הכל תלוי מה מעניין אותך באמת! (אלעס ווענט זיך וואס איז טאקע אינטרסאנט...), אולי אצל אנשים אחרים מעניין אותם ענייני עולם הזה והבלי, וביצר הסקרנות (נייגעריקייט) זוכרים הם ויודעים היטב כל הבלי העולם, אותי מעולם זה לא עניין... אבל מאידך גיסא, החידושים המתוקים המופיעים בשיר הייחוד, דווקא ענייניו אותי מאוד, ולכן נחרטו היטב בזיכרוני!"

(מתוך הספר טיב המעשיות - פרשת שלח)

עצמו מחובר באהבה עם תורתו, רק ליבו נתון אל דברים אחרים, וממילא נעשה כבולעו כך פולטו. לפיכך יש לשנן היטב פסוק זה הנזכר: "ולא תתורו... למען תזכרו ועשיתם"!!!

את הדברים האלה אמר בלהב אש קודש, ופחד גדול נפל על כל השומעים, לנוכח הגילוי שגילה מעט מעוצם קדושתו הנוראה! ויהי המקום לחרדת אלוקים!

תלמיד חכם מופלג מעיה"ק ירושלים ת"ו חיפש זמן רב אחר 'מראה מקום', בדבר שהיה נצרך לו. היה זה 'מדרש' המובא בכמה ספרים, אך לא ידע איה מקורו. הוא חיפש בכל הספרים, ושאל מפי סופרים רבים, אבל את מקור אותו מאמר חז"ל לא מצא!

גם לאחר שחיפש רבות באמצעות מכשירי החיפוש המגוונים של ימינו, דאיכשר דרא מנועי חיפוש כשרים ומהודרים, המסייעים מאוד במציאת כל מדרש חז"ל וכל מאמר חכמים במאגרי חיפוש שונים - העלה חרס בידו, ולא הצליח בשום אופן לגלות מקור דברי המדרש.

אחד מחבריו הציע לו לרדת על העיר בני ברק ולסור למעונו של מרן הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א, שמפורסם בבקאותיו הנדירה בכל התורה כולה.

ערב אחד נסע לבני ברק והמתין לתורו בין עשרות הממתנינים.

"וּנְטַמְתֶּם בָּם": "אל תקרי ונטמאתם, אלא ונטמאתם" - על ידי שאוכלים מאכלות אסורות נהיה הלב מטומטם.

סיפרתי לו מעשה מהרמב"ם הקשור לכשרות ולפרשתנו. אל הרמב"ם הגיעה איגרת מיהודים הפונים אליו בשאלה: הואיל והרמב"ם כתב שהאמונה בתחיית המתים היא עיקר מעיקרי היהדות, היכן היא מרומזת בתורה? אכן, יודעים הם שחז"ל הצביעו על הפסוקים האמורים על אמונה זו, אבל הם מסוגלים לפרש את הפסוקים בצורה שונה, ולכן מבקשים הוכחות נוספות.

הרמב"ם לא ענה להם, והורה לרבי יהודה אבן תיבון שישב להם. וכך ענה להם התלמיד הגדול: "דעו כי על פי חוכמת הטבע המאכלים שאדם אוכל הופכים לדם. הדם מזוקק בכבד ועולה אל הלב, וממנו אל המוח, שהוא מקום השכל ובו טמונה חיות האדם.

"דעו", הוסיף התלמיד, "כי הנזהר ממאכלות אסורות וטמאות ומאכלו כשר, נעשה דמו מזוקק. כתוצאה מכך יש לו לב טהור והרגשות טהורים, מוח טהור ודעות צלולות ובהירות, קדושות וטהורות. וכן להפך, ח"ו: הניזון ממאכלים אסורים, טמאים ומטמאים, הם מטמטמים את דמו הנעשה עכור, וכך לבו ומידותיו נהיים עכורים; וכשהם מגיעים אל המוח, נעשה שכלו אטום ונטוטה

לדעות נפסדות, זרות וטמאות.
"לפיכך", המשיך רבי יהודה אבן תיבון, "התנאים והאמוראים, חכמי המשנה והגמרא, אשר שמרו את נפשם לבל תיגעל נפשם במאכלות אסורים, האיר אור שכלם ורוח הקודש שרתה עליהם. מכוחם הבינו את הרמיזות בפסוקי התורה הקדושה ואת משמעותן, והם אלו שקבעו כי התורה מוכיחה מאותם פסוקים על אמונה בתחיית המתים".

לואי שמע כל זאת והתפעל מחוכמתו של הרמב"ם ותלמידו. הוא שאל אם יוכל להיות עמי בקשר בימים הבאים. נתתי לו את כתובתי בפלורידה, אצל ידידי, רב בקהילה החרדית, איש החסד הרב גרונר. נפרדנו לשלום וחכייתי לראות איך ייפול דבר.

למחרת היום, בעודי יושב בסעודת שחרית בביתו של הרב גרונר, נשמעו דפיקות על הדלת. הרב גרונר רץ לפתוח את הדלת. הפגשתי בין השניים, ואמרתי לרב גרונר: "יש כאן יהודי שרוצה 'ספיישל כשר' גם מחוץ למטוס..."

לואי התקשר בקשר אמיץ עם הרב גרונר, וזה הכניסו תחת כנפי השכינה וקירבו לאבינו שבשמים.

(מתוך הספר 'אור השבת')

אחד מהלקוחות שלי, בנוגע לדו"ח מס הכנסה שלו, כאשר החל לשטף אותי בבעיות אישיות שלו.

"במשך יותר משנה וחצי, אשתו סובלת מבעיית עור נדירה, שמכסה את כל גופה. כנראה מדובר בזיהום פטרייתי יוצא דופן, וכל הדרמטולוגים שפנתה אליהם פשוט אובדי עצות.

"היא ממשיכה ללכת מרופא אחד לשני, אך ללא כל הצלחה. כל אחד מהם רושם לה משחה אחרת, אבל מאומה לא עוזר. וכולם אומרים שמעולם לא ראו תופעה דומה לה!

"האישה האומללה הזו סובלת ייסורים בלתי פוסקים מהגירוי שנגרם לה, והרגשתה הירודה במשך זמן כה רב הובילה אותה לדיכאון רציני. בעלה לחוץ מאוד וסובל יחד איתה, ומרגיש שזהו ניסיון באמונה עבורו. הוא אפילו מגלה קשיים בתפקודו בעבודה.

"כאשר שמעתי את סיפורו, חשבתי על הבעיה שהיתה לך לאחרונה ונזכרתי במומחה הגדול שהלכת אליו. לכן, חשבתי לעצמי אולי תוכל למסור לי את שמו של הרופא שעזר לך - מי יודע, אולי הוא יהיה שליח לטוב גם בשבילה!"

"כמובן שאתן לך את שמו!", קרא אלי. "בוא הכנס לביתי לרגע ומיד אמסור לך גם את מספר הטלפון שלו. אשמה מאוד לעזור למישהו שסובל!"

אלי מסר לישיעה את מספר הטלפון של ד"ר לייב, וביקש ממנו לעדכן אותו לגבי ההתפתחויות.

חלפו כחודשיים נוספים, וערב אחד ניגש ישעיה לאלי בבית הכנסת. "אלי, זכור לך שסיפרתי לך על הלקוח שלי ואשתו, ואתה נתת לי את המספר הטלפון של רופא העור שלך?"

"כמובן! למען האמת, תהיתי לעצמי, מה קורה איתם?"

"ובכן, מסרתי להם את הפרטים מיד, והם התקשרו אליו למחרת. הם קיבלו תור לחודש מאוחר יותר."

"גם אני נאלצתי להמתין כארבעה שבועות, נזכר אלי 'ובכן ספר לי, מה קרה?"

"ד"ר לייב אמר להם שהבעיה שלה אמנם נדירה למדי, אבל הוא כבר נתקל בתופעה. הוא המליץ על טיפול מיוחד באור אולטרה סגול, שכבר גרם לה להקלה משמעותית. למען האמת, בדיוק הבוקר התקשר אלי הלקוח שלי פשוט כדי להודות לי על ההפנייה. הוא ביטא את הכרת הטוב שלו במילים כל כך נרגשות, שגרמו לי קצת אי נוחות - התברר לי שבעצם עלי להודות גם לך."

"ואני חייב להודות לך, ישעיה, על שביקשת ממני למסור לך את מספר הטלפון של ד"ר לייב."

"אינני מבין - מדוע אתה חייב לי תודה?" שאל ישעיה המופתע.

"כיוון שהבעיה שאשת הלקוח שלך סבלה ממנה, והתפקיד שאני מילאתי בהכוננתה לקראת ריפוי הבעיה, מאפשרים לי לראות את התועלת שיש לאחרים מן הניסיון שעברתי בעצמי, השיב לו אלי.

ועוד נקודה - חשב בליבו - היא גם עוזרת לי להבין מדוע היה כה חשוב לי לערוך את סעודת ההודאה.

"את מי תזמין? והיכן תערוך את הסעודה?" שאלה, "וכיצד תסביר לאורחים את סיבת הסעודה? הודאה על כך שהרגל הפסיקה לגרד לך? האמנם לא תרגיש אי נעימות מכך?"

אלי נאלץ להודות בצדקת דבריה. ואז צץ במוחו רעיון: הוא יכין סעודה שלישית עבור מתפללי בית הכנסת. כך יזכה במצוות סעודת הודאה, ללא הבושה הכרוכה בסיבתה.

שלושה שבועות לאחר מכך, בשעת סעודה שלישית בבית הכנסת, פנה אליו ישעיה, אחד מידידיו, ופתח בשיחה. "האם שמעתי נכון, שאתה הוא נותן החסות לסעודה השבוע?"

"נכון, אישר אלי את הדברים בנימה עניינית.

"אבל, כמדומני שהיא רצייתים של אביך ואמך הם בסתיו, אחרי החגים, לא?"

"אהמ... נכון, השיב אלי, כשהוא צופה מראש את השאלה הבאה.

"אם כן, מהי הסיבה לחסות שנתת השבוע לסעודה שלישית? האם זה לכבוד אירוע מיוחד?"

"ובכן, לא, לא ממש". בליבו של אלי התחולל מאבק קצר. מדוע, בעצם, לא לספר לישיעה את הסיבה האמיתית לחסות שהוא מעניק לסעודה שלישית? שאל את עצמו. אם הסיבה משמעותית בעיני, מדוע שאתבייש מכך? "אהמ... לומר את האמת, ישעיה", פתח ואמר, "יש לי סיבה מיוחדת. אתה מבין, סבלתי מבעיה מסוימת בעור, שפשוט לא עזבה אותי. פניתי להרבה רופאי עור שונים, כולם מומחים בעלי ניסיון, אך ללא הועיל. הגירוי הנורא לא הפסיק. וכך סבלתי במשך למעלה מארבעה חודשים, עם עליות וירידות. לבסוף, הלכתי למישהו שהוא באמת מומחה גדול, והוא זה שאיבתן מיד את הבעיה ונתן לי את העצה הנכונה, שאמנם עזרה! לכן, אני נותן חסות היום לסעודה שלישית, בתור מעין סעודת הודאה."

"וואו!" התפעל ישעיה, "בטח עברת תקופה קשה! מי כמוני יודע כמה ייסורים יכול להביא גירוי. בשנה שעברה, כאשר היה לי שבר ברגל ונאלצתי להסתובב עם גבס במשך תקופה כה ארוכה, כל הרגל שלי החלה לגרד, ולפעמים הסבל היה איום ונורא! ברוך רופא חולים! אני שמח לשמוע שאתה מרגיש טוב יותר."

"תודה, ישעיה."

חלפו שבועיים. במוצאי שבת, ניגש ישעיה לאלי בבית הכנסת, אחרי תפילת ערבית.

"גוט וואך, אלי! אתה בדרך הביתה? בוא נלך ביחד - ברצוני לשוחח איתך, אם זה בסדר מצידיך."

"כמובן, ישעיה. מה נשמע?"

ישעיה הידק את שקית הטלית שלו מתחת לזרועו, בעוד השניים יוצאים מבית הכנסת ופוסעים אל המדרכה.

"ובכן, פשוט לא הפסקתי לחשוב על הסיפור של הבעיה שהיתה לך, והנה השבוע, משהו מדהים אירע. הייתי באמצע שיחה עם

ספר ימי טוהר
הלכות גדה

מאת הרב הגאון ישראל מאיר אפללו שליט"א

ספר דבר שמואל

פנינים וחידושים על התורה, נביאים
וכתובים שיש ומעשית.

מאת הרב הגאון שמואל פחימה שליט"א

ספר אוצר הדרשות הקצרות

למחנכים ומרצים

על חמשה חומשי תורה

ממסד ע"פ ליומנו אפריון שלמה

ספר בורא רפואות

סגולות ואוצרות הבריאות מהצומח

ע"פ המקורות על התורה

מאת הרב הגאון עובדיה בן שלום מלמד שליט"א

ספר יוצא לאור בצוף

תמיד ידעת שתוציא ספר אבל לא ידעת איך עושים את זה!?
בצוף הוצאת ספרים, הוצאת הספרים המובילה בציבור התורני
תקבל שירות אישי ומקצועי מכל שבו החומר לספר נמצא
ועד לתוצאה המוגמרת והמושלמת.

הפצה-לבחירה

הדפסה

עימוד

עריכה

הגהה

הקלדה